BİR TARTIŞMA TUTANAĞI

YILMAZ GÜNEY
VE ARKADAŞLARI
DEVRİMİN SORUNLARI

GÜNEY KİTAPLIĞI

GÜNEY KİTAPLIĞI

YILMAZ GÜNEY
VE ARKADAŞLARI

DEVRİMİN SORUNLARI
BİR TARTIŞMA TUTANAĞI

BİR TARTIŞMA TUTANAĞI

YILMAZ GÜNEY VE ARKADAŞLARI

DEVRİMİN SORUNLARI

BİR TARTIŞMA TUTANAĞI
YILMAZ GÜNEY VE ARKADAŞLARI
DEVRİMİN SORUNLARI

GÜNEY
Üç Aylık Kültür Sanat Edebiyat Dergisi
Asmalımescit Mah.
Terkoz Çıkmazı Sok.
Terkoz İşhanı No: 1/62
Beyoğlu - İstanbul

Tel.: 0212 - 25 111 91
İnternet: www.guneydergisi.org
e posta: guneydergisiistanbul@gmail.com

1.Basım: Mart 2017
ISBN: 978-975-8286-29-4
Sertifika No: 19276
Dizgi & Grafik Tasarım: Dönüşüm Yayınları

Dönüşüm Yayınları
Sultaniye Mahallesi 625 Sok No: 7/1
Esenyurt/İstanbul
Tel. & Fax: 0212/620 67 57
İnternet: www.interyayinlari.org
e posta: donusumyayinlari@gmail.com

Baskı: Berdan Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok
No: 215-216-239 Topkapı/İstanbul
Tel.: 0212/613 11 12

BİR TARTIŞMA TUTANAĞI

YILMAZ GÜNEY VE ARKADAŞLARI

DEVRİMİN SORUNLARI

GÜNEY
KİTAPLIĞI

Yılmaz Güney
Binali Akpınar ve
Necdet Nakiboğlu'nun
anılarına saygıyla

İÇİNDEKİLER

Sunu	9
Birliğin yolu ve çözümlenmesi gereken sorunlar	11
Geçmişin değerlendirilmesi	17
Ortak temel	23
Sömürge kürdistan ve ortak örgütlenme	29
Baş düşmanlar meselesi	33
Demokratik devrim/sosyalist devrim"	41
Demokrasi mücadelesi/devrim mücadelesi	49
Kitle çalışmasında yöntem	59
Ortak platform için ilk sonuçlar	67
Güney çevresinin faaliyetlerinin değerlendirilmesi	81
Uluslararası durum ve emperyalistlerle ilişkilerde tavır	89
Ortadoğu	101
Türkiye-Kürdistan Birleşik Komünist Partisi ve diğer örgütsel araçlar	113
Örgütlenme sorunları	121
Somut adımlar	137
Özeleştiri	163
Profesyonel devrimcilik/yönetim seçimi/ Enternasyonal ilişkiler	169
Devrimci kültür, edebiyat, sanat	197
Yayınlanacak dergi üzerine	205
Yeni kültür/yeni insan	215
Çalışmanın parasal sorunları ve profesyonellik	237
Demokratik cumhuriyet ve yurtsever demokratik parti	253
Toplantının değerlendirilmesi	269
Hazırlık komitesinin görev, sorumluluk ve yetkileri üzerine bir taslak çalışması	273
Yabanel okurlarına mektup	285

SUNU
BİR TOPLANTI TUTANAĞI

1983 yılının 6-7 Şubat tarihlerinde, Yılmaz Güney ve çevresindeki bir grup devrimci, Paris'te iki gün boyunca Kürdistan-Türkiye devriminin temel sorunlarını demokratik bir ortamda tartışırlar. Elinizdeki kitap o toplantının tutanağıdır.

Toplantıya katılan devrimciler, daha önce Yılmaz Güney öncülüğünde yayınlanmış Güney, Yurtsever Devrimci Demokrat ve Demokrasi Bayrağı adlı dergilerdeki ve Ekim Birlik Yayınları'nın yayınladığı broşürlerdeki siyasi görüşleri esas alarak ve onları derinleştirerek bir örgüt platformunun hazırlanması görüşünde birleşirler.

Bu görevin üstesinden gelmek üzere bir Hazırlık Komitesi oluşturulur. Komite daha sonra kendini ve işleyişini tanımlayan "Hazırlık Komitesinin Görev, Sorumluluk ve Yetkileri Üzerine Bir Taslak Çalışması" başlıklı, dar çevrede dağıtılan bir metin yayınlar. Bildiğimiz kadarıyla bu belge otuz dört yıl aradan sonra ilk defa bu kitapta günışığına çıkmaktadır.

1982 yılında bu toplantıda tartışılan Kuzey Kürdistan-Türkiye devriminin temel sorunları nelerdir?

- Devrimimiz sosyalist karakterli midir? Demokratik halk devrimi midir?
- Faşizme karşı siyasi bir devrimin koşulları var mıdır?
- Demokratik cumhuriyet programı neleri içermelidir?
- İttifaklar politikamız nasıl olmalıdır?
- Devrime önderlik edecek parti Kürdistan-Türkiye Birleşik Komünist Partisi mi yoksa Yurtsever Demokrat Parti midir?
- Yurtsever Demokrat Parti'nin görevleri ve koşulları nelerdir?
- Devrimimizin yolu silahlı mücadeleden mi geçmektedir?
- Legal faaliyet mi, illegal örgütlenme mi esastır?
- Devlet bütün kurumlarıyla yıkılıp yeniden mi yapılandırılacaktır?

- Kürdistan sömürge midir? Örgütlenme ortak mıdır?
- Uluslararası Komünist Hareket'e nasıl bakılmalıdır? Ortadoğu'daki gelişmeler ve örgütlenmeler nasıl değerlendirilmelidir?
- Sovyetler'den sonra Çin'de sosyal emperyalist bir yolda mı ilerlemektedir?
- Türkiye'nin yakın tarihine, Kemalizm'e nasıl bakılmalıdır?
- Devrimci mücadelede kültürel mücadelenin yeri nedir?

Bütün bu ve benzeri sorulara toplantıya katılan devrimciler ve Yılmaz Güney cevaplar aramaktadır.

Belge kasete kaydedilmiş konuşma tutanağıdır. Tutanağı kasetten çözülmüş biçimiyle, konuşma diliyle, olduğu gibi yayınlıyoruz. Sadece kişisel bilgiler içeren bölümleri metinden çıkarttık. Okumayı kolaylaştırmak için ara başlıklar koyduk.

Tutanak o yıllardaki Yılmaz Güney ve çevresindeki devrimcilerin teorik birikimlerini özetliyor, devrimci kavgadaki azimlerini ortaya koyuyor. Bu birikimin dolaplarda kaybolmasını önleyip, okuyucuya sunmayı bir görev olarak kabul ediyoruz.

Tutanakta Yılmaz Güney'in adı Sabri Yoldaş olarak geçmektedir.

Yılmaz Güney ülkelerimizde öncelikle sanatçılığı üzerinden tanınır. Fakat onun siyasi-komünist devrimciliği onun kişiliğinin ayrılmaz ve belirleyici parçasıdır. Bu kitapta yayınladığımız belge onun kişiliğinin bu yanının doğru tanınmasına katkıda bulunacaktır.

Bugün bizler, ülkelerimiz halkları yine karanlık bir dönemden geçiyoruz. Böyle dönemde geçmişteki devrimci birikimi sahiplenmek, ondan öğrenmek çok daha büyük önem kazanıyor

Aradan otuz dört yıl geçmiş olmasına rağmen tartışılan konularda emekçi yığınlarının ve Kürt ulusunun lehine bir çözüm henüz geliştirilememiştir. Yılmaz Güney'in toplantıda söylediği gibi: "Karamsar bir insanın devrimci olması mümkün değildir. Çünkü biz, esas olarak, gelişen bir sınıfı temsil ettiğimiz için, onun gerek ideolojisi gerek siyaseti, yani geleceği açısından, geleceği var olan bir sınıfı temsil ettiğimiz için birtakım zorlukları yenebiliyoruz. Bazı zorluklar vardır ki, normal bir insan onların karşısında ezilir. Biz onu bayağı geçiyoruz, hayatımızı koyuyoruz. En aşılmaz duvarları, en aşılmaz engelleri aşmaya çalışıyoruz. Niye? Çünkü biz, çöken bir sınıfı değil, gelişen, yarını olan bir sınıfı temsil ediyoruz; bu nedenle iyimseriz."

Gece ne kadar zifiri karanlık olursa olsun, şafak sökecektir. Geçmişin deney ve birikimlerinden yararlanan günümüz devrimcileri türkümüzü yarım bırakmayacaklardır!..

Şubat 2017

BİRLİĞİN YOLU VE ÇÖZÜMLENMESİ GEREKEN SORUNLAR

Sınıf mücadelesini de şöyle anlatabiliriz: Üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin toplumsal alana yansıması, kendisini sınıf mücadelesi biçiminde gösterir. Örneğin kapitalist toplumun temel çe-

gil, bu farklılıkları
nıfları ortadan k
Sınıfsız toplum
kaçınılmazdır...
S — Siz Mark
C — Yöneliş
evet... fakat, henü
olmaya çalışıyor
lerim vardır. Ben
rekliliğine inanar
ni kavramaya ça
çaba harcayan k
sist-Leninistim d
Bir insanın M-L
prattiği belirler. I
vardır. M-L'in bi
nüz yeterli değ
bilmem için, öz
yanın devrimci
süre yoğrulmam
evlerinde devri
yerine getirmeg
değildir. Ben, s
farkına varmış
evindeyim... m

Sabri Yoldaş: Burada amaç, bu sorunları yeniden ortaya koymak, genel olarak tartışmak değil, açıklamak biçiminde değil, varsa, ayrı görüş ve düşüncelerin belirtilmesi gerekir. Çünkü birliğe gidilecek yolda ilk ele alınması gereken halkalar ayrılık noktalarıdır. Ayrılık noktalarının üzerinde yoğunlaşmak yararlı olacaktır. Ayrıca, doğada ve hayatta yine çeşitli siyasi, sosyal, kültürel, askeri her alanda esas olan birlik değil, mücadeledir. Gerçek birliği sağlayacak olan tek yöntem zıtların mücadelesidir. Hangi konuda olursa olsun belli ayrılıklar, belli ayrı görüşler varsa bu görüşler arasındaki mücadeledir. Mücadele sonunda bir şey dışlanırken bir birlik kurulur. Burada dışlanacak olan şey her zaman insan unsuru değildir. Eğer Marksizm-Leninizm açısından bakmasını, değerlendirmesini biliyorsak, pratiğimiz bu temelde ise ideolojik mücadele kendi zıddını yok edecektir. Yani tek başına bir insanın bile kendi içinde ayrılık noktalarında kendisiyle hesaplaşması, kendisiyle mücadele etmesi, nasıl onun içinde bir olumsuzu yok edecekse, gene kişiler arasındaki, tek bireyler arasındaki tartışmalarda da ayrılık noktaları ideolojik olarak, siyasi olarak görüş farklılıkları yok edilebilinir. Birliğin esas yolu mücadeleden geçecektir.

Ancak şurasını belirtmekte yarar görüyoruz: İdeolojik mücadeleyle her zaman sonuca varmak, yani olumlu anlamda sonuca varmak mümkün değildir. Yani tek başına ideolojik mücadeleye güvenmek yanlıştır. İkna her zaman yeterli değildir. Zor ile ikna arasında birlik gereklidir. Yani burada esas olarak Yurtsever Devrimci Demokrat'larda ve diğer yayınlarda konulan görüşlerden yola çıkarak -çünkü esas olarak bizi belirleyen metinler bunlardır- buradan yola çıkarak hangi noktalar eksiktir, hangi noktalarda farklı görüşler vardır, bu ortaya konmalıdır ki, üzerine basacağımız zemin doğru ayarlanabilsin. Burada hiçbir arkadaşın revizyonizm ve sosyalemperyalizm konusunda kuşkusu olmadığına inanıyorum. Onun için bu konuda, Sovyetler Birliği revizyonist midir, sosyalemperyalist midir tartışmasının gündemde olmadığını düşünüyorum. Bu konuda herhangi bir soru var mı? Yok, değil mi?

Çin konusu, Arnavutluk konusu, Stalin, Mao Zedung konusu esas olarak pek açık değildir. Yayınlarımızda pek açık değildir. Sadece Çin'in revizyonist bir yol izlediğini, hegemonyacı bir hatta gittiğini söyledik. Fakat bir "sosyalemperyalisttir" tespitini Çin için söylemedik. İşte bu ve buna benzer meselelerde önümüze görev koymak gerekiyor. Çin konusunda nasıl bir tanımlama yapacağız? Çin, bugün Sovyetler'in yolunda ilerleyen bir ülke. Onların deneylerinden yararlanarak ilerleyen bir ülke. Bir süre sonra böyle bir ülke emperyalist bir ülke haline gelebilir

mi? Onun emperyalist bir ülke olmasının koşulları var mı? Bunlar üzerinde şöyle denebilir; Çin konusunda bugün açıklık yok. Arnavutluk konusunda son olayların değerlendirilmesi yok. Çünkü biz, Arnavutluk'a daha önce, birtakım hataları, yanlışlıkları olmasına rağmen dünyada var olan tek sosyalist ülkedir diye bakıyorduk. Fakat felsefi anlamda, ideolojik yaklaşım anlamında, siyasi değerlendirmeler anlamında kaygılarım vardı ki, bu kaygılar da tam anlamıyla dergiye yansımış değil. Örneğin biz Türkiye'de faşist diktatörlük tesbiti yaparken Mustafa Kemal olayını artık şu günün koşullarında, yani gericiliğin artık bir temsilcisi ve koruyucusu olarak değerlendirirken, Arnavutluk ona övgüler düzdü. Ve aynı şekilde Bulgaristan, Yugoslavya ve Romanya'nın tutumuna benzer bir tutumla bugün Evren hükümetine yaklaşımı, işte bizim Türkiye dostumuzdur, biz Türkiye ile ilişkileri çok iyi götürmek istiyoruz gibi, yani tecrit etmek için uğraştığımız bir dönemde, faşist cuntayı tecrit etmek için uğraştığımız bir dönemde, onu onurlandıracak birtakım ilişkilere giriştiler.

Bu konular da dergimizde yok. Konuşmalarımızda var, fakat dergiye yansımış değil. Son olarak Mehmet Şehu olayı basit bir olay değil. Hani düşünün ki, dünyada komünist hareketin önderi olduğunu iddia eden bir parti (yanılmıyorsam öyle olduğunu iddia ediyor), böyle bir parti kendisini var eden en önemli unsurlardan biri olan Mehmet Şehu'yu ta İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Yugoslavya'nın, Sovyetler'in ve Amerika'nın "ajanı" olarak ilan edebiliyor. Onun için, daha doğrusu bizim için basit bir adlandırma, basit bir tanımlama olmamalıdır. Bu siyasi değerlendirme biçimi olmalıdır ve bu siyasi değerlendirmeye can veren ideolojik yaklaşım olarak ele alınmalı ve mahkûm edilecekse bu anlamda mahkûm edilmelidir. Yine Stalin'le Arnavutluk arasındaki ilişkide pek açıklık yok dergide. Yani Stalin'in hataları ile Arnavutluk'taki gelişmeler arasında, yani bir çeşit "Stalinizm" mi diyeyim? Yani öyle bir deyimi şimdiye kadar kullanmadık ta. Yani Stalin'in etkileri ile birlikte ele alınması gerekliliği var, o da yok dergide. Aydınlatmak için tek başına bizim ikna olmamız, ayaküstü konuşmalar yapmamız yeterli değildir. Yapılması gereken şey, Sovyetler'in emperyalist karekterini ekonomik işleyişiyle, onun ekonomik temelleri ile vermek, emperyalist politikasını gerek içte gerek dışta somutlayan olayları vurgulamak ve bu somut olaylarla açıklamak. Sadece Afganistan işgali, Polonya olayı yeterli değildir. Bilinç düzeyi geri olan unsurlar için yeterli değildir. Çünkü onlar, Afganistan ve Polonya olayını Sovyetler Birliği'nin 'devrimi koruma' hareketi olarak görüyorlar. Yani bu konuda durumumuz

açık. Mutlaka bu konuyu aydınlığa kavuşturacak çalışma yapmamız gerekir. Bu çalışmanın yapılması için de bayağı sorumluluk yüklenecek ve bu konuda çalışacak arkadaşlara ihtiyaç vardır. Şu gün adam aramaktansa aramızda paylaşıp yaparız. Biz yapacağız değil mi?

Veysel Yoldaş: Türkiye'de ilk defa Aydınlık Hareketi, Sovyetler'e sosyalemperyalist demiştir. Sonra arkasından gelen siyasetler de sosyalemperyalizm meselesini doğru bir temelde kavrayamadan, Rus sosyalemperyalizminin özellikle dış politikada yansımalarına bakarak elyordamıyla, yanlışları görerek tepkici bir şekilde onu sosyalemperyalist olarak isimlendirmişlerdir. Fakat iş felsefi, siyasi ve ekonomik temelleri ile açıklamaya geldiği zaman Türkiye'de sosyalemperyalizme karşı mücadele yeterince verilememiş ve mekanik bir biçimde geliştirilmiştir. Felsefi olarak da idealizm hâkimdir. O yüzden mesela bir Çin'de geriye dönüş ve bir Arnavutluk'ta yanlışların gündeme gelmesinde Türkiye'de sosyalemperyalizmi kabul eden bütün siyasetlerin arasında yeniden bir ayrışma gündeme geldi. Fakat neticede bugün Arnavutluk'u eleştiren hareketler olsun, Çin'i şu veya bu şekilde isimlendiren hareketler olsun, neticede aynı ismi veriyorlar, yani revizyonist Çin oluyor. Ama bu bir neticedir. Bu neticeye gelişte felsefi yaklaşım, onun ekonomik temellerini çözümleme ve onun dış ve iç politikasına bakış önemlidir. Çünkü ona sosyalemperyalist veya revizyonist diyebilmek, o gün uluslararası alanda esen siyasi ceryana göre şekil alabiliyor. Ve o yüzden bu aldatıcı olabilir. Yani ayrı isimlendirmeye tekabül eden iki ayrı düşünce o noktada birlik sağlamış anlamına gelmez. O yüzden onun esas nasıl getirildiği yani bakış açısı önemlidir. Bu yüzden bence burda şunları tartışabiliriz. Sosyalemperyalizm meselesi, Çin meselesi, Arnavutluk meselesi tartışılabilir. Bu uzun vadeli bir çalışma olabilir. Sovyetler Birliği'nden Arnavutluk'a kadar revizyonizmin, sosyalemperyalizmin, geriye dönüşün siyasi, felsefi, ekonomik temelleri bir çalışma olarak getirilebilir ve bu araştırma için bazı arkadaşlar görevlendirilebilir.

Sabri yoldaş: Eğer biz siyasi olarak yönlendirmesini becerebilirsek bu konuda bugün Avrupa'da olan bir yığın elemandan yararlanmak mümkün. Yani şu anlamda yararlanmak mümkün. Türkiyeli olması şart değil. Böyle bir araştırma için Fransız olabilir, Alman olabilir, ki bu insanların araştırma olanakları çok daha fazladır diye düşünüyorum. Yalnız biz dil sorununu nasıl çözüp bu insanlarla siyasi anlamda bağ

kuracağız. Onlarla nasıl beraber çalışmanın yollarını bulacağız? Çünkü bugün sosyalemperyalizm meselesine sadece kuru bir biçimde bakmak yeterli değildir, onun siyasi özünü de kavrayarak bakmak gerekir. Yani klasik anlamda bir kapitalizm değil ordaki. Emperyalizm, esas olarak kapitalizmin en yüksek aşaması, en gelişmiş kapitalizm diyoruz. Tekeller, tekelleşme diyoruz, tekelci kapitalizm diyoruz.

Orada görünüşte klasik anlamda tekel, yani kişilerin özel mülkiyetinde olan tekellerden çok, esas olarak devlet kapitalizmi var. Görünüşte kamu mülkiyeti var. Görünüşte onun sahipleri orada çalışan insanlardır. Buradaki yanılgıyı ancak siyasi olarak kavrayan insanlar çözebilir. Ama işleyiş olarak şudur: Emperyalist, yani klasik, normal emperyalist işletmelerde de esas olan payların bölüşülmesidir. Tabii ücretli pay, ister ücretlerin farklılığından gelen pay olsun, ister kârların, yani toplumsal zenginliklerin bölüşülmesi açısından olsun nasıl bir sınıf farklılığı yaratıyorsa, yani ücret ya da toplumsal zenginlikten insanların payına düşen kısım nasıl toplumsal farklılıkları yaratıyorsa, bugün Sovyetler Birliği'nde de esas olarak ücretlerde, primlerde olan farklılık yeni bir sosyal farklılaşmayı yaratıyor.

Bütün bunların ışığında, eğer yardımcı olabilirsek, bir Fransız, bir Alman, bir başka ülkenin unsuru da böyle bir çalışma içine girebilir. Belki tamamen malzeme toplamak için girebilir, araştırır, uzmandır. Biz kendi gerçeğimizi ortaya koyalım. Biz şimdi çok iyi niyetle önümüze hedef koyuyoruz. Ama böyle bir araştırmayı şuradaki arkadaşların yapabilmesi bana zor görünüyor.

Ancak gerçekten bu konuda bir araştırma ekibi kurabilirsek daha kolay olacağını düşünüyorum. Bir tek insanın bile ağırlığını böyle bir yere koyduğu zaman belirleyici olacağı anlar vardır.

Veli yoldaş: Ulusal ve demokratik hareketlerle, yani CHP ile Timisi ve Aybar arasında şöyle farklılıklar vardır. CHP emperyalizmle iş birliği yapmak durumunda olan bir parti. Timisi'nin, Aybar'ın böyle bir konumu yok.

Sabri yoldaş: CHP'yi zaten bir bütün olarak almadık. Onun için CHP adını koymadık değil mi? CHP derken, içerde belli unsurlar var, onları esas olarak aldık. Onun için reformistler dedik.

Tabii başlık olarak konulabilir. Esas olarak da bu, yani dostlar kim, düşmanlar kim?

Devrimci mücadele içerisinde kültür cephesinin rolü ve kuruluşu, iş-

leyişi: bizimle, genel olarak devrim perspektifi de bunun içinde olduğu için ayrıca açmadık. Çünkü Türkiye'deki durum, hem önümüzdeki görevler, devrimin görevleri açısından içinde olduğu için açmadım. Çünkü onun içerisinde belki toplumsal demokratik halk devrimi, sosyalist devrim ya da önümüzdeki siyasi devrim konularının tartışılması gerekecek diye düşünüyorum.

Veli yoldaş: Bence başta geçmişin değerlendirilmesi yapılmalı, yani geçmişte çıkan yazıların hepsinin değerlendirilmesini, ayrılıkları başa alalım. Ondan sonra diğer konuları tartışalım.

Mehmet yoldaş: Bence birinci maddenin geçmiş olması gerekiyor. Çünkü ayrı ayrı yerlerden gelen insanlar olarak bu konuda tartışalım. Sonra da bence parti, partileşme, örgütlere sorumlu seçimi, daha sonra uluslararası durum, Türkiye'de dostlar düşmanlar ve benzeri ve en son da Mayıs Kampanyası şeklinde bir düzenleme daha yararlı olur. Yani genelden özele giden bir yol.

Veli yoldaş: Önce dünyada durum, Türkiye'de durum belirlenmeli, ondan sonra diğer konuları tartışmak gerekir.

Mehmet yoldaş: Tabii o da olur.

Veysel yoldaş: Ben şimdi geçmişin değerlendirmesi diye bir not düşebilir miyim buraya?

Sabri yoldaş: Zaten konuları birlikte ele almak gerekir. Arkadaşlar hangi noktalarda ne katacaklar? Hangi noktalara hangi eleştiriyi getirecekler? Böyle girmekte bence yarar var. Çünkü başlangıçta şu belli olacak: Hangi noktalarda gerçekten ortak düşünüyoruz, hangi noktalarda farklı görüşler var? Hangi noktaların derinleştirilmesi gerekli?

Ramazan yoldaş: Geçmişin değerlendirilmesi, sadece ortaya konan görüşlerin mi, yoksa genel olarak Türkiye devrimci hareketinin değerlendirilmesi mi?

Sabri yoldaş: Biz özelden yola çıkmalıyız. Yayınlarımızda ne var ne ortaya konuldu? Teorideki hal ne, pratikte neler oldu? Vurgulanması gerek.

GEÇMİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Veli yoldaş: Görüşüme göre, belki bugün yapılamaz ama mutlaka yapılması gereken bir şey var. Biz çeşitli çevrelerden gelen insanlarız. Mesela ben başka bir çevreden, geçmişte ne Güney'le ne Yurtsever Devrimci Demokrat ile ilişiği olmamış bir insanım. Her arkadaş kendi geçmişini bir değerlendirip, yazıya dökebilse, yani neler yaptı, yaptıklarının neleri olumluydu, neleri olumsuzdu? Olumsuzlardan neler öğrendi? Bu şekilde belki bugün yapmak gereksiz olacak, ama bunu yazılı bir şekilde görev olarak önümüze koysak? Nasıl Yurtsever Devrimci Demokrat'ların, Güney'in incelenmesi gerekiyorsa, bunlar da sonradan okunsa, bunların olumlu yanlarından, olumsuz yanlarından öğrensek, ben faydalı olacağı inancındayım. Aynı şey bugün Yurtsever Devrimci Demokrat'lar için olabilir, çünkü bunu önceden biliyorduk.

Sabri yoldaş: Birbirimize karşı özeleştiri değil, devrime ve halka karşı özeleştiri, ancak bunun en sonunda yapılması gerektiği görüşündeyim. Yani bu tartışmalar belli bir ufuk açacaktır. Tartışmaların sonunda özeleştiri gerekiyorsa -ki gerekli- herkesin vermesi lazım. Bu toplantının sonunda olmalı. Başlangıçta bir sonuca varmazsak niye özeleştiri verilsin ki?

Veli yoldaş: Benim kastettiğim özeleştiri değil de her arkadaşın kendi çalışmasını değerlendirmesi ve burada tabii özeleştiri de içinde, kendi kendine verdiği bir hesap ve aynı hesabı mücadele arkadaşlarına verme durumu. Bunu belki bugün yapamayız. Ben şahsen yapamam çünkü hazırlık gerekli. Ama bu ilerdeki çalışmalarımızın hepsine yardımcı olabilir. Birbirimize olan yakınlığımızı sağlaması açısından. Yurtsever Devrimci Demokrat'ın geçmişi açık. Yazılar var ortada, okuyoruz, değerlendiriyoruz. Eleştireceğimiz noktalar var, kabul edeceğimiz noktalar var, bunu kastettim. Özeleştiri tabiii ki tartışmaların sonunda hazırlanmalı bir bütün olarak.

Mehmet yoldaş: Çünkü mümkün olduğu kadar en doğru adımın atılmasına elimden geldiği kadar çabalamaya kararlı bir insan olarak, hangi konuda ne düşünüyorsam, doğru veya yanlış ne biliyorsam söylemeye çalışacağım. Bu aslında kendimde eksik gördüğüm bir yanı yenmeye çalışmanın somut bir biçimi. Mücadele etmek isteyen, sürekli olarak örgütlü ve mücadeleci bir ortamda yaşamaya alışmış bir insan olarak beraber olma, birlik olma eğilimi bende somut olarak ağır basacaktır. Fakat ben gerçekten metinde de açıkça belirtildiği gibi, çok doğ-

ru bir biçimde belirtildiği gibi, sağlıklı bir yol değildir. Yani ilkelerde uzlaşmaz olmak gerekir ve yoldaşça ikna etmek için sonuna kadar kararlılıkla tartışılmalıdır. Bu (birlik) gerektiğinde gerçekten başka önlemlerle birleşmediği zaman yararlı bir yol değildir. Türkiye devrimci hareketi çok çekti tersine eğilimlerden de bu tür eğilimlerden de. Şimdi bu tür zorunlu girişten sonra ben tek tek şu meseleyle bu meselede herhangi bir şey söyleyecek durumda bile değilim. Yani genel olarak ilk geldiğim günden itibaren söylediğim bir şey var. İşte genel perspektifim değişmemekle birlikte bu perspektifin içinde kendimle hesaplaşma doğrultusunda en radikal bir biçimde davranmaya çalışacağım. Yani Sovyetler Birliği'nin sosyalemperyalist niteliği, revizyonizme karşı olmak, ihtilalci bir örgütlenme ve benzeri gibi genel perspektifler, Marksizmin genel ilkelerine her zamankinden çok kararlı bir şekilde sarılmaya çalışacağım. Ama somut olarak bu perspektifin Türkiye'de biçimlenişi meselesinde gerek teorik olarak gerek örgütsel olarak gerek siyasal program olarak biçimleniş konusunda benim kafamda bir sürü meselenin çözümlenmesi gerekir ve yaşadığımız ortamda bunu çözecek bir çalışma içine, bir hesaplaşma içine, çeşitli arkadaşlarla tartışarak belli bir örgütleme işine girmiş değilim. O yüzden şimdi ben Yurtsever Devrimci Demokrat'ların şurasında şu var, burasında bu var, buna sağlıklı ve tutarlı olarak kendimin önce inanması gerekir. Ben Yurtsever Devrimci Demokrat'ların genel perspektifine katılıyorum. Fakat bütün diğer meselelerde kafamda kesin açıklık yok.

Genel anlamda Yurtsever Devrimci Demokrat'ların perspektifi içerisinde birtakım ayrılıklar olabilir, ama benim açımdan ikisinin belirleyici bir önemi yok. Ama diğer meselelerde, diyelim ki örgüt ilkeleri, pratik mücadele programı ve bunun hayata geçirilmesi gibi bir takım temel önemli meseleler beni ondan uzaklaştıran şeylerdir. Burada beni bulunduran etken başlangıçta daha da dar devrimci, demokrat temelde militanca bir mücadele perspektifiyle, daha sonra koşulların beni daha yakından tanımanın getirdiği koşullarla yeni bir yol-yordam, yöntem oluşturma meselesinde gücüm oranında kendimle ilgili her zaman söylediğim bir fonksiyonu, benim de bu çalışmaya katılabileceğim şeklinde, daha genişleyen marksist bir temelde oluşuma katılabileceğim şeklinde bir bakış açım var. Onun için benim görüşüm genel olarak perspektifin genel çizgisi var. Ama o genel çizginin bir açımlanması bugün bence önem taşımıyor. Ama yarın birtakım nüanslar çok önemli şeylere yol açabilir. Genel planda faşist diktatörlüğün değerlendirilmesi, sınıflar mevzilenmesi, devrim sürecine genel olarak bakış, parti

meselesine genel olarak bakış, dünyaya bakışta vb. genelde, esasta bir uyum söz konusu. Ama diyelim ki, bir Mao Zedung değerlendirmesinde bir Çin'in değerlendirilmesinde bugünkü politikaya yansımıyor. Ama gelecekte belki sorun olabilecek şeyler benim kafamda kesin değil. Ben bugüne kadar üzerinde yükseldiğim temelde işte bu konularda insanlara şüpheci ve eleştirel bir biçimde yaklaşım içindeyim. Ama bu konuda onların kesin eleştirileri yok. Diyelim ki, bir Mao Zedung'un bütünüyle reddedilmesi, inkâr edilmesi aykırı, yanlış geliyor bana, ama Mao Zedung'un tam olarak yerine oturtulması meselesinde tam açık, net fikirlere sahip değilim, bunun gibi.

Diyelim ki, Halkın Kurtuluşu, emperyalizm, sosyalemperyalizm, Türkiye'de faşist diktatörlük vb. gibi genel birtakım şeyler belirtti, onun bu perspektifinde bazı çok önemli eksiklikler var. Örgütsel ilkeleri, çalışma tarzı ve bunun hayata geçirilişindeki son derece önemli ve sağ, sistemli bir çizgi olmasa bu aşamada eylemsiz kalmaktansa kendi görüşümü örgütün disiplini içerisinde özgürce savunarak onun içinde de yer alabilirim. Bütün bu nedenler birleşince zaten fiilen öyle bir olanak olmadığı için, öyle bir durum söz konusu değil. Ama şunu söylemek istiyorum: Kendim için tıpatıp bir aynılık bu aşamada mümkün değil, ben bunu zorunlu görmüyorum. Tıpatıp bir aynılığım da yok, fakat tıpatıp bir aynılık zorunlu görülüyorsa o zaman ben bu toplantıda tıpatıp aynı olamam. Bu toplantıda bir Mao Zedung meselesinde ikna olamam. Çünkü bu mesele çok uzun bir kökü olan bütün benim geçmişimle, şimdiye kadar öğrendiklerimle, hepsiyle hesaplaşarak, kendimi sil baştan yaparsam olmaz, bütün bunları bu anlamıyla sil baştan yapıp ve yoğun ciddi bir öğrenme ve tartışma olgunlaştırma süreciyle yapılabilir. Öbürü, şimdi bu garanti konuşsam, o zaman kendime saygısızlık olur.

Sabri yoldaş: Şu anda herhangi bir şey var mı?

Mehmet yoldaş: Yok. Yani çıkabilir. Yani birtakım şeyler çıkabilir. Ama ben şu perspektifin genelinde uyumluyum. Ve ben daha önce söylediğim gibi bu uyum yeterlidir. Düşmanlara karşı, dünyada ve Türkiye'deki düşmanlara karşı, dostlarla bu tür bir mücadele süreci için, şu tür örgütlenme biçimleriyle yarına varabiliriz. Ama onun ötesinde şurada Yurtsever Devrimci Demokrat'ları A'dan Z'ye okumaya başladığımız zaman bununla tıpatıp uyum bende olmaz; burada da ikna olamam. Somut olarak şunlar üzerinde, zaten aslında gerçekten yani birtakım şeyi kendi özel durumum olmasa bile, bunlar üzerinde çok ciddi çalış-

mak gerektiğini belirtiyorum, buraya gelirken benim bu anlamda bile çalışmam olamadı.

Sabri yoldaş: Bugüne kadar sunduğumuz fikirler başlıklar olarak, bir sonuçlar olarak görülmelidir ve sonuçlar olarak desteklediğimiz şeyleri asıl olarak bugün ikna olmamız temelinde ortaya çıktığını söyleyip ve daha önce de belirttiğim gibi sosyalemperyalizm olayı da bunun içinde olmak üzere Çin, Mao Zedung, Lenin sonrası Sovyetler Birliği, Stalin konularını gerçekten uzun araştırmak gerektiğini zaten söylüyoruz. Bugün Mao Zedung konusunda birlik derken şunu kastediyorum: Bugün Mao Zedung'u, Arnavutluk'un bakış aşısından görmüyorum. Yanlışları olduğunu, fakat aynı zamanda bir marksist olarak, marksist-leninist olarak değerlendiriyoruz. Bugünkü görüşe göre Stalin için de aynı şey. Burada sorun şudur: Mao Zedung meselesine ve Stalin meselesine Lenin sonrası Rusya incelenerek bakılmalıdır. Yani revizyonizmin kökleri Stalin'in ölümüyle ortaya çıkmış mesele olarak değil, daha önceden, hatta Lenin'in zamanında parti içerisinde mücadeleden yola çıkmak, ele almak gerektiğine inanıyorum. Bugün iki tavır var; bir, Stalin tartışılamaz ya da Mao Zedung tartışılamaz tavrı var. Biz de marksistler olarak eğer bir kuşku, kaygı duyuyorsak bunların tartışılması gerekliliğine inanıyoruz. Ancak gerek Stalin'i gerek Mao Zedung'u üzerine oturtacak şey, çok uzun süreli bir araştırmadır. Başlangıçta katılınacak, üzerinde tartışılacak şey şu: Mao Zedung tartışılmalı, Stalin tartışılmalı, görünüşte birtakım hataları var, olumlu yanları da var, bunları değerlendirmeli; bugün ele alacağımız şey, üzerinde duracağımız şey bu, yani önümüze görev olarak koyarken, Mao Zedung araştırılmalı görevini koymalı mıyız, yoksa Mao Zedung'a dokunulamaz, Mao Zedung bitti mi, sorun bu. Onun dışında, burada örgütlenme konusunda da birtakım doğru şeyler getirilmiştir. Fakat işin gerçeği de o ki, pratikte önümüze koyduğumuz görevleri yapamamışızdır. Bunun yapılamıyor olmasının hataları nereden geliyor? Bunun üzerinde durmak gerekir. Önümüzdeki sorun bu. Biz eğer herkesten cesur olmazsak, şu anlamda herkesten cesur olmazsak; dışarıdan bize eleştiri yöneltecek insanlardan daha cesur olmazsak (kendimize karşı) belli bir derinlik kazanmamızın, sağlamlık kazanmamızın imkânı yok. Biz başkalarına karşı bizim kan düşmanımız, bizim en hasmımız bile olsa, bize bir eleştiri getiriyorsa, bir yerinden neyimiz var diye en az bir bakmalıyız. Kendimize eğer bu anlamda yaklaşmazsak, bize söylenen gerek içimizden gerek dışımızdan gelen eleştirileri belli bir süzgeçten geçirmezsek,

bazı şeyleri geçiştirirsek bir süre sonra yıkılırız. Bu anlamda, bizim ortaya koyduğumuz şeyler esas olarak noktalarla oluşturulmuş fikirlerdir, tartışmayı gerektiren konulardır.

En açık biçimiyle ortaya koyduğumuz konu faşizm üzerine olan fikirlerimizdir ki, onun da bilindiği gibi eksiği var. Fakat en geniş kapsamlı yazımız bu. Yani devlet meselesi, devletin gericileşmesi ve doruk noktası olarak faşizm. Faşizmin esas olarak yarı-sömürgelerde de metropollerde de esas olarak emperyalizmin diktatörlüğü olduğu tezi. En açık biçimiyle koyduğumuz fikirler bunlar. Onun için burada bizim şöyle bir tavrımız olmamalıdır: Bakın biz özdeşleşen görüşlere ilke olarak karşıyız. Eğer partiyi oluşturduğumuz zaman da partideki tüm insanlar aynı şekilde düşünürse hayat içinde ve parti içerisinde farklı yönlerden bakan insanlar olmazsa bir süre sonra kırılacaktır; gelişmek mümkün değildir. Parti içerisinde mutlaka farklı görüşler olacaktır; tartışmaları canlı tutacak etkenlerden, itici nedenlerden biri budur.

Ramazan yoldaş: Yurtsever Devrimci Demokrat'larda açılması gereken birkaç küçük noktadan söz edeceğim. Tartışılması gerekir. Birincisi: Faşizme bakış açısı olarak, Sovyetler Birliği'nde sosyalfaşist diktatörlük meselesi, yani tek partili diktatörlük diyebilir miyiz? Faşist diktatörlük diyebilir miyiz? İkincisi; Yurtsever Devrimci Demokrat 1'de 1979-1980 yıllarında faşist diktatörlüğün kurulması, bu neye dayandırılarak söyleniyor. Üçüncüsü, Demokrasi Bayrağı'nda askeri faşist diktatörlüğün sınıf karekteri konulurken "ABD'nin memurları" olarak tanımlanıyor. Burada, 12 Eylül darbesinden önce emperyalizmin çıkarlarına da esas hizmet eden, Türk büyük burjuvazisinin olduğu söyleniyordu. Fakat askeri faşist diktatörlüğün gelmesiyle birlikte, bunun çıkarlarını da tüm egemenlerin çıkarlarını bizzat askeri faşist diktatörlüğü oluşturan teknokrat, bürokrat bir tabakanın geçmesi yazılıyor. Bu nelere dayandırılarak böylesi bir sonuca varılıyor. Bilgiye ihtiyacım olduğunu söylemek istiyorum.

Veli yoldaş: Türkiye devriminin yolu konusunda anlaşıyor muyuz, anlaşmıyor muyuz? Demin konuşan arkadaş bunları konu etti. Milli meselede, parti, örgütlenme, diğer örgütlenme biçimlerinde, revizyonizme karşı tavır meselesinde, faşizm değerlendirmesi meselesinde, gruplara, grupçuluğa karşı tavır meselesinde, daha birçok Türkiye devriminin meselelerinde anlaşabiliyor muyuz? Açabilsek, tartışabilsek iyi olur.

ORTAK TEMEL

gerçekten bu anlaşmaları uzunca sürdürerek yaşıyabilir, ama devrimci adına layık olamaz. Özellikle benim konumumda bir insan için böyle bir tutumu izlemek, devrime ihanetten, halka ihanetten başka bir anlama gelmez.

Yazından çıkardığım sonuçları şöyle özetliyebilirim:

«Güney, farklı görüşler taşıyan geniş bir okur kitlesince benimsenecek, çeşitli nitelikteki sanatçıları içeren sanat çevrelerince ilgiyle karşılanacaktır. Bu nedenle elden geldiğince uzlaştırıcı olmalıdır.»

İşçi sınıfının ideolojik, siyasi ve örgüt-

dar?» sorularına doğ

Biz, sağ ve «sol düşsek de kısa zar sıyrılabilmek ve hat ları giderebilmek içi vaplar bulacağımız

«Güney», Rusy arasında bir yol, u yol bulmalıdır.»

Bu uyarı ve kuşku duymuyoru rimin çıkarlarına nıyorum. Fakat, halinde, devrime nuçlar doğuracağ Bu konuda seni uyarmak borcumu

Biz, Rusya il ni orta yol izley Çin arasındaki iki ayrı dünya gö rılıklar sorunudu tavra sahibiz. R olarak görmüyo yıkmak zorund dünya gericiliği ridir, diyoruz.

Mehmet yoldaş: İşte buradaki arkadaşları diğer gruplardan ayıran en genel planda anti-revizyonist gruplar adı altında toplayabiliyoruz. Yani sözde de olsa anti-revizyonist gruplar adı altında toplayabiliyoruz. Bunu daha da somutlarsak çözebiliyoruz, ayırabiliyoruz. Yeni yapılan, Halkın Kurtuluşu, Devrimci Proletarya'dan bazı meselelerdeki yaklaşım, bazı konulara işte eleştirel bir şekilde yaklaşması, Türkiye gerçeğine daha özel bir önem vermesi, Marksizm'i Türkiye koşullarında üretmeye çalışması gibi ve onun çeşitli somutlanış biçimleri. Benim katıldığım bu. Yani bunu ben, buradaki insanlar arasında, gerçekten bunun da ötesinde bir bağ olacağını zannetmiyorum. Yani ideolojik belirlilikleriyle, kökleriyle. Fakat bence bu yeterlidir. Bu kadarı yeterlidir. Ve bunun örgüt biçimleri, işleyiş biçimleri ve benzeri konularda, çalışma tarzı, mücadele biçimleri konusunda genel olarak, genel ilkeler konusunda anlaşılıyorsa, bunlar yeterlidir. Ama yeterli olması, işte bu kadarı olsun, gerisi önemli değil, buna yol açmamalıdır. Tam tersine, aslında mümkün olsa, bu bir bakıma o sürecin başlangıcıdır. Yani o hedefin başlangıcıdır. Bu, o süreci başlatmak için toplantıdır. Ve o sürecin belli bir aşamasında elde edilecek sonuç, şu aşamada olsaydı, çok daha iyi olurdu. Homojenlik, yani mümkün olduğunca homojenlik. Homojenlik de çelişmeleri, farklılıkları içerir. Ama iyice düşünülmüş, tartışılmış, araştırılmış, burada onların sonuçlandırıldığı, belli şeylerin maddeler altında toplandığı özlü, en özlü maddeler halinde toplandığı bir durum olabilseydi çok daha iyiydi. Bu anlamıyla mesela ben hazır değilim, benim söylemek istediğim bu.

Salih yoldaş: Şimdiye kadar var olan hareketler şu veya bu şekilde çeşitli ülkelerdekilerin tekrarlarını getiriyorlar. Veyahut ta halen var olan mevcut görüşlerin, yani diğer uluslararası odaklarda oluşan birtakım mevcut görüşleri Türkiye'ye ilgili olarak tekrarlamakla esas olarak yetiniyorlar. Sovyet ayaklanması, Çin devrimi deneyleri, buna benzer şeyler birçok siyasetlerde temel nokta olarak ele alınan hususlar. Bizim bunları aşabilmemiz için, Türkiye'nin orijinalitesini, Türkiye'nin gerçeklerini sonuçlara çıkaran bir çalışma edinmemiz gerekiyor düşüncesindeyim. Ki bu konularda Yurtsever Devrimci Demokratlar'da da yakın belli fikirler var, açılım getiriliyor. Yani Türkiye'nin, Türkiye devriminin şimdiye kadar var olan devrimlerden, olmuş olan devrimlerden tamamıyla farklı bir yol izleyeceği, tamamıyla Türkiye'ye özgü bir yol izleyeceği konusu getiriliyor. Ben bu konuda çekingen davranılmasından yana değilim. Bu konuyu fazla derinleştirmek, enternasyonalizm-

den sapmak ve ulusalcılığa düşmek şeklinde yorumlanabilir. Gerçekte artık enternasyonalizmin ne olup ne olmadığı belli ölçülerde tartışma konusu haline gelmiş durumda. Onun için özellikle de bir yanıyla da Türkiye gerçekten çok kendine özgü yanları olan bir ülke. Yani tarihiyle, geleneğiyle, kültürüyle birçok özel yanları olan bir ülke. Ve oluşturulacak olan devrimci düşünce, ileri devrim yoluna seferber edilecek olan düşünce kesinlikle bu konuları göz önüne alması gerekir düşüncesindeyim.

Ali yoldaş: Geniş boyutlu eleştiri yapmak gerekir. Ama ben genel olarak, hiçbir değişikliğe uğratılmadan Yurtsever Devrimci Demokrat platformunun olduğu gibi, önümüzdeki çalışmalarımızda temel alınamayacağı görüşündeyim. Fakat bunun içerisinde, çeşitli konulardaki doğru görüş, doğru yaklaşımlar var. Onlar tespit edilmeli ve önümüzdeki mücadele platformuna alınmalı. Daha doğrusu, Yurtsever Devrimci Demokrat'ın doğru yaklaşımları ile eksik yaklaşımlarına veya yanlışlıklarının giderilmesi temelinde Yurtsever Devrimci Demokrat platformu önümüzdeki çalışma döneminde platform olabilir. Burada kesin bir şey söyleyememekle beraber, üzerinde benim düşünceme göre, birkaç noktaya değinmek istiyorum. Özellikle "iki süper devlet"in hiçbir ayrım yapılmaksızın, genellemeyle, bütün dünyada, ülkemizde, baş düşman, baş çelişki şeklinde ele alınması. Şimdi, beni düşündüren, dünyada baş düşman ya da baş çelişki olan bir gücün, her ülkenin özgül durumu hesaba katılmaksızın, mutlaka her ülkede baş düşman olabilir mi? Mesela sorunu şöyle açalım:

Bugün, Sovyetler ve ABD dünya çapında, dünya halklarının baş düşmanı olarak tespit edilebilinir. Fakat ülkemiz devrimine gelindiğinde, yani devrimde her şeyden önce iktidara yönelik bir siyasal hareket olmak zorunda. Yani toplumsal bir devrim olmakla beraber, toplumsal amaçları gerçekleştirmek için ilk evvela iktidarı ele geçirmek gerekir. Şimdi, bu anlamda, devlete karşı bir mücadeledir. Ülkemizde devlet kimlerin elindedir? Hangi burjuvazinin, hangi emperyalist burjuvazinin işbirlikçilerinin ya da emperyalistlerin elindedir? Çünkü ülkemizdeki iktidar mücadelesini ele aldığımız zaman zorunlu olarak iktidarla ilişkisi içerisinde, ülkedeki hâkim güçlerle ilişkisi içerisinde ele almak zorundayız. Ben diyorum ki; ülkemize gelindiğinde, ülkemizdeki burjuva devlet ekonomide, siyasette, kültürde, doğrusu her alanda emperyalistlere, batılı emperyalistlere bağlıdır, başta ABD emperyalizmine. Bugün ülkemizde baş düşman olarak Sovyetler tespit edilebilir mi? Bu benim kafamda bir çelişkidir. Aynı zamanda, onların işbirlikçileri baş

çelişki ve baş düşman olarak tespit edilebilir mi? Mesela ben şunu doğru buluyorum: İdeolojik olarak bir baş düşman tespit edilebilinir. Ama ideolojik olarak tespit edilen baş düşman, her hâlükârda, siyasi olarak da baş düşman olamaz. Hem ideolojik hem siyasi olarak bir baş düşman olabileceği gibi, ideolojik olarak bir başkası baş düşman iken, siyasi olarak bir başkası baş düşman veya baş çelişki olabilir. Bu sebeple de kafamda çelişkidir. Henüz bir şey de söyleyemiyorum. Çünkü bunun şununla da ilişkisi var, yani bugün benim tespit ettiğim, Türkiye'de anti-revizyonist, anti-sosyalemperyalist grupların neden gelişmediği, neden bir bunalım içerisine, bir çıkmaz içerisine girdiklerini düşündüğümüz zaman, diğer hatalarının yanı sıra, işçi sınıfının, (işçi sınıfı üzerinde revizyonistlerin etkisinin yanı sıra) bence bu, politikaya soyut yaklaşımın da etkisi vardır. Bugün Türkiye'de köyde ya da şehirde bir emekçiye, fabrikadaki bir işçiye, Sovyetler, Türkiye'deki 'T'K'P' ya da 'ÖZGÜRLÜK YOLU' baş düşmandır deyip gittiğimiz zaman, onu iktidara karşı mücadele için ikna edemeyiz, edemiyoruz. Ben bu çıkmazın, anti-revizyonist grupların etkin bir siyasal güç haline gelememelerinin bir sebebi olarak da bunu görüyorum.

Kürdistan'ın sömürge olup olmaması sorununda benim de görüşüm açık değil. Ama bu konunun incelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Fakat şunu belirtmek istiyorum, yani Kürdistan sömürge olsa ya da sömürge olarak tespit edilmese de ben ortak örgütlenmeden yanayım. Sömürge olmasının ortak örgütlenmeyi engellemediği görüşündeyim. Yani Türk ve Kürt proletaryasının birlikteliğini. Benim için önemli bir şey değil. Ve aynı zamanda şunu da hatırlatayım, bu baş düşman, baş çelişki, temel çelişki sorunlarında ben "üç dünya teorisi"nin etkisi olduğu kanaatindeyim. Türkiye devrimci hareketi içerisinde, daha doğrusu, bu siyasal olarak iyi ele alınmalı, Türkiye'deki ve Dünya'daki sınıf güçlerinin değerlendirilmesi temelinde, hem de teorik olarak, "üç dünya teorisi"yle ya da diğer revizyonist, oportünist teorilerle olan ilişkisi iyi tespit edilmelidir.

Veysel yoldaş: Kurum haline dönüşmeden de yani kurum haline dönüşmesinden kastım şudur. Yani devleti meydana getiren organların yasalar çerçevesinde yeniden düzenlenmesi diyebiliriz. Kurum haline getirilmeden de gasp edilerek, yani işleyen yasaların dondurulup, kendi keyfiyatına göre, kendi önceden koydukları burjuva yasalarını yadsıyarak bir işleyiş getiriyorlar ve 72'de uygulanan da faşizmi kurumlaştıramayışlarında, cumhurbaşkanlığı seçimleri bir dönemeç noktası olabilir. Yani işin aslından söz edecek olursak, cumhurbaşkanlığı seçimle-

riyle birlikte, faşist diktatörlüğün, yani 12 Mart askeri faşist diktatörlüğünün adım adım geriye çekilmesi ve yerine gerici burjuva diktatörlüğü diyebileceğimiz uygulamaların gelmesi ve bugün ise, yani 12 Eylül'ün ondan ayır edici özelliğinin, şartların da uygun olması ondan da işçi sınıfının mücadelesini, Türkiye'deki en genel anlamıyla halk tabakalarının ve çeşitli sınıfların devrimci temelde mücadelesi onları, faşist diktatörlüğü daha kalıcı ve daha kurumlaştırıcı kılmaya zorladı.

Bugün anayasasından sendikalar kanununa kadar her şeyi bir kurum olarak yeniden oturtup, bundan sonra, mesela askerler çekildiği zaman, yine 12 Mart'taki gibi bir şeyin gelemeyeceğini görebiliyoruz. Yani yeniden gerici burjuva demokrasisinin gelmeyeceği, yani, çünkü bu gerici burjuva demokrasisi veyahut ta daha ileri, Yunanistan'daki gibi veyahut ta Portekiz'deki gibi bir demokrasinin gelmesinin ancak 12 Mart, 12 Eylül askeri faşist diktatörlüğünün kurum olarak yerleştirdiği yasaların yadsınarak, yeni bir yasanın onun yerini almasıyla mümkün olacağı inancındayım. Yani 141-142 gibi faşist yasalar, maddeler, buna benzer uygulamalar, gerici burjuva diktatörlüğü döneminde olsa bile, sizin az önce belirttiğiniz gibi bunlar zaman zaman işlemez duruma geliyor. Tam tersine, faşist diktatörlük geldiği zaman birtakım demokratik haklar yazıda dursa bile, onlar da faşist diktatörlük tarafından geçici olarak gasp edilerek işlemez hale getiriliyor. Ve böylece 12 Mart'ı ben faşist diktatörlüğün uygulandığı, fakat yukarda açıkladığım anlamda kurumsallaşamadığı şeklinde ifade ediyorum. Bilmiyorum, yani açıklık getirebildim mi?

Sabri yoldaş: Cuntanın arkasından gelen bir Ecevit-Erbakan hükümeti en azından onların sınırları içerisinde kalabilirdi. Kurumsallaştıramadılar. Oysa bugün kim gelirse gelsin bu anayasa ve bu yasalar çerçevesinde hareket ettiği müddetçe faşizmin kurallarını uygulamak zorundadır. Ve bu iki şeyi belirleyen, ayrılığı belirleyen şey, 12 Mart döneminde ve sonrasında Türkiye'de esas olan; yükselen devrimdi. Demokrasi dalgası yükseliyordu. Devrim ve demokrasi dalgası yükseliyordu. Oysa bugün böyle bir durum yok. Yani kitlelerde belli bir suskunluk var. Ki bunun ürünlerini Ecevit topladı. Bugün bir Ecevit alternatifi bile yok. Neden? Çünkü öylesine kıskıvrak bağladılar ki, öylesine yasalar ve kurumları hayatın içerisine soktular ki, kimseyi hareket ettirmiyorlar. Bugün en ileri unsurlar, yani en ileri, içinde bulunulan durumda en ileri unsurlar, belki bir süre sonra işte tekrar Demirel'in öne sürdüğü birtakım insanlar bunlar olacak. Ecevit de cesur davranamayacaktır. Ecevit bugün fi-

kirleriyle ortada, siyaset yapmayacağını söyleyecek kadar geriye çekilmiş durumda. Evet, şimdi bu konuşmaları geçerken, şu noktaları almakta yarar var bence. Başlangıçta Mehmet arkadaşın getirdiği konulardan yola çıkarak, önümüze koyduğumuz konulardan biri şu olmalıdır: Çin, Çin devriminin incelenmesi, Mao Zedung sorunu. Bu ileride önümüze koymamız ve aşmamız gereken bir sorun. Yine, faşizm, sosyalfaşizm sorunu, Türkiye'de demokrasi mücadelesi ve faşizmin gelişimi, yine 12 Eylül'le birlikte neden komprador-bürokrat burjuvazi deyiminin kullanıldığını açacak bir yazı. Çünkü esas olarak emperyalizmle, emperyalizmin diktatörlüğünü, temsilcileri aracılığıyla diktatörlüğünü ifade eden terim, bizim faşizm konusundaki esas düşüncelerimizden birisi bu. Çünkü yarı-sömürge ülkelerde biz faşizmi işbirlikçi burjuvazinin bir en gerici kesiminin diktatörlüğü olarak görmüyoruz. Biz, yarısömürgelerde faşizmin, metropollerde olduğu gibi, esas olarak emperyalizmin işbirlikçileri aracılığıyla, ki bu işbirlikçileri değişiyor, mesela Arjantin'de, işte Latin Amerika ülkelerinde de askeri diktatörlüklerle yapıyor. Aynı şeyi bugün Türkiye'de asker-bürokrat temsilciler kanalıyla yapıyor. Bunun açılması gerekli.

SÖMÜRGE KÜRDİSTAN VE ORTAK ÖRGÜTLENME

Sabri Yoldaş: Yine kısaca açıklayacağım gibi, Kürdistan'ın sömürge olma sorunu sadece cumhuriyet sonrası bir sorun olarak ele alınmamalı. Osmanlı dönemi ile birlikte ele alınmalı. Evvelinde Kürdistan, İran Şahı ve Osmanlı İmparatorluğu arasında bölüşülmüş bir sömürge iken, daha sonra emperyalistlerin pergel ve cetvelleriyle petrol bölgeleri paylaşıldı. İngilizler Irak petrolleriyle, Irak petrolleri İngilizlerle ilgili değil mi? Esas olarak İngilizler orda, Suriye'deki Kürdistan, Suriye ve Kürdistan'ın bir kısmı ile birlikte Fransızlar tarafından paylaşıldı. Bu tarafta ise Türkiye ve İran. İki tip sömürge var. İşte biri, tamamen orda yerli halkın bulunduğu ve oraya güçler gönderilerek, orada yerleşim bölgeleri yaratarak, koloniler kurarak, valiler gönderilerek yapılan oradaki zenginliklerin sömürülmesinin örgütlenmesi oluyor.

Mesela Osmanlı İmparatorluğu döneminde feodal beyler, feodal ağalar kanalıyla ve oralara gönderilen bölge valileri var. Yani bayağı İngiliz sömürgeciliği nasıl Hindistan'a genel vali gönderiyorsa, Osmanlı İmparatorluğu da oralara valiler gönderiyor. Mısır'a bir zamanlar Kavalalı Mehmet Ali Paşa'yı gönderdiği gibi, ya da bir başka yere bir başka vali gönderiyor. Daha sonra, cumhuriyetten sonra varlığı açıkça kabul edilmesine rağmen, Mustafa Kemal'in bazı yerlerde lafları var. Şimdi o laflar kağıtlarda var mı, yok mu bilmiyorum; T. C.'nin Türk ve Kürt halklarının cumhuriyeti olduğunu söylüyor. Yani bu ayrımı getiriyor, bu ayrımı kabul ediyor. Kürt milletvekillerinden söz ediliyor. Kürdistan ve Kürt milletvekilleri. Diyap Ağa mesela Tunceli milletvekili olarak meclise gittiği zaman, Kürdistan milletvekillerinden biri olarak gidiyor.

Şunu vurgulamak istiyorum, yani sömürge olan yerlerde yatırımlar söz konusu. Mesela Hindistan'a yatırım yapıyor. Bilmem nereye yatırım yapıyor. Burada yatırımlar var. Bir petrol, Batman ve çevresine yapılan yatırım kapitalist bir yatırımdır. Ancak kapitalizmin genel yasası sömürüye bağlıdır. Yani orada bilmem ne fabrikaları kurarsa yararlı mı, zararlı mı? Ancak bir süreç içerisinde üslerle birlikte demiryolları, demiryollarından sonra karayolları ve buna bağlı olarak işte barajlar. Bugün barajlar sömürünün, kapitalist sömürünün araçları olarak, yatırımları olarak ele alınmalı. Barajlar yapılıyor, yeni fabrikalar açılıyor, bir yığın şeyle birlikte oraya giriliyor. Yani kapitalist anlamda bir sömürge, bütün özellikleri var. Ancak bunu da gerçekten gündemimize almalı, Kürdistan'ın sömürge karakterinin incelenmesini önümüze görev olarak almalıyız. Yani ezilen bir ulus mudur, yoksa sömürge midir? Sömürgeyi belirleyen şeylerden biri toprak bütünlüğüdür. Ancak bugün bir Ermeniler, bugün esas olarak Türkiye'de Ermenistan sömürge falan değil, ezilen bir ulus deyi-

mini mesela Ermeniler için söyleyebiliriz de Kürtler için ezilen ulus, bağımlı ulus deyimini kullanamayız. Bağımlı ulus olmalarına rağmen Ermenilerin ve birtakım azınlıkların çok daha ileri hakları var. Bu azınlıkların okulları var, kiliseleri var, kendi dillerinde yayın organları çıkartabiliyorlar, başka teşkilatları var. Kürtlerin yoktur mesela. Bu ayrı bir sorun. Bütün bunların hepsini önümüze koyuyoruz.

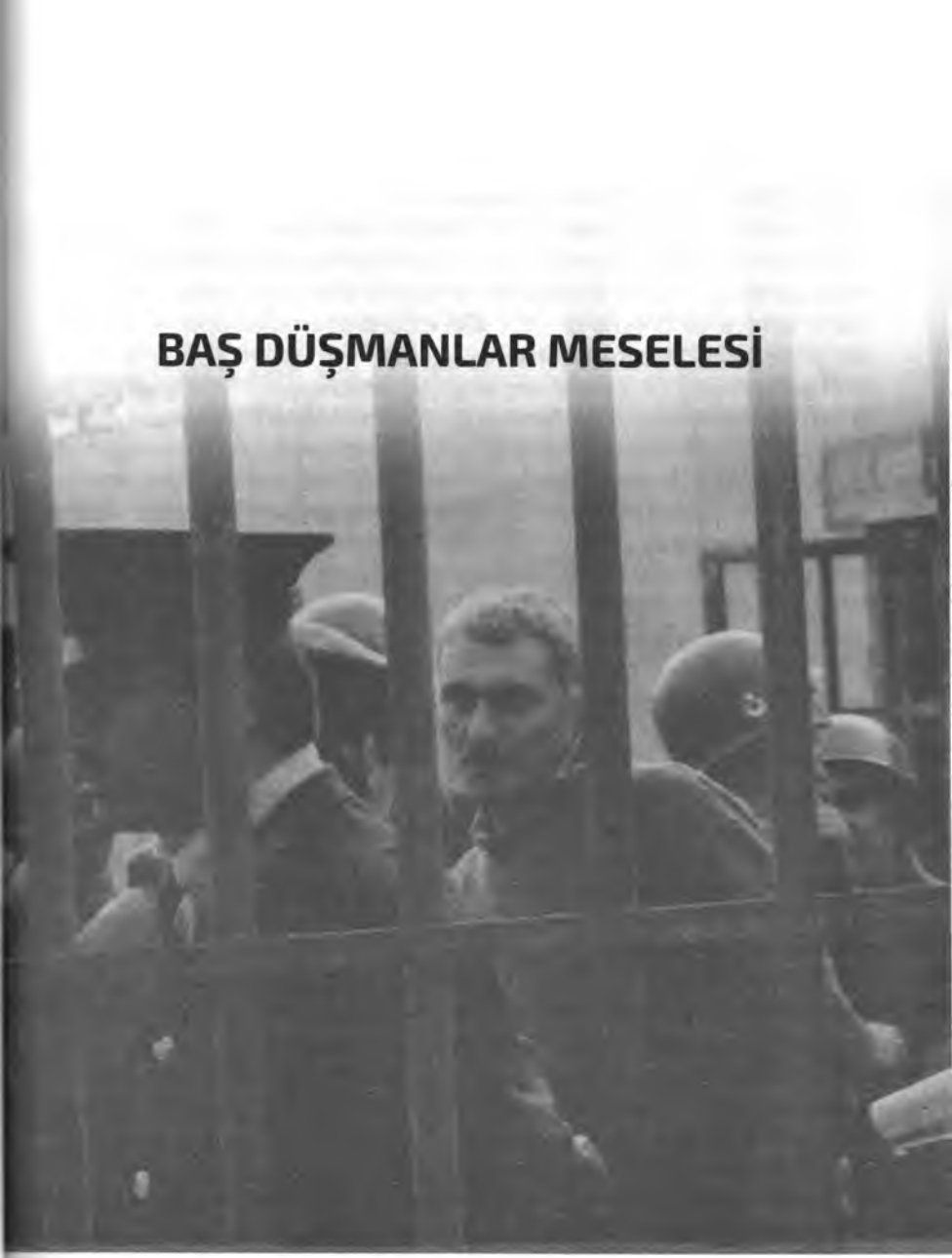
Veysel yoldaş: Türkiye'deki bugüne kadarki reformist, revizyonist unsurların, yani Marksizm adına yola çıkan unsurların, yani Türk hâkim sınıflarıyla uzlaşmacılığının bir ifadesi. Yani, en genel anlamıyla iki tür bağımlılık vardır. Bağımlılık, tam bağımlılık. Bu kelime oyunu, yani oportünistçe bir yaklaşım. Özde bu bağımlı, yani ezilen bağımlı ulus lafında yatıyor.

Sabri yoldaş: Öte yandan, sömürge denildiği taktirde, ayrı örgütlenmeyi savunmak gerekliliği gibi şematik anlayış var. Sömürge mi, değil mi meselesinin üzerinde bu kadar çok durulmasının sebeplerinden biri de budur. Eğer sömürge ise, o zaman niye ayrı örgütlenme olmasın ki, niye birlikte örgütlenme, ayrı örgütlenme olabilir diyecek. Lenin, Rusya'nın sömürgelerinden bahsettiği zaman, (sömürgelerden bahsediyor Lenin), sömürgelerden bahsettiği halde, birlikte örgütlenmenin gerekliliğini getiriyor gündeme. Yanlış mıydı yani? Hem sömürge diyor hem de birlikte örgütlenmeyi savunuyor. Şu tip sömürgeler var: Bir Angola'yı düşünelim. Portekiz, yani coğrafi durumun da önemi var. Coğrafi olarak öylesi bir konuma sahip ki, Angola ile Portekiz, yani Angola halkının belki dayanışması uzaktır da ayrı örgütlenmesi söz konusudur. Diyelim ki, Hindistan'la Türkiye'nin ilişkisi olsaydı, Hindistan'la birlikte mi örgütlenme durumu olacaktı? Niye yok? Çünkü Hindistanlı işçiyle Türkiyeli işçi, Kürdistan gerçeğinde olduğu gibi, bu kadar iç içe değil. İkincisi, orada bulunan işçilerin, Angola'da bulunan Portekizli işçilerin, ya da (Türkiye'de diyelim Hindistan'a gitti) Hindistan'daki Türkiyeli işçilerin esas olarak oradaki parti içinde, aynı örgütlenme içerisinde yer almaları gerekir. Esas olarak doğru olan budur. Orada, eğer gerçekten bütün ordaki işçilerle, oradaki halkla, ekonomik ve diğer anlamda bir şey yapılıyorsa, kurtuluş oradadır. Bunun içinde örgütlenmesi lazımdır. Bir yandan şunu söylemek istiyorum: Yani özellikle asimilasyon olayı Türkiye'de belirgin bir biçimde, çeşitli işlemlerle gündeme gelmiştir ki, bugün Tekirdağ'a gidiyorsun Kürt köyleri var, Konya'ya gidiyorsun Kürt köyleri var, Antalya tarafına gidiyorsun Kürt köyleri var.

Yani Karadeniz'in bilmem neresine varıncaya kadar, Kürtler dağıtılmış asimilasyon için mecburi iskana tabii tutulmuş. Sonra uzun bir dönemin getirdiği sonuçlar, Kürt işçileri ile Türkiyeli işçiler o kadar iç içe girmişler ki, artık bilmem ne fabrikasında örgütlenme yaptığın zaman, mesela burada Kürt işçileri var.

Türk işçileri var, şimdi ne yapacaklar? Kürt işçileri orada ayrı mı örgütlenecekler? Onların çıkarlarıyla, Türkiye'de şu ya da bu milliyetten işçinin çıkarı aynı değil mi?

BAŞ DÜŞMANLAR MESELESİ

Sabri Yoldaş: Evet, baş düşmanlar meselesine gelince: İki süper devlet arasında ayrım yapmaksızın, baş düşman, baş çelişki tespiti. Ali şunu söyledi: Dünya halklarının baş düşmanı olabilir. İki süper devlet dünya halklarının baş düşmanı olabilir. Fakat Türkiye'deki özgül konumdan dolayı, esas olarak ABD emperyalizminin ön plana alınması gerektiğini. Fakat bu tanımlamada ABD'nin esas olarak (somutlaştırırsak böyle olması gerektiği düşüncesi var) baş düşman olması, Sovyetler'in baş düşman içerisinde tutulmaması, bu anlamda alınmaması gerektiği diye bir düşüncesi var. Bence özellikle Türkiye için bu çok daha geçerli ve önemli bir şey. Biz, ABD emperyalizmine ve faşizme karşı yürürken, bir alternatifle yürüyoruz.

Alternatifimiz: Gerçekten başlangıçta demokratik bir cumhuriyet. Ve hedefi: Giderek sosyalist devrime gidecek birikimleri ve koşulları yaratacak bir demokratik cumhuriyet. Ve bağımsızlık düşünüyoruz. Eğer biz bu sürede ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki hegemonya çatışmasını ve Türkiye üzerindeki hesapları dikkate almazsak, biz sadece ABD'yi baş düşman olarak ele alır, Sovyetler'e karşı hayırhah bir tavır takınırsak gerek devrim süreci içerisinde gerekse iktidar sonrasında, halka silahlı mücadeleyi, yani Sovyetler'e karşı silahlı mücadeleyi veyahut ta sosyalfaşistlerin başlatacağı bir iç savaşı anlatamayız.

Benim görüşüm, Türkiye'de biz bir yanıyla belki bir süre birbirimize silah sıkmayacağız, sosyalfaşistlerle, Sovyet yanlılarıyla birbirimize silah sıkmayacağız. Ancak faşizmin alaşağı edilmesi sürecinden sonra, cephe farklılaşacak; yani bizzat sosyalfaşistlerin başlattığı ve arkasından Sovyetler'in tankları ve toplarıyla, silahlarıyla beslediği güçlerle, yani onlarla çarpışacağız. Yani buradaki zamanlama durumu, yani görünüşte şimdi somut olarak askeri faşist diktatörlüğün arkasında ABD var. Fakat o kadar iç içe ki, yani bunu kaldırdığın andan itibaren karşına öbürü çıkacak. Onun için ideolojik ve siyasi olarak bunun mutlaka en açık biçimiyle kitlelere götürülmesi gerekli.

Bunu götürmemiz bizi sosyalfaşistlerle karşı karşıya getireceği gibi, onun içindeki bir yığın insanı da uyandıracaktır. Yani Türkiye'nin bir Afganistan gibi olma durumu mevcuttur. Belli yerlerde eğer bir hükümet kurarlarsa, o hükümeti kim tanıyacak? İlk başta Sovyetler tanıyacak. Ne yapacaklar? Aralarında bir anlaşma yapacaklar ve bu anlaşmaya bağlı olarak paraşütleriyle Türkiye'ye inebilirler. Yani Türkiye bugün Ortadoğu'da devrime en yakın olan ülkedir. İran, Irak, Filistin devrimi falan, bunların hepsi (tabii bunların hepsinde belli bir mücadele vardır) ... Fakat kilit noktası Türkiye'dir. Özellikle, yani büyük bir ihtimalle, yan-

lış bir şey, provokasyon falan olmazsa, Kürdistan, yani Kürdistan'daki hem ulusal hem sınıfsal hareketin bir kıvılcım haline getireceğini düşünüyorum. Bu noktalarda, bir tarafta Kürt milliyetçileriyle, Kürt milliyetçilerinin esas dayanağı Sovyetler'dir. Şimdiden adamlar Sovyetler'le belli hesaplar içindeler ve Filistin cephesinin yerine Kürdistan'da bir cephe açmayı düşünüyorlar. Böyle bir cephe gücünü nereden alacaktır? Sovyetler'den alacaktır. Yani bu anlamda biz Sovyetler'i baş düşmanımız olarak ortaya koymadan, yani Türkiye devriminin baş düşmanı olarak ortaya koymadan bu meseleyi çözemeyiz diye düşünüyorum. İkisi de baş düşmandır. Fakat başlangıçta silahlar, namlular bir yere yönelmiştir. O da Yurtsever Devrimci Demokrat'ın 5. sayısında dediğimiz gibi, ABD emperyalizmine karşı mücadele, eğer Sovyet emperyalizmine karşı mücadele temelinde olmazsa, yani bunun anlamı şudur: Oraya karşı savaşırken, bu tarafta, bu anlamda da ajitasyon, propaganda, sergileme, açıklamaların mutlaka olması gerekli. Yani bu temelde.

Yok, öbür taraftan, işte, Sovyetler Birliği'ne karşı mücadeleyi Aydınlık'ın yaptığı gibi, Sovyetler Birliği'ne karşı mücadeleyi sıkıştır ve bu tarafta faşist diktatörlüğe karşı mücadele yürütme, hiçbir farkın yok. Yani tamamen onların perspektifinden, yani bugünkü Evren'in perspektifinden farklı bir perspektif olmaz.

Veli yoldaş: Bence, baş düşman ilan etmeden de Sovyet sosyalemperyalizmine karşı mücadele edilebilir. Senin şu anlattığın temelde. Eğer biz Türkiye'de ekonomik ve siyasal olarak Amerikan emperyalizminin hâkim emperyalist güç olduğunu tespit ediyorsak, diğer batılı emperyalistler denen, özellikle Alman emperyalizmiyle birlikte, emperyalizmi esas ekonomik ve siyasi güç olarak tespit ediyorsak, o zaman bizim baş düşman tespitimiz buradan yola çıkarak sonuca varır. Ki o zaman Amerikan emperyalizmi baş düşmanımızdır. Bugün siyasi iktidarı elinde bulundurması, devlet kurumlarında hâkim olması falan gibi sebeplerle ve buna rağmen Sovyet sosyalemperyalizminin hemen yanı başımızda olması, diğer taraftan, yani Ortadoğu'nun içinde bulunduğu durum gibi sebeplerden dolayı tehlikeli bir düşman olduğu vurgulanarak mücadele edilebilir anlayışındayım. Zira hâkim sınıflar arasında çelişkiler, mesela Amerikancı kanat iktidarda olduğu zaman, Amerikancı kanada karşı bir mücadele yürüttüğümüzde, eğer biz reformizme karşı, CHP'ye karşı falan mücadeleyi tali plana alırsak, onlarla mücadele etmezsek, tali plana almak değil de mücadele etmezsek, onlar gelişecektir. Dolayısıyla, bizim devrimci mücadelemiz yine geliş-

me gösteremeyecektir. Bence, baş düşman tespiti, emperyalizmin ekonomik ve siyasal etkinliği olayından çıkıyor. Bunu incelediğimiz zaman, bugün, T'K'P'nin Türkiye'de iktidar olma falan diye bir durumu yok. Ama olabilme ihtimali var. Eğer Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede devrimci güçler, Sovyet sosyalemperyalizmine karşı mücadeleyi ihmal ederlerse, bu mücadeleden T'K'P yararlı çıkabilecektir. Özellikle belki T'K'P değil, Kürt revizyonist hareketleri iktidar olma şansına sahiptirler.

Sabri yoldaş: Meseleyi sadece T'K'P olarak görmemek gerekir. Meseleyi, aynı zamanda, bir Dev-Yol sorunu, bir Bir-Kom, Cephe sorunu olarak da görmek gereklidir; Kürt milliyetçi hareketleri sorunu olarak da görmeli. Son tahlilde, eğer bunlar -ki öyle görüyorum- asıl dayanağını, Sovyetler Birliği'ne dayanırlarsa, Sovyetler Birliği yarın şunu söyleyecektir. T'K'P bu kadar zamandır mücadele veriyor, küçük bir koşul olarak ortaya geldiği zaman, bunlar, onlarla birleşeceklerdir. Onun dışında, Sovyetler Birliği ister T'K'P'ye silah versin ister PKK'ye yardım etsin, kime yardım ederse etsin, sonuç itibarıyla, hiçbir emperyalist, kimsenin kara kaşı, kara gözü için kimseye bir tek santimlik hiçbir yardım vermez. Bu nedenle biz, yarın, silahlar başka yöne çevrildiği zaman, geniş kitlelere, halk kitlelerine, eskiden işte tehlikeli bir düşmandır, ne kadar tehlikeli düşmandır, bilmem nedir dersek. Bugün de neyi, nasıl, ne yürütüyoruz ki? T'K'P'ye karşı mücadelemiz, işte laf olarak konuşuyoruz, şunu yapıyoruz, bunu yapıyoruz. Hatta bazı yerlere gittiğimiz zaman, işte, işçilerin durumu bilmem uygun değil diye, mümkün olduğu kadar da alttan alıyoruz; oraya, döndürerek getiriyoruz lafı. Açık mücadelede veremiyoruz.

Eğer gerçekten bu konuda açık bir mücadele yürütülmüş olsaydı, gerçekten, sadece laf olarak değil, hem revizyonizm nedir? Bugün Sovyetler Birliği'nde sınıf farklılaşması nedir? Biz bunu işçiye anlattığımız zaman, işçi şunu söyleyecektir: Demek beni daha önce fabrika sahibi sömürüyordu, şimdi de beni yönetecek, beni devrim mevrim diye kandıracak parti elemanı ileride benim üzerimde hakimiyet kuracak ya da fabrikada çalışan müdür, işte işletmeden bilmem şu kadar pay alacak, yine biz sömürülüyoruz. Biz bunu açıkça koyabildiğimiz zaman işçi, şunu söyleyecektir: Doğru. Olması gerekir. Çünkü işçi bugün Sovyetler'i savunmuyor; işçi kendi menfaatini savunuyor. Orda birtakım örnekler gösteriyorlar, işte Sovyetler'de işçiler böyle, hastahane böyle, işte şunlar var, çocuklarına şöyle bakılıyor, hayat garantin var,

işte tatile gidiyorsun, bak işte şu resimler var, işçiler burada tatile gidiyor... Adam bakıyor. Gerçekten belli şeyler var. Adı "işçi tatil köyleri" olan yerler var. Fakat orada esas olarak işçi aristokrasisi, bürokrasi, askerler, artistler, bilmem neler var. Ama resim olarak gösterdiği zaman sana, onu sosyalizmin nimeti olarak gösteriyor. Ki doğru, sosyalizm geldiği zaman gerçekten bunlar işçilere verilecek. Yani bu nedenle, bizim, işçileri kazanamıyor olmamız, onların, yani T'K'P'nin sosyalfaşist ya da baş düşman olarak gösterilmesinden dolayı değil. Bugüne kadar mücadelenin somut temellerde, doğru bir biçimde yürütülememesinden gelen bir durum.

Veli yoldaş: Tersi de doğru. Mesela, Sovyetler'i baş düşman ilan etmiş bir siyasi hareket de işçileri kazanabilir. Yani baş düşman ilan etmek ya da etmemeyi, işçileri kazanmanın kıstası olarak görmüyorum.

Sabri yoldaş: Ben de öyle söyledim.

Veli yoldaş: Yok, ben tersini de doğru görüyorum. Onun için biz, baş düşman ilan edip etmeme sorununda, ekonomik ve siyasal güçlerini inceleme durumunda olmalıyız. Türkiye'de emperyalizmin, hangi emperyalist gücün ekonomik olarak, bir de dünyadaki, dünya devriminin düşmanlığı noktasından, mesela ben o noktada arkadaşın görüşüne katılıyorum. Dünya devriminin baş düşmanları olarak Sovyet sosyalemperyalizmini ve Amerikan emperyalizmini görüyorum. Yani Amerikan emperyalizminin başını çektiği batılı emperyalist güçleri. Fakat Türkiye somutunda, somut incelenmesinden yanayım ve ben şahsen Sovyet sosyalemperyalizmini Türkiye devriminin, dünya devrimi açısından, dış politika açısından baş düşmanı görmeme rağmen, iç çelişmelerin çözümünde bugün baş düşman güç olarak görmüyorum. Düşman güç olarak görüyorum.

Sabri yoldaş: Peki, bir de somut duruma baksak, bugün Bulgaristan üzerinden Türkiye'ye yağdırılan bir yığın silah şu bu. Bu açıdan ele alalım. Bir yığın komplo falan. Onun dışında yine Türkiye'nin paylaşılması konusunda, Bulgaristan'ın Evren' e madalya vermesi, işte Romanya, Yugoslavya biraz daha farklı. Fakat Bulgaristan gerçekten Sovyetler'in kılıcı. Yine Filistin devriminin yenilmesiyle birlikte düşün. Filistin devriminin boğulmasında, Amerika ne kadar pay sahibiyse, Sovyetler de aynı derecede pay sahibidir. Biz, Filistin için -ki, bu kadar yardım etmiş

olmasına rağmen- Filistin devrimine yardım da etti. Yani birtakım silahlar verdi. Bütün bunlara rağmen, eğer gerçekten devrimin ilerlemesine baktığın zaman Filistin devriminin ABD ile şimdi baş düşmanı olmuş durumda; sonuç itibarıyla baş düşman. İkisi de aynı şekilde, Filistin devrimini yıktılar; beraber, ortaklaşa yıktılar. Ve bugün İsrail, Sovyetler'e, ilişkilerin düzeltilmesi konusunda çağrı yapabiliyor. Çağrı yapıyor, o da reddediyor. Kabul edebilir mi? Ancak, diplomatik bir şekilde, başlangıçta reddedecek. Diplomatik şekilde birtakım şeyler götürecekler, orda, işte, biçimsel, bir köşede-bucakta devlet kuracaklar. Hangi topraklar üzerinde devlet kuracaklar? Bazı kaybedilmiş topraklar üzerinde. Yani gerek Suriye gerek Mısır'ın, yine Ürdün'den alınan topraklar üzerinde. Yani daha önceden, orada devlet kurulsa, bir problem olmayacak. Değil mi? Filistinliler için şimdi kaybedilmiş topraklar üzerinde bir devlet kurmak, fakir kulun sevinmesi hikayesi, eşeğini kaybettirip, palanı verme meselesi gibi. Eğer gerçekten bugün o topraklar üzerinde bir devlet kurma düşüncesi öne sürülüyorsa, işgal edilmiş topraklar üzerinde bir Filistin devleti kurmaya razıysa, şu 66'dan bu yana 15-17 senedir binlerce, on binlerce insan boşuna mı öldü? Bunları, Sovyetler'in tavrıyla bağlamak gerekiyor.

Ayrıntıya girmek istemiyorum. Ancak şunu söylemek isterim: Bu ve benzeri toplantılarda, belirleyici olan şey, arkadaşların genel tutumudur. Yani biz içerde yine yazı yazar kendi aramızda tartışırız, birtakım fikirler getiririz, böyle olması gerektiğini getiririz. Ancak bu toplantı kongre falan değil, kongre hazırlıklarına giden bir buluşma. Eğer kongrede böyle bir karar alınırsa uyulur; ta ikinci kongreye kadar. Yani ikinci kongreye kadar bütün kararlara uyulur. Kongre öncesi, işte keyfi olarak, biri böyle kullansın, öbürü böyle kullansın diye bir şey olamaz. Yani bunu ilke olarak söylüyorum. Bu konuyu arkadaşlar düşünsünler, bunu da gündemimize alalım; yazılı hale getirilmesi gereken konular arasına alalım.

Biz bu soruna Türkiye devrimci hareketindeki durumdan değil, öncelikle soyutlama yöntemiyle, kendimizden yola çıkarak, biz hangi etkilenmeler altındayız sorununu ortaya koyarken Marksizm'i de bir kıyaslama ölçüsü olarak önümüze koyacağız. Biz kendimizden yola çıkarak, diğer örgütlenmelere, o örgütlenmelerin altında bulundukları şu ya da bu etkilenmelere yaklaşırsak bence en doğru yaklaşımı yapmış oluruz. Bu nedenle, eğer çeşitli siyasi akımların cirit attığı bu ortamda, biz de siyasi faaliyetlerle uğraşıyorsak, farkında olmadığımız ya da bir süre sonra farkında olacağımız çeşitli etkilenmeleri açığa çıkaracağız. Yani biz kendimizi etkilenmelerin dışında görmüyoruz. Zaman zaman belki

daha ileride açıklıkla ortaya çıkaracağımız eklektik yanlarımız vardır. Bazı konularda, taban tabana zıt iki şeyi aynı şey içerisinde savunduğumuzu bile göreceğiz. Bu nedenle, bu toplantının, bizim siyasi gelişmemiz açısından çok büyük bir önemi olduğuna inanıyorum. Ve biz, mutlaka, bu kadar zamandır, devrimden bahseden insanlar olarak, ilk defa böylesi bir toplantıyı başarabildik. Ve bu toplantının, esas olarak niteliği, seviyesi şu ana kadar olumlu gidiyor; yani gösterge olumlu. Bu anlamda, etkiler sorununa, kendimizden başlayarak ve dışa açılarak, diğer siyasi hareketlere bakarak yaklaşırsak daha yararlı olur. Bunun da notunu almakta yarar var. Biz hangi etkilenmeler altındayız ve buradan yola çıkarak, Türkiye devrimci hareketlerinin içinde bulunduğu durum ve etki kaynaklarını konu etmeliyiz.

Yine, "Ne Amerika Ne Rusya Ne Çin" sloganı bir yanıyla Amerika'yı, Rusya'yı izlemeye yardım ediyor. Yani hedef karıştırma nedeni oluyor denirken, bir yanıyla da biz, uzun vadeli bir perspektif, yani taktik anlamda bir slogan olarak belki hatalıdır. Fakat uzun vadeli çalışma açısından veya birtakım suçlamalar, halktan, yani gericilikten gelecek suçlamalar açısından da önemli olduğunu düşünmüştüm. Yani "Ne Amerika Ne Rusya" diyorsun, öyleyse Çin'cisin, Çin yanlısısın. Onlar öyle düşünüyor, bunlar Çin yanlısı diyor. Ve Çin'in özellikle revizyonist hale gelmesi, geriye dönüşü, Amerika'yla bilmem nesi. "Ne Amerika Ne Rusya" diyorsun, fakat Çin'e ses çıkartmıyorsun. Çin bir zamanlar Amerika'yı açık biçimde destekliyordu, tek hedef gösteriyordu Sovyetler Birliği'ni. Amerika ve diğer emperyalist ülkelerle "dünya birleşik cephesi"ne soyunuyordu. Şimdi de ikili oynuyor hem Amerika'yla hem Rusya'yla flört yapıyor. Ve gelişmeler Rusya'yla Çin arasında yumuşama doğrultusunda. Ancak şu doğrudur, yani bugün Amerika'yla Rusya gibi, dünyanın paylaşılmasında şu anda gözle görülür bir güç değildir. Ancak, bunu vurgulayacak, yani onun eğilimini vurgulayacak bir slogana ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Sadece yazılarda mı geçmeli, bu tartışılabilir. Yani bu konuda ısrar etmiyorum. " Ne Amerika Ne Rusya Ne Çin" sloganında ısrar etmiyorum.

Ulusal burjuvazi sorunu: Biraz önce de belirtildiği gibi, bazıları, Türkiye'de ulusal burjuvazi diye bir kavram olmadığını esas olarak burjuvazinin bağımlı bir temelde büyüdüğünü, bu nedenle, ulusal burjuvazinin olmadığını söylemekteler. Bir yanıyla da ulusal burjuvazi, nerdeyse, devrimin temeli olarak gösterilmeye çalışılıyor. Ancak, biz, şu gün, bir MSP olayında, bir CHP saflarında, bir AP saflarında, esas olarak büyük burjuvaziyle şu ya da bu anlamda belli bağları olmasına rağmen,

çıkarları onlarla tamamen çelişen bir kategoriden söz etmek istiyoruz. Bir MSP'nin bağrındaki -ki esas olarak ulusal niteliğini en açık biçimde bunlar taşıyor- ulusal burjuvazi gerek kırlarda gerek şehirlerde bunlar, faşist diktatörlüğe karşı bayağı dirençli bir mücadele götürüyorlar. Hatta silahlı bir direnişten bile söz ediyorlar.

Bunlar, önlerine Humeyni tipi bir gelişme koyuyorlar. Ancak bir Humeyni var mı Türkiye'de, yok mu, o ayrı bir sorun. O şartlar tartışılabilinir de yalnız gerek anayasa oylamasında gerekse daha sonraki tavırlarında çok şey olmasa bile militan, dirençli bir yan görüyoruz. Bu, Türkiye'de sınıfların yapısı konusu incelendiği zaman, bu da bu arada layık bir biçimde açıklığa kavuşturulmalıdır.

Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi, bazı konularda bizim burada ikna olmamız yeterli değildir. Bu konuların açılması gerekli ve bu konuların açılması sorununu tartışmanın sonunda, somutlarken, bir de görev bölümü yapmamız gerekecek; bazı arkadaşlara, bazı çalışma görevleri vermek gerekecek.

Evet, sonuç itibarıyla, genel perspektifte anlaşıldığı, fakat bazı konularda berraklık olmadığı sonucu ortaya çıktı. Şimdilik kaydıyla, biz, arkadaşların kafalarını meşgul eden konuları birinci plana almak kaydıyla, Yurtsever Devrimci Demokrat'da anlatılan düşüncelerin açılması gerekliliğini hep birlikte düşünüyoruz sanıyorum. İşte burada da en baştaki, anlatılması gereken konuların da esas olarak buraya çeşitli arkadaşların eleştiri ya da uyarıları sonucu not ettiğimiz görüşler geliyor sanıyorum.

DEMOKRATİK DEVRİM/ SOSYALİST DEVRİM

Ramazan yoldaş: Yurtsever Devrimci Demokrat açısından, toplumsal demokratik halk devrimi niteliği ister istemez Ekim Devrimi, daha doğrusu klasik anlamda bir demokratik halk devrimi/sosyalist devrim meselelerini tartışırken karşımıza Ekim Devrimi çıkar.

Veli yoldaş: Esasen sınırları daha geniş tutulursa daha iyi olur. Ekim Devrimi ve diğer, dünyada devrim yapmış, Vietnam Devrimi, Bulgar Devrimi, Çin Devrimi, yani değerlendirme, eleştiri konusu olarak değil de öğrenme meselesi olarak.

Sabri yoldaş: Burada, Ramazan arkadaşın getirdiği, senin sandığın biçimde değil sanıyorum. Daha çok, Ekim Devrimi bir proleter sosyalist devrim midir, yoksa esas olarak bizim belirlediğimiz biçimiyle demokratik devrim görevlerini de sırtına alan ve sosyalist yanı ağır basan bir devrim midir? Yani, yarı-sosyalist karakterli bir devrim midir?

Benim kişisel kanım o ki, Ekim Devrimi, esas itibarıyla, bir proleter sosyalist devrim değildir. Adı proleter sosyalist devrim olmasına rağmen, Lenin, bunun adını proleter sosyalist devrim koymasına rağmen, bir proleter sosyalist devrim değildir. Çünkü çok kısa bir dönem sonra, "yeni ekonomik politika"nın gündeme getirilmesi, esas olarak erken bir adlandırmanın, erken bir nitelemenin ifadesi olarak düşündürüyor beni. Şimdi, 'yeni ekonomik politika'yla, gerek burjuva üretim biçimine, kapitalist üretim biçimine şu ya da bu oranda olanak tanındı. İç pazarın canlı tutulması, üretimin arttırılması için, küçük ve orta çaplı işletmelere, fabrikalara, özel mülkiyete olanaklar tanındı.

Sosyalist devrimde, yani bizim bildiğimiz kadar iki üretim, iki mülkiyet biçimi söz konusu; biri kamu mülkiyeti, biri kolektif mülkiyet. Ki, burada özel mülkiyet söz konusu. Yani bu anlamda, Lenin'in tavrı doğrudur. Lenin, evet, bu, geriye atılmış bir adımdır der. Lenin, belki pratik faaliyet içerisinde, bunun zorunluluğunu gördü. Yani baştan yapılabilinir diye girildi; fakat sonra, ekonomik hayatın işleyişindeki bozukluklar ve gereklilik, yani o küçük üretimi, kapitalist özel mülkiyeti birdenbire yok etmenin açacağı sorunlar konusunda gördüğü uyanıklık, bu yeni ekonomik politikayı savunmaya zorunlu tutmuştur kendisini, ki doğrudur. Yani bu anlamda biz, Ekim Devrimi'nden dersler çıkartmalıyız. Yani bu anlamda, Lenin'in partisinin oluşum sürecine baktığımız zaman, Lenin'in partisinde bunlar bunlar vardı ya da Birinci Enternasyonal'de Marks, bilimsel sosyalizmin kurucusu, anarşistlerle beraber aynı Enternasyonal içerisinde bulundu.

Lenin, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ni nitelerken, partimiz, çeşitli

gruplardan oluşmuştur diyor. Ve birtakım grupların, varlığına son verip vermemesi, parti kongresinde tartışılıyor. Yani biz, Lenin'in partisi böyle bir hat izledi diye, Lenin bunları yaptı diye, böyle bir şey yapabilir miyiz? Yoksa, -Marks için de aynı şeyleri söyleyebiliriz- biz, bunun sonuçlarının açtığı yaraları, bunun sonuçlarından çıkartacağımız dersleri mi kullanmalıyız? Yani bin dokuz yüz bilmem kaçlarda, Martov'dan tut, çeşitli gruplara kadar, yani Bund'çular var. Bund'çular da parti içerisinde, RSDİP içerisinde. Yani şimdi dilimizin dönmemesinden dolayı adını söyleyemiyoruz, birtakım gruplar var mesela, bu gruplarla parti içerisinde, parti kongrelerinde, oturulup, bu grup varlığını feshetsin mi, etmesin mi, varlık olarak kendisini korusun mu, korumasın mı? Grup olarak varlığını koruması partiye yararlı mı, değil mi diye tartışmalar sürüyor.

Bu anlamda biz, Lenin'in partisi bunları bunları birleştirmiş diye, biz de bugün kalkıp çeşitli grupları, farklı farklı grup olarak kendilerini koruyan insanları bir parti çatısı altında toplayabilir miyiz? Ama örnek gösterildiği zaman, Lenin'de var bu.

Lenin'de var olması yeterli midir? Yoksa, bunun, sonuçlarıyla mı değerlendirilmesi gerekli? Ki, benim kanım bunun sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmesi. Onun mücadele süreci içerisinde edindiği tecrübeleri, biz, bugün inceleyerek edinmeliyiz. Yani başka tarihi dönemlerde neler yapılmış ve sonucunda neler yapılmış onlara bakmalıyız, sonucuna bakmalıyız.

Bu anlamda, Ekim Devrimi'ne de sonuçları itibarıyla bakıyoruz. Stalin, 1936'lara kadar kulaklarla uğraşıyor. Kulaklar, bir problemdi ve hâlâ ülkenin çeşitli yerlerinde sabotajlarla vb. bayağı varlıklarını sürdürüyorlardı. "Durgun Akardı Don"u okumuşsanız çok iyi hatırlarsınız, orda, kulakları anlatıyor. Yani bütün bunlarla birlikte ele aldığımız zaman, Ekim Devrimi'nin bizim anladığımız anlamda, saf bir proleter devrim olmadığını görürüz. Bu nedenle, Ekim Devrimi'nin incelenmesi ve bu perspektiften bakılması, bizim açımızdan hayati önem taşıyor. Yani bu nedenle, önümüzdeki devrim sosyalist devrim mi, toplumsal demokratik halk devrimi mi ve hatta daha geri bir biçimi olan -ki, tarihi incelediğimiz zaman- bizim bildiride yazdığımız fikrin yeni bir şey olmadığını herkes daha iyi anlayacaktır. Diğerleri bilmediği için söylüyorum. Sanki biz bu konuyu yeni getirmişiz gündeme, uzun uzun düşünmüşüz ve yeni getirmişiz gibi, işte o arkadaşın kafası bulandı. O arkadaş, gerçekten Yurtsever Devrimci Demokrat'ları daha önce okumuş olsaydı, bizim böyle bir görüşümüzün olduğunu, hele faşizmin, illa bir toplumsal demokratik halk devrimiyle ya da bir toplumsal devrimle yıkılma ihtimalinin yanı sıra -biz varsayarız bu ihtimali her zaman, çünkü faşizmi ne zaman yıkacağımız belli değil- Yunanistan örneğinin çok açık seçik

biçimiyle ortaya konduğu görülür. Beşinci sayıda var. Evet, Ekim Devrimi incelenmelidir. Ve içinde bulunulan tarihi süreçle birlikte incelenmelidir. Yani sadece "Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi"ni incelemek yeterli değildir. Hatta "17 Devrimi" "İhanete Uğrayan Devrim" yani Troçki'nin eserleriyle birlikte incelenmelidir.

O anki zıtları ne kadar bulabilirsek, "Parti Tarihi" ile birlikte incelemek gerekli. Parti Tarihi bu süreci bize anlatıyor. Yine, "Dünyayı Sarsan On Gün" ile birlikte, yani çok geniş bir şekilde incelemek gerekli.

Faşist diktatörlük ile Türkiye-Kürdistan halkı arasındaki çelişmenin çözülmesi, her koşulda toplumsal demokratik devrimin gerçekleşmesi anlamına gelmez. Faşist diktatörlük, toplumsal bir devrimle yıkılabileceği gibi, devletin burjuva özü değiştirilmeden de devletin siyasi biçimi değiştirilmeden de yıkılabilir. Faşist diktatörlük yerine burjuvazinin bir başka diktatörlük biçimi kurulabilir. Emperyalizme bağımlılık yok edilmemiştir; iktidar, işbirlikçilerin elindedir, halkın mücadelesi siyasi iktidarı ele geçirememiştir. Ama, burjuvazi, alabildiğine gerilemiştir, önemli mevziler ele geçirilmiştir. Portekiz ve Yunanistan örneklerinde olduğu gibi kısmi siyasi özgürlükler ve demokratik haklar kazanılmıştır. Bu, siyasi bir devrimdir. Faşist diktatörlük yıkılmış, fakat faşizm tehlikesi ve sömürgecilik yok edilmemiştir.

Bu dönem, toplumsal demokratik halk devrimi için siyasi güç toplama, kitleleri eğitme ve birleştirme, yeni atılımlara hazırlanma, tek kelimeyle toplumsal demokratik devrime sıçramak için hazırlık aşamasıdır.

Böylesi bir dönemde var olan siyasi özgürlükler, sosyalizm ve demokrasi mücadelesine hizmet olacaktır. Bizim bildiride ele aldığımız şey, buna, böylesi bir devrime, olası bir siyasi devrime dahi proletaryanın önderlik etmesi gerektiği. Esas olarak burası açık değil. Fakat bu konuda vurguladığımız nokta bu. Bütün bunlar proletarya önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temeline dayalı, uzun bir silahlı mücadele sonucu değiştirilebilinir. Faşist diktatörlüğü yıkmanın temel koşulu budur.

Mehmet yoldaş: Açmanız gereken bir yan var: Bizim, faşist diktatörlüğü yıkıp yerine neyi getirmeyi hedeflediğimiz, neyi öngördüğümüz meselesinde açık olmak gerekiyor. Faşist diktatörlüğü bütünüyle yıkacak mıyız, yani buradaki yazılardan çok açık bir şekilde anlaşıldığı gibi, toplumsal demokratik halk devrimi. Fakat bu yalnız bizim isteğimize bağlı bir sorun değil. Objektif ve sübjektif bir sürü koşulun sonucu olarak gerçekleşebilir. Türkiye'deki somut durumda, mevcut ihtimallerin en büyüğü bu değildir. Demokratik devrimle yıkılması ve yerine, sosyalizme yürüyen bir halk iktidarının kurulması değildir. Daha çok İspanya, Yunanistan, Portekiz örnekle-

rinde olduğu gibi veya onlardan daha ileri bir açılım olan ama yine de esas niteliği olarak yukarıda belirtilen açmazlara, ayak bağlarına sahip bir burjuva demokratik açılımdır somut olarak. Fakat bunu şöyle koymak gereklidir bence. Yani bizim her zaman esas aldığımız şey devrimdir. Yani sosyal devrimdir. Ve siyasi devrim mücadelemizin yan ürünü olarak şekillenebilir. Yani gücümüz yetmediğinden, koşullar buna elvermediği için böyle bir gerçekleşme söz konusu olur. Ve biz, o somut adımlarda da ona önder olmaya, onu kendi isteğimiz doğrultusunda şekillendirmeye çalışırız. Fakat bizim kitleleri eğitmemiz, kitlelere gösterdiğimiz hedef her zaman sosyal devrim olmalıdır, faşist diktatörlüğü yıkmak olan toplumsal demokratik halk devrimidir. Tek yol budur. Tek kurtuluş budur ve öbür şu nedenlerden dolayı, işte tarihi olarak böyle bir durum söz konusudur.

Bizim görevimiz, mümkün olduğu kadar ona önderlik etmeye çalışmak, onun mümkün olduğu kadar ayak bağlarını koparmaya, burjuvazinin etkisinden kurtarmaya çalışmaktır. Bunu net bir şekilde koymamız gerekmektedir. Aksi halde şöyle bir durum olursa bence olumsuz bir yola gider ve bizi ister istemez reformculuğa götürebilir. Yani bugünkü şu nedenlerden dolayı Türkiye'de gündemde olan siyasi devrimdir. O zaman biz siyasi devrim için çalışmalıyız ve bunun önderliğini ele geçirmeye çalışmalıyız. Bu değil, tam öbürünü koymak, fakat somut olarak böyle bir şekillenmenin söz konusu olduğunu, bizim yığınları her zaman sosyal devrim temelinde eğitmemiz gerektiğini, o temelde örgütlenmemiz gerektiği ve her zaman bu faşist diktatörlüğün köklerine yönelen bir darbe, devrimci şiddeti onun köklerine yöneltmemiz gerektiğini, ama tarihi koşullardan dolayı böyle bir durumun olduğunu ve bu durumda bizim birinci söylediklerimizi en iyi şekilde yaparak, ona sıkı sıkıya bağlı kalarak, bunun da önderliğini ele geçirmeye, mümkün olduğu kadar ilerletmekle görevli olduğumuzu açık bir biçimde koymalıyız. Bu bizi şundan da ayıracaktır, "ileri demokrasi" "kapitalist olmayan yol" vb. gibi reformcu, revizyonist görüşlerden de ayıracaktır. O zaman, net bir şekilde, bizle onların farkı söz konusu olabilecektir. İkincisi, bizim hedefimiz, hiçbir zaman burjuva demokrasisi değil, devrimci demokrasi olduğu ve faşist diktatörlüğün alternatifi olarak burjuva demokrasisini öngörmediğimiz, bizim dışımızdaki koşullardan dolayı böyle şekilleneceği için bizim bu tür bir olguyu da doğru değerlendirmeye ve ileri doğru giden yolda kullanmaya çalışacağımız gerçeği daha açıklık kazanır. Aksi halde bütün bu söylediklerime çeken yorumlara yol açabiliriz diye düşünüyorum.

Sabri yoldaş: Gerçekten oluşturacağımız kurumlar, kadrolar, ideoloji ve siyaset temelinde sınıfsız toplum idealine hizmet edecek, bu işleyişe açık,

bizim yolumuz budur. Ancak bunun öncesinde, daha önce toplum şartlarını, demokratik halk devrimi olacak ancak. Şu gün dünya koşulları ve Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullardan dolayı, böylesine bir devrimin daha uzak bir ihtimal olduğunu, bizim vereceğimiz mücadeleye, gerek burjuvazinin kendi iç çelişmeleri ile gerekse faşizmin kendi içindeki çökmesiyle, halkın kendiliğinden mücadelesiyle faşist diktatörlük yerini, gerici burjuva diktatörlüğüne bırakabilir. Gerici burjuva diktatörlüğüne bırakmaktansa, gerçekten burjuva devrimine, şekillerini de çizerek önderlik etmek, fakat hiçbir zaman onun içinde boğulmamak görüşünü daha önce de vurguladık, şimdi de vurguluyoruz. Ancak düşündüğümüz şey şu: Biz, sosyalizm için mücadele verirken, yan ürünü olarak nasılsa bir burjuva demokrasisi gündeme gelecektir. Kaçınılmaz olarak böyle. Eğer biz buna seyirci kalırsak, yani böylesine bir devrimin, siyasi devrimin gerçekleşmesine aktif olarak katılmazsak, böylesi bir iktidar sorununda bizim payımız, etkinliğimiz olmayacaktır. Ve böylesine bir ara aşama, gerektiği gibi, daha üst aşamada bir devrim için kullanılamayacaktır. Burada Lenin'in getirdiği şey bizim için de söz konusu. Böyle bir dönemde, yani geçici devrim hükümeti döneminde biz hükümete katılmalı mıyız, katılmamalı mıyız? Biz böylesine bir yapının içerisinde nasıl olmalıyız? Yani biz böylesine bir hükümetin içinde olsak dahi bizim hedefimiz, o gün var olan siyasi iktidarı korumak, onu bir yanıyla koruruz; var olan siyasi devrimi koruruz. Biz, böylesine bir ara aşamayı, kitlelerin daha üst düzeyde eğitilmesi için, parlamentosundan bilmem nesine varıncaya kadar, en etkin biçimde değerlendirmek için buna kendi adaylığımızı koymak zorundayız. Böyle bir devrimin önderi biz olmalıyız. Eğer biz böyle bir devrime önder olursak, gerçekten başarabilirsek -ki, ben de çok uzak bir ihtimal olarak görüyorum- ancak böyle bir şeye de talip olmak, ama en tutarlı demokrasi programıyla talip olmak, en azından, kendilerine burjuva demokrasisinin önderi diyen birtakım insanlardan daha tutarlı demokrasi programını koymak, kitleleri hem uyandıracaktır, demokrasi konusunda eğitecektir, hem de onların daha sonraki dönemde saflarımıza geçmelerini sağlayacaktır. Yani burada senin söylediğin şeyleri, biz kulak arkası etmiyoruz, daha önce de belirtilmiş şeyler olarak görüyoruz. Biz, siyasi devrimi hedeflemiyoruz. Onun için burada bir not var, onu burada özellikle okumayı yararlı görüyorum. Önümüze koyduğumuz hedef, siyasi iktidar değildir. Bizim için siyasi iktidar bir hedef değildir. Siyasi iktidar bir anahtar olarak kullanılacaktır. Bu nedenle, devrimci mücadelenin asıl sorunu, tırnak içinde siyasi iktidardır demek bir yanıyla doğru iken, gerekli açıklamaların yapılmaması halinde eksiktir. Hangi koşullarda iktidar ve bu koşullarda neler yapılabileceği açıklık kazanmalıdır.

Biz, yeni bir toplum yaratmak için iktidara muhtacız. Şimdiden, yakın mücadelede buna ihtiyacımız var ve bunun için çalışmalıyız. İktidar demek, devlet yönetimi demektir. Bu sorunun ciddiyetine uygun davranmalı ve kendimizi bu doğrultuda biçimlemeliyiz. Biz, sadece bir siyasi devrim meselesi, bildiride de belirttiğimiz gibi, içinde boğulunmadan, fırsatları kullanmak, bizim daha ileri bir hedefimiz olduğunu belirten bir şey ki, ayrıca çeşitli yazılarımızda da bunu vurguluyoruz. Yalnız bunun adlandırılmasında, tanımlanmasında hem çok açık davranmak gerekli hem de belirli bir esnekliği içinde barındıran bir dile ihtiyacımız olmalıdır. Yani biraz muğlak gibi görünüyorsa da bugün biz kitlelere, biz siyasi iktidar olacağız, ondan sonra da komünist topluma gideceğiz gibi bir şey değil de bugünkü tarihi aşama budur; bu burjuva demokrasisi, evet, ama tarihi gelişim bunu inkâr edecektir. Bunu üst aşamaya götürecektir. Tarihi olarak burjuva demokrasisinin ömrü bitmiştir. Geniş kitlelere demokrasi götürmenin bir tek yolu vardır, o da proleter demokrasisine gitmektir. Yani bu, emekçilere en uygun bir dille anlatılmalıdır. Bizim getireceğimiz şeyler de senin kaygın olarak söylemiyorsun, senin böyle bir kaygın yok. Genel olarak dışardan bize yöneltilecek eleştiriler açısından yaklaşıyoruz.

Veli yoldaş: Şimdi bence tüm konularda, diğer devrimci hedefler içinde belki kendinizde yaşamışsınızdır. Öyle yaptık, belli bir siyaset içte çizildikten sonra, dıştakilere karşı tavrımız, o siyaseti nasıl uygulayacağımız, o siyasete insanları nasıl ikna edeceğimiz doğrultusunda olmalı. Yoksa biz, neden, nasıl o sonuçlara vardığımızı onlarla tartışma durumunda olmamalıyız. İç yazılarda açıkça konmalı neyi hedeflediğimiz. Kendi kadrolarımızın, kendi arkadaşlarımızın eğitiminde oldukça açık davranılmalı, fakat dışımızdaki güçleri hesaplamalıyız. Hangi güçlerle ne iş yapmak istiyoruz? O insanlarla o işi yapmamız ve yaptırabilmemiz için, nasıl bir tavır almalıyız? Yoksa ben şuna katılmıyorum, tüm düşündüğümüzü olduğu gibi yazıp, bir bildiri şeklinde, mesela açık bir bildiride yazılması gerektiğine katılmıyorum. Açık şeyler, esasen kitleleri hedeflediğimiz doğrultuda harekete geçirmek için olmalı, dolayısıyla kendi aramızdaki tartışmalarda oldukça açık tartışmalıyız. Diğer gruplar eleştiri getirir, getirecek falan diye değil. Zaten onlar için bildiri çıkartmıyoruz. Kadro kazanmak için bildiri çıkartmıyoruz; diğer insanları harekete geçirmek için çıkartıyoruz, o hesaba katılmalı.

Salih yoldaş: İspanya, Yunanistan, Portekiz örnekleriyle Türkiye arasındaki benzerlikler konusunda kuşkularım var. Yani ben, bildiğim kadarıyla, bu ülkelerde belirli bir burjuva muhalefeti faşist diktatörlüğe karşı, burjuva

muhalefetin önderliğinde gelişen hareketlerle devrim ya da daha tedrici yollarla, burjuva demokrasisine geçilme durumları söz konusu.

Şimdi Türkiye'ye baktığımızda böyle bir harekete önderlik edebilecek burjuva muhalefetin şu veya bu oranda anti-emperyalist olması lazım. Yani bu anlamda, böyle bir harekete önderlik edebilecek bir burjuva muhalefetin varlığı biraz şüpheli. Meselenin ikinci bir yanı, dünyanın içinde bulunduğu koşullarda, özellikle bu koşullar içerisinde Türkiye'nin yeri önemli. Türkiye gibi bir ülkede anti-emperyalist en ufak bir kımıldanışa, emperyalizmin bundan sonraki dönemlerde çok sert bir şekilde karşı koyması söz konusu. Dolayısıyla, bu anti-emperyalist kımıldanış olmaktan öte, daha köklü bir hareket olmasını gerektiriyor. Şimdi bu açıdan da devrimci-demokratik güçlerin böyle bir harekette yer alması ve önderliği ele geçirmesi esas önemli olan. Fakat bu bir yanıyla da uzak bir ihtimal olarak düşünüldüğü taktirde, böyle bir hareketin ne ölçüde başarılı olabileceği, Türkiye açısından gerekli olabileceği sorunu bence. Önümüzdeki devrim aşaması, yani faşist diktatörlükten burjuva demokrasisine geçiş, yani burjuva demokratik devrim aşamasının devrimci-demokratik güçlerin nispeten zayıf olması ve kitlelere bu dönem içinde önderlik edemeyecek durumda bulunmaları nedeniyle, önderliğin bunun dışındaki güçlerin eline geçmesi söz konusu oluyor. Yani faşist diktatörlüğü yıkacak olanlar, belirli burjuva demokratik güçler oluyor ki, bunlar ulusal burjuva ve küçük burjuvazi olabilir. Şimdi bu koşullarda belirli ölçüde anti-emperyalist karekteri olan devrimci harekete bu burjuva güçler tarafından nasıl önderlik edilecek. Türkiye'nin koşullarında bunların gücünün böyle bir harekete önderlik etmeye yetip yetmeyeceği sorunu. Benim kanım yetmeyeceği şeklinde.

Ali yoldaş: Şimdi ben, daha önce söylenenleri iki şekilde ayırabiliriz diyorum. Birincisi, hareketin acil talepleri, ikincisi, hareketin temel talep ve görevleri, uzun vadeli. Şimdi, bunları birbirinden ayırmak gereklidir. Hareketin acil talepleri ile uzun vadeli taleplerini, görevlerini birbirinden ayır edebilmeliyiz. Bu bakımdan bu sorunun ele alınması lazım. Aradaki farkların berrak bir şekilde ortaya konulması gerekir ki, mücadeleci, yani arkadaşlarımızın, kitlelere önderlik yaparken, kitleleri hangi hedeflere yönelteceği konusunda kafaları berrak olsun. Fakat öbür taraftan dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, acil taleplerin, hareketin temel talep ve görevlerinin önüne geçirilmemesi gerekiyor. Onları unutturacak şekilde öne çıkarılmaması gerekiyor. Eğer öyle bir şey olursa, hareketin acil talepleri ile genel ve uzun vadeli talepleri arasına bir Çin seddi korsak, o zaman da bizim başarı şansımız düşer. Aynı zamanda, sınıf hareketi olma özelliğimiz kaybolur.

DEMOKRASİ MÜCADELESİ/ DEVRİM MÜCADELESİ

Ve bir bütün olarak, emperyalist ve sosyal-emperyalist devletlerle işbirlikçileri ile halkımız arasındaki çelişme,

Ve uzun devrimci mücadele, bu süreç içersinde Marksizme ters düşen bütün siyasi akımları yenilgiye uğratmak zorundadır. Sapmaları yenilgiye uğratamayan bir hareket yenilir.

Çağımızda, özellikle de ülkemizde, sovyet emperyalizmini hedef almayan bir devrim, devrim adına layık olamaz.

S — Anlaşıldığı kadarıyla, devrim, şu temel çelişmenin çözümü sonucu olacaktır:

Emperyalizmin güçleri ile sosyal emperyalizmin güçleri arasındaki çelişmede, gelişen yön sosyal-emperyalizm olmakla birlikte, egemen durumda olan ABD ve AET emperyalizmidir. Bu nedenle, darbenin asıl hedefi, günümüz koşullarında özellikle ABD emperyalizmi ve faşist işbirlikçileri dir. Halkın güçleri esas darbesini bu noktaya indirmeli, fakat, ABD ve AET'in gerilemesi ve yokolması halinde sovyetler gelişme ve yerleşme hakkı tanınmamalıdır.

Çelişmenin bir yönü içinde asıl darbeyi bir noktaya vurmak ve onunla rekabet eden yanın emellerini görmemek, düşman bir kanadını geriletirken bir kanadının güçlenmesine yolaçar. Bu nedenle, vurulacak darbenin, düşmanın bir kanadının işine yaraması değil, halkın güçlerinin büyümesine ve gelişmesine yardımcı olması gerekir.

Bu konuda şöyle düşünüyoruz:

Bu aşamada hedefimiz ABD emperyalizmi ve faşist işbirlikçileridir.

Bu hedef doğrultusunda mücadele başarısı, revizyonizmin, oportünizmin, türden gericiliğin ve maceracılığın

Sabri yoldaş: Önce Salih arkadaşın sorularına, yaklaşımına değineceğim.

Şimdi İspanya, Yunanistan, Portekiz ile aramızdaki en belirgin farklılık, Yunanistan'ın bir iç savaştan geçmiş olması ve daha sonra gerçekten burjuva demokrasisini şu ya da bu biçimde yaşamış olması, siyasi özgürlüklerin yaşanmış olması, sosyalist partinin nerdeyse iktidara geleceği bir dönemde, darbeyle karşılaşılmış olması gerçeği var. Yani "Albaylar Cuntası" işbaşına gelmiş olmazdan önce, burjuva demokratik bir yapıya sahipti ve cuntadan sonra, bu gasp edilen hakları geri aldılar. Yani gasp edilmiş burjuva demokrasisini geri aldılar.

Yine İspanya'da cumhuriyetçilerin iktidarı sosyalistler, komünistler, anarşistler, cumhuriyetçiler, kralcılara karşı çarpıştılar, bir cumhuriyet kurdular. Bu cumhuriyet, o gün uluslararası planda, o uluslararası koşulları da hesaba katarsak, İspanyol gericileri, faşistleri, gerekse Alman ve İtalyan faşistlerinin yardımıyla alaşağı edildiler. Uzun Franco döneminden önce var olanı otuz sene sonra İspanyollar kazandılar.

Portekiz için de aynı şey. Portekiz'de de darbe olduğunda belli bir burjuva demokrasisi vardı. Bir, aramızdaki farklardan biri bu. Onlar, kaybedilmiş olanı geri aldılar. Biz, hiçbir zaman kazanmadığımız, hiçbir zaman sahip olmadığımız, daha üst aşamada yani bize göre daha üst aşamada bir şeye sahip çıkacağız, burjuva demokrasisine sahip çıkacağız. Burada, eğer biz, gerçekten geniş kitleleri örgütleyebilir, gerçekten sadece burjuva demokrasisi sınırları içinde değil de daha ilerde bir devrimin koşullarını yaratabiilirsek; buna kararı kitleler verecek, bizim kitleyle olan ilişkilerimiz verecek. Biz, bir aşamadır, önce burjuva devrimini yapalım, daha sonra da daha ileri bir demokrasiye geçelim demeyiz.

Biz, eğer şartlar uygunsa, gerçekten yarı-sosyalist karakterli bir devrime ya da daha önce sözünü ettiğimiz demokratik devrime geçeriz. Belki sosyalist yanı daha azdır da burjuva demokrasisinden çok daha ötede bir demokratik devrime geçeriz. En azından emperyalistlerin mallarına el koyarız, devlet mülkiyetinde var olan şeyler temelinde, sosyalist inşaya gireriz. Burada sorun, bizim kitlelerle kuracağımız bağlar sorunudur. İşte bu noktada, bizim dışımızda, küçük burjuva önderlik, ya da burjuvazinin çeşitli kanatlarına önderlik, biz önderlik yapamıyoruz diye değil, biz önderlik yapabilirsek biz yaparız; iktidarı da biz alırız. Burada sorun, Ali arkadaşın söylediği fikirlerle, yakinen bağlantılı. Acil sorun, acil görevimiz, yani bizim şu an acil gö-

revimiz, en acil görevimiz, siyasi iktidarı ele geçirmek görevi değil; yani bizim şu an acil görevimiz, kitleleri, Türkiye'deki kitleleri, şu an içinde bulundukları durumlara uygun olarak, faşizme karşı seferber etmektir. Yani fabrikalarda en sıradan haklar için direnmeye itmek, belli faaliyetler göstermelerini sağlamak, faşizme karşı nasıl mücadele edeceklerinin yollarını göstermek, yani onun içinde işçilerin ve emekçilerin şu an karşı karşıya bulunduğu acil sorunlara çözüm önerileri sunmak, onlarla beraber çarpışmak ve onları gerçekten bize kazanmak. Bize kazanmanın bir tek yolu var: Onların şu an içinde bulundukları sorunlara doğru cevaplar verebilmek. İstediğimiz kadar yazı yazalım, işte şöyle yapın, böyle edin diyelim, eğer Türkiye'de üretim içerisinde arkadaşlarımız yoksa, üretim içerisinde bulunan insanlarla profesyonel temelde bağ götüren, onları eğitmeye çalışan kadrolarımız, arkadaşlarımız yoksa, biz, belki dünyanın en doğrularını söyleriz, şöyle şöyle olsa iyi idi deriz, fakat bu bir şeye yetmez. Bu anlamda, bizim düşüncelerimizi maddî güç haline getirebilmenin temel koşulu, bu acil görevleri yerine getirmek, yani halkın acil ihtiyaçlarına kulak vermek gerekir.

Bunları yapabilirsek iktidar sorunu şu katılım mı olacak, yoksa iktidarı gerçekten tamamen biz mi ele geçireceğiz, bunu tayin edecek bu çalışmadır. Şu bir gerçektir: Türkiye'de sol hareket, devrimci hareket bölük pörçüktür. Yarın, mücadelenin geliştiği bir dönemde biz, gerçekten öyle bir an gelebilir ki, topyekûn iktidarı ele geçirme durumu söz konusu olabilir. Yani değil uzlaşma, yani hükümete karşı T'K'P yarın Türkiye'de mücadelenin belli bir döneminde mücadeleyi sulandıracak ve kendisine verilecek kısmi tavizlere yatacaktır. Yine aynı şekilde şu gün Dev-Yol olarak nitelenen hareket yarın bir yığın konuda teslim olacaktır, uzlaşacaktır. Çünkü devlet kadroları içerisinde birtakım adamları var; onlar diyecek ki, böyle böyle, biz buna uysak böyle olur, şöyle olur; işte, T'K'P, TİP, TSİP'ten Aybar'a, bilmem neye kadar, CHP içindeki sola kadar, ne kadar unsurlar varsa, bunlar, sıkı bir mücadelenin yanında değil, yani gerçek sonuca gidecek bir mücadelenin yanında değil, reformcu, uzlaşmacı, teslimiyetçi bir düşüncenin yanında yer alacaklardır.

Şimdi bu durumda, onların da kitlelerle olan bağları inkâr edilemeyecek kadar güçlüdür. Biz, bir tarafta kitleler var ve bu anlamda evet demiş ve birtakım insanların arkasından gitmiş, işte bize düşen problem şu: Biz, mücadeleyi nasıl sürdürmeliyiz, hangi temelde nasıl götürmeliyiz? İçinde bulunduğumuz somut durumda nasıl davranmalı-

yız? Belki önce söylediğim gibi, birden bize şu soru gelecek, yani böyle bir hükümet kurulduğu zaman katılmalı mı, yoksa mücadeleye devam mı etmeliyiz? Şu anda bilemiyorum. Hangisinin doğru olduğunu, şu anda kestirmek mümkün değil. Bundan üç sene sonra, beş sene sonra olabilecek durum için biz şimdiden, şöylesi doğrudur, böylesi doğrudur diyebilir miyiz? Doğru olan şey, o an içinde bulunduğumuz somut durumları tahlil etmek ve ona göre davranmak; yani özetlersek, bugün biz, peşinen, işte biz devrim önderliğini yerine getiremeyeceğimiz için, işte falanlar önderlik yapacak diye düşünmüyoruz. Eğer biz yapabilirsek, biz yapacağız. Ancak, Türkiye'deki muhalefetin niteliğini az çok bildiğimiz için, karşımıza bu tip sorunlar çıkacak. Yani bizim mücadelemizle zorunlu olarak demokrasiyi alternatif olarak gündeme getirip, devrim dalgasını, devrim davasını felce uğratmak isteyen durumlar çıkacaktır. Yani gerçekten böyle bir şey olacaktır. Yani burjuva demokrasisini getirip, kitlelerin devrimci atılımının önünü keseceklerdir. Ya da gerçekten önderlikte direneceklerdir, sonuna kadar biz de yani bu konuda açık mıyız? Biz kimseye önderlik bırakmayız, keşke yapabilsek.

Mehmet yoldaş: Bence Salih arkadaşın sözünü ettiği bir konu, Ali arkadaşımızın sözünü ettiği meselelerde esas çözümlenmesi gereken teorik düzlemdir. Yani emperyalizm ve yarı-sömürgeler ilişkisi içinde ele alınacak olan temelde alınmalı. Bugün bizim ülkemizde on yıldan beri çeşitli meseleler tartışılarak belirli bir noktaya geliniyor. Şimdi somut olarak Salih arkadaşın sorduğu soruyu herkes sorabilir, sormalıdır da meselenin çözümü için. Emperyalizme bağımlı bir ülkede, Türkiye gibi Ortadoğu'nun çok önemli bir bölümünü oluşturan bir ülkede, emperyalizmin köklerine yönelmemiş, herhangi bir sınıfın demokrasi talebi olabilir mi? Ve demokrasiyi gerçekleştirecek potansiyeli olabilir mi? Bu temelde tartışılarak bence siyasal düzleme gelinmeli ve siyasal düzlemde de bizim koyduğumuz program, işte hangi temeller üzerinde yükseliyor, bu açıklık kazanacak ve biz, işte Türkiye'de burjuvaziye, emperyalizmin köklerine yönelmemiş, onunla şu veya bu oranda bağlarını sürdüren, işte işbirlikçi burjuvazi ve milli burjuvaziye doğru ilerleyen bir şekilde burjuvaziye, kendisinde olmayan bir fonksiyon atfediyor muyuz, atfetmiyor muyuz? Bu daha açık bir biçimde ortaya çıkar. Bence meseleye bir bu noktadan yaklaşmak gerekir. Yani bu meseleyi tartışmak gerekir ve açık olması gerekir. Sanıyorum arkadaşın kafasındaki esas sorun da bundan çıkıyor.

İkincisi de bence siyasal düzlemde getireceğimiz program veya platform neyin ifadesidir meselesinde düğümleniyor. Ben, yani meseleye gerçekten kalıplar dışında yaklaşılması gerektiğine kesinlikle inanıyorum. İşte Lenin'de şu vardı, Rusya'da bu yapıldı, Çin'de bu yapıldı, Arnavutluk şöyle oldu, bu bizi bir yere götürmedi. Marksizmin gerçekten özünü sıkı sıkıya kavramaya çalışarak bu öze yaklaşmalı ve çağın, hayatın değişen koşullarını gerçekten göz önünde tutup, ülkenin o an içinde bulunduğu özgüllüğü tespit edip, özgül biçimleri hayata geçirmeksizin devrim mücadelesi ilerletilemiyor. Türkiye'nin herhalde en önemli sorunu da bu. Bu başarılamadığı içindir ki tıkanıyor boyuna hareket, bunun için çeşitli örgüt biçimlerinin programları, çalışma tarzları çok özgül şeyler olabilir. Türkiye'de değişik bazı önermeler söz konusu olabilir ve bu doğru olabilir. Bunlara çok açık yaklaşıp öğrenmeye ve kavramaya çalışan biriyim. Fakat bunu böyle tespit ettikten sonra şöyle yaklaşmak gerekiyor:

Eğer diyelim ki marksist-leninist düzlemde söz söyleyecek bir yayın çıkarıyorsak veya bir grupsak, bir hareketsek, bizim söyleyeceğimiz gerçekten bu düzlemde söylenecek şeyler olmalıdır. Mesela biraz önce arkadaşımızın söylediği sözler bence doğru değildir. İşte biz sonuçlarını söyleriz, gerekçesini söylemeyiz. Bu, örgütsel kararlarda doğrudur, hedeflerde doğrudur. Ama teorik meselelerde, teorik gerekçe gerektiren meselelerde bence doğru değildir. Biz bir program koyduğumuz zaman, bir platform koyduğumuz zaman mutlaka bunun gerekçesini koymak zorundayız. Yani bizim hedefimiz şudur, şunun için, bu kendi kadrolarımız için de gereklidir, devrimciler için de gereklidir, sınıf için de gereklidir. Aksi halde sınıfı eğitmemiz, insanları, kadroları, kendimizi eğitmemiz mümkün olmaz; nereye varacağımız meselesi karışır. Şimdi bu şekilde yaklaşınca acil taleplerle bizim genel hedeflerimiz, genel programımız arasında çok sıkı bir ilişki var. Yani acil talepler bizim esas platformumuzdan kaynaklanır ve onu güçlendirir, onu çabuklaştırır. Aksi halde ondan kopuk, onu reddeden veya onunla çelişen bir şey hiçbir şekilde söz konusu olamaz.

Acil talepler bu şekilde ele alınınca ben sonuca gelirsem, bana göre bugün sözünü ettiğimiz tarzda bir platform doğrudur. Yani bir siyasi demokrasi programı doğrudur ve biz faşist diktatörlüğe karşı böyle bir programı yayınlayıp, bunun etrafında örgüt biçimleri de yaratabiliriz, kitleleri de toparlayabiliriz. Kendi koşullarımızın özgüllüğünden dolayı, Türkiye'nin koşulları bir yana, şu anda burada bulunan insanların koşulları bile özgül. Sözgelimi işte hepimizin bildiği yoldaşımız,

çok özel bir konumu olan, kitle üzerinde etkileri olan, bağları olan bir insan. Bunun da değerlendirilmesi ve bunun çok önemli bir etken olarak üzerinde dikkatli bir şekilde düşünülmesi gereken bir önemi var. Bu açıdan, böyle bir program, bence genel, özel bütün nedenler iç içe ele alındığı zaman doğrudur. Ve savunulması gerekir. Yani bu siyasi demokrasi ve emperyalizme karşı bu siyasi demokrasinin temellerini garanti edecek ekonomik, sosyal önlemlerle bir program. Bu program etrafında birleşebileceğimiz bütün güçleri birleştirmek. Programın gerçekleşebilecek kısmı olarak da biz devrimci zoru esas almakla birlikte bu meselede tereddütlü olan insanları bile kapsayabilecek bir esneklik ve ikna edicilik içinde de olabiliriz, olmalıyız.

Sözgelimi Strasburg'daki toplantıya gönderilen bildirinin o toplantının özgüllüğünü göz önüne alan dili, yumuşaklığı son derece doğru. Hem özde bir taviz vermeyen, fakat zorun kaçınılmazlığını, hem de kitlenin bütün durumlarını göz önüne alan ve onları ikna etmeye yönelik bir tavır, doğru. Kitleler içinde aynı yöntem uygulanabilir.

Biz, sözlerimizi, çeşitli özgüllükleri değerlendirerek, özünden hiçbir taviz vermeden uygun biçimler halinde sunabiliriz.

Ama işte bunları net açıklıklarla yükseltmek gerekiyor. Mesela daha somut koyalım, İspanya Komünist Partisi/Marksist-Leninist şöyle bir örgütlenme yapısına sahip, İKP/ML var, işte marksist-leninist bir parti programı, yani kendi anlayışlarına göre bir programı var, hedefleri var ve bir de FRAP var.

FRAP, partinin öncülüğünü fiilen kabul eden bir cephe örgütü. Parti önderliğini kabul eden, fakat devrimci bir demokrasiyi esas alan, yani sosyalizmi esas almayan, sınıfsız topluma yürümeyi programına koymayan, ama fiilen bu konumda olan, fakat devrimci demokrasi programı etrafında örgütlenmiş bir FRAP var. Bir de şu anda adını hatırlayamadığım galiba İspanya Cumhuriyet Ordusu diye, kesin hatırlayamadığım bir örgütleri daha var. Bu örgütün üyeliğinin iki koşulu var.

Programının esasını iki temel unsur oluşturuyor: Cumhuriyet, demokratik cumhuriyet. Sosyalizme yürüyen, kesintisiz bir halk diktatörlüğü anlamında değil; daha çok burjuva anlamda demokratik cumhuriyet. Ve bunun zorla gerçekleşebilirliğini benimsemek. İki tane temel koşul var: Yani demokrasiyi hedeflemek ve bunun zora dayanan bir yöntemle gerçekleşebileceğini benimsemek.

Bence bizim önümüzde sorunlar bu yaklaşımla ele alınırsa daha doğru noktalanır.

Aksi halde bazı şeyler birbirine karışırsa, o zaman gerçekten biz kaçınılmaz olarak şöyle bir duruma düşebiliriz: Devekuşu durumuna düşmek ne kuş olmak ne deve olmak. Yani ne İsa'ya yaranabiliriz ne Musa'ya.

Diyelim ki, bir saf der ki, siz komünistsiniz, bütün bunlar palavra; öbür saf da der ki, siz oportünistsiniz, daha görüşlerinizi bile açık, net bir şekilde söylemiyorsunuz. Onun için neyi hangi düzlemde konuşuyoruz, onları belirlemekte yarar var. Ve ondan sonra da onların üzerinde hangi örgüt biçimleri, işte neler üzerinde tartışmak gerekir? Aksi halde bu olmazsa, şu noktada kesip diyelim ki, Veli arkadaşla benim, aramızda o tartışmayı çözmemiz gerekiyor.

Biz görüşlerimizi nasıl koyacağız? Gerekçesini söyleyecek miyiz? O zaman hangi anlama varır? Acil talepler meselesinde, acil taleplerden kastettiğimiz nedir? Bunun devrim programıyla ilişkisi nedir?

Lenin'i ele aldığımız zaman veya Mao Zedung'u ele aldığımız zaman, burjuva demokrasisini şu veya bu oranda yaşamış veya yaşamamış ülkelerdeki, yani bir demokrasi, demokratik cumhuriyet meselesinin gündemde olduğu ülkeleri ele aldığımız zaman, demokratik cumhuriyet meselesinin vurgulandığı, ama her zaman bunun bir iktidar meselesinde, yani proleter iktidar meselesiyle sıkı sıkıya ilişki içinde ele alındığı, kesintisizliğin vurgulandığı vs. birçok gelişme görüyoruz. Rusya'da şöyle bir gelişme oldu veya Çin'de şöyle bir gelişme oldu, o kalıbı alalım, kendimize uygulayalım demek istemiyorum. Ama şunu söylüyorum, özü itibariyle bizim o yaklaşımın özünü kavrayıp, onu uygulamamız gerekir. O yaklaşımın özü de Türkiye'ye uyguladığımız zaman ne gibi sonuçlar çıkmalıdır, işte belirlenmesi gereken bence odur.

Sabri yoldaş: Bugün Türkiye'de hangi burjuva mihraklar burjuva demokrasisini savunacak ya da savunmalıdır sorusu ve burjuva demokrasisini kimlerin isteyeceği.

Batıda burjuvazi feodalizme karşı mücadele süreci içerisinde burjuva demokrasisini biçimledi ve feodalizme karşı yürürken, işçileri, köylüleri, küçük burjuvaziyi arkasına taktı götürdü. Bugüne kadar Türkiye'de açıkça görülmüştür ki, burjuvazinin gerçekten burjuva demokrasisi diye bir talebi yoktur. Çünkü burjuva demokrasisi, burjuvazinin aleyhinedir. Bu nedenle, her zaman burjuva demokrasisini esasında talep eden emekçiler oldu, işçiler oldu.

Şimdi yine aynı şekilde, bugün burjuvazinin burjuva demokrasisine

ihtiyacı yoktur. Yani şu durumda kendileri burjuva demokrasisi gelse daha kötü duruma düşecekleri için elbirliğiyle faşist diktatörlüğe taliptirler ve daha işte birtakım küçük haklar alabilirler. Onlarla uyum içindedirler, uzlaşma içindedirler.

Ancak halkın mücadelesi ve ona yol gösteren doğru bir önderliktir ki, burjuvaziyi faşist diktatörlükten geriye bir adım atmaya, burjuva demokrasisine razı olmaya götürecektir. Burada belirleyici olan şey burjuvazi içinde herhangi bir kanadın burjuva demokrasisine önderlik etme meselesi değil, burjuva demokrasisine dahi proletaryanın, devrimci proletaryanın önderlik etmesi sorunudur.

Ve altının çizilerek belirtilmesi gereken nokta da burjuvazinin burjuva demokrasisine razı olma noktasına gelmesi, yani o noktaya razı olacaktır, mecburen o noktaya razı olacaktır.

Çünkü orda diretmesi halinde çok daha büyük kayıplara uğrayacaktır. Çünkü o bilir ki, tecrübesiyle, burjuva demokrasisi işte şunlar şunlar yapılacaktır, şu şu vaatlerle ortaya çıksa bile bir süre sonra ordusuyla, polisiyle, bürokrasisiyle her şeyi bir süre sonra tekrar geri alabilir. Bu nedenle, bizim bunu açıkça görmemiz gerekiyor. Ve gerçekten bir burjuva demokrasisi programını önümüze koymuşsak ki, bunun içinde boğulmamak kaydıyla, daha ilerde bir noktaya gitmek kaydıyla böyle bir talepte bulunuyoruz. Çünkü bizim böyle bir harekete önderlik etmemiz, burjuva demokrasisini daha tutarlı, daha tam uygulatacaktır.

Gerçekten kitlelere açık olmalıyız. Meselelerimizi açıkça anlatmalıyız. İstediğimiz şeyleri belirgin bir biçimde somutlaştırmalıyız.

Benim söylediğim şey, kimi zaman kullanılacak dil meselesi sorunudur. Yani öyle zamanlar olur ki, belki çok esnek davranmak zorunda kalacağız. Komünistlerin ilkesi esasında açıklık ilkesidir.

Komünistler, hiçbir zaman düşüncelerini saklamazlar, fikirlerini giz altında tutmazlar. Ama öyle dönemler olabilir ki, belli bir esnekliğe ihtiyaç duyulabilinir. Onun da tartıştığımız konular içerisinde altı çizilecek şunlardır:

Birincisi: Önümüze koyduğumuz burjuva demokrasisini burjuvazi istemiyor. Biz bunu bir ön aşama olarak gerekli ve zorunlu görüyoruz. Hedefimiz burjuva demokrasisi değildir. Hedefimiz, burjuva demokrasisinin olanaklarını kullanmak, kitleleri eğitmek, kitleleri daha açık sınıf savaşları içerisine sokmak ve bir üst aşamaya gitmenin ön koşullarını yaratmaktır. Yani bizim hedefimiz budur.

Biz bunu kitlelere açıkça söyleriz. Niye söyleriz? Yani burjuva de-

mokrasisi tarihi olarak gününü doldurmuştur; burjuva demokrasisi demek, burjuvazinin ve proletaryanın, ezen ve ezilenin iç içe yaşadığı, fakat proletaryanın ve emekçi kitlelerin mücadelesiyle, burjuvazinin siyasi anlamda, ekonomik anlamda, demokratik birtakım haklar anlamında belli tavizler vermesidir. Ancak, gücü yettiği andan itibaren bütün bunları geri alır. Bunu bu aşamada bırakmak, kitleleri her zaman namlunun ateşi altında tutmaktır; tehlikenin altında tutmaktır. Bu nedenle, bizim hedefimiz gerçekten bir halk demokrasisidir; giderek bir proleter demokrasidir.

Bunu biz açıkça vurgulamak zorundayız.

Öyle tarihi anlar olacak ki, eğer biz kuvvetliysek, bize taban tabana zıt, bizimle her an cebelleşmeye, bizimle kanlı bıçaklı olacak insanlar bile bizimle birlikte yürüyeceklerdir. Çünkü devrim nasıl iradi bir olay değilse, birlik de iradi bir olay, isteğe bağlı bir olay değildir. Meselâ MSP ile bizim uyuşmamız mümkün mü, hedefler açısından, günlük pratik açısından mümkün mü? Mümkün değil.

Ancak, MSP, bizim gerçekten marksist-leninist olduğumuzu bilecek, komünistler diyecek; fakat buna rağmen öyle bir an gelecek ki, bizimle beraber yürüyecek. Bunun dışında, bir yığın siyasi hareket bize gerçekten düşman iken, fakat içinde bulunduğumuz tarihi anın gereklerinden dolayı bizimle beraber yürüyecek. Bütün bunları belirleyecek olan şey bizim gerçekten daha sadece nitelik olarak değil, nicel olarak da bir güç haline gelmemiz olacaktır. Eğer nicel olarak bir güç değilsek, geniş halk kitlelerine hitap edemiyorsak, bizimle birlikte binlerce, on binlerce, milyonlarca insan yürümüyorsa, bizi kimse hesaba katmayacaktır.

Yani bu anlamda arkadaşların söyledikleriyle, bizim söylediğimiz arasında pek ayrılıklar olmadığı kanısındayım. Yalnız uyarılar, bazı konuların daha derinleştirilmesi, daha açıklık kazandırılması gerekliğinin vurgulanmasını doğru buluyorum.

İkinci bir nokta Veli arkadaşın görüşü ki, ona ben de parmak basmak istiyorum. Belki kendisinin bu konuyu açmasında yarar var. Şöyle, biz, eğer bir sonuçtan söz ediyorsak, bunu gerekçeleriyle açıklamak zorundayız. Ancak, bazı taktik durumlar varsa, gizli tutuyorsak, mesela o an öyle bir davranış içine giriyoruz ki, o an onun gerekçesini de anlatmak bir yığın şeyi bozabilir. Biz, taktik bir tavır takınıyoruz ve taktik tavrımızı da anlatıyoruz, işte kitlelere böyle sözlü biçimde anlatabiiliriz. Ama, yazılı biçimde anlatmayız. Yazılı, çünkü belge olarak. Belki yazılı olarak anlatmak, birtakım ittifakları, birtakım beraberlikleri bo-

zabilir; taktiği suya düşürebilir. Böyle bir şey ise doğrudur. Yok eğer belli bir hedef savunuyorsak, belli bir sonuç sunuyorsak, gerçekten bunun nedenlerini kitlelere açıklamalıyız. Yani nasıl şimdi burada biz toplantı yapıyoruz. Bazı şeyler var herkese açabiliriz.

Buradaki konuşmaları yazarız, yarın herkese açıklayabiliriz. Ama öyle noktalar vardır ki, altını çizeriz, bunların çıkması gereklidir deriz. Yani bu iki şey gibi.

KİTLE ÇALIŞMASINDA YÖNTEM

Veli yoldaş: Şimdi ben, teşkilat içi, teşkilat dışı tartışma dediğim zaman şunu kastediyorum: Bir örnekle gideyim, mesela Sürü'de, doğuda traktörün toprağı işleyişi gösteriliyor. Bu, esasında siyasal bir tavır, fakat eğer orda o şekilde konmasaydı da denseydi ki Türkiye'de feodalizm çözülüyor, bilmem ne denseydi, o etkiyi veremeyecekti, kavrama olayını vermeyecekti. Şimdi benim dediğim de kitle çalışmalarına giriyor. Kitle çalışmasında şayet biz birtakım siyasetler tespit ediyoruz. Ve eğer gider de bu siyasetler bizim siyasetimiz şu, bu sebepten seninle şu ilişkiler içinde olacağız şekliyle gidersek, görüşüme göre biz gereken sonucu alamayız. Yani harekete geçirme, siyaset, tartışmak için tespit edilmiyor. Siyaset, kitlelerle zihin antrenmanı yapmak için değil, kitleleri harekete geçirmek için. Bir platform koyuyorsak, o doğrultudaki insanları koşuşturmak istiyoruz. O insanlarla, o doğrultuda çalışmalar yapmak istiyoruz. Ben bunu yine başka bir örnekle anlatmak istiyorum: Derneklerde falan, genellikle şöyle bir tavır: Kitle derneklerinde çalışma üzerine seminer veriliyor. Bir taraftan deniyor ki kitle derneği partinin bürosu değildir. Diğer taraftan, orada bilinmeyen bir örgütün çalışması üzerine tartışmalar yapılıyor. Nasıl çalışılır, kitle dernekleri şöyle çalışmalı, böyle çalışmalı. Benim kastettiğim, politik meseleler tespit edilmeli, kadrolar arasında tartışılmalı, ondan sonra kadrolar, belli bir propaganda, ajitasyon temelinde, o noktada açık olarak, yani kitlelere vereceğimiz şekliyle açık olarak, kitleler içinde tartışılmalı. Yoksa bu tartışmalar kitleler içinde sürdürülmeye başlanırsa iyi zihin antrenmanı olur. Söylersin sen bir şey, o da sana söyler, yok öyle olmasa, böyle olsa falan. Benim kastettiğim olay bu. Ben, bu konunun üzerinde durulması gerektiğine inanıyorum. Kitlelere tabiii ki açık olacağız, kitleleri aldatacak halimiz yok.

Sabri yoldaş: Ben kendi adıma söylüyorum. Benim için pek açık olmadı. Yani diyelim ki, belli bir konuda tartıştık ve sonuca vardık. Somutlaştıralım. Diyelim ki, revizyonizm konusunda bir sonuca vardık veya sosyalemperyalizm konusunda bir sonuca vardık. Biz bu sonuca varırken bir tartışma geçirdik. Şimdi biz, sosyalemperyalizm konusunu kitlelere götürürken, sadece sonucu olarak değil, neden sosyalemperyalizm sorusuna cevapla birlikte, yarın kitlelere somut bir şey götürdüğümüzde, meselâ faşizmin silahlı devrimle yıkılması. Neden silahlı devrimle yıkılmasını da biz ona anlatmalıyız. Yani yarın adam bize, şunu derse, yahu işte seçimler oluyor, bak anayasayı yaptılar, ilerde de işte seçimlere gidiyorlar. Biz anayasayı, gelişini ve sonuç itibarıyla se-

çimler yasasının içeriği ile ve neden bu koşullarda barışçı yollarla faşizmin yıkılamayacağını nedenleriyle anlatmalıyız ki, silahların gerekliliğine ikna olabilsin. Yine öte taraftan işte örgütlenme. Neden örgütlenmek gerekliliğinin dahi nedenlerini biz, bizim buradaki tartışma biçiminde olmasa bile, nedenlerini biz anlatmalıyız. Ancak, biraz önce de belirttiğim gibi, bazı şeyler var. Neyin tam olarak açıklanması gerekli, neyin tam olarak açıklanmaması gerekli onun sınırlarını çizmeliyiz. Bu anlamda sen somutlayarak açıklasan iyi olur.

Veli yoldaş: Ben esasen şuradan çıkıyorum: Neden örgütlenme gerekliliğini biz burda başka bir düzeyde tartışıyoruz. Arkadaş örnek veriyor. Diyor ki, bir parti var. Bir parti örgütlenmesi gerekli. Arkasından bir cephe örgütlenmesi var. FRAP biçimi, ordu var. Biz bunu tartışıyoruz ve biz bunun üçünü de tartışabiliyoruz. Fakat dışarda geniş kitlelerle tartışırken hedefimiz o kitleleri ordu içinde örgütlemekse, o insanlarla bu şemayı tartışmamalıyız. Eğer o insanları ordu içinde, cephe içinde örgütlemeyi düşünüyorsak, onlarla, onun sınırı içinde tartışmalıyız. Yoksa, şöyle dememeliyiz: Teşkilat var, parti olacak, partiye bağlı cephe olacak, ama biz, sizi ordu içinde görüyoruz falan. Böyle dedin mi zaten adam teşkilatlanmayacaktır. Ya da böyle şey olmayacaktır. Benim kastettiğim bu farklılıkların, farklı yerlerde, farklı tartışma biçimlerinin seviyesini sınırlamaktır. O zaten dediğim gibi, çalışma tarzımızda tartışmalıyız bunu. Yani çalışma tarzımız ne olmalı? İç tartışma hangi konularda açıklık ne derece olmalı, hangi noktalarda olmalı? Siyasal konularda katılıyorum. Siyasal konularda mutlaka açık olmalıyız. Fakat şimdi diyorsak demokratik düzen için mücadele edeceğiz, bütün gücümüzle, ağırlığımızla onun mücadelesini vermeliyiz. Yani biz, revizyonistlerden, oportünistlerden saldırı gelecek diye, farklı şey dememeliyiz. Esasında bizim yolumuz şu: Bütün ağırlığımızla, sınıfsız toplum için mücadele ediyoruz. Ama bu burjuvazinin zorunlu şartı değil; kampanyamızı o şekilde yürütmeliyiz eğer ona inanıyorsak.

Sabri yoldaş: Şöyle diyebilir miyiz? Şimdi kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası var ve buna bağlı olarak çeşitli ülkelerin yapıları farklı. Aynı şekilde, tek başına bir ülke içinde bile kapitalist gelişme farklı gelişme düzeylerine sahip. Buna bağlı olarak, insanların bilinçlerinde de siyasi görüşlerinde de farklılıklar var; kavrayış farklılıkları var. Bu nedenle, biz, şöyle diyebilir miyiz? Biz karşılaştığımız insanların siyasi seviyelerine göre onlara belli şeyler götürmeliyiz. Yani bir adam var iyi kavra-

yabilir, burjuva demokrasisini, özgürlükleri, siyasi hak ve demokratik hakları kavrayabilir. Eğer bu adama şimdiden, daha işin başında, kurulmuş plak gibi, işte bunu yapıyoruz, niyetimiz budur, ama ondan sonra komünist, sınıfsız topluma geçeceğiz. İşte böyle böyle yapacağız. Eğer gerçekten o an onun durumuna uygun değilse, seviyesine uygun değilse, bütün bunları anlatmak eğer geri tepecekse, taktik anlam da biz, ona, onun taşıyabileceği, onun seviyesine uygun mücadele önerileri götürürüz. Yine bir örnek: Diyelim ki, herhangi bir yerde kitleler bir greve yatkın değil, onların o an seviyesi diyelim ki, oturma grevi yapabilir ya da işi biraz hafifletebilir. Eğer biz, seviyeyi doğru tespit etmişsek, yani ancak şunu söyleyebiliriz: Yani bu anlamda bir şey mi söylüyorsun. Yani söylediğin şeyler böyle açıklanabilir mi?

Veli yoldaş: İkinci örnek biraz daha farklı. Birinci örnekteki gibi. Yani siyasal seviye bugün bize zorunlu olarak burjuva anlamda demokratik düzen kurma görevini dayıyorsa ve toplumsal demokratik devrimi ileri bir aşama, bugün Türkiye'nin somut şartlarında ileri bir aşama görüyorsak, bugün ağırlıkla propaganda, ajitasyonumuzu bu yöne yöneltmeliyiz. Tartışmaları da bu düzeyde, yani bu konuda açık olmalıyız. Neden demokratik düzen istiyoruz? Bundan anladığımız ne? Arkadaşın söylediği, emperyalizme karşı tavrımız ne? Siyasal devrimle toplumsal devrim arasındaki farklılıklar ne? Seviyenin bu düzeyde tutulması, açık propaganda, ajitasyon çalışmasında. Diğer taraftan, iç tartışmalarda ama daha ileri şeylerde, yani esas hedefimizin ne olduğu, sınıfsız topluma geçeceğimiz, kadro çalışmasında onun esas alınması gerektiği inancındayım.

Sabri yoldaş: İyi ama biz şimdi önümüzde bir siyasi devrimden söz ederken böyle yazılarımızda şunu söylemek zorundayız: Yani biz, esas olarak böyle bir devrim düşünüyoruz. Fakat bugün içinde bulunduğumuz siyasi ve tarihi koşullardan dolayı adımımız budur. Bunu atlayarak geçemeyiz. Bunu görmezlikten gelemeyiz demek zorundayız. Bunu yazmak zorundayız. Biz eğer yazılarımızda, siyasi seviyesi en geri insanları hedef alırsak, bu sefer gerçekten bilinç düzeyi yüksek ve daha ileri taleplerde bulunan halk kitlelerini mücadele dışı bırakmış olacağız. O zaman şöyle bir şey mi olmalı yani, mesela beş ayrı biçimde mi yazılmalı; ki pratik olarak mümkün değil. Ancak canlı tartışmalarda, söylediğin şeyin geçerlilik payı olabilir. Yani zaten doğal olarak karşındaki insanın bilinç seviyesi sana neyi anlayacağı, neyi anlamayacağını

zaten gösterecektir. Ancak yazılı olarak ifade ederken biz, gerçekten ne en alt seviyeyi ne en üst seviyeyi düşünebiliriz. Biz gerek alt seviyede gerek üst seviyedeki insanların anlayabileceği bir seviye tutturmak zorundayız. Özellikle kitlelere gidecek dergi. Ancak kadro yayınları ayrıdır. Bu kadro organları sadece kadrolara gider, kadroların dışındaki insanlara gitmez. Onlarda çok üst düzeyde, somut birtakım şeyler tartışılır. Yine de gizlilik kurallarına bağlı olarak. Ancak bunlar kadrolaşmaya uygun insanlara belki taşınabilir, bu ayrı.

Veli yoldaş: Benim söylemek istediğim farklı. Bu kadro tartışması farklı, ileri bir tartışma olacak. Kitle tartışması daha geri, kadroların gerisinde.

Ali yoldaş: Daha genişçe ele alınması taraftarıyım. Bu, bizim, propaganda ve ajitasyon faaliyetimizle yakından ilişkilidir. Bence, biz, propaganda ve ajitasyonumuzu, tek tek kişileri dikkate alıp ona göre ayarlayamayız, propaganda ve ajitasyonumuzu ve siyasal çalışmamızı. Genelinde ülkenin o günkü ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel durumu, dünyanın durumu ve ülkemizin dünyanın siyasal ve ekonomik yaşamındaki yeri, işçi sınıfının durumu ve bizim programımızın kısa vadeli ve uzun vadeli hedefleriyle ilişkili bir propaganda ve ajitasyon yürütürüz. Şimdi, her hâlükârda, meselâ önümüzdeki devrim süreci siyasal iktidarı ele geçirme, siyasal bir devrim de olsa, sosyal bir devrim de olsa, biz, işçi sınıfının politik eğitimini sürekli ön planda tutmalıyız. Bugün önümüzdeki görev burjuva demokrasisini yerleştirmektir. O halde işçi sınıfına sosyalist bilinç vermeye gerek yoktur, zemin yoktur diye bir düşünce yanlıştır. Bence, burjuva demokrasisi doğrultusundaki mücadele de işçi sınıfının politik eğitimini sağlar; ama biz bunu sadece burjuva demokrasisi için mücadeleyle her alanda sınırlarsak, bu bilinç, demokratik bir burjuva bilinci olarak kalır. Ama bu eksik bir bilinç olur. Yarın, demokratik bir cumhuriyet kurulduğu zaman, işçi sınıfı, devrimi ilerletemeyecektir. Bu sebeple, işçi sınıfının, bilinç ve örgütlenme düzeyi, bence, devlet olmazdan önce de ve devleti ele geçirince de devlet olarak örgütlenmesi için, işçi sınıfının kendi sınıf görüşü doğrultusunda eğitilmesi gerekir. Devleti ele geçirdikten sonra da -ki, zaten ele geçirebilmesi için bu bilincin verilmesi lazım- daha sonra da devrimin sürekliliğinin garantisi, onun bilinç ve örgütlenme seviyesidir. Bunun için biz şimdiden, propaganda ve ajitasyonumuzda bütün bunları dikkate almalı, soruna işçi sınıfının eğitimi açısından bakılmalı; yoksa, tek

tek kişilerin durumu açısından değil. İkinci nokta; Kitlelerin -Sabri yoldaşın söylediği gibi- kitlelerin ne geri kesimine dayandırabiliriz propaganda ve ajitasyonumuzu, ne de bir avuç ileri kesime. Dediğim gibi, ülkenin durumuna, sınıfımızın durumuna, kitlelerin genel durumuna dayandırmalıyız. Bir de sınıf olarak, bizim, dünyayı, toplumu yorumlayışımıza, görüşümüze ve değiştirme amacımıza dayandırmalıyız.

Zaten bence Veli yoldaşın anlatmak istediği, daha doğrusu, kuşkusu şu: Bugüne kadar, çeşitli devrimci grupların propaganda ve ajitasyondan anladıkları şey; derneklerde, birbirine karşı yarış yapmak, işte, ben sosyo-ekonomik yapıda şunu savunuyorum bir, iki, üç grubun şunu diyor, bir şöyle, iki, üç, dört, beş. Öbürü hemen söz hakkı alıyor, benim grubumun görüşü budur. Ortada da dernek üyeleri ya da eğer bir seminer varsa, toplanan beş-on kişi veya kırk-elli halktan insan, bunlar da karar verecek: Kimin siyaseti doğru? Ya da bildiriler, gazeteler de öyle. Bugün, kitle gazetesi denilen, çeşitli grupların ya da kendisine parti diyen grupların, propaganda veya ajitasyon aracı olarak, sözde kullandıkları siyasi gazetelerde bile bu tür, ben bunu dedim, sen bunu dedinden öteye bir şey yok. Zaten bizim yapacağımız o anlamda bir tartışma olmayacak. Ama şu kesin; bir, politikada açık olmalıyız. İki, propaganda ve ajitasyonumuzda yine geniş kapsamlı ve açık olmalıyız. Üçüncüsü, bu propaganda ve ajitasyonumuzun politik programımızla yakın ilişkisi vardır. Ben bu üç noktanın dikkate alınmasını istiyorum. Yoksa, eğer açıklık olmazsa her karşılaştığımız adama göre bir şey söylersek, bu devrimci bir tutum olmaz; bizi ileriye götürmez.

Veysel yoldaş: Veli arkadaşın ilk konuşmasında meseleyi şu düzlemde koyduğunu anlamıştım. Yani bizim kendi dışımızdaki siyasal güçlere karşı, programımızı, hedeflerimizi iletmeden nasıl bir tavır takınacağımız şeklinde anlamıştım meseleyi. O zaman arkadaşın getirdiği önerme bence çok vahim hataydı. Biz kendi dışımızdaki sınıf temsilcilerini, burjuvazinin çeşitli katmanlarının temsilcileriyle, hayatın gerektirdiği belli alanlarda ittifaka giderken, biz onlara karşı programımızı hedeflerimizi saklayamayız. Yani onlara saklayarak, işte bizim hedefimiz; mesela vicdan özgürlüğüdür. Bu bizim bir hedefimizdir. Ama bizim son tahlildeki hedefimiz sınıfsız topluma ilerlemektir ve yönelmektir, komünizmdir hedefimiz. Biz bunları saklamayız. Bunları yazarız, çizeriz. Ayrıca saklasak bile, bu fayda getirmez bize. O sınıfın temsilcileri böyle bir şeye hiçbir zaman inanmaz. Tam tersine biz kendi sınıfımızın eğitilmesini ihmal etmiş oluruz ve sınıfımıza gidemeyiz;

oportünist bir tavır takınırız. Mesele ajitasyon ve propaganda taktikleriyse, bence o zaman mesele basittir, ayrı bir zeminde tartışılması gereken ileriki bir sorundur.

Kaldı ki, o zaman bugüne kadar çeşitli grupların propaganda biçimlerinden tut da hatta bugün devrimini yapmış, siyasi devrim gerçekleştirmiş, hele bizim gibi Ortadoğu ülkelerde, yakınımızda olan ülkelerin birçok propaganda esprileri ufkumuzu genişletecektir. O zaman şunlar üzerinde de tartışabiliriz, halkımızın rumuz haline getirdiği birtakım meseleler nelerdir? Halkımızın kültürü nedir, o kültürden neler çıkar? Sözgelimi Humeyni, "Amerika en büyük şeytan, kahrolsun Amerika" diyor. Yüzbinler ayaklanıyor. O, rumuzlaşmış bir şey; o, İslam Devrimi'nin esprisi içerisinde şekillenmiş bir slogan. Bu bence şu anki tartışma platformumuzun dışında. Eğer biz, MSP, Dev-Yol, CHP'nin çeşitli varyasyonlarına tekabül eden unsurlarla veyahut gruplarla ilişkilerimizde komünist olduğumuzu açık bir biçimde koymak, fakat onlarla hangi düzlemde gitmemiz gerektiğini de açık koymak zorundayız. Zaten o gruplarla bizim hangi noktada ittifak edeceğimizi belirleyecek olan şey, o günün zorunlu şartlarıdır, bizim gücümüzdür, onların gücüdür. O zaman kaçınılmaz olarak hayat, onları ve bizi kaçınılmaz olarak ortak noktalarda bir araya getirecektir.

Mehmet yoldaş: Bence Veli arkadaşın yaşadığı ortamın, hepimizin yaşadığı ortamın, o belki yurtdışında olduğu için daha özgül, daha abartık biçimde yaşanan olguların etkisiyle, o pratik durumdan çıkarak bazı sonuçlara varıyor. Bence bu doğru bir yöntem olmuyor. Burada da meseleye teorik düzlemde yaklaşmak gerekiyor bence. Ali arkadaşımızın ana hatlarıyla belirttiği yaklaşım doğru bir perspektiftir. Yani kitleleri eğitmek istiyorsak, neyle eğiteceğiz? Onları nasıl eğitirsek yarın olabilecek her türlü soruna karşı hazırlayabiliriz, yarın şaşırmalarını önleyebiliriz? Şöyle somutlayalım: Reformculuğa karşı, reformcu bir partiye karşı taktik, reformcu ideolojinin eleştirisiyle birleşmediği sürece CHP'nin yerini THP alır. Kitleler şaşırırlar. Reformcu ideolojinin eleştirisiyle birleştiği zaman adı ne olursa olsun, Ecevit veya kim gelirse gelsin, kitleler onun ne olduğunu bilir. Çünkü reformculuğun ne olduğunu biliyordur. Revizyonizm meselesinde keza. Fakat bence onun panzehri yine bizim getireceğimiz devrimci çalışma anlayışıdır. Mesela propaganda düzleminde ele alırsak, marksist çekirdeği merkez olarak düşünürsek, bizim yayın organımız, propagandamız, her şeyimiz helezonik bir şekilde yükselecektir. Yani biz merkezinde en açık şeyleri söy-

leyeceğiz. Giderek kitlelere doğru açılan çalışmada, özü aynı olmak üzere, aynı merkezden kaynaklanmak üzere, hiçbir şekilde özü değişmemek üzere, ama giderek daha basit biçimler alabilir. Diyelim ki, sendika bülteni olduğunda daha basit olacaktır. Bir kitle yayın organı olduğunda daha ileri olacaktır veya şu koşullarda legal, yarı-legal denemelerimiz olduğunda belki bazı şeyleri ezop diliyle söyleyeceğiz. Ama şu anda Evren cuntası koşullarında yasal bir yayın organı bile çıkarsak, hiçbir zaman temel gerçekleri reddeden, onun aksine bir şey söylemeyeceğiz. Fakat bazı şeyleri belki hiç söyleyemeyeceğiz, yalnızca ima edeceğiz. Bu tür bir anlayışla yaklaşıldığında aramızda anlaşmazlığa yol açabilecek bir durum kalmaz. Yani mevcut pratikte Bolşevik Partizan'la öbür Partizan'ın tartışması, onun koşulları falan olarak yaklaşmak yerine, bütün bu yanlışların aşılacağı doğru biçimler neler olabilir temelinde yaklaşır, tartışırsak daha net, doğru ve işte anlaşmazlığa da yol açmayan şekilde ilerleyebiliriz.

Veli yoldaş: Benim bahsettiğim şey sınıfın eğitimi meselesi falan değil, sınıf eğitilmeli, ama nasıl? Sorun burada. Sınıfı eğitmek demek bizim taktik ve yöntemlerimizi sınıfla tartışmak mı? Yoksa, taktik ve yöntemleri teşkilat içinde tartışıp, kadrolar içinde tartışıp ve alınan kararlar doğrultusunda kadroların kitleleri eğitmesi mi? Benim sorunum burada yatıyor. Ve bence, öncelikle teşkilat içinde meseleler tartışılmalı, siyasal konularda birlik sağlandıktan sonra, onların propaganda ve ajitasyonları uygun yöntemlerle (yöntem üzerine burada tartışacak halimiz yok tabii) yani kitlelere, hangi adam hangi düzeydeyse nasıl davranacağız konusunda her arkadaşın kendine göre geliştireceği belli yöntemleri olacaktır. Benim kastettiğim olay bu. Ben, sınıfın eğitilmemesi, sınıfa yanlış şeylerin aktarılması düşüncesinde değilim. Doğruların açıklıkla aktarılması, fakat uygun yöntemlerle, uygun dille, uygun kurumlar seçilerek aktarılmasından yanayım. Bu anlamda, anlaşmazlık olarak görmüyorum. Sadece tartışılması gerektiği inancındayım. Daha ilerde, belki kitle çalışmaları üzerine konuşursak, dernekte kitle çalışmaları falan, o zaman daha da açarak konuşabiliriz.

ORTAK PLATFORM İÇİN İLK SONUÇLAR

Sabri yoldaş: Bugün sorunumuz, profesyoneller örgütü ve bunun yönlendireceği kişilerdir. Gerek siyasi tezlerimizle gerek tahlillerimizle, kavrayışımızla, pratikte gösterdiğimiz tavırla, herkes kendisini bize göre ayarlamak ihtiyacını duysun. Yani biz, ister bizi resmi olarak kabul etsinler, ister etmesinler yaptığımız şeylerin hayat içinde doğruluğu insanlara, gruplara şu ya da bu siyasete bizi hatırlatsın. Yazarken de ister istemez kendileriyle bizi bir kıyaslama yapsınlar. Eğer bunu başarabilirsek birçok ayrı örgütlenme ayrılık nedenini yitirecek ve bu örgütlenmeler içinde olan unsurlar bize yönelecektir.

Ancak biz hedef olarak, sanayi proletaryasının merkezinde olduğu proletaryayı, kır ve şehir yarı-proleterlerini ve emekçi halkı kendimize çekmeliyiz. Bizim asıl hedefimiz bu olmalıdır. Bir de buna bağlı olarak, bizim hedefimiz, şu gün kendilerine proleter devrimci ya da şu bu örgütlenmenin önderi, şu bu biçimde var olan insanlar ya da şu örgütü kazanmak değildir. Bizim asıl hedefimiz proletaryayı kazanmak olmalıdır. Özellikle sanayi proletaryasını kazanmak olmalıdır.

Bu anlamda, bizim siyasi eğitimimizin merkezinde proletaryayı önder bir güç haline getirebilecek siyasi eğitim, kültürel eğitim, politik eğitim bütün bunlar yatmalıdır. Ancak bu olurken, bir nokta var, onun altını mutlaka çizmek gerekir. Ben, Veli arkadaşın söylediklerinin bir kısmından bazı şeyleri (ya tam doğru açıklayamadı) ama sezgilerimle bazı şeylerin doğru olduğuna inanıyorum. Yani, çok ekstradan, lüksten bir örnek verdim. Biz tanrı tanımayız, biz ateistiz. Ancak, biz, bir işçiyle, bir köylüyle eğer mesele materyalizm düzeyinde değil de idealizmle materyalizm arasındaki çelişkinin anlatılması üzerinde değilse, biz, kalkıp bu meseleyi tartışabilir miyiz?

Yani biz, bu konuda, bizi herhangi bir durumda açmaza atan insanların (çok uç bir nokta, ama açıklık getirsin diye söylüyorum), peki tanrı konusunda ne düşünüyorsunuz dediği zaman, biz, burada gayet diplomatik bir şekilde, biz seninle ekonomik sorunları tartışıyoruz; şu an içinde bulunduğumuz sorunları tartışıyoruz. Bunu tartışırız ve hatta biz, vicdan özgürlüğünden yanayız. İnsanlar istediklerini düşünebilirler. Kimi inanır, kimi inanmaz vb. Böyle bir üslupla gideriz. Bu bir profesyonel devrimci esnekliğidir.

Öyle bir durum vardır ki, mesela o an, bizim hazır olmadığımız o an, açılmaması gereken, henüz olgunlaşmamış bir konuda bizi zorlarsa, biz, bu konuda da açık olmak adına açıklamayız. Biz, o gün, o an ajitasyon görevi sırasında, aciliyet ne ise onu öne çıkarmamız lazım, onu tartışmalıyız.

Onun dışında, eğer o insanın bilinç düzeyi, canlı tartışmalardan (yazılı olarak söylemiyorum, yazılı olarak biz, biraz önce söylediğim hedefe yönelmek zorundayız, biz proletaryayı eğitmek, örgütlemek zorundayız, bizim asıl görevimiz bu), ancak canlı tartışmalarda, tartıştığımız insanların bilinç seviyesi, bizim onlara anlatacağımız düşüncelerin hem kapsamını belirleyecektir hem de belli ayrıntılarını kısmamızı gündeme getirecektir. Yani ben, bir yanıyla anlarken böyle anlıyorum, yoksa genel anlamıyla kitlelere kapalı kalmak, bazı şeyleri açıklamamak biçiminde anlamıyorum.

İkincisi, kadro tartışmalarının biçimiyle, kitlelerle tartışmanın biçimi farklıdır. Biz, burada, en ince ayrıntılarını tartışıyoruz. Çünkü bunları tartışabilecek bir yapıya, siyasi bilince, tartışma ahlakına sahibiz. Öyle insanlarla karşılaşacağız ki, materyalizmi bilmiyorsa, sen, materyalizmin ilkelerini nasıl o adama anlatabiilirsin ki? Materyalizmin ilkelerini anlatacaksın da doğruları buna göre ayıracaksın, baştan anlatamazsın. İlk yapılacak şey ona materyalizmi öğretmektir; fırsat varsa materyalist kavrayışı öğretmektir.

Yurtsever Devrimci Demokrat'ların bugünkü haliyle, değiştirilmeden bir platform teşkil edemeyeceğini, ancak, burada başlıkları konulan sorunların açılması temelinde bir platform teşkil edebileceği söylendi ve buna bağlı olarak da arkadaşların çeşitli konularda açıklık istediği noktalar belirtildi. Gerek Çin Devrimi, Mao Zedung 'un durumu ki buna bağlı olarak dergide konulan Lenin sonrası Rusya, Stalin'in meseleleri, yani Dünya Komünist Hareketi'nin tarihinin incelenmesi sorunları da bunların içinde ele alınmalı diye düşünüyorum. Bir de buna bağlı olarak faşizm, sosyalfaşizm meselesi, komprador bürokrat burjuvazi meselesi -ki Demokrasi Bayrağı'nda aynı şey- Kürdistan'ın sömürge olması sorunu, baş düşman, baş çelişme sorunları. Esas olarak burada ayrılık noktaları: Birincisi: Sömürge meselesi arkadaşların kafasında berrak değil, galiba sömürge sorunu berrak değil. İkincisi: Baş düşman konusunda berraklık yok. Berraklık derken şu anlamda: İki süper devletin baş düşman olarak gösterilmesinin esasında yanlış görüldüğü, yani bunun açılması. Bu açılma esas alarak iknaya da açık bir açılmadır, meseleyi böyle düşünüyorum. Zaten Yurtsever Devrimci Demokrat'ın esas görevi, belirli konulara değinmek ve tartışılacak konuları gündeme getirmektir. Çünkü sekiz sayfalık bir dergide zaten geniş biçimiyle konuları anlatamazdık. Ancak bir soru sordurabildiysek, çevremize ve kendimize soru sordurabildiysek bu bence önemli bir adımdır, geriye derinleştirilmesi kalı-

yor. Yani burada Yurtsever Devrimci Demokrat'ların derinleştirilmesi, Yurtsever Devrimci Demokrat'larda konan görüşlerin derinleştirilmesi, ayrıntılara inilmesi temelinde, esas olarak çoğunlukla katılındığı bir platform olabileceğini düşünüyorum. Çünkü buradan çıkan sonuçlar esas itibariyle budur.

Ramazan yoldaş: Yurtsever Devrimci Demokrat üzerine tartışmalar genellikle şu şeklinde yoğunlaştı. Ülkemiz devriminin niteliği, toplumsal demokratik halk devrimi mi, yoksa bir sosyalist devrim mi? Proleter devrimi olduğu konusunda öz olarak aynı sonuca varmıştık. Fakat belirli isimlendirme konusunda farklılıklar olduğunu, fakat sonuçta 1917 Ekim Devrimi'nin değerlendirilmesi meselesi, bu konuda ben özel bir görüş belirtmiştim. Sosyalist devrim konusunda ben ikna olmuş değilim, şu anda da bunu tartışmaya açmak istemiyorum. Fakat bu haliyle diğer yönden bir şeyler var. Merkezi olarak bir platform olabileceği düşüncesindeyim.

Sabri yoldaş: Daha açık söylemek gerekirse; Ramazan arkadaş, Türkiye önündeki devrimin bir sosyalist devrim olması gerektiğini belirtiyor. Yani yarı-sosyalist karakterli bir devrim değil, sosyalist bir devrim olmalıdır diyor. Ve bu görüşe göre, sanıyorum geçen tartışmada da ortaya çıkan görüşlerden biri, esas olarak burjuva demokratik devrimin tamamlandığı görüşü var.

Ramazan yoldaş: Tamamlanmadı. Burjuva demokratik devrimin tamamlanmamış görevlerini de içeren bir sosyalist devrim. Bu şekilde konuyu getirmiştim. Esas anlaşmamazlık şurada, 1917 Ekim Devrimi'nin isimlendirilmesinde. Yani 1917 Ekim Devrimi bir sosyalist devrim midir, yoksa burjuva demokratik devrimin tamamlanmamış görevlerini içeren bir sosyalist devrim midir? Genel yaygın bir anlayış, dünyada da ülkemizde de 1917 Ekim Devrimi dendiğinde bir proleter devrimi, yani sosyalist devrim (isimlendirme anlamında) akla geliyor. Fakat pratikte, örneğin 1918 yılında Lenin'in söylediği bir şey var. Köylülerin, genel olarak köylülerin proletaryayı desteklemesi anlamında bizim devrimimiz bir burjuva devrimidir. Bizim devrimimiz derken 1917 Ekim Devrimi'ni kastediyor. Yani 1917 öncesi söylediği belli bir şey var. Proletarya ile yoksul köylülerin ittifakı, temel bir ittifak. Ve bu ittifak üzerinde yükselecek daha değişik geçici ittifaklar söz konusu. Teorik planda bunu getiriyor. Fakat pratikte bu böyle olmuyor.

Daha sonra proletaryanın köylülükle bir ittifakı söz konusu ve bu ittifak temelinde bir anlaşma var. Ondan sonra kızıl ordunun belli yerlere gitmesi, kırlık bölgelerde belirli kurumlardaki yönetiminin yoksul köylünün eline geçmesi sorunu var.

Bu ve benzeri nedenlerden ben, şöyle demiştim: 1917 Ekim Devrimi'nin değerlendirilmesi meselesi ancak esas olarak beni ikna edebilir. Bu toplumsal demokratik halk devrimi meselesini bu şekilde tarif edebilirdik ve kanımca da bir dil birliğine varmıştık esas olarak. Yani benim kendi düşüncemle birlikte herhangi bir sorun çıkarmayacağını sonuç olarak söylemiştim. Aynı şeyi şimdi de söylüyorum. Arkadaşlardan bu konuda özet anlamında da olsa belli bir fikir açıklamalarını istiyorum. Yani Yurtsever Devrimci Demokrat'larda konan platform, bugün önümüzde esas olarak bir platform olabilir mi, yoksa olmaz mı? Somut şeyler söylenmesini istiyorum.

Ali yoldaş: Bence başlangıçta bütün arkadaşların üzerinde anlaştıkları bir nokta var. Onu yeniden hatırlatayım. Yurtsever Devrimci Demokrat ve Demokrasi Bayrağı içinde doğru görüşler var. Aynı zamanda yanlış görüşler var. Ve bunların hepsi tam olarak açılmamış. Demin Sabri yoldaşın dediği gibi, böyle bir dergide bunların değerlendirilmesi, uzun uzadıya anlatılması olanaksız. Şimdi biz şunda anlaştık: Bunlar, eksiklikler, yanlışlıklar giderilmeli, zaten bu yanlışlık ve eksikliklerin ne olduğuna dair -tek tek en ufak noktası değil de genel, böyle temel konularda- herkes düşüncelerini söyledi. Ve diğer doğru görüşlerin genişletilmesi temelinde bir platform olabilir denildi. Ve her şeyden evvel de şu anda üzerinde anlaşılan şey, perspektiftir. Yurtsever Devrimci Demokrat'larda olsun, şu anda üzerinde anlaştığımız konular olsun, ortak bir perspektif, sorunlara yaklaşımda doğru ve ortak bir perspektifimiz var. Bizi esas birleştiren de bu. Bu temelde bütün sorunların ya da ağırlıkta olan, anlaşamadığımız sorunların açılması görüşündeyiz. Bunlar da not edildi. Bugün bunu burada yeniden tartışmak, bence, başlangıca dönmek anlamına gelir bu bir; ikincisi, Yurtsever Devrimci Demokrat'larda ele alınan konular çok daha geniş kapsamlı, hemen her konuya değiniyor; diyelim ki, Stalin sorunundan, bir Mao Zedung sorununa kadar. Ama bunların yanı sıra, içinde bulunduğumuz durumu, politik hedeflerimizi ortaya koyan bir program hazırlanacaktır sanıyorum. Yani Yurtsever Devrimci Demokrat platformundan esinlenen bir program kaleme alınacaktır. Şimdiki eleştirilerin hazırlanacak siyasal programa faydası olacaktır.

Onun esas ele alınacağına yol gösterecektir. Bu şekilde tartışılmalıdır.

Veysel yoldaş: Şu ana kadarki tartışmadan çıkardığım şudur: Bazı arkadaşların belli noktalarda eleştiri getirmesi, katılmamaları, derinleştirilebilir. Bence Yurtsever Devrimci Demokrat'lar, felsefi bir anlayışın bizim önümüzde izleyeceğimiz hattır. Yani bir duvar örmeye benzetirsek, bu duvarı örmek için, o duvarın nerden gideceğine, ona yol gösterecek olan çekilmiş ip olarak kabul edersek, böyle benzetmelerden hareket edersek, Yurtsever Devrimci Demokrat'lar ve legal dergide çıkmış olan belli yazılar bugünden bizim platformumuz olabilir. Ve eğer bu olmaz deniyorsa, bu şu anlamda söyleniyorsa, yani bir yetmezlik olarak söyleniyorsa o hususta hepimiz hemfikiriz. Bunların geliştirilmesi gerektiği konusunda. Ama anlayış olarak ilkesel bir ayrılığı getiriyorsa, o meseleler üzerinde tartışma genişletilmelidir. Benim şahsi eğilimim de yeterli bir platform teşkil ediyor. Bütün mesele bundan sonra bunların en geniş anlamıyla derinleştirilip, genişletilmesidir.

Mehmet yoldaş: Ramazan arkadaşın söyledikleri ile ilgili bir noktanın açılması gerekir. Yani bizim devrim meselesinin açılması ile belli bir biçimde değerlendirilmesiyle ve adlandırılmasıyla arada bir sorun olacak bir şey kalmayacak derken, arkadaş şu noktayı nasıl değerlendiriyor. Yani Türkiye ve Çarlık Rusya'sının içinde bulunduğu koşullar, ekonomik, sosyal ilişkiler, Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar, emperyalist sistemin yarısömürge bir parçası olarak Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar, ayrıca hiçbir fark getirmiyor mu? Yani burjuva demokratik gelişim aşamasından kıyaslanması, değerlendirilmesini bir yana bırakıyorum. Emperyalist sistemin yarısömürge bir parçası olması açısından hiçbir önemli değişiklik getirmiyor mu?

İkinci meseleye gelince, işte Yurtsever Devrimci Demokrat'lardaki görüşler, burada onun açılması ve sonuç olarak bu çerçevede ortaya çıkacak bir platform bence işte benim onayımı alan, onun disiplinine devrimci bir şekilde uymak için yeterlidir. Ama bu örgütlenmenin işleyişi, kuralları içerisinde belirlenmiş meselelerin tartışılmasını engelleyen bir şey değildir. Bu konuda herhalde kimse de farklı düşünce yok. Fakat ben onu öz olarak yeterli görüyorum.

Veli yoldaş: Yurtsever Devrimci Demokrat olarak almamak gerekiyor. Diğer yayınları da bu hareket içinde çıkmış Güney Dergisi, faşizm

üzerine yazı, kültür broşürü, Demokrasi Bayrağı olarak ele almak gerekiyor. Ben tekrar etmiş olacağım. Arkadaşların görüşlerine katılıyorum. Bu bizim bir araya gelmemize ve mücadele etmemize yeterli platform teşkil ediyor. Tabii ki açmak, tespitlerin ayaklarını yere indirmek gerekiyor. Onlar da üzerinde anlaştığımız bir sorun. Fakat üzerinde tartışmadığımız, bir adamın sadece ne söylediğine bakmak yetmiyor ne yaptığına da bakmak gerekiyor. Yani söyledikleri doğrultusunda adım atıp atmadığına da bakmak gerekiyor. Ben bunun da değerlendirilmesinden yanayım. Gerek Yurtsever Devrimci Demokrat'ı çıkaran arkadaşların gerek daha önemli yayınları çıkaran arkadaşların bu konuyu da değerlendirmeleri gerekiyor. Nasıl kendi çalışmalarımızı değerlendirmemiz gerekiyorsa tek tek.

Sabri yoldaş: Bu yanlışlıklardan söz ettin. Daha önce eksiklikler vardı. Açılması gereken konular vardı. Onları açtık. Şimdi yanlışlıkların da açılması gerekli. Bu sadece şunlarla mı sınırlı? Sana göre ABD, Rusya, Çin'le mi sınırlı? Yoksa başka şeyler var mı? Kürdistan'ın sömürge meselesi yanlışlık olarak mı, açılması gereken konu olarak mı? Yanlışlıklar konusunun yeterli ortaya konmadığı kanısındayım. Ya da benim notlarıma mı geçmedi. Yanlışlıklar konusunda arkadaş örnekler gösterdi mi?

Veli yoldaş: Baş düşman meselesi geldi, slogan olarak Çin sorunu söylendi.

Sabri yoldaş: Yani bunlarla mı sınırlı?

Ali yoldaş: Başta da söylediğim gibi, ifade değişikliği veya taktik stratejik konular üzerinde durulmalı.

Sabri yoldaş: Şimdi sorun şu: Çeşitli sınıflar kendi önlerine belli siyasi hedefler koyarlar. İşçi sınıfının hedefi esas olarak sosyalizmdir. Sosyalizme giderken çeşitli sınıfların talepleri ile ortak noktaları vardır. Yani bir küçük burjuvazinin, köylülüğün hedefi demokrasiyken, işçi sınıfının hedefi sosyalizmdir. Fakat işçi sınıfı bilir ki, demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi ayrılmaz bir biçimde birbirine bağlıdır.

Bu nedenle, işçi sınıfı demokrasi mücadelesinin de yükünü omuzlarında taşır ve yürütür. Bu anlamda işçi sınıfının küçük burjuvaziyle ve

köylülükle yaptığı ittifak da ilk olarak işçi sınıfının, köylülüğün ve küçük burjuvazinin demokratik taleplerine cevap vermek zorunluluğu vardır. Onları bu süreç içerisinde eğitmeden, bu süreç içinde kazanmaya çalışmadan, sosyalist bir devrim veya sosyalist bir aşamaya geçmesi mümkün değildir.

Çünkü sosyalizme köylülük ve küçük burjuvazi taraftar değildir, böyle bir niyeti yoktur. Ancak ideolojik olarak proleter ideolojisini benimsemiş ve kendisini bu anlamda değiştirmiş, biçimlemiş küçük burjuva aydınlar, küçük burjuva unsurlar ve köylülük, yoksul köylülük temelinde topraksız köylülük ve tarım proletaryası, bunlar çıkarlarını sosyalist bir devrimde görebilirler. Yani kolektif köylülük biçiminde kendisinde yer alarak görebilirler. Ancak köylülüğü açtığımız zaman yoksul köylülük, orta köylülük ve zengin köylülük esas olarak sosyalizmden yana değildirler.

Bu anlamda işçi-köylü ittifakı sosyalizmi değil, başlangıçta demokratik devrimi içinde taşıyan, bu görevleri yerine getirmeyi hedefleyen bir sosyalist devrime beraber yürürler. Koşullardan dolayı, yani bu anlamda biz eğer işçi-köylü ittifakı temelinde bir devrim yapıyorsak, işte biz, sosyalizme gidiyoruz, sosyalizmi kuracağız, başlangıçta bizim ülkemiz için, Türkiye-Kürdistan için özellikle mümkün değildir. Yani doğrudan sosyalist devrime geçmek şu günkü koşullarda mümkün değildir. Ancak bugüne kadarki kapitalist gelişmelerin ön koşullarını hazırladığı oranda biz sosyalist uygulamalara geçebiliriz ki, bunu da içinde bulunduğumuz tarihi ve siyasi koşullar belirler.

Bugün Türkiye yine kapitalist üretimi ağır basan bir ülkedir. Türkiye-Kürdistan, fakat içinde bulunulan siyasi koşullardan, uluslararası koşullardan, örgütlenme düzeyimizden, bütün bunlardan dolayı, önümüze değil yarı-sosyalist karakterli bir devrimi, yakın aşama olarak siyasi devrimi koyuyoruz.

Peki neden biz şimdiden sosyalist devrimi koymuyoruz?

Çünkü sosyalist devrim sadece isteğe bağlı bir şey değildir. Sadece objektif koşullara bağlı bir olay da değildir; objektif koşullara bağlı, sübjektif etkenlere de bağlıdır. Yani kadroların hazırlanması, kitlelerin eğitimi, başta işçi sınıfı olmak üzere, kitleleri eğitmene bağlıdır. Eğer biz bunu başarabilirsek objektif duruma uygun hale gelebilirsek, uluslararası durum bir sosyalist devrime uygunsa biz sosyalist devrimi yaparız.

Ancak Ekim Devrimi'ni örnek verirken şu noktanın çok berrak ortaya konulması gerekir. Biraz önce Mehmet arkadaşın da belirttiği gibi,

Rusya 1917'de emperyalist bir dalaşmanın içerisinde feodal-emperyalist askeri bir devlet. Yani sanayisi Türkiye'deki gibi montaj olmanın ötesinde, esas olarak ağır sanayisi var. Sanayi proletaryası var. Bizde bu anlamda bir sanayi henüz gelişmiş değil, çok güçlü bir proletaryamız var. Hatta Rusya'dan daha çok proletaryamız var. Devrim yapıldığı dönemde 3,5 milyon civarındaydı, bizim yaklaşık 2,5-3 milyon sendikalı proletaryamız var. Onun dışındaki proletaryamız çok daha fazla. Fakat buna rağmen Rusya'daki gelişim burjuva demokratik gelişim, yine Rusya'daki gibi sanayi, ekonomi Türkiye'dekiyle özdeşleştirilemez.

Bugün Türkiye emperyalist baskının, emperyalist sömürünün bir parçası iken, öbürü emperyalist zincirin bir parçası, emperyalizmin bir halkasıydı Rusya. Ancak bütün bunlara rağmen biz Ekim Devrimi'nden yola çıktığımız zaman ilke olarak şunu söylüyoruz: 1- Lenin, sosyalist devrim adını koyduğu zaman bu tam anlamıyla bir sosyalist devrim değildi. Bunu biraz önce anlattığım için tekrarlamak istemiyorum.

Ancak arkadaşımızın söylediğinden şunu anlıyorum: Eğer 1917 Ekim Devrimi'nin gerçek anlamda sosyalist bir devrim olmadığına ikna olursa, bizim de burada söylediğimiz şeye ikna olacağı şeklinde bir kanı var. O gerçekten sosyalist devrim değilse, toplumsal demokratik halk devrimi ise, o zaman burda bizim koyduğumuz adlandırma da doğrudur. Olabilir. Yani hiçbir konuda mesele yok.

Ancak çeşitli çağrışımlar yapan sorunları var. Yani orada da 1905'le birlikte bir burjuva demokratik devrim hareketi başlıyor. Fakat asıl burjuva demokratik devrim 1917 Şubat'ıyla gerçekleşiyor. Fakat ulusal sorun çözülmüş değil. Yine köylülüğün toprak talebi çözülmüş değil. Demokratik devrim oluyor, büyük toprak ağalığı, kapitalist işletmeler gene var. Toprak sorunu, toprak devrimi de çözülmüş değil. Ancak Ekim Devrimi'yle gerçekten biçimsel olarak başlangıçta her şey kamulaştırılıyor. Fakat daha sonra buradan geriye adım atılıyor. Bu objektif duruma bakalım. Yani şimdi biz geriye adım atılmış olmasına rağmen, biz buna evet bu bir proleter devrimdir diyebilir miyiz?

Yani bunun üzerine biz mutlaka yeni şeyler getirmeliyiz. Fakat aynı zamanda Ramazan arkadaşın da bu konuda ne anlamda düşünmesi gerekli. Yani Lenin neden geriye adım attı?

Lenin gerçekten, yani o zaman biz şunu söyleyebilir miyiz: Proleter sosyalist devrim, aynı zamanda kendi içinde özel mülkiyeti de barındırır, özel mülkiyet de olur. Bu proleter sosyalist devrim, o zaman bir

demokratik devrimle, proletarya önderliğinde de olsa anti-emperyalist, ulusal bir demokratik devrimle proleter devrim arasındaki fark ne? Yani şunu söyleyebiliriz biz: Toplumsal demokratik halk devrimi üç mülkiyet biçimi; kamu mülkiyeti, kolektif mülkiyet ve küçük ve orta çapta özel kapitalist mülkiyete tekabül eder diyoruz. Buna kendimizi zorunlu hissediyoruz.

Neden?

Çünkü gerek içinde bulunduğumuz Türkiye-Kürdistan koşulları, gerek uluslararası plandaki durum bir devrimi, yani bizim yapacağımız devrimi ayakta tutacak, uzun süre koruyacak duruma sahip midir, değil midir? Bunu düşünmek zorundayız. 1917 devriminde bütün dünya savaştan çıkmıştı ve yorgundu. Japonya savaştan çıkmıştı, yorgundu. Almanya'yı savaş yıkmıştı ve çok güçlü bir uluslararası proletaryanın Sovyetler lehine dayanışması vardı. Bizim devrimimizi yaptığımız dönemde bir taraftan ABD, bir tarafta Sovyetler, bir tarafta dünyanın çeşitli gericilikleri bize nasıl müsaade edecekler. Bizim gücümüz buna yetecek mi, yetmeyecek mi? Yani şu veya bu nitelikte bir devrimin olması isteğe bağlı değil. İsteğe bağlı olsa, biz, sınıfsız, komünist toplumu kuracağız niye demiyoruz ki? Yani uçta bir örnek, fakat isteğe, iradeye bağlı bir şey değil, somut şartlara bağlı bir şey, somut şartların örgütlenmesine bağlı bir şey. Yani biz, neden hedefimiz sosyalist devrim de neden bu aşamada sosyalist devrim. Bunlara doğru cevaplar veremeyiz.

Salih yoldaş: Daha evvelki konuşmada da belirtmiştim, platforma esas olarak katıldığımı; Yurtsever Devrimci Demokrat'ların bugünkü haliyle platform olabileceğini. Buna da en önemli unsur olarak Yurtsever Devrimci Demokrat'larda belirtilen bir hususun, yani Türkiye devriminin kendine özgü bir yol izleyeceği görüşü. Çünkü Türkiye'nin çeşitli devrimlerin gerçekleştiği ülkelerden farklı olarak, kendine özgü koşulları olan bir ülke olması dolayısıyla, kendine özgü bir yol izleyeceği. Bu Yurtsever Devrimci Demokrat'ların bir platform olabilmesi için bence temel bir etken, yeterli bir etken. Ayrıca çeşitli arkadaşların takıldığı noktalar var, onlarda açıklığa kavuşturulduğunda bu platformun daha yeterli bir hale geleceği kanısındayım.

Ramazan yoldaş: Yurtsever Devrimci Demokrat'larda konanların bir platform olarak kabul edileceğini söylemiştim. Fakat bu konuda farklı düşündüğüm noktaların bir engel teşkil etmeyeceğini belirt-

tim. Bunlara rağmen konuşmalar sırasında çıkan konulardan tekrar belli şeyler söyleme gereğini duyuyorum. Birincisi, esas sorun teorik planda çıkıyor. Meselelere yaklaşımda ortaya çıkıyor. Pratik uygulamalardaki anlayış birliği konusunda ben daha önceki tartışmalar sırasında hemfikir olduğum kanısındayım. Fakat devrimci olarak şu veya bu şekilde yüz yüze geldiğimiz dönemden bu yana, kişi olarak beni bir tarafa bırak, dünya devrimci hareketinin somut olarak tanıdığı bir şey var: Ekim Devrimi dendiğinde sosyalist bir devrim, proleter devrim akla geliyor. Açıkça ben de şunu düşünüyorum: Ekim Devrimi salt sosyalist bir devrim olmaktan ziyade, burjuva demokratik devrimin tamamlanmamış görevlerini de içeren bir sosyalist devrim diyorum ben. Böylesi bir yaklaşım var fakat bu kesinleşmiş değil. Bir yanda o devrimi Lenin'in değerlendirmesi var, isimlendirmesi var: Sosyalist devrim diyor. Teorik planda da bu böyle. Fakat uygulamalara baktığımızda bizzat kendisinin eserlerini okuduğumuzda 1918 yılında söyledikleri var, 1922'lerde söylediği şeyler var, ondan önceki dönemlerde, 1917 Şubat devrimindeki görüşü var. Yani bir burjuva diktatörlüğünün egemen olduğu bir ülkede veya burjuva diktatörlüğünün anti-tezi proletarya devrimi veya diktatörlüğü sorunu var. Gene demokratik halk devrimi nedir? Sosyalist devrim nedir? Bunların iç içeliği nedir? Yaygın bir anlayışla karşı karşıyayız. 1917 Şubat devriminden önce küçük-burjuva demokratik bir cumhuriyet sloganıyla ortaya çıkarken, acil bir talep olarak iki olasılık var: Birincisi, proletaryanın bilinç ve örgütlenme seviyesine bağlı olarak küçük burjuva demokratik bir cumhuriyet olasılığı; ikincisi ise burjuva diktatörlüğü. Yani Çarlığın yıkılıp, yerini burjuva diktatörlüğünün alması olasılığı var. Bu iki şeye karşı Çarlığın yıkılması ve burjuva demokratik cumhuriyetin kurulması, özellikle proletarya ve geniş halk yığınları açısından daha yararlı olduğu fikri çıkıyor. Şimdi bu gerçek var. Bir de ülkemizde diyoruz ki biz, şu anda devletin biçimi burjuva diktatörlüğüdür. Ve karşısına da bir burjuva demokratik cumhuriyet sloganıyla çıkıyoruz. Diğer yandan, toplumsal demokratik halk devrimi...

Sabri yoldaş: Burjuva diktatörlüğü derken, siyasi biçimiyle söylüyoruz. Bugün gerici burjuva diktatörlüğü, burjuva diktatörlüğü, faşist diktatörlük burjuva diktatörlüğünün bir biçimi, fakat tek başına burjuva diktatörlüğü dersek burjuva demokrasisiyle aynı paralelde. Almanya'da, Fransa'da burjuva diktatörlüğü var. Fakat gerici burjuva

diktatörlüğünde ne olacak, gerçekten Fransa'da, Amerika'da partiler serbest. Ancak bugün Türkiye'de gerçekten bir burjuva diktatörlüğü ve burjuva demokrasisi olmuş olsaydı, biz bugün önümüze biraz önce koymuş olduğumuz görevi koymazdık. Böyle bir talebi koyuyorsak gerçekten biz kısmi anlamda demokrasi olduğu dönemde bile yani mücadele süresinde faşist diktatörlük anlamında mücadele sürüyordu. Çünkü diktatörlük gerilememişti, biz bu dönemde toplumsal demokratik halk devrimi diye koyduk. Ancak burjuva demokrasisi, gerici, faşist diktatörlük olmanın daha ötesinde bir şeyi, gerçekten güçlerini toparlayıp demokrasi sloganıyla ortaya çıkınca biz, yakın vadede siyasi devrim dedik, onun için iki şey arasında fark var.

Ramazan yoldaş: Benim anlatmak istediğim şey şu: Şimdi, bir çocuğa dahi küçüklükten beri senin ismin Doğan deniyor, başka bir şey söylenmiyor. Bu kişi 25-30 yaşına geliyor, diyorlar ki, senin ismin şudur, yeni bir şey bu. Bir anda o, şaşırıp kalacaktır. Mesela benim içinde söz konusu, yıllardan beri sosyalist devrim diye bir adlandırma söz konusu. Birisi veya birkaç çevre kalkıyor, yok bu sosyalist devrim değil şu, şu şudur diyor. Bir anda ben, yılların biriktirdiği şeyi söküp atıp, hemen yanlış düşünüyormuşum, şimdi de bunun adı şu şudur diyemem. Demiş olsam bile kendi kendime şüpheyle bakmalıyım. Başka insanlar söylemiş olsa da şüpheyle bakmak zorundayım.

Bu açıdan, yeni bir şeyle karşı karşıyayız. Bunun da esas olarak değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyim. Bunun için de benim bu konuda şimdiye kadar belli bir birikimim var. Bu birikimde sizin söylediğiniz şeye katılamıyorum. Onun için de önüme bir görev olarak koyuyorum ve arkadaşlardan da bunu istiyorum.

Ya biz, demokratik halk devrimiyle genel anlamda sosyalist devrim arasındaki farkı göremiyoruz, ya da arkadaşlar bugün Yurtsever Devrimci Demokrat'larda konan platformun bir sorun çıkarmayacağını belirtiyorlar. Ya biz, toplumsal demokratik halk devriminin konduğu şekilde özünü kavrayamıyoruz, ya da sosyalist devrimi kavrayamıyoruz.

Sabri yoldaş: Şubat Devrimi, yani burjuva demokratik devriminin siyasi anlamda görevlerini tamamladığını söyledin. Bu iki şey ayrı. Siyasi anlamda görevlerini tamamlamasıyla, genel anlamıyla görevlerini tamamlaması olayı farklı iki şeydir. Siyasi anlamda görevlerini tamamlamıştır derken şunu söylüyoruz: Gerçekten altı aylık bir dönem içinde olsa siyasi özgürlükler verilmiştir. Temmuza kadar.

Temmuzda gericilik hareketi başlamıştır. Hani bu siyasi anlamda tamamlanmıştır diye, çünkü bir siyasi devrim sadece siyasi anlamıyla ele alınamaz.

Bu nedenle, Lenin, onun ekonomik ve sosyal görevlerini sosyalist devrimin sırtına yüklüyor. Fakat sadece biçimsel olarak adlandırma da yetmediği için, daha sonra geriye adım atmak zorunda kalıyor. Biz, sonuçlarıyla birlikte bakarız bir.

İkincisi, bizim, hiçbir arkadaş üzerinde şöyle bir talebimiz yoktur: Şu ya da bu arkadaş düşüncelerini sonuna kadar ikna temelinde savunmalıdır. Ancak örgütsel çalışmaya engel değilse, arkadaşlar görüşlerini gerçekten kendileri ikna olma temelinde değiştirebilirler. Yoksa hiç birimizin sen bu görüşünü değiştir, böyle bir talebimiz yok. Çünkü herhangi bir görüşün değişmesi hayata yansımalıdır. Biçimsel bir değişiklikten yana değiliz, böyle bir şey düşünmüyoruz.

Üçüncüsü, yani öteden beri sosyalist devrim adlandırması yapılabilir ve sen yeni bir şeyle karşılaşabilirsin, tabii doğaldır. Kısa zamanda bundan vaz geçemezsin. Biz de uzun bir süre Sovyetler Birliği'nin türküleriyle, Sovyetler, Sovyet proletaryası, şanlı SBKP ile yetindik. Hâlâ bu türkülerle yetişen, bu türküyle dalgalanan milyonlarca insan var. İnsanlara, SB revizyonisttir, SB sosyalemperyalisttir dediğimiz zaman aynı şeyler, çalkalanma, dalgalanma oluyor. Burada görev, gerçekten şanlı SBKP ile revizyonist 'SBKP' arasındaki farkı ortaya koymaktır. Yani biz bu konuda gerçekten cesur davranıyoruz, korkusuz davranıyoruz. Düşündüğümüzü biz de söylüyoruz. Ne demek yani, Lenin, sosyalist devrim diyecek de biz diyeceğiz ki, evet, Lenin bu adı koymuştur fakat bu konuda düşünmek lazım, bunun içeriği böyledir. Bu nedenle, biz, leninist olarak, Lenin'in öğrencileri olarak onun gibi cesur olarak yola çıkıyoruz.

Troçki, dıştan bakıldığı zaman daha "Marksist'ti." Neden? Çünkü görüşlerini savunuyordu ve tek ülkede devrim olmaz diyordu.

Başlangıçta Marks da genel olarak tek bir ülkede devrim olamayacağını söylüyordu. Fakat emperyalizmin ve kapitalizmin eşitsiz gelişme yasalarına göre farklı yerlerde farklı devrimlerin, yani devrimin tek tek ülkelerde olacağı fikrini Lenin getirdiğinde, o da dıştan baktığın zaman, Marks'la çelişiyor gibi görünüyordu; halbuki Marks'la çelişmiyordu. Marksizm'i geliştirmesinin işaretlerinden biri bu.

Biz şunu iddia etmiyoruz: Yani biz Marksizm'e katkıda bulunduk demiyoruz. Ama bulunmak zorundayız, görevimiz. Bundan da gurur duymalıyız, önümüze hedefi koymalıyız.

Marksizm'i zenginleştirmeden, dünya devriminde kapılar açmaya imkân yoktur. Marksizm'i geliştirmeden biz devrimleri geliştiremeyiz. Niye? Çünkü içinde bulunduğumuz konumlarda yeni şeyler var. Lenin'in göremediği yeni şeyler var. Lenin'in aklına getirmediği şeylerle karşı karşıyayız. Bizim görevlerimizden biri de bu.

Veli yoldaş: Demin de değinmiştim. Bu yayın organları çıktığı zaman senin durumun belli, içerdeydin. Fakat bu platformlara katılan arkadaşlarda vardı. Bunların bir de pratik faaliyetleri oldu. Bence yayın organı örgütlenmenin bir aracı. İnsanlara bilinç taşımanın bir aracı. Özellikle kayda geçmesi açısından önemli görüyorum, bunun değerlendirmesinin yapılması gerekir. Hataların mahkûm edilmesi gerekir. Zira bir sene, iki sene sonra belki yeniden bir araya gelip konuşma durumumuz olacak, o hatalardan öğrenmemiz ve önümüzdeki pratikte ona göre davranmamız gerekir.

GÜNEY ÇEVRESİNİN FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yılmaz Güney Türkiye'den ayrılmadan kısa

"Baba'daki çocuğun arka bahçede bir horozu kovalamasını, 'Umutsuzlar'da bir mafya toplantısında köşkün penceresinden tekir kediye bakışını, 'Acı'da Fatma Girik küreği katasına indirdiğinde, düşmeden önce ona bakışını, 'Umut'un ilk yarısı, bazı unutulmuş 'çirkin kral' filmlerindeki unutulmaz küçük sahneler..." Baydur'un ilk anımsadıklarıydı.

'SEYYİT HAN'LA İLK KEZ...

Ve bir sürü 'döküntü' filmden sonra, yönetmenliğini yaptığı 'Seyyit Han'la ilk kez aydınların dikkatini çeker. Kemal Tahir'in bu konuda söyledikleri hayli ilginçtir:

"Yılmaz Güney, gerçekten halktan yetişmiş, halkın bir şeyi nasıl görmek istediğini belki derin ilmiyle değil, yaşantısıyla bilen bir halk sanatçısıdır. Benim böyle sanatçılardan bir aydın olarak öğrenecek çok şeylerim olduğuna inanıyorum."

Evrenselliğe doğru yol alışının ilk filmi 'Umut'la da Yılmaz Güney sinemasının etkileri yurtdışına taşar. Marcel Martin

YILMAZ GÜNEY NASIL DAYAK YE

Seyircisinin ba Güney, nasıl daya 'Umut' bu neden maz'.

Seyircisi onu, mek istediyse, nas ideolojisi'nin bir kabul ettiyse, on içinde düşleyece ağlaması bile yas ney, duyarlı bir di, çelişkileri ol Çehre ile evlen likte yaşadıkla go'nun Gitar dinlerken gözle di?

Güney'ın a babası Hamit, lü, Muş kürtl ailesinin çocu ilk günlerind yoktu. Ama kimliği'nin maması, dönen içine çekilm sal başarısı dağ Üniv si'nden Y saptaması

"Üzüle Türk sin

Sabri yoldaş: Ben bu konuda görüşlerimi açıklamadan önce, Veysel arkadaşın bu konulara değinmesini uygun görüyorum. Çünkü bizzat içindeydi. Ancak daha evveliyatından ben bazı şeyler söylemek istiyorum. Biz, önümüze örgütlenme görevlerini koyduğumuz zaman, çok dar bir arkadaş çevresi ile beraberdik. Bu çevre ile olan ilişkilerde esas olarak karşılaştığım şey şu oldu, sonuç olarak çıkarttığım: Arkadaşlar ya yetersizliklerinden ya da beceriksizliklerinden ya kişiliklerinden gelen bir davranışla örgütlenmeye karşı bir tavır aldılar. Yani meseleyi çok dar bir çevrede tutmak ve bir çeşit ahbap çavuşlar gurubu oluşturmak. Bu durum, yani benim içerde oluşum da göz önüne alınırsa, çok kısa zamanda ortaya çıkmadı. Bana bilgi verilirken, işte, İskenderun'da şöyle arkadaşlar var, şuradaki şu gruplar oluyor, İzmir'de şu faaliyetler yürütülüyor, İstanbul'da şu şu şu bölgelerde bilmem neler var. Bana böyle bilgiler geliyor. Ben de iyi şeyler var diyorum. Daha sonra öğreniyorum ki, görüşmek için gelen bir yığın arkadaş görüşemiyor. Bana söylense, ben, o dar olanaklar içinde bazı arkadaşlarla görüşeceğim. Bir yığın insan saf dışı ediliyor. Bir yığın insanla görüşülmüyor. Bir yığın insanın gözü korkutuluyor. Hatta bir arkadaş (isimlendirmeyi doğru bulmuyorum), bu arkadaşın eğilimi var, bizimle çalışmaya eğilimi var. Kulis oluşturup işte, bu arkadaş gelirse en başta seninle çekişecek, senin durumunda bilmem neler olacak deyip, o arkadaşla ilişkiler kopartılıyor. Bu ne biçim örgütlenme yanlılığıdır ki? Yani falan arkadaş gelirse senin yerin zedelenir. Daha yer yok, hiçbir şey yok. Yani esas olarak şöyle bir durum söz konusuydu, yani kapaklanma ve kapama durumu söz konusuydu. Daha sonra da arkadaşlarla somutlaştıkça bazı şeyler arkadaşları dışlama ve çıkartma durumları söz konusu oldu. Yine bazı arkadaşları çok zor durumlarda aldığımız arkadaşlar, çok zor durumlarda çeşitli yerlerden çıkarttığımız arkadaşlar, biz, mesela konuşmalarımızda hep şunu söylüyoruz: Yazılarımızda da söylüyoruz. Ben kişi olarak bağlayıcı olmamalıyım, bağlayıcı olan siyaset olmalı. Yani biz örgütlenmeliyiz. Biz, dar insanlar grubu olmaktan çok, örgüt olmalıyız. Bizim söylediğimiz sözler kanun değildir. Bunun için bazı yerlerde sallabaş devrimci tipinden bahsediliyor. Buna bağlı olarak bazı arkadaşlarda solculuk tavrı başladı. Bıraktı adamlar her şeyi, bazı arkadaşları suçlamaya başladılar. İşte sen falan arkadaşın hık deyicisisin. Yani bir muhalefet geliştirmeye başladılar. İdeolojik temeli yok, bilmem neyi yok, tepki temelinde birtakım şeyler geliştirmeye başladılar. Ben bunları şöyle yorumladım. Yani pratik faaliyet olarak kitlelere gidilmediği, örnek verilirse, ben, bir yığın işçi arkadaşın adresini verdim. Fabrikalarda

esas olarak oralara yönelinmesi gerektiğini söyledim. Bir yığın işçi arkadaş, o zor şartlarda benimle ilişkiler kurdular. Fakat bu arkadaşlar, bu insanlarla gidip ilişki kurmadılar. Yani bizim burada teorik olarak koyduğumuz fikirler esas olarak hayata geçirilemedi. Bunun dışında bazı konuları Veysel arkadaşın anlatmasında fayda var.

Veysel yoldaş: Bu kısma geçmenin zamanı geldi mi? Ondan önce kişilerin özeleştirisi meselesinde aynı zamanda geldiği hareketle birlikte değerlendirilecek bir mesele olarak gördüğüm açısından düşünmüştüm, o zaman daha derli toplu olur diye. Zorunluysa ben faaliyetlerle ilgili bilgi vereyim.

Sabri yoldaş: Şimdi, genel olarak biz, özeleştirimizi yapacağız. Fakat pratik faaliyet konusunda da açık yürekli olmak zorundayız, değerlendirilmeli.

Veysel yoldaş: Şimdi, bu hususta benim tespitim şuydu, bazı arkadaşların gelişi, Yurtsever Devrimci Demokrat çevresine, bir sanat akımı olarak görerek yanaşan arkadaşlar vardı. Bazı arkadaşlar da kavradığını zannediyordu Yurtsever Devrimci Demokrat'ları, fakat öz itibarıyla kavramıyorlardı ve kavrama çabasında da gayretli değillerdi. Belli bir eğitim yapılmıyordu. Sözler yalnızca mekanik düzeyde kabul ediliyor ve bu temelde çeşitli gruplardan teker teker ayrılınarak, periyodik olarak gelip gitmeler oldu. Benim de gelişim buna benzer bir geliş. Geldiğimde, oluşturulmuş bir mekanizma yoktu. Yani adı konulmuş bir hiyerarşik yapı oluşmamıştı. Bu yapının oluşturulmasına doğru adımlar atıldı. Sabri arkadaşın da dediği gibi, bazı arkadaşlar eğilim olarak, örgütlenmeye tavır aldı. Fakat bu tavır alışta en kaygan biçimiyle oportünizm vardı. Ve davranışlarla düşünce her zaman çelişme içerisindeydi. Ve neticede pratik eylemsizlik, yani kitleler içindeki pratik eylemsizlik, içe kapanmayı getirdi. Ve bence üç nokta ortaya çıktı son gelinen aşamada. Birisi, felsefi anlamda idealizm, sağ, pratik davranışta hem sağ hem sol iç içe, üretime dayanmayan, fakat kendisine devrimciyim diyen ve en ufak bir devrimci eğitimden geçmemiş, devrimci disiplinden geçmemiş kim varsa, kişiye bağlılık temelinde harekete adapte etmeye çalışan bir eğilim vardı. Onun dışında, her şeyi dışlayarak, kitlelerden tecrit olmaya yönelik bir eğilim vardı. Bir de bunun ikisi arasında kalan eğilim vardı. Burada bence Sabri arkadaş doğru olanı temsil ediyordu. Fakat özel şartlardan dolayı, cezaevinde olması ve dışarda be-

raber olduğumuz arkadaşların davranışlarını izleyememesi, bundan dolayı da karşı karşıya geldikleri an, olabildiğine yetersiz ve insanları tanımaya yetecek bir zaman değildi. Ondan sonra, oradan ayrılındığı noktadan itibaren her şey herkesin kendi bildiği noktada gidiyordu. Yurtsever Devrimci Demokrat'lar olmasına rağmen, bir arkadaşımızın davranışları şöyle şekillenmişti.

Geçmişteki THKO ile Cephe Hareketi'nin davranış biçiminin bir karması olarak davranma eğilimleri vardı. Onun dışında yine örgütlenmeye karşı olan arkadaşların bazı önemli nitelikleri barındıran arkadaşların gelmesine rağmen, çeşitli noktalarda sezmemize rağmen ilişkileri koparma ve yine o kişilerle bağ kurulmasını engelleme biçiminde oldu. Başta şunu oluşturamadık, var olan arkadaşların kitle içerisinde çalışma götürme, ileri militan unsurların marksist-leninist bir kalıpta eğitilmesi yeterli tecrübesi yoktu. Ben kendimi bu kategoride sayıyorum. Geçmişte örgüt tecrübesi edinmemem, son geldiğim noktada elimde olmayan nedenlerden dolayı kitle çalışmalarından tecrit hayatı yaşamış olmam uzun dönem, sürekli bir ortada kalmayı, cesaretsizliği getirdi. Yeteri kadar, zararlı unsurlarla, zararlı akımlarla mücadele etmemizi engelledi.

Bu süreç içerisinde aynı tecrübesizliği yaşayan birçok arkadaşın samimi olduklarına inanıyorum. Bizimle birlik olmasına rağmen, daha sonra sol hatalarından, sekter tutumlarından, tecrit etme davranışlarından dolayı herhangi bir gruba da katılmama, ama bizimle ilişkileri askıya alma biçiminde gelişme gösteren arkadaşlar oldu. Şu da bizim elimizde olmayan bir şey olarak hesaba katılmalı: O günkü tarihi koşullar. Türkiye'de her şey toz duman halindeydi. Yani bütün gruplar kadrolarını dar pratikçilik temelinde eylemli tutuyor. Ve biz o zaman nicel anlamda çok zayıf, nicel anlamda zayıf olduğumuz gibi, teorik olarak belli bir niteliğimiz vardı. Fakat o niteliği kitlelere götürecek, yani pratikte mihenk taşına vuracak, yani esas ölçü oydu. Onu kullanacak arkadaşlar da deminki saydığım hasta unsurlarla birlikte iyi niyetli unsurların da yetersizliği söz konusuydu. Bu şartlar içerisinde gelişme gösterilemedi. Ve sürekli bir kitle içerisinde kavga ettirilmedi. Yani hayatın içerisinde Yurtsever Devrimci Demokrat görüşleri kavga edemedi.

Sabri yoldaş: Kendi içinizde tartışmalar falan oldu mu? Kendi içinizde yazılar üzerinde tartışıldı mı?

Veysel yoldaş: Yazılar üzerine hayır, hiçbir tartışma olmuyordu.

Çünkü herkes, yazılar bir arkadaş tarafından üretildiği için ve birçok kişi, yani bence olumsuz olan bazı arkadaşlar, onların varlık nedeni bu yazıları üreten arkadaşa dayanıyordu. Bence yani o varlık nedeni, ona dayandığı için yazılara alternatif getirilmiyordu. Ve çünkü bazı arkadaşlarda bu anlamda, zaten devrim kaygısı yoktu. Bu arkadaşların bazıları zaten biliniyor.

Bugün geldikleri noktada, yani şu anda. Devrim kaygıları yoktu derken bu sözlerim bizzat hayat tarafından, bugün hayat tarafından sözlerim kanıtlanmış durumda. Böyle olunca, yani yazılara hiçbir zaman teorik bir eleştiri getirilmedi. Alabildiğine kaygan bir oportünizm söz konusuydu.

Veli yoldaş: Şimdi biz burada, düşman gelince, Berlin'e, mesaj da gelmişti. O zaman bildiri çıkarttık, işte bildirinin içeriği: Bilmem kim kimdir şeklindeydi. O vesileyle bir şeyler yapalım istedik ve bildiriyi gönderdik, İstanbul'a, adrese. Tabii bizim beklentimiz şuydu: Arkadaşlar bu bildiriyi alınca, bunu çıkaran adamları arayacaklardır. Yani niye çıkartıyorlar, durup dururken böyle bir bildiri çıkmaz. Almanca-Türkçe çıkarttık ve diyebilirim ki, yurtdışında, şimdiye kadar çıkarttığımız bildirilerden en çok okunanı oldu. İşte almış arkadaşlar, orada eline geçirmiş adam, Hamburg'a gitmiş çoğaltmış, dağıtmış.

Aynı bildiriyi Frankfurt'ta da yapmışlar, kendiliğinden. Böyle bir ilişki gelmedi. Arkasından, dergiyi çıkartacağımız zaman mektup yazdık. Dedik ki, biz sizinle ilişkiye hazırız, yani belli bir şeyler yapmaya hazırız. Mektuba da cevap gelmedi. Onun için şunu öğrenmek istedim, yani işleyişin gerçekten siyasal temelde bir birlik işleyişi mi olduğu, yoksa senin özel durumundan dolayı mı bu birlik? O çok önemli bir durum, önümüzdeki dönemde, mücadelede önemli. Böyle insanlar yine çıkacaktır, yine birtakım insanlar çıkacaktır. Yani siyasal olarak bunların koşuşturmasından değil, çeşitli başka sebeplerden çevremizde olacaklardır. Ve ileride böyle bir noktaya gelinmemeli, yani bunun engellenmesi için geçmişten öğrenmemiz gerekir diye sordum.

Sabri yoldaş: Başlangıçta, bizimle ilişkisi olan bütün arkadaşlarla ilişkiler esas olarak siyasi temeldeki ilişkiler olarak ele alındı. Birtakım tartışmalar yapıldı. Şu konuda, bu konuda görüş birliğine varıldı. Fakat sonra işleyişte olağanüstü durumlarla karşılaştık. Bir yığın konudan haberimiz olmadı. Bir yığın şey örtbas edildi. Bir yığın insan olumsuz bir şekilde tanıtıldı. Yani üç kişiden bahsedilmediyse, bundan bahsedildiy-

se, ondan da tamamen olumsuz temelde, yani dışardaki arkadaşın sana çok olumsuz şeyler getiriyor. Nitekim ismi gerekli değil, bir arkadaşla daha sonra ben ilişki götürdüm. Hiç de söylendiği gibi değil adam. Ancak daha sonra anlayabildiğim kadarıyla kaygı şu idi: Öyle bir arkadaşın gelmesi halinde yer değişikliği korkusu vardı bazı arkadaşlarda. Yer değişikliği korkusu, yani birtakım şeyleri arttı. Arkadaşımızın dediği şey doğru, yani bugün de devrim kaygısı yoktu denildiğinde. Bazı arkadaşlarla ayrılık noktasına gelindiğinde siyasi tek bir konu konuşulmadı. Ve buradan anlaşılan bazı şeyler var ki, geçmişte de siyasi görünüm bir maskeydi. Biz de o gün içinde bulunduğumuz koşullarda bu durumu tam anlamıyla göremedik. Bazıları için sezdik ve yerini değiştirdik, görevlerinden aldık. Siyasi olarak birtakım ilişkilere girmeyeceksin dedik. Fakat onun yerine gelen bu arkadaşlarda da şu tavırlar, 'sol' anlamda bazı şeyler oldu. Bir yığın arkadaş toparlandı. Fakat bu bir yığın arkadaş toparlanırken, siyasi temelde toparlanmadan çok, belli bir hareket içinde kafa sayısı olarak arkasında birtakım insanlar bulunsun gibi durum oldu. Yani yine dön dolaş sonuçta ben kendimde görüyorum bazı şeyleri. Şu anlamda kendimde görüyorum: Yani o kadar dar pratik içerisinde insanlarla kısa zamanda bazı şeyler konuşmanın yeterli olamayacağını kabul etmeliydim. Bu insanların maskeli davrandıklarını sezdiğim anda, diğer arkadaşları onların üzerine daha çok salmalıydım, yani tartışma anlamında salmalıydım. Bu konuda bazı şeyler de yaptığımı zannediyorum. Fakat netice alamadık. Sorun bu.

Örgüt içerisinde demokrasi olmalı. Her arkadaş düşüncesini en rahat biçimde savunabilmeli. Bunun karşısında, düşüncesini söyleyen arkadaşı, düşüncelerini açıklıyor olmasından dolayı, eğer ona karşı baskıcı bir tavır, rahatsız olma tavrı gösteriliyorsa, bu, konuşma demekten başka bir anlama gelmez; ya da konuşmayı, açıklığı önlemeyi gündeme getirir. Üçüncü nokta, belli bir konuda düşüncenin savunulması için o düşünceyi savunan arkadaşın daha önceden çok geniş hazırlık yapması gerekir. Yani farklı bir şey düşünüyorsa, o farklılığı açıklığa kavuşturacak belgelerle gelmeli ve diğer arkadaşlara da bunu sunabilmeli. Yoksa gelişi güzel tartışma olursa bürokratik bir gevezelik, bürokratik bir dalaşma ve sonuçsuzluk ortaya çıkar.

Dördüncü olarak: Söylenenleri arkadaşlar mutlaka ciddiye almalılar. Yani peşin hüküm verip de böyle şey olur mu? Yanlıştır. Bir an bile olsa o, birtakım şeylerle kıyaslanmalı ve arkadaşların kafalarında soru işaretleri, kuşku uyandırmışsa, onu geçiştirmemeli; onun üzerine eğilmelidirler. Eğer biz, bu anlamda, demokrasiyi örgütsel yapı içerisinde ge-

liştiremezsek, bir süre sonra kitlelere bu ruhu veremeyiz. Bizimle beraber yürüyecek örgütlenmenin çeşitli kademelerindeki insanlara biz bu duyguyu, bu alışkanlığı götüremezsek; yarın, merkez bilmem ne diyecek, hiç düşünmeden, hiç tartışmadan, hiç kafasından geçirmeden, tabii doğrudur diyecek. Merkez sağa gittiği zaman kitleler sağa, merkez 'sol'a gittiği zaman kitleler 'sol'a. Denetim sorunu ortaya çıkmayacak. Yani merkezin denetlenmesi sorunu, merkezin gerçekten kendine bağlı kitleleri eğitmesi sorunuyla iç içedir, bununla bağlıdır. Eğer gerçekten SBKP, kitlesini tam olarak eğitebilseydi, revizyonizm doğrultusunda adımlar atıldığında kitle ayağa kalkardı. Hiçbir şey olmadı. Koskoca SBKP revizyonist parti haline geldi. İşte burada şu da önemli, otorite. Yani sözü edildiği için söylüyorum. Kimi zaman örgütsel yapı içerisinde kimi insanların ağırlığı söz konusu olur, ağır basar bazı insanlar. Bu insanlardan çekinmemek lazım. Stalin bu hatayı işledi. Stalin, bütün yetkileri elinde topladı. Lenin'in bu konuda uyarısı vardır. Genel sekreterliği döneminde. İşte Lenin hasta. Bütün yetkileri elinde toplamış olmasının olumsuz bir gelişmeye yol açacağını söyler Lenin. Böyle bir kuşkusu var ki, bu kuşkusu daha sonra hayat buldu. Yani bu anlamda, gerçekten, parti içinde eleştiri, özeleştiri, cesaret, birtakım akımları, cereyanları göğüsleyebilme yeteneği, sabırlılık geleneği mutlaka yerleştirilmeli. Eğer yerleştirmezsek, yani kişisel olarak, diyelim ki, ben bir şey düşünüyorum ve bastırıyorum, böyle, böyle, böyle diye ve hepiniz diyorsunuz ki, doğru; o zaman tek ses yanlıştır.

Buraya da bazı notlar aldım. Şu önemlidir, ideolojik olarak kendimizi örgütlemek, kendimizi eğitmek. Bunu yapamazsak, devrimi yapamayız.

Veli yoldaş: Ama bundan şunu da çıkartmayalım. Merkezi bir otoritenin şartlığı söz konusu, yoksa eylem birliği olmaz. Yani herkesin her şeyi söyleyebileceği bir yapı olsa, herkes teşkilat içi ve uygun yerlerde açıkça düşündüklerini söylemeli. Yani kendi komitesinde açıkça tartışabilmeli. Fakat belli otoriter yapının da geliştirilmesi gerekli.

Sabri yoldaş: İşte otorite, alınan kararlar ve bu alınan kararlara bağlı olarak verilen yetkiler. Yani öyle arkadaşlara öyle yetkiler vereceğiz ki, verilecek ki, kimi zaman belki tek başına karar verecek. Yani şu an birtakım şeylerin tartışılması gerekli değil diyecek, acilse durumlar, o an onlar yapılacak. Ama bu yapılması halinde bile eleştiri saklı tutulacak. Bazı arkadaşlar vardır, gerçekten üç saat, beş saat, on gün tartışma imkânı olabilir. Bazı zaman olur, tartışma imkânı yok. Yani o anda

kararlar vermek gerekli, ne yapacaksak. Aman toplanalım. Toplanmaya vakit yoksa, belli sorumluluklar temelinde hangi arkadaş olursa olsun, bulunduğu yerde inisiyatif kullanmak zorunda. Zor kullanmak gerekse dahi, kullanmak zorunda. Ancak ondan sonra hesabını vermek koşuluyla. Yani biz, öyle bir mekanizma oluşturmalıyız ki, bu mekanizmanın dışına çıkıldığı an hayat olmamalı. Ancak bugünkü konum öyle ki, bir yığın insan, kucak açmış bir yığın insan, oradan çıkıyor öbürüne gidiyor; öbüründen çıkıyor, öbürüne gidiyor. Gerçekten varlık hava gibi, su gibi. Bugün gerçekten komünist partilerini düşün, partiden koptuğu anda hayat damarları kopmuş oluyor. Bitiyor, bitti. İşte biz, böyle bir örgüt yaratmak zorundayız.

ULUSLARARASI DURUM VE EMPERYALİSTLERLE İLİŞKİLERDE TAVIR

Güneş
AYLIK KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ / KURUCUSU YILMAZ GÜNEY

Sabri Yoldaş: Uluslararası durumun değerlendirilmesi ve buna bağlı olarak, 1917 Devrimi'yle dünya alanına çıkan proleter sosyalist devrim, yine çağı niteleme durumu. Yani çağımızın emperyalizm ve proleter devrimleri çağı olduğu gerçeği ve niteliği bugün hâlâ geçerliliğini koruyor. Ancak, burada, proleter devrimlerin eskiye oranla çok daha zor; proleter devrimlerin bütün objektif şartları vardır, ancak bu şartlara uygun sübjektif şartlar bugün dünyanın hiçbir ülkesinde esas olarak tamamlanmış değildir. Ve devrimler, özellikle toplumsal devrimler eskiye oranla gerçekleşmesi çok daha zor bir dönemece gelmiştir. Çünkü karşısında sadece emperyalizm olayı değil, bir de sosyalemperyalizm olayı vardır.

Çeşitli ülkelerde geriye dönüşün yarattığı umutsuzluklar vardır. Yani revizyonizm, sosyalemperyalizm ve bunun yarattığı sonuçların kitleleri bölmesi, bölmesinin ötesinde umutsuzluk yayması gibi bir engel vardır.

Ulusal kurtuluş savaşları doğdukları zaman içerisinde bile çoğu zaman ölü doğmakta ve bir üst aşamaya gidecek ideolojik ve siyasi doğruluk anlamında içinde taşımamaktadır.

Örneğin bir Angola, Portekiz sömürgeciliğine karşı mücadeleyi kazandı. Bir Mozambik kurtuluşunu kazandı. Bir Zimbabve, Nikaragua'da ulusal kurtuluş kazanılıyor. Salvador'da ulusal kurtuluş kazanılacak. Fakat bu biraz önce belirttiğim konulardan dolayı devrim güçleri içinde gelişmelerini önleyen, gerçekten bir proleter sosyalist devrime gidecek konumdan yoksun doğuyorlar. Bu anlamda, dünya proleter sosyalist devrimleri çok büyük zorluklarla karşı karşıya.

Ancak, bütün bunlara rağmen, çağın niteliğini bunlar değiştirmiyor. Yine bir sorun olarak emperyalizm olgusu varsa iki tip savaş gündemde; 1- Emperyalist savaşlar. 2- Emperyalizme karşı savaşlar gündemde. İşte bu nedenle biz, her iki şeye birden hazırlıklı olmak için, yani şu gün dünyanın içinde bulunduğu durumu, güçler dengesini doğru değerlendirmek zorundayız.

Emperyalizm, emperyalistler arası savaş, emperyalizm ve bunun yarattığı çelişmeler sonucu ulusal kurtuluş, demokratik devrimler ve toplumsal kurtuluş hareketleri. Bir ülkede artık devrimler sadece o ülkeyi bağlamıyor; yani sadece o ülkenin koşulları ile ölçülmüyor. Yani uluslararası durumların hesabı mutlaka yapılmalı. Bu anlamda biz, dünyanın şu gün esas olarak hangi güçler arasında paylaşılma kavgası var ve bu güçlere bağlı olarak arkalarında hangi güçler var, onları kaba hatlarıyla da olsa hesaplamak lazım.

Bir tarafta ABD, bir tarafta SB, esas olarak dünyanın paylaşılması konusunda aralarında yarışıyorlar, savaşıyorlar. ABD, İngiltere'yi, Almanya'yı, belli ölçüde Fransa'yı -ki, Fransa'nın özel bir konumu var, onu biraz sonra açacağım- işte Kanada'yı, Avustralya'yı, Japonya'yı belli bir perspektif temelinde yönlendirmeye çalışıyor. Bunun en somut örneklerinden biri, bugün ABD, Japonya'yı silahlanmaya ikna etmeye çalışıyor ve Japonya' da bir silahlanma eğilimi var. İspanya anayasasında savaşa karşı olan bazı maddelerin çıkartılması durumu söz konusu. Bütün bunlar, bir savaş hazırlığını gündeme getiriyor.

Öbür taraftan SB emperyalist bir güç olarak birtakım emperyalistlerle ilişkide olmaktan çok, kendisine bağımlı yarısömürgeleri gözüyle, bir Varşova paktıyla, yani biz şunu söyleyemiyoruz, açık biçimde bir Doğu Almanya emperyalist bir ülkedir, bir Çekoslovakya, Romanya, Bulgaristan emperyalist bir ülkedir; öyle bir şey söyleyemiyoruz.

Ancak, bu ülkeler arasında bir askeri, ekonomik birlik var. Bunların çelişmelerini daha sonra ele alacağız; kendi iç çelişmelerini ayrıca ele alacağız. Yine genel olarak dünya hegemonyası konusunda Çin'in özel bir durumu var. Çin daha önce ABD'yle olan yakınlaşmasının yanı sıra bugün bu ilişkilerinde belli zedelenmeler var. Bunun somut örneği, ABD'nin Tayvan'ı tanıması, Tayvan'la ilişkilerini sürdürmesi nedeniyle Çin'le aralarında belli gerginlikler var. Çünkü Çin, bir tek Çin vardır, Halk Çin'i diyor. Onun için Tayvan'ın tanınmasını istemiyor, özellikle Çin'deki revizyonist gelişmelerden sonra. Sovyetler Birliği'ne gene emperyalist ülke diyor, ama aynı hattı izlemiş olmasından dolayı belli de bir yumuşama var. Bu konuda sınır anlaşmalarından tutun, ticaret hacminin yükseltilmesine, ekonomik anlaşmalara kadar, belli ilişkiler var. Ve genel olarak gözlemcilerin görüşü, önümüzdeki birkaç yıl içinde Çin'le SB arasında daha sıcak ilişkilerin kurulacağı yönünde.

Şimdi kendi iç çelişmeleri açısından ele aldığımız zaman, Sovyetler Birliği'nin, özellikle Polonya olaylarıyla ortaya çıkan, yani yarısömürgeleriyle olan çelişme muhtemeldir ki, önümüzdeki yıllarda Macaristan'da kendisini yeniden gösterecektir. Ancak Polonya'da, Dayanışma'nın başını çektiği hareketin yenilgisi, büyük ihtimalle diğer revizyonist ülkelerdeki hareketleri de olumsuz yönde etkilemiştir. Öte yandan, ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki mücadelede Fransa bugün üçüncü bir güç oluşturma biçiminde bir dış politika izliyor. Bu politikaya göre Asya'da Hindistan, Lübnan olayları sırasında da gösterdiği gibi. Lübnan'da yenilgi oldu; Fransa açısından da dünya açısından da. Yunanistan, Cezayir ve Amerika'da da Meksika ve bazı kurtuluş hareketleriyle de belli bağlar

kurmaya çalışıyor; örneğin Salvador'la. Eskiden Salvador'la daha temkinli davranırken, bugün Salvador gerillalarıyla olan ilişkileri daha olumlu. En azından ilaç gönderme, manevi anlamda destekleme, kavgalarının duyurulması için olanaklar hazırlama biçiminde tavırlar var. Yine Orta Amerika'da Guatemala'yla ilgili tavırları var. Guatemala'yla biraz daha farklı. Çünkü Fransızların oradan belli çıkarları var. Fakat buna rağmen, oradaki mücadelenin dayatması sonucu, gene belli yardımlar söz konusu. Yani yine biçimsel anlamda, fakat bayağı bir yardım durumu. Onun dışında, bütün dünyada faşist diktatörlük altında bulunan; özellikle faşizme karşı mücadelede daha duyarlı bir hat izliyor. Bu bir sosyalist hükümetin bulunmasından dolayı birtakım değişiklikler olarak nitelendirilmelidir. Ancak De Gaulle'ün siyasetine de bağlı ele alınmalıdır. Bugün Fransa, gerçekten gerek ABD'ye gerek Sovyetler Birliği'ne karşı daha bağımsız bir güç olma, mihrak olma doğrultusunda adımlar atıyor. Bugün Fransa'nın bir sosyalist hükümetinin olması, onun emperyalist karekterini değiştirmiyor. Ancak biz, şu gün Fransa'yı, bir Batı Alman, bir İngiliz emperyalizmi ile yan yana koyma durumumuz yok; emperyalist karekteri unutulmadan, bunlarla aynı kefeye koymanın yanlış olabileceğini düşünüyoruz. Daha çok burjuva demokrasisini daha tutarlı uygulamaya çalışan bir ülke olarak düşünüyoruz. Ve aynı zamanda, eğer uluslararası demokrasi hareketleri doğru bir hat izleyebilirlerse, Fransa'nın bu konuda belli yardımları olabileceğini düşünüyoruz. Yani bu nedenle, Fransa'yı bir Almanya'yla İngiltere'yle aynı sepete koymamak gerektiğini; fakat aynı zamanda, onun emperyalist karakterinin göz ardı edilmemesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda açılmasını istediğiniz şeyler varsa açmakta yarar var.

Ali yoldaş: Bir soru sormak istiyorum. Yarın Türkiye'de gelişecek bir kurtuluş hareketi, antiemperyalist hareket, Fransa'yla dostça geçinebilir mi? Ona güvenebilir ve kendisine yardımcı olarak görebilir mi?

Sabri yoldaş: Hiçbir devrim, hiçbir emperyalist ülkeye -hükümeti ne olursa olsun- güvenemez. Böyle bir niyet besleyemez. Gerçekten sorunları ilkeli koymak temelinde, bağımlılık durumuna düşmemek kaydıyla birtakım yardımlar alabiliyorsa, alabilir. Sadece Fransa'dan değil. Diyelim biz kurtuluş mücadelesi veriyoruz. Yunanistan'la ilişkilerde, Yunanistan bize belli yardımlarda bulunacak. Yani biz, Yunanistan'a hiçbir zaman; ilerde onların hesapları şu olabilir: İşte 12 mil, adalar falan filan, hiçbir ödün vermeden, gerçekten doğru bildiğimiz şeye, me-

sela Ege, iki halkın denizidir diyoruz. Ege'nin burası böyle, bu tarafı böyle, böyle bir şey düşünmüyoruz. Yani onlardan, Yunanistan'dan yardım alırız. Bir ABD, bir Sovyetler Birliği, bize vermeyeceğine göre. Eğer paramızla alabilirsek, dünyanın herhangi bir ülkesinden silah alırız. Yani bize açıktan silah satarsa, silah alırız.

Ali yoldaş: Politikamızda Fransa'yı bir emperyalist ülke, Yunanistan, (devrimci savaş olursa) diyelim ki, Yunanistan'da hükümette sosyal demokratlar ya da komünistler varsa, bir Fransa'da da öyle, onlar bize yardım ettiler, maddî ya da manevi; biz, bunu reddetmeyiz. Eğer bunlar muhalefetteyse gene desteklerini reddetmeyiz. Ama sorun şu: Biz onları nasıl göreceğiz ve tanıtacağız kendi halkımıza? Dost mu, düşman mı? Ama onların yardımlarını da bir takım bağlayıcı ilişkiler içerisine sokmuyorsa reddetmeyiz. Yani sorunu böyle açıkça koyacak mıyız, yoksa? Şunu anladım. Onların emperyalist karekterini açıkça vurgulamama...

Sabri yoldaş: Yok. Biz şunu söyleriz: Yani bugün Fransa'da sosyalist bir hükümetin olması Fransa'nın emperyalist karekterini değiştirmiş değildir; değiştiremez de. Ancak daha tutarlı bir burjuva demokrasisi anlamında değerlendirmek mümkün olabilir. Bir de şöyle bir sorun söz konusu; diplomatik bir dil sorunu söz konusu. Yani kalkıp Fransa da düşmanımızdır, bilmem ne de düşmanımızdır, bilmem ne de bilmem nedir diye bütün bunları tek tek sayarken, bu noktaya özel bir önem vermek lazım. Yunanistan için de. Yunanistan'da dostlarımız da vardır, düşmanlarımız da vardır. Yunanistan'da faşistler düşmanlarımızdır. Yunan gericiliği Türkiye'de böyle bir şeyin başarısından yana değillerdir. Ancak gerek bilebildiğimiz kadarıyla, yani Yunanistan sosyalistleri, demokratları Türkiye'de gerçekten bir kurtuluş hareketinden yanadırlar. En azından kendi somut sorunlarından dolayı yana olacaklardır. Çünkü gerçekten iktidarın bizim elimize geçmesi halinde, yani devrim ve demokrasi güçlerinin eline geçmesi halinde, Yunan halkına, biz, gerçekten çok daha dostça ilişkiler götüreceğiz. Yine buna bağlı olarak, Kıbrıs sorununu çözeceğiz. Kıbrıs'ta ordu mu kalacak? Yani Kıbrıs'ı, gerçekten iki halkın eşit haklar temelinde yaşayacağı demokratik bir Kıbrıs halinde görmek istiyoruz.

Bu nedenle, değerlendirme yaparken, bir bütün olarak Yunanistan düşmanımızdır değil, bunların altını çizerek, yani kimler düşmanımızdır, kimler dostumuzdur, bunları görmek zorundayız. Ama bir Amerikan

devletinden ve hükümetinden bahsederken, düşmanımızdır. Ama yine burada bir farklılık oluyor. Yani bir Fransız hükümetiyle, Fransız devleti aynı değildir. Yani Fransa'yla, Fransız hükümeti özdeş değildir. Anlatabiiliyor muyum?

Ali yoldaş: Ben şunu demek istiyorum, yani biz açıkça Fransız emperyalizmi bizim ve dünya halklarının düşmanıdır diyeceğiz (Sabri: tabii, düşmandır. Tabii, diyeceğiz tabii.) Yani ben öyle görüyorum. Çünkü "üç dünya teorisi" geçmişte onları dost görüyordu. Bütün emperyalistler ve gericiler, bütün dünya burjuvazisi ve onun işbirlikçileri dünya halklarının ve tek tek bu ülkelerin halklarının düşmanıdır. Bazıları baş düşmandır, bazıları o anda düşmandır. Fakat şu veya bu ülkenin hükümetinin o günkü tavrını değerlendirme sorunu somut bir sorundur ve bugünden değerlendirilemez. Diyelim ki, Almanya'daki bir Kohl hükümetinin politik tavrıyla, Mitterrand'ın politik tavrını değerlendirirken biz, onların politik programlarından, taktiklerinden yola çıkarız. Ama emperyalizm olarak Batı Alman emperyalizmi, Fransız emperyalizmi bizim de diğer dünya halklarının da düşmanıdır. (Sabri: Fransa halkının da düşmanıdır) Evet...

Salih yoldaş: Şimdi Fransız emperyalizminin bu anlamda çeşitli ülkelerdeki ilerici hareketlere veyahut da ulusal kurtuluş hareketlerine yaklaşımını da herhalde bu temelde değerlendirmek gerekir. Yani bu hareketlere karşı esas olarak emperyalist olduğuna göre, herhangi bir ulusal kurtuluş hareketini, veyahut da ilerici harekete karşı yaklaşımı da esas olarak emperyalist çıkarlarını koruma temelinde olmak zorundadır. Dolayısıyla, bu kurtuluş hareketine yaklaşırken özel olarak bir Amerikan emperyalizmiyle arasındaki çelişki belli ölçüde bir ipucu verebilir kanısındayım. Ama onun dışında mesela Fransa'nın gerçekten emperyalist yüzünü açığa vuran hareketleri de var. Mesela İsrail ziyareti, Mitterrand'ın İsrail ziyareti. Hatta kesinleşti mi bilmiyorum, gerçekleşti mi bilmiyorum, ama İsrail'e silah satma şeklinde birtakım ilişkiler de bir ara söz konusuydu. Veyahut da bugün mesela Irak'a yoğun ölçüde Fransa'nın savaş uçağı Mirage'ler satması şeklinde bir durum var. Ki, Irak'ın bugün konumu da bellidir. Yani Ortadoğu'da emperyalizmin üstlerinden biri haline gelmiş bir ülkedir. Bu platformda değerlendirilmelidir.

Sabri yoldaş: Bizim şöyle bir kaygımız olamaz: Yani Fransa'da hükümetin birtakım demokratik girişimleriyle, ulusal kurtuluş hareketlerine

ya da dünya demokrasi güçlerine gösterdiği sıcaklık ile -biz bu sıcaklıktan bahsederiz ve bunu överiz; bu, doğrudur deriz- ancak bir Irak olayı, bir İsrail olayı, somut birtakım şeylerden yola çıkarak, somut -kendi tabiiatı zaten emperyalist- ve buradan şunu da vurgularız: Yani bir ülkede sosyalist bir hükümetin gelmesi, o ülkenin emperyalist karekterini değiştirmez. Hatta ve hatta, onun gizlenmesine de yol açar. Biz, bütün bunları vurgularız, bütün bunların altını çizeriz. Ancak, belki real politikacılık, yararcılık, yani içinde bulunulan şartların getirdiği yararcı politikacılık damgasını bile vurmaya kalksalar, biz, bazı gerçekleri de göz ardı edemeyiz. Yarın Türkiye'de bir sıcak savaş olduğu zaman, Fransız hükümetinin takınacağı tavır diplomatik bir tavırdır. Açıktan açığa hiçbir hareketi desteklemez. Türkiye'deki hareketi destekliyorum demez. Ancak, hareket, gerçekten öyle bir noktaya gelir ki, tanımak zorunda kalır; tanır da seni. Yani bir tanıması olayı, yani Fransa'nın Türkiye'deki bir mücadeleyi, yani biz sürgünde hükümet kurduk diyelim; hükümet kurduk ve mücadele Türkiye'de gelişiyor. Böyle bir olayı eğer Fransa tanıyorsa biz belki taktik olarak belli durumlarda, altını çizerek, işte Fransa emperyalizmi düşmanımızdır, falan filan şeyler söylemeyiz. Yani biz, savaşan ve aynı zamanda diplomasiyle de savaşan insanlar olmak zorundayız. Ama birtakım yayın organları bilmem ne der. Ama sürgündeki hükümet böyle laf söylemez. Kendisini tanıyorsa, düşmanımızdır falan demez. Yayın organları vardır, şunu falan filan yazar. Halka giden birtakım şeyler yazılır, çizilir, edilir. Onlar, bize, ya bizim için sizin gazeteleriniz böyle yazıyor dediklerinde; biz, demokrasi için savaşıyoruz, birtakım insanlar, birtakım gruplar sizin için böyle düşünüyorsa biz onlara, niye bunu böyle yazıyorsunuz diye yasak koyamayız. Anlatabiiliyor muyum?

Diğer taraftan bu maddî bir olay, yani silahlı mücadele maddî bir olay. Bazı şeylerle şu ya da bu biçimde ilişkiler götürmek zorundayız. Şunu söyleyim, Amerika bile bize silah satar. Amerika, biz güçlenelim, bize silah satacaktır. Amerikan hükümeti, devleti resmen silah satmaz sana. Fakat birtakım silah fabrikaları, şusu busu aracılığıyla, sana silah satacaktır, verecektir.

Veysel yoldaş: Burada "üç dünya teorisi"nden esinlenmediğini, yani uluslararası duruma bakarken, bizim siyasetimizin "üç dünya" siyasetinden esinlenmediğini, veyahut da 'sol' oportünist bir hat izlemediğini aklımıza iyi kazıyabilmek için şuna bakmak zorundayız, yani dünya bugün sosyalist ülkelerin giderek yenilgiye uğradığı ve emperyalizmin,

sosyalemperyalizmin kuşatması altında. Nasıl ki, Ekim 17 Devrimi'nden sonra Lenin, barış içinde bir arada yaşama politikasını, ulusal bağımsızlığını koruma, sosyalizme zarar getirmeme temelinde sürdürdüyse; biz de iktidarda olalım, iktidarda olmayalım, sürdüreceğimiz politika buna uygun bir politika olarak yansıyacaktır. Yani bugün Fransız emperyalizminin iç dinamiği, iki süper devletin dışında ve üçüncü bir bağımsız güç olmaya en yakın yapıyı barındırıyor. Ve bir de bu durum sözde sosyalist fakat reformist karakterli, burjuva demokrasisini daha göreceli anlamda geniş uygulayan bir hükümetle de birleşince, böyle bir hükümetle bütünleşince hem ülkesinin emperyalist çıkarları açısından hem de kendi politikası açısından birtakım ülkelerle dost ilişkiler kuracaktır. Yani emperyalizm karekteri icabı, Lenin'in dediği gibi, kendini asacak ipi de pazarlamak zorundadır; onu da satmak zorundadır. Yarın biz iktidara geldiğimizde, elbette bizim de emperyalistlerle ticari ilişkilerimiz olacak. Ama her şeyden önce kaygımız şudur: Yani kendi bağımsızlığımızı ve kendi çıkarlarımızı koruma temelinde. O zaman bir sosyalemperyalizm, veyahut ta ABD emperyalizmi bizi abluka altına almaya çalışırken, onun dışında, ne bileyim bir İtalya, bir Fransız emperyalizmi bizimle bu anlamda daha yakın ilişkilere girebilecektir. Meseleyi bu espri içerisinde alırsak, o zaman "üç dünya teorisi"nden, yani her yönden çok farklı yaklaşıldığı daha iyi kavranır.

Sabri yoldaş: Bu konuda Lenin'i örnek almalıyız. Lenin, özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, emperyalistler arasında belli ayrımlar yapıyor. Emperyalist karakterlerini hiç göz ardı etmeden, bazı emperyalistler için daha farklı tanımlamalar yapıyor. Örneğin savaştan yenik çıkmış bir Almanya ile, savaştan güçlü çıkmış diğer emperyalist ülkeleri aynı kefeye koymuyor. Yine ona bağlı olarak Lenin, muhaliflerine, ABD'li birtakım insanlarla, yani tüccarlarla ilişki götürdüğünde, onların yönelttiği eleştiriler şöyle: Yani biz sosyalizmi kapitalistlerin yardımıyla mı kuracağız? Biz, kapitalistlerle mi, emperyalistlerle mi sosyalizmi kuracağız dendiği zaman; bunun, bir anlamda, ihtiyaç olduğundan, zorunluluk olduğundan söz ediyor Lenin. Ve şöyle diyor (ismini şimdi hatırlayamayacağım), bu diyor, çok alçak bir adamdır; bu, memleketinde, işçileri sömürüyor, diyor bir fabrikatör için. Bu, sahtekâr ve üçkağıtçıdır diyor. Fakat bu üçkağıtçının bile bizimle bir ticari ilişkiye girmesine bizim ihtiyacımız var. Yani tecridin yıkılması konusunda bunu söylüyor.

Yine Lenin, Japon işgali altında bulunan bir adanın Amerika'ya satıla-

bileceğini söylüyor. Barış içinde bir arada yaşamada bu şeyler var. Adayı satmaktan söz ediyor. Yani bu toprak Rusya'nın bir parçası, satmayı düşünüyor Lenin. Ve şunu diyor, zaten işgal altında, bizim burayla savunma yapmamızın imkânı yoktur; buranın elden çıkartılması, ABD emperyalizmiyle Japon emperyalizmini karşı karşıya getireceğinden söz ediyor. Tabiii bütün bunlar, içinde bulunulan tarihi koşullara göre ele alınmalı. Yarın, işte biz şu Trakya'yı Bulgaristan'a satalım; Lenin böyle demişti, diyecek durumumuz yok yani.

Mehmet yoldaş: Bu konuda, emperyalistler arası çelişme ve emperyalistlere karşı tavır meselesi oldukça anlaşılır bir noktaya geldi. Yani benim anladığım şu: Yani emperyalistler, emperyalistler arası eşitsiz gelişme yasasından kaynaklanan çelişme her zaman var olacaktır emperyalistler arasında. Ve devrimcilerin görevi bu çelişmeyi her zaman doğru bir şekilde değerlendirmek ve yararlanmaya çalışmaktır. Yararlanmanın biçimi, devrimcilikle revizyonizmin, oportünizmin ayır edici kıstaslarından biri, en önemli kıstaslarından biri. Genel olarak geçmişten bizim kendi devrimimizi, genel olarak da dünya devrimini güçlendirecek bir şekilde; şüphesiz ki, emperyalistlerle veya herhangi bir emperyalistin işbirlikçisi bir ülkeyle birtakım göreceli, farklı ilişkilerimiz veya uzlaşmalarımız olabilecektir. Lenin'in, Alman emperyalizminin mühürlü vagonuyla Rusya'ya girmesi gibi. Bu temelde değerlendirdikten sonra, Lenin'in bakış açısıyla değerlendirdikten sonra, gerçekten ortada sorun olabilecek hiçbir mesele yok. Yalnız ben, reformizm meselesiyle ve onun bir parçası olarak da Fransız hükümetiyle ilgili olarak bir nokta üzerinde durmak istiyorum. Yani Mitterrand hükümetini bence şöyle değerlendirmek gerekiyor: İki yanıyla. Bu reformizmi bir yanıyla değerlendirmek olur. Mitterrand hükümeti, bugün halkın hükümeti değildir, emperyalizmin, tekellerin hükümetidir. Ama onun Fransa'daki bilinç düzeyinden, kitlelerin örgütlülüğünden, demokrasi talebinden gelen çeşitli noktalarda, bu taleplere sahip çıkma, zorunluluğu söz konusudur. Yani Mitterrand hükümetini 'sol' yapan, Fransız halk kitlelerinin, Fransız işçi sınıfının demokrasi talebidir, örgütlülüğüdür. Ve bu nedenden dolayı da burjuvazi, kitleleri susturabilmek için, yumuşatabiilmek, uyuşturabilmek için birtakım tavizler sunmak zorundadır. Bu tavizler, Mitterrand hükümetinin programına bazı şeylerin girmesi biçiminde yansıyor. Genel olarak dünya çapında belli birtakım konularda, demokrasi konusunda ve benzeri bazı yumuşaklıklar biçiminde yansıyor. Doğrudan doğruya hükümetin içinde, kadro-

sunda birtakım ilerici insanların yer alması biçiminde yansıyor. Ama bu bence, Mitterrand hükümetinin esas karekterini değerlendirme noktasında farklı bir noktaya götürmemelidir. Reformculuk, dünyanın her yerinde olduğu gibi burjuvazinin makinasını güçlendirmeye hizmet etmekle görevlidir. Fransa'da da görevi budur. Kitleleri uyuşturmak, kitlelerin elini kolunu bağlamak ve emperyalist tekellerin en gerici emelleri doğrultusunda ortam hazırlamak. Mesela Mitterrand hükümetini bir de şu açıdan değerlendirmek gerekiyor bence: İkinci Dünya Savaşı koşullarında reformculuğun oynadığı rol ve İkinci Dünya Savaşı öncesi Fransız ve benzeri birtakım Avrupa ülkelerinde reformist hükümetlerin, sosyalist hükümetlerin ne gibi bir işlevle görevli oldukları ve neler yaptıkları ışığında da bakmak lazım. Çünkü bugün dünyamız koşulları biraz bu yanıyla, yani savaş hazırlığı, savaş koşullarının yoğunlaşması açısından o günlere benziyor. Bu açıdan değerlendirildiğinde bazı konular biraz daha açıklık kazanabilir. Sözgelimi Mitterrand'ın, bir yandan demokrasiye sahip çıkıyor gibi gözüküp, öte yandan İsrail gericiliği karşısında en yandaş tavır alması vb.

Yunanistan meselesi de bence aynı perspektifle ele alınmalı. Yani o zaman yine mesele şu oluyor, yani biz onların niteliğini doğru değerlendirdikten, onlarla kendi aramızda kesin bir sınır çektikten ve onlar konusunda hiçbir, bizi ilerde hayal kırıklığına uğratabiilecek bir yanılmaya yer vermedikten sonra, onların kendi aralarındaki bütün çelişmeleri en iyi şekilde değerlendirmeye, bundan en iyi şekilde yararlanmaya sonuna kadar çabalamalıyız ve gerekirse tabii diplomatik dil de kullanmalıyız. Bazen onları yoğun ateşin dışında da tutmalıyız ve benzeri.

Salih yoldaş: Sabri arkadaşın da konuşmasında belirttiği gibi, bugün dünyada esas olarak iki emperyalist mihrak, ABD ve Sovyetler, dünyada sürekli olarak var olan sömürü alanlarını, nüfuz alanlarını koruma ve bunları alabildiğine genişletme mücadelesi içerisindeler. Bu mücadele, ister istemez savaşın, ikisi arasında oluşabilecek bir savaşın nedenlerini de beraberinde getiriyor.

Bu konuda Sovyetler tarafından getirilen bir şey var. Bu 'detant' politikası, esas olarak, ilk olarak Sovyetler tarafından formüle edilen ve ortaya atılan politika. Ki, bu, batı emperyalistleri ve özellikle ABD'yle barış içinde yaşamak, bu arada uluslararası planda ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve oluşabilecek savaş tehlikesini, kendileri açısından, alabildiğine uzak bir döneme atma politikası olarak gözüküyor. Bu, şu açıdan da onlar açısından uygun bir şey; bugün dünyada esas olarak

ulusal kurtuluş hareketleri, Amerikan emperyalizmine darbe vuruyor ve süreç içerisinde Amerikan emperyalizmi gerilemeye mahkûm bir durumda. Dolayısıyla da Amerikan emperyalizminin gerilediği alanlarda Sovyetler'in daha başka yollarla sızma olanağını da getiren bir durum. Dolayısıyla böyle bir dönemde çıkabilecek bir savaşın esas olarak Sovyetler açısından fazla bir anlamı yok. Çünkü süreç onlar lehine işler gibi gözüküyor.

Bu amaçla Sovyetler, zaman zaman dünyanın herhangi bir yerinde Amerika'yla direk kapışmaya yol açabilecek çatışmalarda onlarla uzlaşma yolunu tercih edebiliyor.

Mesela bu, belirgin bir şekilde İsrail meselesinde gözüküyor. İsrail, bilindiği gibi, Amerika'nın Ortadoğu'daki saldırgan kılıcı ve onun karşısında Filistin devrimi var. Filistin devriminin hedefi daha başlarda İsrail devletini yok etmek. İsrail devletinin yok edilişi Amerika'nın belki de müdahalesini, direk müdahalesini getirebilecek bir durum. Ve aynı şekilde, Sovyetler'in, belli taahhütlerinden dolayı, kendi müdahalesini getirebilecek bir durum ve bu, karşılıklı bir kapışma noktasına kadar uluşabilecek bir durum yaratıyor.

Bunu önlemek için mesela baştan beri Sovyetler'in getirdiği görüş, İsrail devletinin güvenliğinin tanınması. Birçok kereler kendilerinin yetkili ağızlarından, işte dışişleri bakanının, Gromiko'nun falan, İsrail devletinin güvenliğinin bizzat kendileri tarafından tanınacağını, yani Filistinlilere belirli haklar sağlandığı takdirde, tanınacağını belirtiyorlar. Ve aynı şekilde, yani belli noktalarda, tabii İsrail'in haklarının tanınması, İsrail'in güvenliğinin sağlanması, aynı zamanda, bölgedeki devrimci güçlerin gelişimini de birinci derecede etkileyen, engelleyen bir durum.

Bugün İsrail için söz konusu olabilecek uzlaşma, yani bu konuda Sovyetler'in Amerika'yla uzlaşması, önümüzdeki dönemde başka ülkeler için de söz konusu olabilir. Mesela bugünlerde, Ortadoğu'da bir paylaşma, yeniden paylaşma planının, özellikle Sovyetler'in getirdiği bir plandan bahsediliyor. Bunun da temel amacı İran'ı bölmek. İran temel olmak üzere, Ortadoğu'da yeni bir paylaşma durumu içerisine girmek. Bunda herhalde şunun etkisi var, yani Amerika son dönemlerde bu detant politikasına kesinlikle boş veren bir tavır içerisinde. Özellikle Carter döneminde, yani insan haklarını savunur gibi görünmüş olmanın işe yaramadığını gördü ve Reagan döneminde tabii oluşturulan politika malum ve alabildiğine saldırgan bir politika. Zaman zaman kendi kontrolündeki ülkeleri saldırtmakta, faşist diktatörlükleri sonuna ka-

dar desteklemekte, hatta zaman zaman da kendileri bizzat müdahalede bulunmakta. Bunun örnekleri, İran'da başarısız bir hava indirmesi teşebbüsü oldu bir ara. Daha ileriki dönemde Libya'nın iki uçağını bizzat Amerikan uçakları düşürdüler. Ortadoğu'da, aralarında Amerika'nın son derece saldırgan, genel olarak dünyada, özel olarak Ortadoğu'da son derece saldırgan bir politika izlediği söz konusu.

Nitekim Türkiye'de oluşturulan faşist diktatörlük de bu Amerika'nın dış politikasına hizmet edecek bir yanıyla da. Dolayısıyla bu düzlemde, yani bizim ülkemiz açısından neticeye gelmek istersek, Amerika'ya karşı son derece uyanık olmak gerekiyor bence. Amerika'nın saldırgan tavrı karşısında.

Esas, işte daha önce de bahsettiğimiz şey, yani kılıcın keskin yüzü Amerika'ya dönükken, diğer tarafı da Rusya'ya karşı bilemek, Rusya'nın bölgedeki emellerine karşı bilemek şeklinde olması gerekir.

ORTADOĞU

PROLETER DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİNDE
güney
KASIM
78
Sayı: 11

Sabri yoldaş: Esas olarak uluslararası durumun değerlendirilmesi, ülkemizdeki devrim sorunuyla yakinen ilgili. Bu nedenle, sorunları, Ortadoğu'daki güçler mevzilenmesi açısından da ele almak gerekiyor. Bugün Ortadoğu'da, daha önce İran şahlığının oluşturduğu Amerikan kalesi yıkılıyor; onun yerine, başlangıçta bir halk devrimi (ulusal demeyeceğiz de), fakat demokratik olmayan bir halk devrimi. Çünkü orada demokrasi görevleri yerine getirilmiş değil. Şah'ın despotizmine darbe vurmuştur. Fakat onun arkasından gelen Humeyni yönetimi, halka demokrasi ve özgürlük getirmemiştir. O anlamda devrimin güçlerine de bir şey getirmemiştir.

Ancak bizim daha önce yaptığımız tespit, bugün hâlâ bazı yönleriyle geçerliliğini koruyor. Yani ABD emperyalizmine darbe vurması açısından. Sovyetler'e karşı tavır koyması açısından desteklenen bir hareketti. Burada esas kayıp, ABD emperyalizminin kaybı. Bunun yerine ikame edecek, yerine geçebilecek, en azından bazı açıkları kapatabiilecek bir olanak olarak Türkiye'deki askeri faşist diktatörlük olayı bunun da bir gereği olarak gündeme geldi. Bugün ABD emperyalizminin kalelerinden biri olarak Türkiye'nin faşist askeri diktatörlüğü var. Şimdi burada bir İran olayı, öbür taraftan Ortadoğu'da iki süper devleti karşı karşıya getiren ve sürekli bir devrim rüzgârı estiren Filistin olayı var. Filistin olayı bir anlaşma sonucu -ki, böyle bakmak gerektiğine inanıyorum- susturuldu. Ve bu susturma, susma olayının arkasından, devrim güçleri, Ortadoğu'daki devrim güçleri yeni bir cephe açılması konusunda faaliyetler gösteriyorlar. Yani İran-Irak savaşı bugün bazı güçlerce, İran yanlısı olmak, İran tarafını tutmak, Irak tarafını tutmak biçiminde anlaşılıyor. Biz bugün ne İran'ın içinde bulunduğu cephenin ne de Irak'ın içinde bulunduğu cephenin yanında olmaktan çok, her iki tarafla da ilgili doğru düşüncelerin yanında olmalıyız; doğru tutumun yanında olmalıyız. Biraz daha somutlaştırırsak, şöyle bir durum söz konusu. Yani bir Filistin, İran ve Cephe'nin gündeme getirdiği bir ortak cephe, bir Ortadoğu cephesi sorunu var.

Bunun üzerine eğilmek gerekiyor. Bugün bir arkadaş Mihri Belli'nin Cephe sözcüsü olduğunu söyledi. İsmini burda açıklamanın bir sakıncası yok, Mihri Belli, Bir-Kom'un Avrupa sözcüsü olduğunu söyledi. Tabii arkadaşın düşüncesi şu: İran, Filistin ve biz, Ortadoğu'da bir Cephe'yiz. Yani biz bugün Irak'ın yanında olamayız, Irak'la bir cephe içinde olamayız, İran'a karşı. Kasım Lo olayı, İran'daki Kürt hareketinin de yanında olamayız, ona da karşıyız. Çünkü Kasım Lo, İran'a karşı çarpışıyor.

İran'a karşı çarpıştığına göre Amerika ajanıdır. Halkın Mücahitleri, esas olarak Irak yanlısıdır. Irak'taki bir yetkili; işte, yakında Recavî'yi başbakan görmek isteriz demiş. Bu anlamda Halkın Mücahitleri'ne karşı bir tavır almıyor.

Burada doğru tavır ne olmalıdır, yani bu somuttan yola çıkarak doğru tavır ne olmalıdır? Ve Ortadoğu'da biz, Türkiye'de ve Kürdistan'da devrim kavgasına soyunduğumuz zaman, bir Suriye'ye güvenebilir miyiz? Ya da böyle bir "Cephe"nin içinde olabilir miyiz? İran'ın, gerekse Irak'ın içinde bulunduğu durumları somut olarak tahlil ettikten sonra, iki halk arasındaki savaşa karşı olma tutumu alınmalıdır. Fakat bu karşı olma tutumu sırasında da işte, Kürtler niye İran'a karşı savaşıyorlar meselesine de bir açıklık getirmeliyiz. Kürtler, savaşmalı mı, savaşmamalı mı? Bu konuda berrak bir görüşümüzün olması gerekiyor. Onun dışında, biz, Suriye'ye hangi anlamda güvenebiliriz? Biz, Suriye'ye güvenebilir miyiz? Suriye'de üstlenebilir miyiz? Kadrolarımızı Suriye'de eğitebilir miyiz? Ki, bana göre, Suriye'ye güvenmek demek, bütün gücünü her zaman ateşin altında tutmak demektir. Bu nedenle biz, burada, gerçekten yeni bir güç olmak durumundayız. Yani Ortadoğu'da, Türkiye üzerinde yeni bir güç olmak zorundayız. Ve bütün dünyanın dikkatlerini üzerinde topladığı ve gelecekte iktidar sorununun alternatifi bir güç haline gelmeliyiz. İşte bunun için biz, böyle bir durumda, bu durumda nasıl davranmalıyız? Bu konuda arkadaşların düşüncelerini açmalarında yarar var. Özellikle bu konuda düşüncelerini söylemelerinde yarar var.

Veysel yoldaş: Burada İran devrimini, İslami devrim, deminki perspektifle kabul edersek, yani antiemperyalist yanı olan, fakat demokrasi getirmemiş bir devrim olarak kabul edersek; Ortadoğu'da İran'ın yeri nedir? Suriye'nin yeri nedir? Bir de Filistin'in yeri nedir? Esas olarak bu üç kuvvet açısından bakarsak meseleye. Biz İran'ın gerek sosyalemperyalizme, gerekse ABD emperyalizmine karşı olan tavrını destekleyebiliriz her zaman. Ama biz şunu hiçbir zaman unutmayız: Orada, yani bir milli mesele var. Yani bugün can alıcı olması açısından emperyalistler mümkün olduğu kadar İran İslam Devrimi'ne karşı şimdi temkinli davranıyorlar; ona karşı alenen bir tavır almıyorlar. Buna tavır almayışlarının nedenini ben şöyle görüyorum, bugün İran İslam Devrimi'nin şu günkü aşamada karşısında Recavî'yi, yani diğer güçleri iktidar alternatifi olarak görmeyişi; diğer taraftan, yine oradaki Kürt ulusal direnişçilerini de bir iktidar alternatifi olarak görmeyişi. Bir de Kürt ulusal hareketi içindeki direnişte, Komela grubunun gücü göz ardı edilmemeli-

dir. Komela'nın oradaki durumu da yani sosyalemperyalizme karşı tavır izlemesinden geliyor. Türkiye 'dekiler revizyonist, Komela ise sosyalemperyalizme karşı, Çin revizyonizmine karşı, yanılmıyorsam Arnavutluk'a da belli eleştiriler getirme temelinde hareket eden bir grup. Şimdi diğer taraftan El-Fetih, Filistin meselesine değinirken, bu Türkiye'deki "Direniş Cephesi" denilen yapının burda bir cepheden söz ederken, İran, Filistin ve kendilerinden söz ederken Filistin'den kimi kastettikleri sorunu gündeme gelmeli. Bunların esas olarak Filistin'den kastettikleri, "'Demokratik Cephe" ve "Halk Cephesi"dir. Halk Cephesi'nin özelliği, üç aşağı, beş yukarı Dev-Yol siyasetine tekabül eden bir siyaset gündeme getiriyor. Diğer taraftan Demokratik Cephe ise, sosyalemperyalizmin Filistin direnme hareketi içindeki resmi temsilcisi durumunda. Yani resmen onu tanımaktadır, Havatme'yi. Şimdi bunun yanında, Suriye'den tut, Irak'a kadar, Libya'dan Mısır'a kadar çeşitli Arap ülkelerinin uzantıları, bir diğer adıyla da ajan örgütlenmeleri Filistin direnme hareketi içinde söz konusudur. Yani yaklaşık ona yakın örgüt sayılabilir. Fakat bir de ortada El-Fetih diye bir örgüt var. Bir oranlama yapılırsa, El-Fetih, Filistin halkının yüzde doksanını kucaklamış bir harekettir. Geriye kalan %10 rakamının %5'i Halk Cephesi ve Demokratik Cephe tarafından temsil edilmektedir. Geriye kalan %5 de ajan örgütlenmeler tarafından temsil edilmektedir. O zaman, güç açısından da hepsini bir tarafa koyduğumuz zaman, El-Fetih'i apayrı bir yerde değerlendirmek zorundayız. El-Fetih'in savaşa karşı resmi tavrı şu idi o dönemde. İran-Irak savaşı başladığında, henüz İsrail-Filistin savaşı başlamamıştı ve konuştuğumuz bu insanlarla, ayrıca İran İslam Devrimi'ne de önemli oranda sempati duyan geçmişte Mao'cu olarak adlandırılan bir siyasi akım, El-Fetih'in içerisinde, onlar bile şunu getiriyorlardı, yani İran-Irak savaşının esas olarak Ortadoğu'daki, özel olarak da Filistin devrimine zarar verdiği açısından, büyük bir kayıp olduğu; yani böyle bir savaşın olmaması gerektiği açısından değerlendiriyorlardı.

Şimdi böyle bir cepheleşmede, yani İran, Filistin ve Türkiye'deki direniş cephesi, fiiliyatta, Filistin meselesi açısından yatar. Çünkü El-Fetih'in böyle bir politikası söz konusu değil. Yani bu direniş cephesiyle bu anlayışta bir cepheleşme içerisine girişeceğini zannetmiyorum. Ve İran'daki duruma bakışları da yani politik olarak esas itibarıyla alttan Recavî'yle ilişki götürmektedir El-Fetih. Fakat bugün İran'daki Kürt ulusal mücadelesini sosyalemperyalistlerin desteklememesi ve Komela gibi bir hareketin bunun odağında olması, içinde olması, bu mücadele-

nin aynı zamanda orda şöyle bir şansı da beraberinde getirebilir: Yani sosyalemperyalistlerin İran İslam Devrimi'nin güçsüz bir duruma düştüğü bir sırada ve bölme hareketini başlatacakları zaman, Kürt milli meselesini bir koz olarak kullanma fırsatlarını da bence zayıflatır. O anlamdan dolayı da bugün bu olasılık zayıftır. Çünkü Komela'nın sosyalemperyalizme karşı olması, bugün sosyalemperyalistlerin İran'da ki Kürt direnişini desteklememe tavrı ve hatta bugün Tudeh'in kayıtsız şartsız Humeyni rejimini desteklemesi, bir taraftan da şunu getiriyor gündeme, yani oradaki Kürt ulusal hareketinin sosyalemperyalizme karşı daha tedbirli olmasını ve en azından kitlelerde ona karşı bir sıcaklığın gelişmemesini getiriyor. Fakat bu tabii geçici bir durum, geçici bir avantajdır. Bütün mesele orda sosyalemperyalizme karşı olan güçlerin, kitlesini ideolojik, siyasi olarak sosyalemperyalizm tehlikesine karşı bilemesi önemlidir.

Irak'sa bugün hem ABD'yle hem de Rusya'yla ikili oynayan bir yapısı var. Rusya da duruma göre tercihini orada kullanacaktır. Yani Irak, bu anlamda gericiliğin elinde, İran devriminden daha, göreceli anlamda daha büyük bir alet. Ve antiemperyalistlik açısından ise, Mustafa Kemal hareketinden daha tutarlı, göreceli anlamda daha tutarlı bir antiemperyalist çizgi izlediği inancındayım (Sabri: Irak mı?) Yok, İran'ın.

Ve bugün Suriye'nin durumu ise, bugün Sovyetler Birliği'nin yanında yer almaktadır. Fakat bu yine geçici bir durumdur, çünkü bütün Arap ülkelerinin, özellikle de İsrail korsan devletiyle sınırı olan Arap devletlerinin İsrail'le bir çelişkisi var. Ve bu çelişki, kendi topraklarını kurtarmadıkları ölçüde çözülemeyecek bir çelişkidir. Hatta Filistinliler mücadeleyi sürdürdüğü oranda bu Arap ülkeleri kendi topraklarını kurtarsa bile. Çünkü bugün Mısır ve Suriye'nin de bir kısım toprakları işgal altındadır, Filistin haricinde. Bunlar, bu toprakları kurtarsalar bile, yine de Arap halklarının tabanında bulunan "Arap Birliği" meselesi ve Ortadoğu'da "Arap Birliği"ne oynanan politikalar dolayısıyla, hiçbir zaman İsrail'le istikrarlı diyalog kuramaz Araplar. Ve Filistin örgütleri de yani onlara geçici olarak bir parça verilse bile yine orada savaş neticelenmez. Yani bir barış ortamı geriye gelmez. Onun için Amerika, devamlı İsrail'den yana oynayacaktır. Amerika, İsrail'den yana oynadığı sürece de Araplar, o güce karşı koyabilmek için Rusya'yı bir kaçınılmazlık olarak tercih edeceklerdir. Ama Arap ülkeleri, İsrail sorunu çözülsün, hiçbir zaman Rusya'yla beraber olmazlar. Çünkü onlarla beraber olmanın bir anlamı kalmıyor. Bu da sosyalemperyalizmin ekonomik temelde, yani sosyalemperyalizm, tekelci devlet kapitalizmine dayanıyor ve

esas olarak da gittiği ülkelerde bürokrat kapitalizmi esas alıyor. Ve o doğrultuda bir çizgi izliyor. Bu da giderek oralarda cuntacılığı geliştiriyor. Ve özel sermayeyle bürokrasi arasında bir çelişmeyi gündeme getiriyor. O durum acil olarak ortaya çıktığı an, hemen, bir Mısır'da olduğu gibi, bir Irak'ta tekrarlandığı gibi, birdenbire bir gecede denilebilecek darbeyle bir gecede Amerikancı oluyor rejimler.

Aslında bu ülkelerin, yani Arap gericilerinin Rusya'ya yanaşmasının bir nedeni, Amerika'nın, her zaman İsrail'i tercih etmesinden ileri geliyor. Ve İsrail'i de Amerika her zaman tercih edecektir. Çünkü orada gerçek anlamıyla onu en istikrarlı biçimde temsil edecek olan tek güçtür. Ama Amerika, diğer taraftan da Arap ülkeleriyle her zaman iyi geçinmeden yanadır. Fakat bu her zaman bir paradoks olarak var olduğundan ve bugün Rusya'nın Arap ülkeleri içerisinde bir yer edinmesini gündeme getiriyor. Ve Arap ülkelerinde yani bence daha ilerde daha geniş anlamda derinleştirilmesi gereken bir mesele. Mesela bir ABD emperyalizminin olsun, veyahut ta batılı diğer emperyalistlerin olsun, Rus sosyalemperyalizminin olsun, Türkiye'deki biçimiyle geniş anlamda yatırımları yok.

Yani sermaye yatırımları birikmemiş durumda. O yüzden bir anlamda Arap burjuvazisi sırtında yumurta sepeti taşımıyor! Ve onun için çok kısa sürede sırtından yumurta sepetini atıp, başka bir emperyalistle içli dışlı olabiliyor.

Yani Mısır örneğinde olduğu gibi. Bugün Mısır, tekrar bir Sovyetler'le geçmişteki sıcak ilişkisine yine dönebilir. Onun için, bunu Suriye'nin durumundan dolayı diyorum. Suriye, bu nedenlerden dolayı, hiçbir zaman bizler için üs olabilecek, hatta hatta isimlerimizi bile verebileceğimiz, siyasetimizi bile söyleyebileceğimiz bir yer olamaz. Bir de buralarda, batılı anlamda, yani devlet yapısının yerleşmemiş olması. Bir yanıyla, yani "gecekondu devlet" biçiminde sürmesi, her türlü ilkesizliğin, yani her türlü ayak oyunlarının sürdüğü bir yapı. Ve Filistin meselesinde bugün güç açısından, yani Filistin direnişçileri içerisinde marksist-leninist bir örgüt yok. En azından kendilerine marksist-leninistim diyen, ama birtakım yanlarıyla 'sol' oportünist, sekter diye bile eleştireceğimiz bir hareket yok. İşte sosyalemperyalizme bağımlı, revizyonist bir hareket olan Havatme hareketi, Demokratik Cephe ve onun dışında Halk Cephesi, Dev-Yol'a tekabül ediyor. Onun dışında sosyalemperyalizmi savunan, yani sosyalemperyalizm tezini savunan, yani sosyalemperyalizme karşı olan, Amerikan emperyalizmine karşı ve Arap gericiliğine taviz vermeyen bir yapıda milli burjuva hareketi olan El-Fetih

hareketi var. Fakat bu El-Fetih hareketi de heterojen bir harekettir. Homojen bir yapısı yok. Bunun içinde gene Rus sosyalemperyalizminin ajanları da mevcuttur. Fakat belkemiğini milli burjuvazi oluşturuyor. Ve içinde daha radikal, geçmişte Mao'cu denilen, bugün bunların bir kısmı İran İslam Devrimi'ne sempati temelinde, fakat yine ona da belli oranda eleştiri getiren, yani bu Irak-İran savaşından dolayı eleştiriler getiren yoğunluklar var. Ve belirleyici olan El-Fetih'in siyasetedir. Filistin açısından. El-Fetih olmadığı zaman hiçbir karar çıkamaz ve hiçbirisi de bir şey yapamaz. Özellikle şu son yenilgiden sonra da öbürlerinin hepsinin eli kolu bağlı kalmıştır. Çünkü El-Fetih, aynı zamanda, İsrail'in içerisindeki Filistinlileri esas almış, bugüne kadar da onları örgütlemiş bir harekettir. Ve zannedersem bu Direniş Cephesi'nin bize getirdiği anlayışta da El-Fetih bu görüşmelerin dışındadır. Şu şartlarda El-Fetih içerisinde belli bir devrimci dayanışma geliştirilebilinir. Ve bu hususta da Suriye'ye karşı temkinli davranmak kesinlikle onlara karşı illegal temelde orada eğitilme sorunu, siyasi ilişkiler götürme sorunu çözümlenebilir. Bundan Suriye'nin de haberi olmaz. Çünkü Filistin güçleri Lübnan'ın kuzeyinde mevcut orada. Ve bu hususta da El-Fetih ilkeli davranır Suriye'ye karşı.

Salih yoldaş: Şimdi arkadaşın bu konuda belirttikleri şeylere ben de katılıyorum. Yani orada Arap devletleri genel olarak bugün Sovyetler'le beraber gözüken Arap devletleri, bunların niçin beraber oldukları tabii, Filistin örgütlerinin durumu. Fakat bu son oluşturulan "Cephe" konusunda benim bazı tereddütlerim oldu. Yani şimdi İran, Filistin ve bu Bir-Kom'un birliğinden bahsediliyor. Böyle bir şeyin kurulmuş olası, veyahut ta böyle bir şey var olsa bile, yaşayacak olması biraz bana ters gibi geliyor. Bu birinci olarak, şimdiye kadar İran'ın bilinen bir tavrı var oradan kaynaklanıyor. Yani şimdi mesela FKÖ içerisinde, bunların İran'ın, Halk Cephesi'yle veyahut ta Demokratik Cephe'yle birlikte olması, birlikte hareket edecek durumda olması çok güç. Şimdi kendi ülkelerindeki, kendisine marksistim diyen hareketlere yaklaşımı belli bugün İran devletinin. Bir Tudeh'e veyahut ta işte Halkın Mücahitleri'ne, Halkın Fedaileri'ne veyahut ta diğer sol örgütlere yaklaşımı nedir? Bunlarla kesinlikle hiçbir anlaşma ve uzlaşma temelinde hiçbir birliği yok ve mesela Tudeh'in üyelerini bugün idam ediyorlar; Tudeh gene destekliyor İran devletini ve tamamıyla kayıtsız şartsız bir destekleme. Halkın Fedaileri bölünmüş durumda. Bir kanadı kayıtsız şartsız destekliyor. Öbür taraftan zaten Halkın Mücahitleri ve Halkın Fedaileri tarafında bir

de Feka diye bir örgüt var. Onlar da zaten belli bir savaş halinde devletle. (Soru: İran Komünistler Birliği ne durumda, durumu ne?) Bu konuda benim bilgim yok. Komünistler Birliği'nin konumu konusunda, gücü veyahut ta, bilgim yok.

Şimdi İran'ın bu yaklaşımından dolayı, FKÖ içerisinde Halk Cephesi veyahut ta Demokratik Cephe'yle -ki bunlar da kendilerine marksist olarak bakan hareketler- bunlarla bir cephe oluşturması söz konusu değil gibi geliyor. Tabii bu anlamda Arafat, Fetih, (İran'a) çok daha yakın, yani ideolojik olarak daha yakın ve aynı zamanda bölgede Sovyetler'e ve belli ölçüde Sovyetler'e teslim olmama, ABD'ye karşı anlamında da bir yakınlığı var. Tabii, ayrıca, marksist olmaması da bir yakınlık getiriyor. Ki, buna rağmen, bir kere Arafat'ın bir Suudi Arabistan gezisi var. Bu dönemde Humeyni, "Arafat'a ölüm" şeklinde bir slogan attırdı ve işte Suudi Arabistan'ı ziyaret eden, yani Amerikan uşağı Suudi Arabistan'ı ziyaret eden ya Amerikan uşağıdır ya da delidir şeklinde bir açıklama ve arkasından "Arafat'a ölüm" şeklinde bir sloganla binlerce adam sokaklara döküldü ve böyle bir slogan altında gösteri yaptılar. Yani Halk Cephesi'ne ve Demokratik Cephe'ye, Fetih'e bile yaklaşımı zaman zaman böyle olabiliyor. Onun için şimdi böyle bir düzlemde İran'ın bunlarla böyle bir "Cephe"ye girmesi zor oluyor. Ve aynı zamanda, İran'ın, bir Bir-Kom'la bu nedenlerden dolayı -ki Bir-Kom'un zaten İran açısından bugün belki adı var ama kendi yok- bir birlik oluşturması epeyce zor bir olay.

Sabri yoldaş: Şunu söylemiş de olabilirler: Yani biz birlik, resmi birlik de olmayabilir. Resmi nikah görüşmesi olmayabilir. Fakat kendilerini sübjektif olarak, Ortadoğu'da böylesine bir cephenin yani adı cephe olarak konulmasa bile, güçler dengesinin hesabı yapılır, böyle bir sınır içerisinde kendilerini görebilirler.

Veli yoldaş: Bildiğim kadarıyla şimdi orada görüşmeler yapılıyor. Senin, bu adını andığın adam oralarda ve şimdi görüşme yapılıyor. Yani bence dün Humeyni böyle tavır aldı diye, bugün başka türlü tavır alamaz diye düşünmek doğru değil. Çünkü Yaser Arafat'ın falan da böyle. Sovyetler'e karşı tavrı falan o kadar tutarlı değil. Yani tutarlı bir şekilde Sovyetler'e tavır aldığı da yok.

Bu anlamda şu olabilir. Yani bu üç hareket arasında bir cephe olayı gerçekleştirilebilinir. Öyle bir tartışma zaten var. Yani gerçekleştirildi değil, şimdi o adam orda, böyle bir olayın tartışması içerisindeler, ben

tesadüfen duydum. Ayrıca, Kürdistan'da Özgürlük Yolu'nu da bu oluşumun içine sokarak, Özgürlük Yolu-PKK birleşmesini savunuyor Sovyet yanlıları. Ve Özgürlük Yolu üzerinden, hareket içerisinde önderliği de ele geçirme tartışması içindeler.

Salih yoldaş: İran'ın şimdiye kadar bilinen siyaseti, esas olarak kendi İslamcı siyaseti doğrultusunda hareket eden örgütleri desteklemek. Mesela Irak'a yaklaşımı böyle. Irak'ta da ordaki komünist partisini, veyahut ta diğer solcu teşkilatların oluşturdukları bir cepheden bahsediliyor. Öbür tarafta bir tane Şii hareketi var, "Hizbi Dava" diye, İran'ın kesin tercihi odur. Öbürleriyle hiçbir ilişkisi yok. Ama öbürleri sonuna kadar destekliyor bu Şii hareketini. Mesela Ortadoğu'da, bir Lübnan'da Arafat'a böyle şeyler deniliyor. Ama öbür tarafta Lübnan'da bir Şii, "Amel" hareketi var, onu da sonuna kadar destekliyor. Yani bu anlamda, kesinlikle kendi siyaseti doğrultusunda hareket eden örgütlere birinci derecede olanak tanıyor. Onun dışındaki, yani ideolojik olarak yakınlığı olmayan örgütlere, ki, hele bir marksist örgüte imkân tanımaz. Çünkü adam bütün ideolojisini bir anlamda, "Allah" üzerine oturtuyor. Bir taraftan "Allahsızlar"la tutup ittifaka girişirse, bu, kendisi açısından çelişkili bir durum olur.

Veysel yoldaş: İran Komünistler Birliği'nin, Kürdistan'daki Komela hareketiyle ilişki içerisinde olduğu, fakat bunların son derece zayıf durumda olduğu ve belirgin bir hareketlerinin olmadığı söyleniyor.

Sabri yoldaş: Şimdi bizim için esas Ortadoğu'da belli devrim güçleriyle cephe oluşturma hareketi, önce kendimizi var etmemize bağlı. Kendimizi esas olarak var etmeden, böyle bir oluşumun içerisine girmemiz sadece kâğıt üzerinde kalacaktır. Fakat ancak teorik olarak biz belli bir gelişme sürecinden sonra, uzun vadeli mücadele açısından kimlerle ilişkiler götürmeliyiz? Hangi temelde götürmeliyiz? Bunların berraklaşmasında yarar var. Çünkü biz, sorunu, Türkiye'de devrim sorunu olarak koyduğumuza göre, bizim, sınırlar sorununda kolaylığa ihtiyacımız var. Gerek İran sınırını geçebilme açısından gerek mevzilenebilme açısından. Yani ya Suriye üzerinden ya da İran üzerinden birtakım şeyleri örgütlememiz gerekiyor. Bunu sadece bizim kendi gücümüzle örgütlememiz mümkün değil. Yani kendi insan unsurumuzla örgütlememiz mümkün değil. Ancak orda bize belli siyasi güçlerin yardımı gerekli. Bu anlamda biz, bir Arafat'la nasıl ilişki götürebiliriz? Bu ne kadar

sağlıklı olur? İran'daki Kürt hareketleriyle, özellikle belli bir etkinliği olan Komela ile nasıl bir ilişki götürebiliriz. Ben diğer arkadaşı tanıyorum. Onunla görüşmeler yaptım, Kasım Lo'yu tanıyorum. Onun niteliği konusunda bana ulaştırılan bilgiler pek olumsuz, kara bir şey değil. Çünkü söylendiğine göre -bugün açıklamasalar bile- Sovyetler'e karşı pek öyle bir hayırhah tavırları yok. Fakat taktik olarak işte sosyalemperyalizm, bilmem ne gibi şeyler söylemiyorlar, öyle bir şey yok. Ve bugün esas olarak orda hareketin başında bulunan arkadaş bu Kasım Lo, yani Kürdistan Demokrat Partisi.

Ali yoldaş: Burada bir şey söylemek istiyorum. Kürt hareketi içerisinde Kasım Lo hareketi (Kürdistan Demokrat Partisi), Kürt hareketine damgasını vurmuyor.

Sabri yoldaş: Bir yanda, belirleyecek olan şey şiddet konusu meselesi değil. Bizi birtakım insanlarla ilişkiye götürecek olan şey siyasi perspektifimize yakınlık duymasıdır. Ancak kimi zaman biz şunu yapabilir miyiz, yapmalı mıyız? Siyasi olarak bize çok yakın gruplar vardır. Fakat güçsüzdürler; bunlarla ilişkiyi koparmadan, bunlarla ilişkiyi kesmeden ve hatta gelişmeye açık biçimde tutup; yine bize yardımcı olabilecek, en azından ulusal güçler olabilir, demokrat güçler olabilir, bizim vereceğimiz mücadeleye hayırhah bir tavırla bakabilecek güçler olabilir. Yani bizim sorunumuz bu anlamda, uzun vadeli. Fakat aynı zamanda -adını açıkça koymakta hiçbir sakınca görmüyorum- yararcılığı da içinde taşıyan bir tutum. Diyelim ki, bugün çok sağlam teorik temellere dayalı, pratikte birtakım şeyler yapan, fakat güçsüz bir hareket var. Hiçbir yardımı dokunmuyor. Öbür tarafta da bize yardım edebilecek, fakat bizim gibi düşünmeyen, ama bize yardıma açık ve kolumuzu da kaptırmayacağımız bir hareket var. Böyle bir durumda şunu seçmeliyiz. Hem biriyle ilişki götürmeliyiz hem de öbürüyle ilişki götürmeliyiz. Ve böyle ilişkilerimiz olduğunu da saklamamalıyız. İlke meselesi olarak eğer karşı taraf gizli tutulmasını söylüyorsa, gizli tutarız da. Şimdi FKÖ içerisinde, bizim Sovyet yanlısı olan unsurlarla cephe kurmamız ya da belli bir ilişki götürmemiz söz konusu olamayacağına göre Arafat'la belli bir anlaşma temelinde ilişki götürmemiz mümkün olabilir. Ancak bu ilişkinin adını doğru koymak gerekir. Yani açık koymak lazım. Biz burada düşüncelerimizi açık koymalıyız ki, ileride herhangi bir durumda ne kimseyi kandırmış olalım. Biz mesela bir Arafat'la görüşmede Sovyetler konusundaki düşüncemizi, Filistin hareketi konusundaki dü-

şüncelerimizi, önümüzde devrim sorunlarının zorluğunu, nelerle karşılaşabileceğimizi, neler düşündüğümüzü kaba hatlarıyla bile olsa anlatmalıyız. Onlar da zor durumda, biz de zor durumdayız. Ne yapabiliriz? Bize nasıl yardım edebilirler? Biz onlara nasıl yardım edebiliriz? Yani bu anlamda ben, şunu düşünüyorum, yani bir Humeyni ile bilmem ne. Bir de bizim karar vermemiz gerekir. Bir de bir bütün olarak FKÖ ile, içinde her türlü akımın olduğu bir yapıyla. Onun dışında Irak'ta, kimler var ben bilmiyorum. Irak' ta öylesine üsler olabilir ki. Onun dışında, Halkın Mücahitleri nasıl bir çizgi izliyor? Dev-Yol'un onlarla ilişki götürmemesi bir bakıma olumlu. Şu açıdan olumludur: Demek ki, bu adamlar, onlar gibi düşünmüyorlar. Nasıl düşündüklerini biliyor musunuz? Recavî ile, geçen Şubat-Mart aylarında burda bir toplantı yapıldı. Benisadr Recavî ve Kasım Lo ortak bildiri yayınladılar. Demokratik bir İran için ortak bir bildiri yayınladılar. Sovyetler'e karşı tavrı ne? Bu konuda bildiğiniz bir şey var mı?

Salih yoldaş: Dev-Yol'dan farklı. İslam marksisti.

Sabri yoldaş: İran Komünistler Birliği

Ramazan yoldaş: Peykar. Humeyni tarafından bunlar ortadan kaldırılıyor. Bu durum karşısında Paris'te bir komite oluşturuluyor. Humeyni'nin 1500 askerini esir alıyorlar. Biz, diyorlar 1500 askerinizi verelim size, siz de Peykar'ın 40 kişisini verin. Böylesi bir komite oluşturdular. Komela ile Peykar arasında bir ilişki var. Yani kendi aralarında paylaşmış gibi bir durum var İran'da. Peykar, bir anlamda İran'daki marksist-leninist bir örgütlenmeyi temsil ediyor. Komela ise bir Kürt örgütü. Bunlar arasında belirli bir ilişki var. Peykar, İranlıların, Komela Kürtlerin. Bunlar arasında, yani iki örgüt arasında, bir kardeş örgütmüş gibi böyle bir konum var. Fakat şimdi Peykar, fiili olarak çoğunluğu idam edildi. Bu şekilde yurtdışında bin bir parçaya bölündüler. Partizan'ın kardeş örgütü önce Peykar'dı. Daha sonra işte Partizan, Bolşevik Partizan ayrışmasında, burda, Peykar'da kalanlar Bolşevik Partizan'la ilişkileri geliştirdiler. Bunun karşısında Partizan, İran Komünistler Birliği ile ilişkiye geçti. Fakat İran Komünistler Birliği bilebildiğim kadarıyla yurtdışında pek yoklar. Genellikle ABD'de öğrenci hareketinden oluşuyorlar. İran'da da normal, İran'la Kürdistan arasında bir güce sahipler, nicel anlamda bir güçleri falan söz konusu değil. Partizan'la İran Komünistler Birliği arasındaki ilişki, ikisini birbirine bağlayan şey:

Uluslararası durum, bir Mao'ya bakış bir Stalin'e bakış, bir de Arnavutluk'a bakış temelinde bir yakınlık var. Fakat ulusal anlamda tamamen birbirlerine zıt şeyler savunuyorlar, birbirlerine bağlanmaları uluslararası temelde. Yani bizzat pratik içerisinde bildiğim şeyler bunlar. Komela, Türkçe bir yazı yayınladı, konferans ve buna benzer şeyler yazmışlardı, onu Türkçe yayınladılar. Orada okuduğum kadarıyla, hemen hemen beş aşağı beş yukarı, ulusal planda olsun, uluslararası planda olsun bizimle yakın görüşlere sahipler. Bir Mao sorununda, Arnavutluk sorununda, bir sosyalemperyalizm konusunda, Stalin konusunda belirli ortak yanlar var.

Halkın Mücahitleri orda bir yığın. Sonuçta Paris'te, Halkın Mücahitleri Benisadr, işte öbür örgütlerle ilişki temelinde bir program geliştirdiler. Bunların birbirlerine yakınlaşmaları sadece Humeyni'ye karşı olma temelinde birbirlerini destekleme. Mesela Halkın Mücahitleri'nin Benisadr'a karşı takındıkları tavır şu, Benisadr'ın belli bir nicel anlamda gücü var, arkasında kitle var; bizim de var, bunun ikisinin birleşmesiyle Hurneyni rejimi yıkılabilir ve ortaklaşa bir Demokratik Cumhuriyet kurabiliriz tavrı. Halkın Mücahitleri'nin Sovyetler'e karşı sağlıklı bir tavrı yok; yararcı bir temelde yaklaşıyorlar. Önce karşımızdaki düşmanı alaşağı edelim, ondan sonra onlara karşı da bir mücadele geliştiririz diye bir tavırları var. Yani somut düşmana karşı diğer düşmanlarla birleşme gibi bir anlayışı var Halkın Mücahitleri'nin.

Sabri yoldaş: Biraz önce de belirttiğim gibi, bizim, bir maddî güç olmamıza bağlı. Bir Komela olayı üzerine düşünmek gerekli. Ve buna bağlı olarak biz Türkiye'de özellikle yakın vadede bir siyasi devrim programı koyuyorsak, bunu geliştirmeyi amaçlıyorsak, bugün götüreceğimiz ilişkilerde nasıl bir esneklik payı olmalıdır? Biz esas görüşlerimizi saklamadan, uzun vadeli görüşlerimizi söyleriz. Buna rağmen ne temelde, uluslararası planda nasıl bir çizgimiz olmalı? Yani biz ulusal kurtuluş hareketleri ile olan ilişkilerde, birtakım sosyalist hükümetlerle olan ilişkilerde, sosyalist partilerle olan ilişkilerde, sendikalarla olan, birtakım örgütlerle olan, uluslararası demokratik örgütlerle, birtakım komünist partileriyle -gerçi komünist partileri derken, kendilerine marksist-leninist diyen komünist partilerini demek istiyorum- bunlarla ilişkilerimiz nasıl olmalıdır?

Önce bu kurumlarla ilişki kurabilmek için bu toplantının sonucunda bir hazırlık komitesine, bir tertip komitesine, daha sonra inşa örgütü biçimine gelecek bir çekirdeğe ihtiyacımız var. Bunun olabilmesi için de yine bizim önümüze bir mücadele programı koymamız gerekli. Biz yakın vadede Türkiye'de neler istiyoruz, Türkiye-Kürdistan'da neler istiyoruz? Bu istediğimiz siyasi devrimi nasıl yapabiliriz? Nasıl yapmayı düşünüyoruz?

Burda, Türkiye-Kürdistan'da kimlere dayanırız, sosyal tabanımız ne, kimleri temsil ediyoruz? Birtakım örgütlerle, hangi örgütlerle nasıl, gruplar arası nasıl ilişkiler götürmeyi düşünüyoruz? Ülke çapında nasıl ilişkiler götürmeliyiz? Bunların ilkelerini koymamız gerekiyor.

Yani bunların adlandırılmasını -adı Ali, Veli anlamında değil- adlandırmasını doğru koymamız gerekiyor. Ve birtakım insanlarla, birtakım gruplarla ilişki kurduğumuz zaman, ne adına ilişki kurduğumuzu söylememiz gerekiyor. Yani bir adlandırma gerekiyor. Gidip, işte, Sabri'nin adına konuşuyoruz, o da bir insan. Sabri'nin de birtakım siyasi düşünceleri var. Sabri'nin bağlı olduğu örgütlenme; yani biz belli bir örgütlenme ile hem halkımızın karşısına, birtakım insanların karşısına çıkmalıyız. Belli insanlar belli şeyi simgeler. Fakat esas sorun örgüt, adlandırma sorunu.

Bugün bir FKÖ'den söz ediyoruz, Komela'dan söz ediyoruz; bilmem neredeki bilmem ne marksist-leninist partiden söz ediyoruz, bilmem neredeki bilmem ne direniş hareketinden söz ediyoruz. Biz, bu konuda, bu toplantı sonlarına doğru, böyle bir adlandırmayı karara bağlamalıyız. Bu Türkiye-Kürdistan'daki devrim sorunudur.

Tekrarlamakta belki yarar yok, ama yine söylemekte anlam buluyorum. Yani bizim hedefimiz, Türkiye-Kürdistan Birleşik Komünist Partisi'nin inşasıdır; hedefimiz bugün bu. Ancak, bu noktaya nasıl, hangi mücadele süreci içerisinden geçilerek ulaşabiliriz?

Şunu söylemekte yarar var.

Aşamalı bir örgüt tipi anti-diyalektiktir. Böyle bir örgütlenme yaparız. Bu örgütlenme sadece demokrasi meselesini gündeme getirir ve biz bu süreç içerisinde sadece kitlelere demokrasi bilincini götürmeliyiz, başka meselelere değinmek yanlıştır.

Yani bu aşamalı örgütlenme, aşamalı parti, aşamalı bilinç. Ancak şunu açıkça koymuşsa, biz önümüze böyle bir hedef koyuyoruz, bu hedefin asıl organını eğer sanayi proletaryası oluşturacaksa -ki, öyle diyoruz- bu temelde proletaryayı örgütleyip, önder haline getirebilecek bir parti amaçlıyorsak, başlangıçta biz başka bir adla çıksak bile hedefimiz bu olmalıdır. Açıklamayız, yani biz, işte mesela, şimdi düşündüğüm şey, yani bu parti, Yurtsever Demokrat Parti diye bir parti.

Fakat bu parti hedefini açıkça koyduğu zaman, biz şu gün bu nitelikteyiz, fakat hedefimiz gerçekten marksist-leninist bir parti olma doğrultusundadır. Yani biz, yakın vadedeki hedeflerimiz açısından bunu koyarız. Türkiye'de gerçekten demokrasinin, tutarlı bir demokrasinin yerleştirilmesi.

Ekonomik anlamda program şu, siyasi anlamda bunları, bunları düşünüyoruz. Böyle bir şeyin gerçekleşmesi halinde. Ancak biz, böylesi bir şeyin içerisinde olmayı bir hedef olarak görmüyoruz. Bunu, kitlelerin eğitimi temelinde, açık sınıf mücadelesi temelinde kitlelerin eğitilmesi halinde biz şu aşamada istiyoruz. Nasıl bir demokratik devrimden söz ederken, demokratik devrimin ekonomik, siyasal, kültürel, toplumsal hedefleri budur ve biz burda nasıl başka bir yere geçebiliyorsak, bu siyasi devrim için de bu perspektifi koymalıyız. Çünkü eğer biz, önümüzde bir siyasi devrim meselesini sadece bizim mücadelemizin bir yan ürünü olarak görürsek, yan ürünü, yani bizim dışımızda bir olay olarak görürsek biz yolumuza devam edelim, yan ürün olarak nasıl olsa burjuva demokrasisi gelecektir diye bir düşünceye kapılırsak, gerçekten kullanabileceğimiz birtakım araçları ve organları kullanamayız. Yani böyle bir durumda biz, böyle bir mücadele yürüttüğümüzde, gene içinde bulunduğumuz şartlara bağlı kalmak kaydıyla, iktidarı tam ele geçirebilirsek, geçiririz.

İktidarı tam olarak ele geçiremediğimiz zaman, belli bir nicel gü-

cün varsa, kitle gücün varsa, bu sırada karşına hükümete katılıp katılmama sorunu çıkacaktır. Hükümete hangi anlamda katılınabilinir? Hükümete katılıp, var olan düzeni koruma anlamında mı katılma? Yoksa hükümete katılma, elde edeceğimiz, yani bir "MHP" olayındaki büyümeyi düşün sen. Yani belli bakanlıkları belli organların yönetimini eline geçirdiğin zaman, buraları gerçekten başarılı bir halk ayaklanmasına, halk savaşına gidecek bir basamak halinde nasıl kullanabiliriz? Parlamento kürsüsünü nasıl kitlelerin eğitimi açısından kullanabiliriz? Parlamentonun eski çirkeflerini nasıl ortaya koyabiliriz? Geçmişin hesabının sorulması konusunda nasıl bir tavır takınabilirsin? Biz, iktidarı alırsak, biz geçmişten hesap sorarız, biz sorabiliriz. Ancak, başkaları bu hesabı sorabilir mi?

Hesap soramazsak bile, hesap sorulma meselesini gündeme getirip ve kitlelere bunun önemini getirmeliyiz. Kitlelere, gerçekten demokrasinin ne olduğunu getiririz. Bu demokrasinin ne olduğunu, daha ileri bir demokrasinin, bir halk demokrasisinin ne olduğunu, bunu aktarabileceğimiz, parlamentoyu bir kürsü olarak kullanmalıyız. Bütün bunlar karşımıza çıkacak sorulardır. Ancak, söyleyelim, şimdiden biz, hem düşünmeliyiz hükümete katılabilir miyiz, katılamaz mıyız?

İlke olarak, eğer hükümete katılma şartları varsa katılırız diye açık bir şey çıkarsa.

İkincisi iktidar belli bir değişiklikten sonra -biz silahlı bir mücadeleden söz ediyoruz, silahlı devrimin ancak böyle bir değişime yol açacağını söylüyoruz- silahlar teslim edilecek mi? Silahlar teslim edilmeyecek mi?

Bunlar, ayrıntılarıyla olmasa bile, kaba hatlarıyla şimdiden belirlenebilmeli ki, biz kitlelerle olan ilişkilerde bu sorunları gündeme getirebilelim. Yani siyasi eğitimimizin merkezinde silahlı devrim olmalı. Yani burjuva anlamda bir siyasi devrim olmasına rağmen, biz, siyasi eğitimimizin merkezine bunu koymalıyız ki; oluşturacağımız örgütlenme -ki buna biz profesyoneller örgütü diyoruz- esas itibarıyla militan bir örgütlenme, savaşçı bir örgütlenme olabilsin. Bunları açıklığa kavuşturamazsak, muğlaklık içerisinde kalırsa, birtakım uzmanlarla, militanları da birbirine karıştırırız. Biraz açıklayayım:

Mesela bazı insanlar vardır partinin üyesi değildir, örgüt üyesi değildir, sempati duyuyordur. Ancak, partinin organları, unsurları o insanlarla öyle ilişkiler götürebilir ki, o insanların her türlü becerisini

değerlendirebilir. Bunu açıkça her tarafta vurgulamak gerekir. İnsanları "kullanmak" istemiyoruz. Yani biz, insanlardan yararlanmak istemiyoruz. Biz, insanları kazanmak için bir süreç içerisinde değerlendirmek istiyoruz. Bu ikisi çok farklı şeyler. Kullanmak adı kötü bir şey. Yani insanı kullanmak tavrı bizim devrimci hareketler içerisinde her zaman oldu; kullanmak açısından bakma. Kazanılabilecek insanları biz başlangıçta değerlendirirsek, özellikle önümüzdeki devrede de bize yararları olur.

Yani yine belirteyim, hedefimizin esas olarak marksist-leninist parti olduğu, Türkiye-Kürdistan'da komünist partisi diyebileceğimiz bir parti gerekliliği. Burada açıktır ki, yasak örgütlenmeden söz ediyoruz. Yine burada söylenen şeylere şunlar katılmalıdır: Biz esas olarak siyasi temelde, askeri disipline sahip bir örgütlenmeden yana olmalıyız. Böyle bir örgütlenmeyi inşa etmeliyiz.

Yine bu örgütlenme leninist çalışma tarzına tabii olmalı. Leninist çalışma tarzı, hepimizin aşağı yukarı bildiği şey. Hem siyasi anlamda olgun hem de pratik faaliyetler konusunda geçerli insanları taşımalı bu. Yani sadece aydın olmak, birtakım meseleleri teorik olarak bilmek yeterli değil. Aynı zamanda, pratik yeterliliğe sahip insanlar olmalıyız. Leninist çalışma tarzının, örgütlenmenin temeli budur.

Mehmet yoldaş: Doğru bir şekilde yapılacak bir tahlil bence yeni ufuklar açacaktır. Bugün Sabri arkadaşımızın söyledikleri belki yüzeysel bir bakıştan hayal gibi gelebilir, romantik bir hayal gibi de gelebilir. Şu aşama şöyle, bizim hükümete katılıp katılmayışımız, silahları teslim edip etmeyişimiz.

Ama bence Türkiye devrimci hareketinin bu tür bir hayal gücüne ihtiyacı var. Çünkü bugüne kadar, Türkiye devrimci hareketindeki en büyük eksiklik iktidar perspektifi anlayışı, her zaman dar; dar gruplar arasında çekişmeler, var olma, yok olma vb. gibi şeylerden çıkıyor. Ayrıca da bugünkü özgül koşullarda bu bence, hayal gücü olmakla sınırlı değil, gerçekten gerçekleşebilir bir sürecin, görebileceğimiz bir sürecin örgütlenebileceği konuları içeriyor.

Bu bakımdan örgütlenme meselesi bence özellikle önem taşıyor. Türkiye'nin bu özgül durumundan dolayı, Türkiye'de hâkim sınıfların içinde bulunduğu durumdan, halk güçleri, proletarya ve emekçi sınıfların durumu, bunların adına hareket eden örgütlerin, liderlerin durumu, bütün ve net emperyalist sistemle ilişkisine bakınca örgütlenme biçiminin iyice özel bir önemi var.

Sözgelimi bugün Türkiye'de, yalnız bir marksist-leninist grubun örgütlenme meselesinde sorun nedir? Klasik bir bakış açısıyla yaklaşıldığı zaman, işte önümüzde marksist-leninist partiyi inşa etmektir görev ve işte şunları şunları yapmamız gerekir. Önce şöyle bir komiteyiz veya çekirdeğiz veya önümüzde ilk şey çekirdeği oluşturmaktır; onun da esasları şunlardır, yolu şudur, inşa örgütüne varmaktır, arkasından da partileşmektir. Şimdi bu mesele bu klasik anlamıyla ele alındığı zaman, mevcut duruma cevap veren sonuçlar getirmeyecek. Bu bakımdan, burada dile getirilen görüşler, önerilen örgüt biçimi vb. gerçekten yaratıcı bir biçimde yaklaşıp meseleyi ele almak gerekiyor bence. Ama işte burada hassas noktalar var.

Bence o hassas noktaları göz önüne alıp, onlara açıklık getirmek gerekiyor. O da şu: Koşulların gerektirdiği ve iktidara yürüyecek, faşist diktatörlüğü sarsacak ve giderek iktidara yürüyecek bir hareketi örgütlemek nasıl olacak? Bununla marksist-leninist bir parti inşası birbiriyle kaynaşan veya birbiriyle çakışan bir süreç içinde mi gerçekleşecek, yoksa bu ikisinin ayrı ayrı köklerde, ayrı ayrı süreçler olarak birbirine sıkı sıkıya bağlı tek bir noktadan hareket etse bile, insan unsuru olarak da tek bir insan grubundan hareket etse bile, süreç olarak ve yatakları olarak, üzerinde yükselecekleri yataklar olarak ayrı ayrı düşünmek gerekir. Bunları bence tartışmak gerekir.

Çünkü bunların getireceği birtakım sorular, bu sorulara verilecek cevapların getireceği bazı sorular oluyor, kaçınılmaz olarak sorular olacaktır. Ben, konuşulacağı sırada yararlı olabileceği düşüncesiyle bu İspanya örneğine ek bir örnek daha vermek istiyorum. İşte İspanya'daki oluşumun adını hatırladım, Cumhuriyetçi Konvansiyon (bunu söyleyim bu arada) İtalya'da da şöyle bir durum var: Togliati'nin "Faşizm Üzerine Dersler"inde bahsettiği komünist partisi, o dönemde Mussolini'ye karşı kitleleri örgütleyip seferber etmekte aciz kaldığını belirtiyor. Togliati'nin devrimci döneminde Komünist Enternasyonal çerçevesinde yürütülen çalışmaları kitap halinde de çıkmıştı. O döneme ait. Yetersiz kaldığını söylüyor.

Öyle ki diyor, kitlelerin direnme hareketi komünistleri aştı ve kendiliğinden direnme biçimleri ortaya çıktı. Bunlardan en önemlisi olarak da eski muhariplerin, Birinci Dünya Savaşı'na katılmış eski subayların ve savaşa karşı unsurların odağını oluşturduğu faşizme karşı bir örgütlenmeden söz ediyor. Bu bir dönem bayağı güçlü bir şekilde varlığını sürdürmüş, daha sonra doğru bir ideolojiye sahip olmadıkları için, bir partinin yönlendirmesinden yoksun oldukları için, sonunda

giderek eridiler, çözüldüler diye anlatıyor Togliati.

Eğer biz onu zamanında kendimiz örgütleyebilsek veya örgütlendiği zaman önderlik yapabilsek, bunun çok önemli bir şey olabileceğini belirtiyor. Sanıyorum bu türde Bulgaristan'dan, Nazi Almanya'sından birtakım örnekler de var. Bu konudaki boşluğu belirten örnekler var. Ben meseleye yaklaşırken en azından şöyle yaklaşılmasının yararlı olacağını düşünüyorum. Bu bizim için de faşizme karşı direniş örgütü diyebileceğimiz şey, ayrı bir örgüt olarak mı düşünülmelidir, yoksa parti oluşmasıyla iç içe mi düşünülmelidir? Ayrı bir örgüt derken klasik anlamıyla bir cephe olarak da söylemiyorum. Devrimci demokrasiyi esas alan, programı devrimci demokrasi olan, emperyalizme, devrimci demokrasinin engeli olan emperyalist ve yerli güçleri hedefleyen ayrı ve silahlı militan bir yapı örgütleyelim. Silahlı zorla devrilmesini esas alan, bu anlamıyla hiçbir tavizi olmayan, fakat sınıfsız toplumu da kendisine hedef olarak koymayan...

(Tutanağın orijinalinde 107. daktilo sayfası eksik./YN)

Ve bu hızla büyüyebilir. Uluslararası planda da büyük yankılar görebilir. Somut örneklerini görüyoruz, işte Yunanistan'daki demokrat bir sürü insan bunu tanıyabilirler. Ve bu mihverin etrafında oluşacak bir hükümet meselesi bile Türkiye'deki mücadele kızışırsa gündeme gelebilir ve bunu tanıyan ülkeler bile çıkabilir. İşte Şili Sosyalist Partisi'nin en yetkili insanı açık tavır alıyor. Sosyalist Enternasyonal ve benzeri gibi, yani burjuvazinin araçları bile olsalar, bir sürü nedenden dolayı tavır alabilirler. Bir de bu tür bir durum var. Bence işte hem öbür meseleye hem de dönemin gerektirdiği durumlara cevap vermek gerekiyor. Ama nasıl? Tartışmak gerekiyor. Yani ikisinin iç içe olması bence birtakım sorunlar doğurabilecek bir yaklaşım olabilir.

Ramazan yoldaş: Esas olarak hangisi yapılmalı yani?

Mehmet yoldaş: İki taraflı ilişkide tayin edici olan, öncelik tanınacak olan hangisidir? Her zaman şudur: marksist-leninist temelde yürütülecek işlerdir. Çünkü o olmazsa, onun rehberliği olmazsa, onun öncülüğü olmazsa en olumlu şeyin bile sonu yoktur. Yani bu pratik olarak hemen cevaplandırılabilecek bir şey. Ama pratik hayat içinde bu nasıl çözülecek, bu ilişki nasıl kurulacak, bu daha karmaşık sorudur. Yoksa ilke düzeyinde soruyorsan bu açık. Ben de aynı cevabı ve-

ririm.

Ali yoldaş: İki, üç noktaya değinmek istiyorum. Ondan sonra özel konulara değineceğim. Bence, bu yenilgi döneminden sonra örgütlenme sorunu çok tartışılan bir konu haline geldi. Bazıları, Türkiye'deki yenilgiden ayrıca şu sonucu çıkarmaktalar: Marksist-Leninist örgütlenme tarzının, daha doğrusu leninist örgütlenme tarzının artık günümüzde geçerli olmadığı sonucunu. Örgütlenme üzerine mi tartışılacak, yoksa tek tek sorunlar açılacak mı? Bizim özel örgütlenmemizle ilgili olarak öneriler, görüşler mi? Yoksa sadece ilk şimdiki oturumda genel örgütlenme anlayışı mı?

ÖRGÜTLENME SORUNLARI

Sabri yoldaş: Önümüzdeki esas sorun şu: Gerçekten içinde bulunduğumuz koşullarda yeni tipte örgütlenmeye ihtiyaç vardır. Yani bu yeni tipte örgütlenme derken, şunu kastediyorum: Artık Cephe'nin şemasını çizdiği örgütlenme bugün için yeterli bir örgütlenme değildir. Ancak, özü buradan yola çıkar. Yani gizlilik mutlaktır, profesyoneller örgütü mutlaktır, dar bir kadro mutlaktır. Ancak bugün içinde bulunduğumuz koşullarda gizlilik nasıl bir gizlilik? Yani ilkeler değişmeden. Profesyonel devrimci tipi nasıl bir devrimci tipi? Orda da eskiden alınacak bazı özellikler var. Fakat ona nasıl özellikler eklemeliyiz ki, bunu derinleştirelim? Dar bir kadro. Nasıl dar bir kadro? Nasıl ilişkiler, hangi ilişkiler götürülmeli? Bugün sosyal yapıda öylesine farklı, o kadar değişik şeyler var ki, bunlarla nasıl ilişki götürülmeli? Yani ben şunu, şu doğrultuda marksist öğütlenmenin esas olarak yetersiz bulunduğu, biraz önce söylediğin, arkadaşların tartıştığının bu olduğunu söyledin değil mi? Yani marksist örgütlenmenin yetersizliği konusunda.

Ali yoldaş: Ben şunu söylemek istiyorum, yenilgi dönemlerinde, ya da genelde troçkist, sosyal demokrat, revizyonist kesimler tarafından leninist örgütlenme tarzı, devrimci örgütlenme tarzı reddedilmek istenmektedir. Bunu mesela Aybar gibileri Türkiye'de. Bunun gerekçesi olarak da "şartların değiştiği", leninist örgütlenme tarzının esasta "burjuva örgütlenme tarzı" olduğu, benzeri şeyler söylenmektedir. Yani ben, bu konuda hem bu tartışmalara cevap bakımından hem de örgütlenmemizin ilkelerini tespit ederken bu konu da tartışılması gerektiği görüşündeyim.

Mesela, "değişen koşullar"da bence Marksizm'in savunulmasında üç ayrı tutum ortaya çıkmaktadır: Birinci tutum "değişen koşulları" ileri sürerek, Marksizm'i reddeder. Yani amacı, Marksizm-Leninizm'i revize etmektir. Bunu açıktan yapamaz. Ama "değişen koşulları" ileri sürer. İkinci görüş, amaç olarak -iyi niyet bakımından- Marksizm-Leninizm'i savunmak istemektedir. Fakat o, "değişen koşulların" Marksizm-Leninizm'i yadsıdığı korkusuyla, bağnazca, "koşulların değişmediğini" ileri sürer. Marksizm-Leninizm'i savunabilmek için "koşulların değiştiğini" inkâr etme yoluna gider. Aslında bu, birincilerin tezini kabul etmektir. Bence en doğrusu üçüncüsüdür. Koşulların değiştiğini görmek, ama bunun, Marksizm-Leninizm'i çürütmediğini; bizzat onu kanıtladığını, ancak tek değişikliğin bugün yani Marksizm-Leninizm'in temel ilkelerinin geçerli olduğu; yani şartların değişmesiyle bunların geçersiz hale gelmediği, ama bu şartların bizim önümüze yeni görevler çıkardı-

ğını, Marksizm-Leninizm'e yeni katkılarda bulunma fırsatı çıkardığını kabul eder; bence doğrusu budur. Bu anlamda yaklaşırsak, örgütlenme sorununda leninist örgütlenme tarzı genel ilkeleri bakımından geçerlidir bugün. Nedir bu en kısa hatlarıyla? Demin birkaçını siz saydınız. Bir iki noktaya da ben değineyim.

Birincisi, işçi sınıfının, siyasal mücadelede, kendi partisinden başka bir silahı yoktur. Bu geçerlidir. Ardından, demokratik merkeziyetçilik ilkesiyle işleyen partiye gerek duyulmasının sebebi: Birbirinden kopuk, dağınık grupların bir siyasal merkezde birleştirilmesi ve bu mücadelenin tek bir muhalefet halinde birleştirilmesi amacıyla parti oluşmaktadır. Bence merkeziyetçilik, kaba hatlarıyla budur. Yoksa, askerlik falan değildir. Demokrasi ise, mücadelenin tek tek dereciklerinin, birbirinden izole olmuş, birbirinden habersiz güçlerin, ülke çapında birleştirilen bu güçlerin işleyiş, yani kendi arasındaki işleyiş kurallarını ifade eder demokrasi. Yani demokratik merkeziyetçilik ilkesi bir bütünlük arz eder. Yani bazılarının iddia ettiği gibi. "illegal şartlarda demokrasi olmaz", legal şartlarda da o zaman -tersini düşünürsen- merkeziyetçilik olmaz, yani partiye gerek kalmaz.

Şimdi bütün bu yanlış anlamalardan bağımsız olarak bence, leninist örgütlenme tarzı böyle yeniden incelenmeli ve o temelde, onun temel ilkeleri ışığında örgütlenilmelidir. Bu anlamda, bence, bugün de bizim için siyasal bir örgütlenme için partisel örgütlenme, marksist-leninist bir örgütlenme zorunludur. Siyasal örgütlenmenin ilk çekirdiği partisel örgütlenme olmalı. Diğer kitlesel örgütlenmeler, cephesel örgütlenmeler bunun doğrultusunda, çevresinde oluşacak şeylerdir.

Veli yoldaş: Bence, bir Yurtsever Demokrat Parti ile bir komünist partisi arasındaki ilişkiyi incelerken, önce şuna bakmak lazım: Yurtsever Demoktat Parti, ya da başka bir yığın örgütü eğer bir komünist hareket tarafından yönlendirilecekse, önce bu komünistlerin birliği gereklidir. Komünistlerin birliği de ancak komünist partisinde olur; başka bir teşkilat içinde olmaz. Bu anlamda ben, tartışmanın o noktada yoğunlaştırılması gerektiğine inanıyorum. Fakat eğer elde bir komünist partisini oluşturacak komünist bir güç yoksa, yani insan malzemesi yoksa, o zaman davranış nasıl olmalı sorusunu da ayrı tartışmak gerektiğine inanıyorum. Zira ben, insanların kendilerine komünist demesiyle, ya da "biz komünistler" diye nutuk atmasıyla, komünist olabileceklerine inanmıyorum. Bu, Yurtsever Devrimci Demokrat'larda da oldukça doğru bir şekilde konuyor. Deniyor komünist olmayan insanlara "komü-

nist" denmesi gereksiz. Fakat amaç olarak neyi koymalıyız, hangisinin propagandasını yapmalıyız, sorusuna gelince ben, bugün içinde bulunduğumuz dönemde bir komünist partisini oluşturma hedefini koymalıyız kendimize ve bu partiye bağlı diğer yığın örgütleri, bunlar sadece dernek ya da sendika olmaz, bir parti de olabilir. Şartlara uygun, mesela bugün içinde bulunduğumuz dönemde belki de bir parti, belki bir yurtsever cephe şeklinde örgütlenmek gerekir. Fakat başında da söylediğim gibi, önce bir komünist partinin örgütlenmesi, komünist bir çekirdeğin örgütlenmesi, diğer çalışmaları yönlendirecektir. Buna bağlı olarak diğer yığın örgütleri, diğer kitle örgütleri üzerinde tartışılmalıdır. Aralarındaki ilişkiler nasıl olacaktır sorunu üzerinde tartışılmalıdır.

Veysel yoldaş: Birincisi, uluslararası durum, yani komünist hareketin içinde bulunduğu durum, birçok yönüyle, öz itibarıyla 2. Enternasyonal'in içinde bulunduğu durumu hatırlatıyor bana. 1912'lerde, 14'lerde. 2. Enternasyonal'deki partiler o dönemde sosyal-demokrat partiler olarak isimleniyordu ve Marksizm'i temsil ediyorlardı. Fakat revizyonizm o dönemde bu partilere hâkim oldu ve Birinci Dünya Savaşı, revizyonizmin açıkça nitel bir sıçramayla artık komünistlerle revizyonistlerin örgüt olarak birbirinden ayrı bir yere, bir yol ayrılığına getirdi onları. Ve artık o dönemin sosyal-demokrat partileri Marksizm'i temsil etmiyorlardı ve Lenin bu sosyal demokrat partilere karşı sürdürdüğü mücadele ve bu mücadelenin arkasından Marksizmin, Leninizm'le gelişmesi ve Marksizm-Leninizm'in Sovyet Devrimi ile gücünü taçlandırması; artık gelinen noktada, sosyal demokrat partilerle gerçek komünist partilerin isim olarak da bir ayrıcalığını getirdi ve komünist partileri kurulmaya başlandı. Bugün revizyonistler, geçmişten farklı olarak, yani "komünist" ismini taşıyan revizyonist partilerin bir özelliği de bugün birçok ülkede iktidarda olmaları ve dünya siyasetine geçmişteki sosyal demokratlardan çok daha hâkim durumdalar ve çok daha etkileyici bir durumda katılıyorlar. Dünya halkları, kurtuluş mücadeleleri bu sözde komünistlerin davranışlarından nefret ediyorlar ve bu anlamda da komünizm adına kayda geçiyor. Ve Sovyetler Birliği'nden Çin'e kadar, hepsi de Ekim İhtilali'nden bugüne kadarki ve 45 savaş mücadelesi dünya halklarının gözünde komünizme önemli itibarlar sağlamıştı ve bu itibarlar günbegün harcandı ve harcanıyor. Yani bugün Eritre'den Filistin'e kadar, Polonya'dan Afganistan'a kadar, bütün halklar revizyonistlerden en büyük darbeleri yiyorlar ve yedikleri darbeler de komünizm adına onlara vurulmuş darbeler.

Biz, aynı zamanda, revizyonistlere karşı alternatif çıkan birçok kendine 'komünist' diyen hareketlerin de yani 'Marksizm-Leninizm' ekini alarak çıkan partilerin de çeşitli biçimlerde sapmalara uğradığını görüyoruz. Ve gerçekten dünyada bir örneğini, olumlu bir örneğini göremez durumda dünya halkları. Bence bir parti kurulurken, bu isimleri de göz önünde bulundurmanın gerekli olduğuna inanıyorum. En azından belli bir zafer kazanıncaya kadar, gerçekten komünistlerin göreceli de olsa bir zafer kazanmasına kadar değişik bir isme ihtiyacı olduğu inancındayım. Bir de bizlerin komünistleşme süreci açısından meseleyi değerlendirmemiz gerekiyor. Bir de Türkiye'deki bugünkü mücadelenin özgül biçimleri açısından değerlendirilmesi gerekiyor. Fakat şunda kafam açık değil, aynı şekilde Mehmet arkadaşın söylediklerinde ben de tereddütlüyüm. Tereddüttüm bilmememden gelen bir şey, alternatif getiremeyeceğim. Yani bu parti nasıl örgütlenecek, bunun içinde komünistlerle birlikte demokratlar mı örgütlenecek, yoksa bunların ikisi ayrı ayrı olup da, koordine biçiminde mi olacak? Bu hususta gerçekten bilmezlikten gelen bir tıkanıklık söz konusu.

Ali yoldaş: Örgütlenirken, isimden ziyade niteliğe önem vermemiz gerekir. Adı demokrat da olur, yurtsever de olur, devrimci ya da komünist de olur; ama kendisi nitel olarak oportünist ya da revizyonist olur. Diğer taraftan, adı komünist olmaz, başka, sosyal demokrat olur; ama niteliği komünisttir. Yani bence önemli olan niteliktir. Bu açıdan ben isim üzerinde durmuyorum. Fakat nitelik bakımından örgütümüzün niteliğini, bence, önümüzdeki devrim aşamasıyla sınırlarsak yanılgıya düşeriz. Çünkü örgütün oluşumu başlı başına bir sorundur, senelerimizi alacaktır. Ve biz, komünist nitelikte olmayan bir örgüte dayanırsak, bütün gücümüzü onu oluşturmak için sarf edersek, yarın o örgütü bir günde veya bir ayda, bir senede komünist bir örgüte dönüştüremeyiz; bir yerde, yarattığımız silah nihai amacımız önünde bir engel haline gelir; bizi köstekler, hiç istemediğimiz yollara sürükler götürür. Diyelim ki, biz, diyelim değil gerçekten bizim hedefimiz sınıfsız toplumu kurmak; işçi sınıfının devrimcileri olarak esas amacımız bu. Ama demin birçok yoldaşın vurguladığı gibi, önümüzde bir sürü çözülmesi gerekli sorunlar var. Demokrasi sorunu. Bana göre de bunları atlayamayız. Bunlara göre de birtakım örgütlenmelere ihtiyacımız var. Ama bizim bunu görmemiz, buna göre cephesel örgütlenmeler mi olur, ya da başka türlü örgütlenmeler mi olur, neye ihtiyaç varsa, onları yaratırız. Fakat esas, ilk adımda üzerinde durmamız gereken örgütlenme, bizim nihai amacı-

mıza uygun bir örgütlenme olmalıdır. Biz, onu yarattıktan sonra ancak önümüzde ilk görevlerimizi çözmek için ihtiyaç duyulan hangi örgütler varsa kurabiliriz. Bu anlamda, şimdi ilk görevimiz siyasal devrimdir diye komünist bir örgütlenmeden önce, böyle demokratik bir örgütlenmeye gücümüzü sarf etmeyi ben doğru bulmuyorum. Bence ilk çabamız, baştan itibaren hem nicel hem nitel destek bakımından, yani esas nitel olarak ve teorik olarak böyle bir örgütün yaratılmasına harcanmalı. Ancak böyle bir örgüt yaratılırsa, bu örgüt ve bu örgütü oluşturan kadrolar, bu örgüte yol veren teori, önümüzdeki acil siyasal talepleri çözmek için gerek duyulan örgütlenmeleri yaratacak esneklikte, nitelikte olur.

Şöyle bir arayış tespit ettim ben: Marksist-leninist örgütlenmeyi reddetmiyor, gerekliliğini kabul ediyorlar. Ancak tespit ettiğimiz siyasal hedefler için de daha geniş bir siyasal örgütlenmeye ihtiyacımız olduğunu söylüyorlar. Bu, hepimizin ortak görüşü. Arkadaşlarda açık olmayan, cevap aradıkları bir şey var; o da cephesel örgütlenmeyle, partisel örgütlenmeyi bir arada, aynı çatı altında mı yürütme, yoksa birbirinden ayrı mı yürütme. Birbirinden ayrı yürütüldüğü zaman bir gecikme durumu var bence. Diyelim ki, birbirinden ayrı yürütülecekse, ilk ağırlık partiye verilecektir. Bu durumda, yoğun bir politik ortamda yaşıyoruz. Partinin oluşturulması belli bir süre alabilir. Bu durumda halk güçlerine uygun düşen cephesel örgütün yaratılması gecikir; bu da bizim, olayların gerisinde kalmamıza sebep olur diye bir kuşku var. Bu da doğru aslında. Bunu hesap ederek, örgütlenmemizi ona göre ayarlamalıyız. Ama bu, şu eğilimi doğurmamalı: Partinin yerine cepheyi geçirme, ya da parti ile cepheyi iç içe geçirme sonucunu getirmemeli. Arkadaşlarda tespit ettiğim, "acaba olabilir mi? Parti ile cepheyi iç içe kurabilir miyiz?" fikri. Ben onlara karşı bunları söylüyorum.

Sabri yoldaş: Son yıllarda, 30 yıldan beri, çeşitli komünist partilerin yarattığı olumsuz örneklerden dolayı, dünya emekçilerinin siyasi bilinci düşük olan sınırları içinde esas olarak komünizme karşı bir tepki duydukları, aslında bu, komünizme karşı bir tepki değil, revizyonizme karşı duyulan bir tepkidir. Kendilerini "komünist parti" olarak lanse eden revizyonist partilerin hataları antikomünist bir ruh halinin yaratılmasına neden olmuştur. Bu anlamda, Sovyetler Birliği Komünist Partisi adını alırken Lenin'in getirdiği SBKP(B) adını alırken, Lenin şunu der, sosyal demokrat partilerin esas olarak komünist adını zedelediği, yani kitlelerin üzerinde olumsuz etkiler yarattığı, bu nedenle, Marks'ın

partisinin adını alma zamanının geldiği; bu kirli gömleği üzerimizden çıkartmamız gerektiğini söyler. Kirli gömlek dediği adıdır sadece. Yoksa SBKP ile daha önceki RSDİP aynı parti, adı değişiyor. Bu anlamda, Veysel arkadaşın getirdiği fikre katılıyorum. Yani şu gün kitlelerin önüne, kendisini ispatlamadan, gerçekten olumlu örnekler göstermeden, komünist adına layık işler yapmadan, baştan komünist adını almak, bir yığın insanın gözünde, başlangıçta açıklayamayacağımız, ulaştıramayacağımız bir yığın kargaşaya yol açacaktır. Bu nedenle, sorun gerçekten adı komünist değildir, demokrat partidir, ekmek partisidir ya da şu ilkeleri ile gerçekten marksist-leninist görüşleri savunan bir parti olmalıdır. Fakat adı başka olmalıdır. Ve programı yaparken de biz bunları bunları hedefliyoruz. Fakat şu gün önümüzdeki aşama budur, bunu yapmak istiyoruz; neden? Bundan bundan dolayı bunu yapmak istiyoruz? Programı koyarken Yurtsever Demokrat Parti programı içinde Marksizm-Leninizm geçmeyebilir. Ancak o, geçmese bile, bunun ilkeleri konulmalı. Yani sınıf partisi, ancak geniş kitlelerin taleplerine de önderlik eden bir parti.

İkincisi, gene ben anladığım şey üzerinden yola çıkıyorum. Böyle bir örgüt olmalı derken, Yurtsever Demokrat Parti olmalı, böyle bir parti olmalı diyorum. Yurtsever Demokrat Parti'yi düşünürken, hiçbir zaman, sadece siyasi devrimi hedefleyen ve siyasi devrim hedefiyle kendisine son verecek bir parti düşünmedim. Siyasi devrim hedefine yönelen fakat kendisini kendi mücadelesi içinde geliştiren ve eğer iktidarı alırsa bir süre sonra adını da değiştiren daha ileri bir ad koyan ve önüne yeni programlar bulup, bu program doğrultusunda yeni hedef doğrultusunda kitleleri örgütleyen bir parti. Ancak burada sorun şu: Biz, şimdi böyle bir parti uluslararası planda birtakım ilişkiler kuracak, ben de bunda kuşkular taşıyorum. Demokratik Cumhuriyet Ordusu, ordu silahlı mücadele verecek. Anti-faşist Demokratik Cumhuriyet Ordusu ya da başka bir ad. Yani bu hareket gerçekten çok dar bir kadroyla ordunun, bizim düşündüğümüz halk ordusunun çekirdeğini oluşturacak bir yapı oluşturmalı. Bunu biz yönetmeliyiz. Ancak bunun yönetici kadrosu ile, yani bir hareketin yönetici kadrosu ile gerçekten siyasi bilinç düzeyi düşük, fakat devrimde kararlı, cesur birtakım insanlar, yani siyasi bilinci düşüktür diye böyle bir oluşumun içinde olmamalı mı? Ordu başka bir şey çünkü. Ordu, parti değil. Ancak böylesine bir hareket, bir ordu böylesine bir parti tarafından ya da gizli bir parti olur, yani çekirdek oluşturulur; komünist partisinin çekirdeği oluşturulur. Biz, ne kadar kendimize komünistiz dersek diyelim, biz esas olarak tam komünistler değiliz.

Niyetimiz o. Ancak komünist bir örgütlenme içerisinde gerçekten komünistler olacağız. Adı yine önemli değildir. Böyle bir çekirdekle, böyle bir örgütlenmeyi yönetir. Bu siyasi tespitleri, şusu busu, bilmem nesi, hedefleri, parti tarafından tespit edilir. Partinin örgütüdür. Yani parti, ordu, birleşik cephe ilişkisini gündeme getirdiğimiz zaman, parti dardır. Böyle bir hareketi yönetir, yönlendirir. İcabında açıklama yapar; biz, bu örgütle dayanışma halindeyiz de diyebilir. Onun eylemlerini destekliyoruz, doğrudur da diyebilir. Ama biz şu an silahlı eylemlere katılmıyoruz der. Biz, eylemlere katılmıyoruz, ama eylemler doğrudur da diyebilir. Hani bunun yolu bulunabilir, dil anlamında yolu bulunabilir. Hatta çağrı bile yapabilir. Yani "bu eylemler desteklenmelidir" ama muğlaktır. Çünkü uluslararası planda bir yığın ilişki söz konusudur. Ancak öyle bir dönem gelir ki, sen resmen açıklarsın, evet budur diye. Güç olduğun zaman. Bugün silahlı mücadele veriliyor Salvador'da. Orda mücadele veren cephe uluslararası plana çıkıyor, evet biz mücadele veriyoruz diyor. Silahlı mücadeleden başka hiçbir çare yoktur diyor. Ama bundan bilmem kaç yıl önce, bu hareketleri örgütleyen unsurlar açıkça söylemiyorlardı. Biz bu işleri yapıyoruz falan demiyorlardı. Yani bu anlamda bir gizlilik durumuna ihtiyaç var. Bunun dilini bulmak zorundayız.

Onun dışında, biz, bugün Türkiye'de şu günkü koşullarda eğer gücümüz olsa biz Türkiye'de bugünkü koşullarda ne söylenebilirse söyleyebilecek bir parti örgütleyebilsek ve birtakım konuşmalarda işte orda umut veren bir parti var, fakat şu şu şu noktaları yanlıştır diyelim. Bunu yönetebilirsek, hele bugün cephe olmayabilir de bir parti hareketi olur. Biz, bu partinin belki içinde görünmeyiz, ama yöneticisi biz olabiliriz böyle bir partinin. Biz komünist partisiyiz özü itibarıyla, fakat adımız başka. Fakat bir başka adla, gerçekten demokratları, bilmem neleri örgütleyen, onları şu ya da bu biçimde mücadeleye sevk eden, onun içinde belli yönetici kadroda arkadaşlarımız olan, fakat kendilerini ancak o partinin programıyla sınırlayan yoldaşlarımız olabilir. Ben de bilmiyorum derken, bunları söylüyorum. Yani, pratikte nasıl yürüyecek. Yani biz, en dar kitle örgütlerinden, en laçka kitle örgütlerine kadar, bunların yönetimini nasıl ele geçirmeliyiz? Ayakkabıcılar derneği vardır. Ayakkabıcılar derneğini o koşullarda siyasi olarak nasıl yönetmek, onun yönetimini ele geçirmek ya da ordaki arkadaşları, birtakım kadrolarımızın içinde bulunmasıyla, ya da sıcak ilişkiler kurarak yönlendirmek söz konusu ise; aynı şekilde, böyle birtakım partiler de olabilir. Biz açıkça söyleriz, eleştiri de getiririz en açık biçimiyle. Bu parti şu şu şundan dolayı doğru söylüyor, fakat esas mesele budur falan da deriz.

Ancak, pratik bir sorun söz konusu. Kitlelerin bir kısmının kalbi silahlı mücadeleden yana atıyor. Belki bize diyecekler. Peki siz niye silahlı mücadele vermiyorsunuz? Onlar orda aslanlar gibi dövüşüyor, siz de kâğıdı kalemi elinize almışsınız, "iyidir, bak ne güzel çarpışıyorlar" diyorsunuz diyecekler. Öbür taraftan, sağdan eleştiri, işte şu şu parti var, nasıl kitlelerle bağ kuruyor, bilmem ne yapıyor, siz dışardan gazel okuyorsunuz. Bunları da söyleyecekler.

Ancak biz, gerçekten ciddi bir mücadele yürütürsek, uzun vadede bu ürünler bir noktada birleşecektir. Bir tek noktada. İşte bunun yolunu bulmak zorundayız. Yeni tipte parti derken, parti, kendi içinde nasıl bir gizli parti olabilir? Yani biz, belli arkadaşları A partisi içine sokarız, partinin içinde gerçekten komünistler vardır, birtakım insanlarla cebelleşe cebelleşe onları biraz daha aktif mücadeleye nasıl itebilir? Yani bu gizliliklere varıncaya kadar düşünmek zorundayız. Diyelim Türkiye'de şimdi birtakım partilere, keşke birtakım arkadaşlarımız olsa, girseler de hiçbir şey yapmasa bile, sadece o mekanizmanın içinde hareket edebilen, birtakım haberler sızdırabilen arkadaşlarımız olsa diye düşünüyorum. Yani çok muğlak gibi; evet muğlak. Neden muğlak? Arayış içindeyiz çünkü.

Veli yoldaş: Yalnız ben şunu söylemek istiyorum: Senin kafandaki şey açık. Sen, öncelikle komünist bir çekirdeği varsayıyorsun, ya da o, diğerlerini yönlendirecek.

Sabri yoldaş: Onun ilk adımlarının varlığından söz ediyorum. Bunun geliştirilmesi gerektiğini söylüyorum.

Veli yoldaş: Fakat, galiba bu arkadaşın ve diğer arkadaşların tartıştığı şey o noktada. Mesele bir Yurtsever Demokrat Parti oluşturulursa, bunun programı, yapacağı işler ne olacak? Yani şu anlamda, mesela arkadaşlarda şunu anlamadım; mesela adı Yurtsever Demokrat Parti olan bir partinin, adı komünist değil, ne yapacak? Yani yapacağı iş, partinin niteliği ne? Onu galiba böyle anladım, sizin tartışmak istediğiniz nokta bu. Yoksa yanlış mı anladım?

Mehmet yoldaş: Ortada bir sorun yoktur. Yani komünist partisi kuracağız, adı şu veya bu olacaktı, o zaman tartışılır. Bence ismi önemli değil. Orda fakat böyle bir şey değil de bir cephe veya daha geniş legal bir parti fonksiyonunu yerine getirecek bir oluşum, bir kitle partisi, onun

içinde bir komünist partisi veya hem o, hem o. Oysa daha belli birtakım temel konular var, onların tartışılması gerekir. İşte ben bunların açıklığa kavuşturulması ve değerlenmesi gerektiğini söylüyorum.

Veli yoldaş: Anladım. Şu açık, yani bir komünist partisi her halükârda ilk halka olarak kavranacak, bir komünist teşkilatlanmanın gerekliliği, leninist bir teşkilatlanmanın gerekliliği. Ona bağlı olarak, diğer teşkilatlanmaların üzerinde tartışılmalıdır. Mesela Kamboçya'da olan. Kamboçya'da parti kendisini devrimden sonra varlığını 2. kongresini yaparak, 17 yılda mı ne, 2. kongresini yapıyor. İlk kongre 'kuruluş' kongresi, ondan sonra devrim yapıyor. Devrimden sonra 2. kongresini yapıyor, partiyiz falan diyor. Biz parti olarak bu işi yaptık diyor Pol Pot'un partisi. Diğer bütün işleri legal derneklerde, ya da illegal de olsa cephe örgütlenmesiyle, kah dernek örgütlenmesi ile falan yürütüyor oradaki mücadeleyi. Yani bu taktik bir sorun. Parti, kendisini nasıl tanıtacak? Kitlelere açık olarak bahsedilecek mi, edilmeyecek mi? Demin söylediğimiz gibi, kendi içimizde tabii ki tartışacağız. Böyle bir örgütlenmenin içinde olan arkadaşlar bunu tartışacaklar. Onun dışındaki adamın bununla tabii, ilişkisi olmayacak. Onun dışında kendi arkadaşımız bile olsa icabında bilmeyecek örgütlenmenin şu olduğunu, bu olduğunu. O, hangi örgütlenme birimi içindeyse ondan haberdar olacak, onunla o meseleleri tartışacağız. Mesela legal bir teşkilatın içindeki arkadaşla, tabii ki, illegal bir teşkilatlanmanın sorunlarını tartışmayacağız. Onu kendi içinde, o örgütlenmenin içindeki arkadaşlarla tartışacağız. Ben, pratikten bir örnek vermek istiyorum. Biz, bir öğrenci birliği yönetim kuruluna seçildik. Arkadaşlar dediler ki, falanca adamı yönetim kuruluna alın, geliştirin. Öğrenci Birliği Yönetim Kurulu'na biz aldık o zaman tabii. Yani teşkilattaki arkadaşlar diyor, o zaman seçtirdik Öğrenci Birliği'nde. Adam iki ayda bir defa yönetim kurulu toplantısına gelmiyor. Öyle mücadele ettiği falan da yok. Sonradan ben öğreniyorum ki bu arkadaş başka bir yerde teşkilatlı. Yani gizli bir teşkilatlanmanın içinde. Yani Öğrenci Birliği toplantısına gelmeyen, üç tane öğrenciyi bile yönetme yeteneği olmayan bu arkadaş, başka bir teşkilatta teşkilatlı.

Böyle bir anlayışla yaklaşmamalıyız, bunun tersiyle yaklaşmalıyız. Önce insanları legal bir sürü teşkilatlanmalarda, Demokrat Parti olabilir, Yurtsever Parti olabilir yahut diğer kitle teşkilatları olabilir; oralarda teşkilatlamalı ve bunlarda gelişenleri komünistleşenleri, komünizmi kavrayanları ya da kavrama eğiliminde olanları leninist teşkilatlanma içine alma sorunumuz olmalı. Ve kavranacak halka, benim düşünceme

göre, -ki abi de onu var sayıyor, zaten ilk madde olarak koyuyor- leninist teşkilatlanma halkası olmalı. Sonra diğerleri üzerine tartışırız. Bugün somut olarak neyi öne çıkartacağız? Hangi cepheden savaşacağız; saldıracağız, parti olarak mı, ordu olarak mı, cephe olarak mı? Hangisi şartlarımıza uygunsa tabii.

Mehmet yoldaş: Bence özellikle Türkiye koşulları üzerine konuşmak gerekir. Yani diyelim ki bir Kamboçya örneği bizim için fazla önem taşımayan bir örnek. Türkiye koşullarında ne yapmak gerekir sorusuna gelince şu: Marksist-leninist bir partiyi örgütlemeyi esas almak gerekir. Yani parti örgütlenmesi bir süreç olarak görüldüğüne göre. Yani kendiliğinden zamana bırakılmış bir süreç anlamına değil, bilinçli, planlı ve mümkün olduğunca hızlı ve her aşamasının gerekleri olan bir süreç. O gereği yerine getirilmedikçe bir üst aşamaya geçmenin yalnızca "TDKP" gibi, ya da Partizan gibi kendisine "parti" demekten başka bir sonuç vermeyecek bir süreç olarak düşünüyorsak. Yani bir üst basamağa geçebilmek için gerçekten bir alt basamağın oluşması gerek. Yani bir süreç ve birbiriyle çok sıkı ilişkili. Şimdi biz böyle bir yolu esas almalıyız. Meselede de hemen önümüze çıkacak şey teorik, idari, siyasi, örgütsel, çalışma tarzı, kadrolar gibi temel meseleler var. Bunlar arasında göreceli öncelikler olabilir, ama esas olarak bütün bunlar temel konulardır ve iç içe geçmiştir. Yani mesela bence bir şeyin Çin kalıbı ile yaklaşıp bir ideoloji belirleyip, arkasından kadrolar ortaya çıkar falan gibi bir düşünce bizi yanlışlara götürür. Bunlar, biri diğerine tercih edilmeyecek derecede iç içe olan meseleler, ama göreceli öncelikler konabilir.

Mesela şu aşamada ideolojik, siyasi meseleler göreceli bir önceliği olan meseleler. Çünkü bu mesele çözülürse, bu, kadrolar meselesinin de önünü açacak bir mesele. Ama şu andan itibaren kadrolar meselesi çok önemli, tayin edici bir mesele olarak ele alınmazsa, bir ideoloji ortaya çıkar mı? Çıkarsa sonu ne olur? Şimdi bunu bu şekilde örgütlemek esas, başlangıçta yalnızca bir çekirdek olabilir veya şu anda inşa örgütü de denebilir.

İşte adı belli sınırlarla şu veya bu olabilir. Fakat bu ancak bağımsız örgütlenmek olabilir, Türkiye koşullarında şunun için ancak böyle mümkün olabilir: Türkiye, genel anlamıyla bir benzetme yapmak gerekirse Rusya'ya benziyor. Ona da benzemiyor tabii, ama en yakın Rusya'ya benziyor. Yani şöyle: Elli türlü ideolojik akım var. Elli türlü kendine "komünist" diyen hareket var. Ve bu ortada açık işgal şartları yok ve bir hareketin, özellikle şu anda inşa etmeye hazırlandığımız bir

hareketin ideolojik olarak karşısındakilere darbeler indirmesi ve yıkması gerekir. Yani o, kendi siyasetiyle, pratiğiyle ve bunları yönlendiren ideolojisiyle, teorisiyle gümbür gümbür darbeler indirmesi gerekir. Diyelim ki "TDKP" programının cılkını çıkarması gerekir. Süreç içinde Partizan'ı bütün görüşleriyle yıkması gerekir ve benzeri. Yani bir savaş vermesi gerekir. Şimdi bu açıkça kendisine "ben komünistim", ben "marksist-leninistim" diyemediği sürece bunu yapamaz. Yani bir "TDKP"yi eleştirmek için, Marksizm-Leninizm açısından her meselesine vurmak gerekir. Proletarya diktatörlüğü meselesinde şunu düşünüyorsunuz, devrimci iktidar meselesinde tavrınız şudur, kitle mevzilenmesine, sınıflar mevzilenmesine şöyle bakıyorsunuz vb. vb. Yani bir Kamboçya gibi olamaz. Kamboçya gibi, Marksizm-Leninizm cephesinde kendini söylemeyen, açıkça bir mitralyöz gibi konuşmayan bir hareket Türkiye'de marksist-leninist bir varlık olarak gelişemez, yaşayamaz bence. Ama bunu esas almak her şeyi çözer mi? Bence çözmez. Biz bunu esas almalı ve en kısa zamanda gerçekleştirmeye çalışmalıyız. Fakat kendimizi yalnızca bu tür bir çalışmayla sınırlamamalıyız. Yani bugün Türkiye'deki devrimci, antifaşist mücadelenin sorunlarına cevap verecek örgüt biçimlerini yaratmalıyız.

Bence bu andan itibaren diğer örgüt biçimlerini yaratmaya önem vermek ve gerekeni yerine getirmek, bu bir direniş örgütü olur, bir kitle partisi olabilir, bir ordu olabilir veya hepsi birden olabilir. Bunları örgütlemek bence ilk adımı doğru attıktan sonra güç kaybı falan da getirmez. Yani önemli olan neyi kimlerle yapacağımız sorusuna cevap vermektir. Diyelim ki biz, cepheyi de orduyu da geniş bir kitle partisini de yalnızca kendimizle örgütleyeceksek, tabii ki hiçbir şey yapamaz duruma geliriz. Ama biz, bütün bu örgütlerin farklı taleplere cevap verdiğini, farklı objektif ihtiyaçların ürünü olduğunu ve bunun, partinin kürenin merkezi gibi düşünülmesi, bunun etrafında kat kat saran örgütlenmeler olarak düşünürsek, yani merkezden çepere doğru giden çeşitli katmanlar olarak düşünürsek biz her katmanda başka birtakım kitleleri örgütleyebilecek kurumlar buluruz. Ve onun kadrolarını da bulabiliriz. Bizim diyelim ki, bir direniş cephesi içinde ideolojimizi getirecek olan, siyasetimizin de geçerli olmasını sağlayacak olan, biçimsel olarak o cephenin bize tüzükle bağlı olması falan değildir. Bizim kadrolarımızın cephe içindeki çalışmalarıdır. Onun kadrolarımızın bilinciyle hücrelenmesidir. Diyelim ki bir ordunun, kızıl ordunun partiye bağımlılığının garantisi de budur. Kadroların ordu içinde hücrelenmesi ve onların hakimiyetinin her zaman, kendi üyeleri vasıtasıyla iplerinin partinin elinde

olmasıdır. Bu şekilde çeşitli biçimler üzerinde düşünülebilir. Bence bugün Türkiye'nin koşullarında marksist-leninist bir partiyi inşa etmek esas görevdir dedikten sonra burda durmak, kendimizi kısıtlayan ve yapabileceğimiz çok şeyi yapamayan bir durum olacaktır. Bunu söyledikten sonra bunun gereklerini en koşar adımla yerine getirmeye başladıktan sonra, hemen arkasından diğer örgüt biçimleri, mesela bir kitle partisi tartışılmalıdır, konuşulmalıdır. İşte gelecekte Türkiye'de bir legal parti söz konusu olabilir. Bir direniş örgütü konuşulmalıdır. Bir devrimci silahlı birlikler diyebileceğim Dev-Yol'un adlandırdığı tarzda şeyler konuşulmalıdır. Ve bunlar programlanmalıdır. Tabii hepsi yarından gerçekleşebilecek şeyler olarak söylemiyorum.

Veli yoldaş: Kamboçya'yı örnek verirken Türkiye'de böyle olmalı anlamıyla vermiyorum. Sadece böyle de olabileceği düşüncesiyle söyledim. Görüşüme göre diğer hareketleri eleştirebilmek için illa bir komünist partisi olarak çıkmak gerekmiyor. Diğer görüşlerin programları, hataları başka cephelerden de başka araçlarla eleştirilebilir ve eleştiren teşkilat, teşkilat adı komünist partisi olmasa bile marksist-leninist kıstasla eleştirebilir. Bence bu tartışılmayacak bir şey. Bir grup oluşturursun, bir yayın organı çıkar, kendine marksist-leninist der, diğer grubu eleştirir. Diğer taraftan onun eleştirdiği şeye, illegal bir teşkilat, bu eleştiriler doğrudur, bu eleştirilere katılıyoruz şeklinde de sahip çıkar. Ve ondan ideolojik olarak kopardığı unsurları toplamağa çalışır. Bence bunlar pratik sorunlar. Ama açıklığa kavuşması gereken şey, eğer biz, ilk halka olarak komünist teşkilatlanmanın esas alınması gerektiğine inanıyorsak, öncelikle sarılacağımız ve gücümüzü seferber edeceğimiz nokta bu olmalıdır. Buna paralel olarak, diğer örgütlenme biçimleri mutlaka ele alınmalı, zira insanların komünistleşmesi sınıf mücadelesi içinde olur. Yoksa sadece kitapları okuyarak olsaydı, bir sürü burjuva aydın gerçekten komünist olurdu. Ancak sınıf mücadelesi yürüten insan marksist-leninist ideolojiyi hem pratik hem teorik olarak kavrayabilir. Bununla şunu demek istiyorum: İlla pratik yapmak lazım ki kavrayalım. Gerçekten komünist sıfatına layık olmak istiyorsa, öğrendiklerini uygulamaya koymak zorundadır. Bu uygulamanın yolları tartışılmalıdır. Yolları sadece KP içinde tartışmayla, devrimci mücadele geliştirilemez. Diğer antifaşist mücadele biçimleri tabiii ki tartışılacaktır. O anlamda senin söylediklerine katılmıyor değilim. Fakat sıralamada galiba zamanlamayı falan da hesaba katmak lazım. Hangisini öncelikle ele alacağız? Buna bağlı olarak diğer örgütlenme biçimlerini nasıl gün-

deme getireceğiz? Sorunlarının da tartışılması lazım.

Mehmet yoldaş: Sıralamada tartışılacak bir şey yok. Ama zamanlama tartışılabilir. Yani tartışılacak nokta örgütün biçimi, gene tartışılmalı. Ama o bir yana, komünist parti örgütlemek birinci iştir. Veya ona giden örgütü örgütlemek. Hepimiz aynı şeyi söylüyoruz.

Sabri yoldaş: Yine buna bağlı olarak şu günkü kadromuzla dahi, şu günkü çekirdek kadromuzla dahi geniş kitle örgütlerinden, yayın organına, yayın organından silahlı hareketlere varıncaya kadar, her şeyi şu günden partinin görevleri olarak önümüze koymak ve bunların biçimlerini bulmak; ancak burada sorun ne zaman sorunudur ne bilmem ne sorunudur. Sorun elimizdeki kadroların yeterliliği, yetmezliği sorunudur. Bu nedenle, elimizdeki kadrolar aracılığıyla, niteliklerini belirlediğimiz yeni insanlar kazanmalı, bu yeni insanları birtakım süreçlerden geçirerek, bunları belli sınavlardan, belli pratik eylemlerden geçirerek, daha sonra bunları gerçekten partinin unsurları haline getirmek. Başlangıçta bilmem ne grubu içinde çalışır da partinin unsuru değildir. Ama bizim yönettiğimiz bir unsurdur. Bir süre sonra gerçekten bir partili olabilecek özelliklere sahiptir. Evet arkadaşımızın da dediği gibi, belli örgütlenmelerin içerisinde biz eğer yuvalanabiliyorsak, yapılmalıdır.

Mehmet yoldaş: Ben bunu üzerinde konuşulması gereken bir tartışma konusu olarak getiriyorum. Kendimin özel düşünceleri var bu konuda tabii. Ayrıca açıklayacağım. Şimdi şöyle yapabiliyor muyuz? Birinci esas ve birincil olarak parti inşasını almak, bunun için bir merkez örgütlemek ve merkezin işte bir programla örgütlenme faaliyetine geçmesi. Herhalde bu konuda bir anlaşmazlık yok.

Merkezde bunun da en önemli halkası olarak, teorik mücadeleyi kendisine görev alması. Diğer şeyler, örgütlenme ve benzeri gibi şeyler, ilişkiler bütününde karşılıklı ilişkisi olarak esas halkayı, yani göreli bir önceliği teorik çalışmaya vermesi.

Bunun bir aracı olarak da illegal bir dergi, yani Türkiye'ye de sokulabilecek illegal bir teorik savaş organı. Daha sonraki bir şey, bir legal dergi de olabilir, daha kitlesel, daha legal bir dergi de olabilir. Ama başlangıçta illegal bir dergi. Mesela daha somut, Mayıs'ta işte bu mevcut platform, bu var olan temelin geliştirilmesi, Mayıs'a kadar geliştirilmiş şekliyle yayınlanmasıyla başlayacak bir yayın faaliyeti. Veya daha önce

de başlayabilir bu illegal organ, nisanda da başlayabilir. Diğerlerinin önünde olması için nisanda da başlayabilir. Aylık bir dergi, en azından aylık bir dergi bu konuda. İşte bu yayının odağını teşkil edecek, başka birtakım yayınlar güce göre düşünülebilir bu parti inşası düzleminde.

Yine kadroların eğitimi ve hazırlığı ve bütün bu bölümün, madalyonun öbür yüzü olarak Türkiye. Yani bütün bu faaliyetleri Türkiye'ye uzandırmak, Türkiye'de üretmek, Türkiye'de işte yeşertmek meselesi. Ben çok ana hatlarıyla, kaba hatlarıyla söylüyorum. Bir de demokratik cumhuriyet programı temelinde yükselen, o ihtiyaca cevap verecek olan bir "demokratik birlik", adı Yurtsever Demokrat Parti olabilir, falan olabilir, yani özü bu, "demokratik birlik." Siyasi bir örgüt, bu siyasi bir örgüt, ayrı bir merkezi var, ayrı bir örgütlenmesi var ve bence bu örgüt örgütlenecekse, Türkiye'nin şu koşullarında bunun merkezi aynı zamanda olmamalıyız. Yani burada birtakım arkadaşlara yetki verilmeli, programın ana hatları belirlenmeli ve bu arkadaşlar, bu ana hatlar ışığında toparlanabilecek en geniş çevreyi toparlayarak, onlarla birlikte, hatta oluşturarak, mümkünse tabii ki böyle bir durumda her zaman komünistler aşağı yukarı işi, yani fırına verilmek üzere getirirler; ama yine de birlikte pişirmek için çabalarlar. Yani bizim de tutumumuz o olmalı. Yani hep rafine hale getirmeye çalışırken, ama yine de en geniş çevrelerin enerjisini de kazanmaya çalışarak. Ve bunun siyasi programı olmalı. İşte şunun için, şuna karşı, şu amaçla, şu yollarla mücadele etmek üzere siyasi programı olmalı ve bu aynı zamanda bir çağrı yapmalı. Bunu örgütlenme, yayın vb. gibi işte üzerinde konuşulabilecek faaliyetleri olmalı. Ve bunun da yine madalyonun öbür yanı, Türkiye meselesi.

Bugün Türkiye meselesinde eğer sağlıklı adımlar atılabilirse legal planda da Türkiye'de hızlı birtakım şeyler olabilir. Diyelim ki, işte ezop diliyle konuşan bir haftalık dergi. Veya aylık bir dergiyi kısa bir dönem için kendisine hedef alabilir. Ondan sonra veya seçimler arifesinde daha yoğun yayın yapacağı bir yol izleyebilir. Yani koşullara, güce, örgütlenmenin seviyesine bağlı veya hiçbir şey yapamayabilir.

Bir de silahlı birlikler. Bunlar da bu demokratik birliğin, dışında olabilir. Ayrı bir şekilde bu parti inşa örgütünün denetlediği, ama devrimci demokrat bir programı olan bir temelde yükselen, yani gelecekte eğer bizim yörüngemizden çıkmazsa, bir ordunun çekirdeği diyebileceğimiz, halk ordusunun çekirdeği diyebileceğimiz bir esas üzerinde şekillenir. Ama aynı zamanda bağımsız, kendi kurmayı olan, fakat, bu bizim parti hareketimizin, onu kendi hücreleri, kendi kadroları ile, ideolojik bilin-

ciyle ve onlar üzerindeki, onlar vasıtasıyla, onlar aracılığıyla denetlediği bir şekilde, ama örgütsel olarak bağımsız olan. Ve silahlı birlikler meselesi, bunun programı falan, yani maceracılık, bilmem ne, bütün bunlar tartışılmalıdır. Ben yalnızca ana fikirlerimi söyledim ve bunun yine Türkiye, yine yani madalyonun öbür yüzü Türkiye. Zaten her meselede bence sıkı sıkıya bu iki durum. Şu andaki durum, bulunduğumuz Avrupa ve esas amacımız, hızla taşmamız gereken Türkiye meselesini çok sıkı bir şekilde ele almalıyız. Ben, çok somut olsun ve üzerinde tartışılsın diye bu şekilde bir sınıflandırma yapılabilir mi diyorum.

Ali yoldaş: Şimdi bu arkadaşın söyledikleri uzun vadede ele alınırsa, çözmemiz gereken şeyler. Diyelim ki, silahlı birlikler ya da halk ordusu ya da bir halk cephesi, partinin, gerçekten tam kuruluşu. Ama bunları şimdi belli bir kısmı (dün, aslında bu sorunlar üzerine genel olarak tartışıldı), ben bunların araçları üzerinde, bilmiyorum tartışayım mı, şu anda fazla durmak istemiyorum; bunların kuruluş biçimi, ya da yayın organları falan, bunlar hep bilinen şeyler. Benim dikkatimi çeken yalnız bir noktaya değinmek, iki noktaya değinmek istiyorum.

Birincisi, partinin kuruluşu. Dün, benim anladığım kadarıyla, ikisi iç içe ele alınmaktaydı. Yani komünist çekirdekle Yurtsever Parti, Yurtsever Demokrat Parti denilen partinin kuruluşu iç içeydi. Yani birbirinden ayrı iki parti olarak ele alınmamıştı. Ben böyle kavramıştım. Burda arkadaş, komünist partisini ayrı, Yurtsever Demokrat Parti'yi de işte bir "cephe" örgütü biçiminde yorumladı. Ben bunu yeni olarak görüyorum. Şuna karşı değilim, yani bu cephenin, antifaşist cephenin kurulmasına karşı, şimdiden bunun için çalışmaya karşı değilim. Fakat bu, şu anda ilk aşamada kurmayı amaçladığımız Yurtsever Demokrat Parti'nin bir cephe örgütü gibi ele alınıp alınmaması konusunda fikrim açık değil. Öyle alınabilir mi? Ya da dünden beri konuştuğumuz fikirlere uygun mu, biz öyle bir parti mi düşünüyoruz? Cephe örgütlenmesi. Bu konuda Sabri arkadaş, belli açıklamalarda bulunsa daha iyi olur diyorum.

SOMUT ADIMLAR

Sabri yoldaş: Aslında, son konuşmalar ve arkadaşlarımızın çeşitli değinmeleri, bugüne kadar, yani şu ana kadar konuştuğumuz konuların, bir bakıma toparlanması, bir çeşit özeti oluyor. Somut adımlar atmak zorundayız. Somut adım, bence, şurada bulunan arkadaşların içerisinden bir "hazırlık komitesi", bir "tertip komitesi"nin çıkartılması olmalıdır. Bunu Mehmet arkadaşımız "merkez" olarak nitelendirdi. Bu, biçimsel anlamıyla, şimdiki yapının merkezidir, evet. Fakat geçici bir merkezdir. Bu merkez, ya da hazırlık komitesi, -isimlendirme önemli değil- önüne esas mücadele programını koymalıdır. Yani, bu merkez, -geçici merkez diye adlandıralım, her neyse- önüne uzun vadeli programını koymalıdır. Yine buna bağlı olarak, demokratik acil mesele olarak, demokratik cumhuriyet programını koymalıdır. Yine buna bağlı olarak, demokratik cumhuriyet sloganına bağlı olarak, bir yayın organı ve aynı zamanda çekirdeğin inşası için bir başka yayın organını gündemine almalıdır.

Şimdi burada açık söylemek gerekirse, benim kafamda şu pek berrak değildir. Şu konuda berrak değildir, yani ben bir Yurtsever Demokrat Parti düşünürken, bu partinin içerisinde esas olarak yönlendirici gücün, bizim olmamızı düşünüyorum. Fakat çevremizde birtakım başka insanların da olmasını düşündüm. Yani biz böylesine bir partinin içinde, bazı arkadaşlarımızı koymalıyız, bazı arkadaşlarımız bu partinin içinde olmalı. Burada bulunan arkadaşlar da olmayabilir. Yani kamuoyu önündeki konumu, kariyeri, birtakım yanlarıyla gerçekten, böylesine bir parti deşifre olmamıştır, deşifre olmayanları yoktur; böyle bir partinin içinde olabilir ve partinin hücresi olarak çalışırlar. Ve bu partinin ideolojik ve siyasi olarak yönlendirilmesinde bizimle iş birliği yaparlar. Böyle bir parti, demokratik cumhuriyet programının altına imzayı atar. Ve böyle bir parti olarak güç toplamaya çalışır.

Benim daha önce belirttiğim şu idi: Yani biz, başlangıçta, kendimize Demokrat Parti de diyebiliriz. Yurtsever demokrat bir hareket olarak da çıkabiliriz. Biz kurabiliriz. Ve açık koyarız: Biz, şimdiki konumumuzla marksistler değiliz. Ancak gerek bizim gerek partimizin hedefi, marksist bir parti olmaktır. Biz, gerçekten sosyalizmi amaçlıyoruz. Ancak şu gün önümüzdeki aşama demokratik bir cumhuriyeti ön plana çıkartıyor. Demokratik cumhuriyet için çarpışıyoruz. Fakat ilerdeki hedefimiz budur. Bunun içinde boğulmazsak, bu hedefe gideceğiz diye düşünmüştüm. Yani benim düşündüğüm şey bu idi.

Bunun çeşitli sakıncaları var. Çok hassas bir nokta. Usturanın keskin ucunda yürümek gibi bir şey. Hem demokratik cumhuriyet programıyla

sınırlı (başlangıçta sınırlı) olacaksın, hem bu anlamda birtakım insanları partiye alacaksın. Yani bir komünist partisinin titizliğini böyle bir partide gösteremezsin. Bundan dolayıdır ki, bir ayağın dışarda, gerçekten leninist partinin içinde olacak; bir ayağın da sürekli bu partinin içinde olacak. Yani dıştan bakıldığı zaman, işleyişi alabildiğine karmaşık, zor. Özellikle pratik faaliyet içerisinde alabildiğine zor. İki şeyin birbirine karışımı gibi görünüyor. Gerçekten böyledir, karışım gibidir. Bunun başarılabilmesi isteğe bağlı bir şey değil. Yani sadece beş kişinin, on kişinin isteğine de bağlı değil. Çünkü yarın çevreyi saran binlerce insan -demokratik bir partisin, kongre yapılacak- seni, olduğu gibi, o partinin içinden kaldırır atar adamlar kongreyle. Sen dışta kalırsın. Anlatabiiliyor muyum? Yani bu nedenle, adım atarken, belki başlangıçta biz bağımsızlığını koruyan bir partide örgütleniriz, esas gücümüz orda olur. Belli arkadaşlarımız böyle bir partinin örgütlenmesi çalışmalarını götürür ve belki de kendilerini de açıklamazlar. Yani biz komünistleriz diye de açıklamazlar. Biz, yurtseverleriz, fakat bir açıklık koyarak, gelişmeye açık oldukları belirtilir ve programa böyle bir madde koyarlar. Yani bununla sınırlı bir şey değil. Demokratik cumhuriyeti daha ileriye götürme hedefini güden, fakat bir leninist partinin berraklığıyla, açıklığıyla olmayan bir yol izlenebilir. Bu iki durum da bence şimdi, yani şu: Dünden bu yana ağır basan şey, leninist partinin içinde olmak esas olarak. Fakat böylesine bir partiyi yönlendirmek.

Yine leninist hareket içinde olmak, yani partinin içinde olmak. Demokratik cumhuriyet için savaşan bir silahlı grup oluşturmak.

Bu grup içinde mutlaka hücreler örgütlenmelidir. Yani bu parti içerisinde de hücre teşkilatları olmalı ve biz partiyi alabildiğine denetim altında tutabiilmeliyiz. Ve bu partinin içerisinde karşılaşılan bir yığın namuslu, dürüst, gerçekten komünist olmaya açık, eğitime yatkın birtakım insanları partiye almalıyız. Yani partiye almalıyız derken, onun içinden kopartmalıyız değil. Yine onun içinde çalışır. Fakat illegal anlamda partinin elemanı olarak onun içinde çalışır. Silahlı hareket için de aynı şeyi düşünüyorum. Yani partinin belli yöneticileri, böyle bir hareketin yönlendiricileri olurlar. Yani böyle silahlı bir hareketin yönlendiricileri olurlar. Gerçekten yurtsever, demokrat, antifaşist insanlar böyle bir silahlı hareketin içinde olabilirler. Ve bu savaş içerisinde eğitilebilir, siyasi anlamda belli bir seviyeye ulaştıkça, gerçekten marksist-leninist eğitime tabii olurlar ve onlar da bu süreç içerisinde partinin militanları haline gelebilirler. Ve hatta, böylesine bir ordu, Mehmet arkadaşımızın da belirttiği gibi, ileride halk ordusunun çekirdeğini

oluşturabilir.

Bunun için, bazı şeylerden korkmamamız gerekli. Yani eklektizm gibi gelebilen eleştiriler vardır, bunlardan korkmamak gerekli. Yani bir Yurtsever Demokrat Parti'yi, arkadaşlarımız kanalıyla örgütlediğimiz ve destek olduğumuz halde; bir süre sonra, onun içindeki ilericileri, komünistleri, bilmem neleri, birtakım oyunlarla, dışlasalar bile; böyle bir şeyi mutlaka yapmakta yarar görüyorum. Böyle bir şey düşünüyorum. İşte burada, sorun, kitlelerle siyasi ilişki sorunudur. Ve hareketin içinde olan arkadaşların kitle bağlarını geliştirmesi, güvenlerini kazanması sorunudur. Ve aynı zamanda, illegaliteye alabildiğine riayet etmeleri sorunudur. Ancak, birtakım insanlar, bizim arkadaşlarımızı, tavırlarından, davranışlarından dolayı, kendilerine göre 'sol'da görebilirler, fakat hiçbir zaman ilişki durumu ortaya çıkmamalıdır. Yani bir başka hareketin içinde olma, yani oraya bizzat görevli geldikleri sorunu ortaya çıkmamalıdır diye düşünüyorum.

Böyle bir parti, demokratik cumhuriyet programı temelinde yükselirken, yine biz, bu parti çevresinde oluşabilecek örgütlenmeye katkıda bulunmalıyız. Yani bir demokratik cephe hareketine. Yani bu parti tek başına bir cephe hareketi olmayabilir. Yani belli birtakım örgütlerle birlik kurmak zorunda kalabilir. MSP'yle, örnek olarak söylüyorum. Diyelim, şu günkü belki Dev-Yol'la böyle bir yapı kurabilir. Bilmem ne yapabilir. Yani böyle birtakım ilişkilere girebilir. Biz de dıştan böyle bir cepheyi desteklediğimizi, fakat içinde olmadığımızı söyleriz. İşte burda iki yayın organı sorunu, bu da kadro meselesi, zaman meselesi. Ancak, gerekli bir mesele. Çünkü gerçekten bir leninist hareket inşa etmek istiyorsan, bu alana, yayın alanına da bu açıdan bakmak zorundasın. Yani en temel meseleleri, felsefi meseleler, siyasi ve teorik meseleler böyle bir dergide ortaya konulmalı, tartışılmalı ki, gerçekten leninist bir hareketin kadrolarını eğitebilsin, onlara yol gösterebilsin. Ancak, bu çok dar bir şeydir. Çünkü böyle bir yayın milyonlara gitmez, on binlere gitmez. Ancak gerçekten milyonlara gidecek, dergi programına bağlı, diliyle, getireceği önerilerle demokratik cumhuriyet programıyla sınırlı bir yayın organı. Ama gerçek demokrat bir yayın organı. Komünistlere de karşı görülmeyen, yani en azından hayırhah tavır takınan, komünistlere karşı da hayırhah tavır takınan bir yayın organı olmalıdır. Bütün bunlar için bence şuradan başlamak gerekli. Yani bu "Tertip Komitesi-Hazırlık Komitesi" sorunundan olayları somutlaştırmaya geçmeli. Çünkü arkadaşımız iki saat sonra gidecek. Yani biz, bunu en son ana bırakırsak, oldu bittiye gelme durumu bile var, yani bundan sonra tar-

tışacağımız birtakım şeyler dahi, böyle bir yapıyı bir süre sonra seçmemize engel değil diye düşünüyorum.

Mehmet yoldaş: Tertip Komitesi'nin seçiminden önce özeleştiri, ana hatlarıyla da olsa bir özeleştiri maddesi var. O, bir süre zaman alabilir. Yani yetiştirmeye çalışabiliriz.

Salih yoldaş: Şimdiye kadar olan konuşmalardan şöyle bir şema ortaya çıkıyor: İlk olarak Tertip Komitesi'nin, bu komitenin çalışmaları sonucunda bir leninist çekirdek oluşturma, daha sonra parti ve partiye bağlı olarak cephe, ordu vb. örgütlenmeler. Tertip Komitesi'nin çalışma alanı, teorik platformun saptanması, siyasal devrim programının hazırlanması ve aynı zamanda bu leninist çekirdeği oluşturacak kadroların yaratılması meselesini bir görev olarak önüne koymak zorunda.

Şimdi benim anladığım, oluşturulacak Tertip Komitesi leninist bir yapıda olmayabileceği, fakat onun oluşturacağı leninist çekirdek, parti konusunda bağlayıcı olmak zorunda. Yani biz, bugünden bu çekirdekle oluşturulacak olan ve siyasal devrimi hedefleyen parti arasındaki ilişkiyi iyi saptamak zorundayız. Çünkü biz bugünden, leninist çekirdeği oluşturma yolunda faaliyet yürütürken, bu çekirdeği oluşturacak insanların kafasında siyasal partinin nasıl şekillendirileceği berrak olmalı. Öte yandan, Tertip Komitesi leninist çekirdek konusunda bağlayıcı olmayacak, belirleyici olmayacak. Bu komite değişebilir bir yapıda olacak. Yani oluşturulacak olan leninist çekirdekle bu komite bir ölçüde bağlı olabilir; tamamen değişik yapıda da olabilir veya birtakım insanları leninist çekirdek içinde yer alabilir.

Sabri yoldaş: Tekrar açıklamakta yarar görüyorum. Yani şimdi oluşturacağımız Tertip Komitesi (Hazırlık Komitesi), kendisini, daha sonra kongreyle seçilecek ve ancak bir sonraki kongrede değiştirilecek merkezin içinde de olabilir, merkez komitesidir yani bu. Bunun içinde de olabilir, bunun içinde bir kısmı olabilir, hiçbiri de olmayabilir. Ancak biz, başlangıçta şunu söylüyoruz: Biz henüz leninist bir yapıya uygun değiliz. Bu demek değildir ki, başka insanlar mutlaka gelecek, bizim yerimizi alacak demek değildir. Kendimizi yetkinleştirmek zorunda olduğumuzun bir ifadesi olarakta anlaşılmalıdır bu. Yani bizim belli konularda eksikliklerimiz var. İdeolojik, teorik, pratik eksikliklerimiz var. Biz, böylesine bir yapının içinde yer almış insanlar olarak bu eksikliklerimizi belki herkesten daha çabuk giderebiliriz. Yani şunu söylüyorum, geçici-

dir derken: Demokratik bir işleyişe inancımızdan dolayı söylüyoruz. Yarın öylesine arkadaşlarla ilişki kurulabilir ki, şu gün şuraya seçilecek arkadaşlardan çok daha yetenekli, çok daha yararlı arkadaşlar gelebilir. Bu anlamda geçicidir. Yani bu komitenin içerisine seçilen arkadaşlar, ben burada kalacağım diye diretmekle değil, genel olarak demokratik işleyişe bağlı olarak seçilirse orda kalabilirler. Bunun adı geçicidir. Yani değişebileceğini belirtmek için. Kongre ile seçilen merkezde aslında bir dahaki kongreye kadar devamlı, vahim bir olay olmazsa, önemli bir olay olmazsa, kongrede değiştirilme ihtimali olan şeylerdir; geçiciliği söz konusu olan bir merkezdir yine.

Salih yoldaş: Şimdi bu tamam. Tertip Komitesi ve leninist çekirdek ilişkisi benim için açık. Fakat leninist çekirdekle, çok daha kitlesel bir yapı olan parti arasındaki ilişkinin de bugünden açıklığa kavuşturulmaya başlanması gerekir. Çünkü Tertip Komitesi bugün oluşturulacağına göre, leninist çekirdek ve parti ilişkisi bu komitenin bilincinde berrak olmalı. Çünkü hepsi birbirine bağlı ve iç içe geçmiş meseleler. Yani şimdiden şu anlaşılıyor: Leninist çekirdeğin partiden ayrı, ama onu belirleyen bir yapısı olacak.

Sabri yoldaş: Böyle bir parti, içinde bulunduğumuz koşullarda hedeflere bağlı olarak tutarlı bir demokrasi için yönetmeyi hedefliyor. Pratik işleyişi olarak bu partinin yönetim kadrolarında gerçekten yetenekli arkadaşlarımızı yerleştirmek, iki partinin kitleleri içinde hücre teşkilatlanmaları kurmak ve bu partinin içerisinde ne kadar dürüst, namuslu ve uzun vadeli çalışmalarımıza yarar getirecek ne kadar unsur varsa onları bir süreç içinde eğitmek, sınavlardan geçirmek ve gerçekten leninist partinin kadroları içerisine almak.

Ali yoldaş: Komiteyle ilgili söylendi de geçen konuşmamızda yanılmıyorsam şunu demiştiniz. Yani bu toplantıda geçici bir Hazırlık Komitesi oluşturulacağı. Bu Hazırlık Komitesi'nin, burada tespit edilecek bir tarihe kadar, birkaç ay içerisinde yeni bir toplantı düzenleyecek, toplantıda, kongreyi hazırlayacak olan bir hazırlık, ya da inşa örgütü, öyle bir komitenin hazırlanacağı. O komitenin de o toplantıda tespit edilecek bir tarih, diyelim bir sene veya altı ay zarfında bir kongre toplayıp; o zaman, kuruluşu veyahut da buna benzer bir şeyi ilan edeceği şeklinde bir plan vardı sanırım. Bu konuda açıklama yapılsa.

Sabri yoldaş: Bugün içinde düşündüğüm bundan farklı değil. Yani bugün ortaya çıkacak Hazırlık Komitesi, siyasi anlamda ne düşünüyor? Yani uzun vadeli platformu hazırlayacak ve bu süreç içerisinde bu temelde, yani bizimle çalışabilecek yetkinlik ve olgunlukta birtakım insanlar var mı? Onları araştıracak ve birtakım insanların temsilcisi olabilecek, yani delege niteliğine az çok yakın insanlarla böyle bir yeni toplantı düzenleyecek. O toplantıda kendisini ortaya koyarak tekrar seçilebilir. Bazı arkadaşlar o toplantıda eklenebilir, yeni arkadaşlar eklenebilir, bazı arkadaşlar değiştirilebilir. Fakat bundan sonra yapılacak toplantı önüne bir zaman koyacaktır. Yani biz, komite olarak ya da inşa örgütü olarak iki ay sonra değiştirilecek ya da bir ay sonra değiştirilecek olmayan, bir yıllık çalışma sonucu bir yıllık çalışmanın raporu ile, çalışma raporuyla yaptıklarıyla hesap vermek üzere gelecek ve bu süreç içinde kazanılmış birtakım unsurlarla kadro çalışmasına girilecek. Yani, evet bu bir leninist partinin inşasıdır. Bir sene olur, iki sene olur, yani o, oturup tartışılır. Yani parti kurulacak, bir sene koyduk, bir sene yeterlidir. Ama biz, bir senenin esas olarak parti çekirdeğini oluşturması için yeterli olacağına inanıyoruz. Daha sonra parti yine kendi içerisinde olgunlaşacaktır. Yani birdenbire leninist bir parti kurduk diye çıktığımız zaman dahi, parti leninist olma özelliğine mücadele içinde kavuşacaktır. Böyle düşünüyorum.

Veli yoldaş: Birincisi, komünistlerin de içinde örgütlendiği, ilerde kendisini komünist parti yapma eğiliminde olan Yurtsever Demokrat Parti. İkincisi, komünistlerin örgütlendiği, onların önderliğinde örgütlenen, ama komünist partisinin dışında bir parti. Bu konuda, bunlardan hangisi hem pratik açısından daha mümkündür hem diğer güçleri hareket ettirebilme açısından. Onlar bir taraftan yığın örgütlerinin geniş kitleleri kapsayan örgütler olması gerektiği düşüncesindeler ki, Yurtsever Demokrat Parti dışındaki güçleri de kapsayan bir parti düşüncesi, örgütleme düşüncesi; diğer yandan, ama o örgütleri partinin büroları şeklinde kullanma yoluna gidiliyor ki, bu son tahlilde partiyle diğer yığın örgütlerini karıştırıyor. Bence ikinci ve son olarak koyduğum şeyi daha akla uygun, daha bilimsel görüyorum. Çekirdek, ya da komünist örgütlenme kendi başına bağımsız bir örgütlenme olmalı. O, diğer örgütlenmeler içinde hücreler şeklinde ve önderlik etme temelinde o örgütlere başka örgütlenmeler oluşturmak. Bu konuda belki açıklık getirmenin faydalı olacağı inancındayım.

İkincisi, arkadaşlarımızın sıralamasına katılıyorum ben ana hatlarıy-

la. Yani silahlı birlikler dendiğinde şunun yapılmaması gerektiğine inanıyorum. Yani silahları olmayan, hiçbir hareket, hiçbir şey yapamaz. Dünkü eleştiriden ya da tartışmadan benim silahlara karşı olduğum çıkmamalı. Ama silahların ne zaman, nerede, kimler tarafından kullanılacağı, yani kumandanın kimler elinde olacağı meselesinde ben düşünüyorum. Bu anlamda tartışıyorum. O sıralamaya katılıyorum. Yalnız eksik bulduğum bir şey vardı. Şimdi yurtdışında bir yığın işçi var ve bu insanları Türkiye'deki işçilerden belli oranda, içinde bulundukları somut durumdan dolayı ayrı ele almak ve bunlara yönelik ayrı bir çalışma örgütlemek durumundayız. Yani Türkiye'deki işçi sınıfına karşı uyguladığımız taktik ve yöntemlerle, yurtdışındaki işçilere uyguladığımız taktik ve yöntemler arasında farklılığın olması gerektiği inancındayım. Ve buna bağlı olarak da uluslararası ilişkilerin, yani yurtdışındaki çalışmadan uluslararası ilişkilerin daha kolay sağlanacağı düşüncesindeyim. Bu konunun da o senin sıraladığın şeylerin içinde olması gerektiği inancındayım. Yani yaptığımız çalışmalarda bu konuya da kafa yorup, nasıl olması gerektiği konusunda; buradaki insanların ekonomik, demokratik mücadelelerini, burada bulundukları devletlere karşı mücadelelerini, nasıl yönlendireceğimiz konusunda da tartışılmasından yanayım.

Sabri yoldaş: İster içinde olalım ister tamamen biz yönetelim, biz böyle bir Yurtsever Demokrat Parti yöneteceğiz diye, kendimizi bu anlamda gizlemek zorundayız. Yani bu anlamıyla da olsa leninist çekirdeğin dışında, partinin belli önder kadrolarını onun içinde örgütleyerek, onun önderliği haline de getirsek, yani biçimsel farklılığın dışında, öz olarak gelişme süreci içinde değişen hiçbir şey olmayacaktır. Bu anlamda, her iki halde de parti gelişmesinin belli bir döneminde sağ, sol ve orta kanatlara ayrılacaktır kendi içinde. Demokratik cumhuriyet olayından sonra gerçekten daha ileri bir düzeye gelindiğinde, açık mücadele gerçekten gündeme geldiğinde belki partinin sol kanadı ayrılıp, yeni eğer içinde hareket ettiği birimde gelişme, yönlendirme yeteneğini bulamıyorsa parti kendi içerisinde ayrılacaktır, ayrışmaya uğrayacaktır. Ve daha solda bir parti çıkacaktır. Nasıl Ekim Devrimi'nde sosyalist devrimcilerin sol kanadı leninistlerle ittifak kurduysa ve bir süre sonra onun içindeki sol kanat komünist partisi, Bolşevik Parti içinde eridi ve onların birer unsuru haline geldiyse; biz eğer gerçekten tutarlı bir mücadele yürütürsek, böylesine bir parti hem demokratik cumhuriyete önderlik etme görevini yüklenecektir, hem daha sonraki gelişmesi

içerisinde ayrışarak, sol ve giderek, yani görünümde sol, yani ne zaman ki varlık nedeni bitiyor, artık gerçekten leninist bir partinin safına katılmak zamanı gelmiştir en açık biçimiyle; zaten senin kadroların, bu büyük bir kadroyla birlikte daha geniş bir kadroyla birlikte partinin içerisine katılacaktır. Öbür türlü de yani biz böyle bir parti örgütlemeliyiz ve partinin içinde gizlilik, ama başka merkezi var, hem partinin merkezini tamamen elinde tutmaya çalışan, hem parti içerisinde gizli olabilen bir yapı düşünüyorum, fakat bunun pratik faaliyet içerisinde çeşitli sakıncaları vardır. Onun için parti önderlerinin bir kısmının böylesine bir hareketi yönlendirmesi ve onların sürekli partiyle bağlantı halinde bulunması gerekli. Bunun içindir ki, birtakım unsurların bile bu mücadele içinde sağa kaymayacaklarını hiç kimse garanti edemez. Yani bir süre sonra görev olarak girdiği yerle özdeşleşmeyeceğini hiç kimse garanti edemez. Bu konuda düşündüğüm şey bu. Ayrışmalar ve günün birinde sol kanadın partimizin bir unsuru, yani parçası haline gelecektir diye düşünüyorum. Bu, senin kafanda konuyu berraklaştırdı mı?

İkinci konu neydi? Yani biz hedefimizi yüzümüzü Türkiye-Kürdistan'a döndük ve orada devrim yapmak istiyoruz. Ancak şu bir gerçektir ki Türkiye'deki işçinin problemiyle, yurtdışındaki işçilerin problemleri arasında enternasyonal anlamda birlik vardır. Yani emperyalizme karşı olmak, yoğun pratik faaliyetler içinde acil ihtiyaçları, ücretlerin yükseltilmesi falan, öz olarak birbirine benzer. Fakat pratik çalışma açısından farklı şeyler getiriyor. Türkiye'de bir işçi için yabancı düşmanlığı acil bir problem değilken, yurtdışındaki işçi için yabancı düşmanlığı acil bir problemdir. Yurtdışında grev, sendikalaşma diye bir hareket yokken, Türkiye'deki işçinin sendika, grev hakkı diye sorunları vardır. Biz, bunu, yani yurtdışındaki mücadeleyi esas olarak Türkiye'deki mücadeleye bağlı olarak ele almalıyız. Ve aynı zamanda şunu da unutmamalıyız: Yani uluslararası proletaryanın çıkarları neyi emrediyorsa bu bilinci de götürmeliyiz. Yani sendikal, ekonomik sorunlarda Alman işçisiyle, Fransız işçisiyle, İngiltere'deyse İngiliz, İspanya'da ise İspanyol işçisiyle birlikte hareket etmesi gerek. Bu anlamda, yani biz, Türkiyeliyiz, bizim partimiz ayrıdır, bizim devrimimiz ayrıdır; onun için buradaki faaliyetlere katılmayız. Hayır, arkadaşlar sendikal faaliyet içerisinde mutlaka onlarla birlikte hareket etmelidirler. Yani onlarla uluslararası dayanışma ruhunu göstermeliyiz. Zaten o çalışmasında onu bizden daha iyi kavrayacaktır. Ancak, siyasi olarak biz, şunu öğütlemeliyiz: Türkiye'ye döneceğiz. Yani buradaki uzmanlıkları burada eritmek değil, yeni bir toplum kuracağımız zaman Türkiye'ye götürmeliyiz. Ve ona

şunu da anlatmalıyız: Yani Türkiye'ye döndüğü zaman buradakinden daha kötü durumlarla karşılaşacak gerek çalışma konusunda gerek şu gerek bu konuda. Ancak ideolojik ve siyasi yetkinlik böylesine bir fedakarlığı kaldırabilir. Eğer bu anlamda bir siyasi yetkinlik ve olgunlukla onları eğitmezsek lafta "tabii tabii Türkiye'ye dönmek gerekli" der, yarın Türkiye'ye dönmez. Bugün 15000-20000 lira asgari ücret, biz devrimin ilk yıllarında acaba bunu sağlayabilecek miyiz? Demokratik cumhuriyet için söylemiyorum. Orada bazı şeyler daha iyi, daha rahat olabilir. Ancak gerçekten toplumsal devrime yol açan silahlı bir iç savaşın sonunda, fabrikaların yıkıldığı, üretimin alabildiğine durduğu, iç ticaretin ölü noktaya geldiği ve bunun arkasından kurulacak ekonominin yeniden inşasında normal giyim, normal beslenme koşullarını yaratabiilmek bile genel anlamda bizim için büyük bir başarı olacaktır. Bu anlamda iki şey arasında fark çıkacaktır ortaya. Yani biz bu bilinçle şimdiden yola çıkmalıyız. Yani bu özel bir araştırmayı, somut koşullara göre tavır belirlemeyi gerektiren bir şeydir. Ancak şu açıktır ki, yabancı ülkelerde çalışan işçilerin problemlerine kayıtsız kalınmamalıdır. Ancak birinci plana da getirilmemelidir. Mesela bugün birtakım dergilere bakıyorum, baş sayfalarda esas ağırlık bu konuda. Diğer birtakım hareketler, Türkiye'deki devrimi lafta ertelememekle birlikte, yurtdışındaki işçiler dışardaki komünist partileri içinde örgütlenmesini, esas halkanın emperyalizme vurmak olduğunu, belli kadroların da Türkiye'de çalıştığını söylüyorlar. O kadar çok kadroları var ki, bölüyorlar, bir kısmını Avrupa'daki komünist partileri içinde örgütlüyorlar; bir kısmını da kendileri örgütlüyorlar. Adam yok. Bu konuda böyle bakıyorum.

Ali yoldaş: Söylemek istediğim şuydu: Gerçi hemen hemen bütün arkadaşlar da aynı fikirde. Bence leninist parti, yani sosyal devrimi sonuna kadar yönetecek parti ile Yurtsever Demokrat Parti dediğimiz, siyasal devrime yönelik parti birbirinden ayrı örgütlenmesi daha iyidir. Birlikte örgütlendiği zaman, diğer sakıncaların yanı sıra, bir de bizim elimizi kolumuzu bağlama durumu olacaktır. Birçok konuda, mesela kendi ideolojimizi, kendi politikamızı, uzun vadeli düşüncelerimizi tam olarak savunma, bağımsız, sonuna kadar savunma durumu sınırlanacak; ya da kendi kurduğumuz partide, çünkü biz ne kadar gizli -Lenin'in bir sözü var: Gizlilik sorunu, politikanın gizlenmesine kadar götürülemez, götürüldü mü marksist bir politika olmaz.- Örgütsel gizlilik, evet ama politik gizlilik yapamazsın. Bu anlamda, bizim böyle bir parti içinde örgütlenmemiz, bağımsız bir marksist-leninist parti oluşturmama

durumunda, politik gizliliğe de gitmek zorunda kalacağız.

Belli konularda uzun vadeli amaçlarımız, ideolojimiz anlamında ya da eğer koyacağımız tüzük olsun, programımız olsun, ilkeler olsun tamamen bizden farklı düşünen, sağda olan insanların girmesine de sebep olabilir. Bunlar, çoğunluğu sağladığı zaman, bizi atabiilirler de partiden. Bütün bunlara yol açmamak için bence, kendi devrimci partimizi bağımsız örgütlemeliyiz. Ve böyle bir Yurtsever Demokrat Parti'nin örgütlenmesi gerekli ise, ya da bir cephe örgütü, yani marksist-leninist bir partinin önderliğinde bir cephe oluşturulabilirse belki böyle bir partiye gerek de kalmaz. Yok eğer demokrat bir partiye gerek varsa, bizim kendi partimizin görevlendirdiği bir komite, bir yürütme kurulu tarafından böyle bir parti ayrıca da kurulabilir. Bu yoldaşlar aracılığıyla demokrat bir program, tüzük, platform temelinde mücadele eder ve denetimi de o yoldaşlar aracılığıyla olur. Bence en sağlıklı yol budur.

Sabri yoldaş: Bir noktayı açmakta yarar var. Böyle bir partiyle cephe yan yana getirildiği zaman, yani böyle bir partinin denetimini elde tutmak daha kolaydır. Cephenin denetimi daha az kolaydır. Çünkü böyle bir cepheye iktidara karşı mücadele yürüten bir yığın grup katılabilir, MSP de katılabilir, CHP değil de CHP kökenli ve daha solda olan birtakım insanlar da katılabilir. Böyle bir partinin içine de bazı insanlar girebilir. Birtakım küçük burjuva gruplar böyle bir cephenin içinde olabilir. Böyle bir parti adıyla ortaya çıkmak, yani bizim yönetimimizde ve arkadaşların denetiminde daha doğrusu yönetiminin içinde ağırlıkta merkez komitesinde hep bizim arkadaşlar olmayabilir; bizim arkadaşlar ağırlıkta olmaya veya merkez komitesinde bazı insanları kazanmaya ve etkinlik sağlamaya çalışırlar. Şunu herkes aklında tutsun: Bu parti kendisine ister komünist desin ister demesin, fakat Türkiye'deki bunun sağındaki bütün partiler, buna, kendisini gizleyen bir komünist parti diyecektir. Ecevit'e komünist diyen anlayış ki, Ecevit'ten çok daha ilerde, tutarlı bir demokrasi kavgası veriyor ve silahlı devrimi savunacak böyle bir parti, yani siyasi devrimin bile silahlarla olabileceğini savunmak zorundadır, buna zaten komünist diyecekler. Açıktan açığa, bizim kalkıp yani leninist parti olarak, hayır biz komünist değiliz dememiz başkadır. Taktik olarak böyle bir parti içinde olan arkadaşlar, hayır, siz öyle diyeceksiniz, siz zaten her şeye komünist diyorsunuz, biz bunu savunmuyoruz demesi başkadır. Ancak, komünizme de küfretmez. Yani bu noktaların belirtilmesi gerekiyor.

Ali yoldaş: Yani partinin niteliği konusunda anlaşıyoruz. Bu konuda ben farklı bir şey düşünmüyorum. Yurtsever Demokrat Parti nasıl olmalı? Fakat demek istediğim, biz, parti örgütlenmemizi bunun içerisinde?

Sabri yoldaş: Bağımsızlığımızı korumalıyız. Bağımsız parti örgütlenmesi içindeki bazı arkadaşlarımızı burada görevlendirmeliyiz.

Ali yoldaş: Ben diyorum en iyisi bu olmalı. Ben bu fikirden yanayım. İkincisi, silahlı birlikler sorunu: Buna yaklaşırken biraz daha titiz olmamız gerektiği görüşündeyim. Buna en bariz örnek şöyle olabilir. Mesela biz diyoruz ki, bu silahlı birlikler ilerde oluşacak halk ordusunun çekirdekleri olacaktır. Ve halk ordusu da hepimizin bildiği gibi sadece komünistlerden oluşmaz. Şimdi işte bu bence halk ordusunu başarılı şekilde oluşturup, oluşturamayacağımız, bizim yönetimimizde olup olmayacağı, şimdiden, ona yaklaşım tarzımıza da bağlıdır. Mesela bazı gruplar, "Parti-Ordu-Cephe" şeklinde şimdiden örgütlenmiş durumda. Üç tane isim var, elli tane adamı varsa, her birine beş kişi ayırmış; ya da hepsi, her üç örgütün de üyesi. Aslında o grubun öyle bir yapılanması var ki, kurduğu parti de ordu da ve cephe de diğer herhangi ikisini atsa, birisini yalnız örgüt olarak bıraksa, isim olarak da kullansa, politik faaliyetinde hiçbir değişiklik olmayacaktır. Yani bir grup partisidir, grup ordusu. Halk silahlı kuvvetleri, halk milisleri şeklinde değil, bir grup ordusu, grup milisi şeklinde ele alınırsa, bugün TİKKO ile TKP/ML'yi ayırmak zor. TKP/ML'yi feshetse, TİKKO aynıdır, TKP/ML'dir; hiç fark yok. Görünüşte, isim olarak nitel fark var. THKP-C nedir? Parti ile cephe ayrımı yok. Birini feshet, öteki, program, tüzük, kadro değişikliği olmadan yürütür her şeyi, öyle bir şey olursa, bu, halk güçlerini kucaklayamaz. Bugün, yani bırakalım ilerideki halk ordusunu, şu gün hiçbir grupta olmayan militan insanları, silahlı eyleme çekilecek insanları çekemez. O adam, silahlı birliklere geleceği zaman, hemen karşısına, TİKKO'ya gireceği zaman, TKP/ML geldiğinde, yahu ben TİKKO'ya girdim, TKP/ML'ye girmiş oluyorum, girebilir miyim, dememeli. Yani bu biraz farklı, daha esnek olmalı bence. Yani partiyle silahlı birlikler eşitlenmemeli.

Veli yoldaş: Sadece silahlı birliklerin silahlı eylem yapması şeklinde bir anlayış varsa, bence o da yanlıştır. Bence partili insanlar da silahlı eylem yapabilir. Yapmalıdır da. Yani bu sadece silahlı birlikler, ordu birlikleri silahlı eylem yapacak, partililerde teorik çalışma ve organize işi-

ni yapacak diye bir anlayışı doğru görmüyorum. Yani partililer partizan savaşına bizzat katılacaklar. Ama senin dediğin şeye katılıyorum ki, arkadaş dün bir örnek vermişti galiba. Yani ordunun ve silahlı birliklerin programı, silahlı mücadele içinde olmaları, bir de cumhuriyet istemeleri. O şekilde bir program. Tabii bir partinin programı o şekilde olmayacaktır. Parti bir sürü teorik konuda çözümlemeler getirecektir.

Ali yoldaş: Bence şekilciliğe düşmemek gerekir. Yani özellikle bizim bu konuda dikkatli olmamız lazım. Daha geçmişte öyleydi, bugün de devrimci gruplar tavırlarını henüz değiştirmiş değiller. Üç kişi bir araya geldiği zaman, daha ne teorik birikim, politik tecrübe, askeri tecrübe, diğer şeyler, yan bilgi, tecrübe ve kadro birikiminden yoksun iken, hemen şekilci bir tarzda; devrim yapmak için parti, ordu, cephe gerekli, üçünü birden, bir anda kurma. Bu, şekilcilik oluyor bence. Bunların kurulacağı şartlar doğunca kurmak gerekiyor. Mesela şu anda diyelim ki, silahlı birlikler: Biz buna silahlı insanlara, silahlı gruplara bizim şimdiden ihtiyacımız var, şu veya bu alanda faaliyet göstermesi için. Diyelim biz şimdi buna halk ordusu adını koymayız. Ama biz buna, silahlı partizan birlikleri diyebiliriz. Partiye bağlı, partinin silahlı eylemlerini, zor eylemlerini yerine getiren grupları olabilir. Bunlar, bir süre sonra bu eylemler içinde yetişenler, belki halk ordusunun çekirdeğini oluşturur. Yani, şekilcilikten ziyade, ihtiyaç duyulan kurumları oluşturma.

Mehmet yoldaş: Şimdi bence, gelinen noktada bir sürü mesele oldukça açık. Ben bazı şeyler eklemek istiyorum. Özellikle kaygılara, yani işte parti-ordu-cephe gereklidir, yapmalıyız. Tam tersine bütün bunlar neden yapıldı? Biz bunların eleştirisi ışığında bu hatalara düşmemeliyiz. Ben o birtakım şeyleri söylerken, yanlışlara düşmemek, işte arkadaşın sözünü ettiği işte TİKKO ile partinin aynı olduğu, sözde ayrı, kesinlikle doğru. Yani bu tür yanlışlara düşmemek ve objektif bir ihtiyaca cevap vermek gerektiği noktasından bu mesele üzerinde düşünmek gerekir kanısındayım. Diyelim ki, devrimci demokrasi için bir kitle örgütlenmesi, bu örgütlenme işte parti biçiminde de örgütlenebilir gibi konuşuyoruz. Bu örgütlenme, Türkiye'de objektif bir ihtiyaç. Yani Türkiye'deki mücadele bunu gerektiriyor. Şimdi dar bir çekirdeğin gücüne bırakırsak işleri, onun örgütlenme sürecine bırakırsak, gerçekten yapabileceğimizin çok azıyla kendimizi kısıtlamış olabiliriz. İkincisi, bunu bir kez daha vurgulamakta yarar var. Herkes söyledi, ben de söyleyim. Bütün diğer çalışmaları belirleyecek olan buradaki marksist-leninist düzlemdeki çalışmadır, örgütlenmedir; tayin edecek olan, zafere

götürecek olan, zaferden sonrasını garanti edecek olan hep budur. Yani, diyelim ki böyle bir parti kuruldu. Türkiye'de devrimci demokrasiye önderlik etti. İktidarda, onun mücadelesinin açılımını sağlayacak olan, onun tıkanıp kalmasını önleyecek olan, yozlaşmasını önleyecek olan da yine bir komünist partisinin ona rehberlik etmesidir vb. Bir orduya da öyle. Şimdi bu meselelerde diyelim ki devrimci demokrasi düzlemindeki kitle örgütlenmesi bence objektif koşullar var. Üstelik de sübjektif bizim şöyle bir avantajımız da var. Bu partinin, yani komünist partisinin doğrudan doğruya doğal önderi durumunda olan insan böyle bir partinin de doğrudan doğal önderi durumunda olma gibi bir şansımız var. Dünya devrimci hareketinin her zaman böyle şansı olmamıştır. Diyelim ki, bir Bulgaristan Komünist Partisi, Bulgaristan İşçi Partisi eliyle legale çıkmıştır. Ama böyle bir tıpkılık olmamıştır. Bizde ideolojik olarak partiye önderlik etmek, kadrolarımızın bilinciyle, partiye bağlılığıyla da onun yolunu garanti etme gibi koşullarımız somut olarak liderinin özleşmesi gibi bir durumla kesin bir şey olacaktır. Bu çok daha önemli bir avantaj. Ama buna rağmen, yine de bölünecektir. Bu dünyanın her tarafında olur. Bu tür geniş çevreleri kucaklayan bir harekette çok daha fazla olacaktır.

Devrimci silahlı birlikler başlığı altında konan şeyler bir halk ordusu kuruluşu değil, tam tersine o tür bir yanlışa düşmemek için, yani bugün gelecekte onun nüvesi olabilir. Olabilir, ama mutlak olacak diye değil. Olabilir ve bugünden bir halk ordusunu kurmanın gerçekten koşulları yok. Çünkü ortada parti yok, kadrolar yok, kitleler yok vb. Ama nasıl ki biz, partiyi örgütlemek için bir çekirdek örgütlemeye doğru yürüyorsak, bugün Türkiye'de faşizme karşı silahlı mücadelenin, silahlı eylemlerin en azından bu dönemde koşulları var. Bunun örgütlenmesi gerekir. Şimdi bu iki yolla yapılabilir: Birincisi, Doğrudan doğruya oluşumu çerçevesindeki olan partiye bağlı askeri komiteler yapılabilir. Bence esas karışıklığı bu getirecektir. İkincisi, yani o zaman ortada partinin, siyasi mücadele mi, yoksa bir takım askeri eylemler mi meselesinde iyice karışacaktır. Veya aynı işi aynı adamlar yapacaklardır. Somut, diyelim şu anda ... kişiysek, böyle bir iş için en az ... adam gereklidir. Yani bir tek eylemi yapmak için bile, bu çok açık. Tersine, bu harekete zayıf insanların girmemesi için, silahlı eylemlere katılabilecek olan bir parti düzlemindeki bir örgütlenme için düşünülemeyecek durumda olan insanların da bu harekete sızmasını önlemenin yolu da bugün Partizan, TİKKO'yla partinin tamamen aynı. Neden? Eline silah alan Partizancı oluyor da ondan. Fakat biz böyle bir ayrı örgütlenmeyi örgütlediğimiz

zaman, eline silah alabilecek özellikleri olan, ama daha henüz bir parti düzleminde örgütlenemeyecek insanları da örgütleriz. Onlarla birtakım işler yaparız. Ama bunlar belli bir süreçten, işte diyelim ki bu çalışmalarda değerlendirilir, kitle partisi içinde değerlendirilir, başka birtakım ekonomik, demokratik örgütlenme, işte yurtdışında olmanın getirdiği özel örgütlenme biçimlerinde veya Türkiye'deki özel örgütlenme biçimlerinde denenir, sınanır ve yukarı doğru veya merkeze doğru aktarılır. Biz öneririz, diyelim ki, ben de silahlı birliklerde bir adam olarak, falan arkadaş şöyle kahramandır, şudur, Marksizm-Leninizm'e de şöyle açıktır, bu arkadaşı teşkilatlamak lazım, diye öneririm. Ve böyle böyle yani bilinen yollarla onu örgütleyebiliriz.

Bence arkadaşın söylediği öbür mesele çok önemli, yani şu hatalı olur. Diyelim ki, Ekim diye bir marksist-leninist örgüt ilan edildi. Ekim'in de herkesin bildiği şekilde Ekim bir de silahlı birlik kurdu demek yanlış olur. Bu dönemde biz onu bağımsız bir örgüt olarak örgütlemeliyiz. Tıpkı öbür kitlesel örgüt gibi. Yani kitlesel siyasi örgüt gibi onu da bağımsız bir örgüt olarak örgütlemeliyiz. Ama parti doğrudan doğruya kendi üyeleri, kendi hücreleriyle onun denetimini elinde tutmalıdır. Bu örgütlenme, açıktan açığa, ben falanın yandaşıyım demez, ama her zaman genel sözleri onun yandaşı olduğunu gösterir. Onun politikasına kendini uydurur, eylemleri onun programına göre belirlenir. Diyelim ki, dergisinde çıkan yazı marksist-leninist düzlemdeki örgütlenmenin yayın organında çıkan bir yazı, kitlesel örgütlenmenin vs. nin ışığıdır. Oradan o öz alınır geliştirilir, somutlanır. Aynı şekilde öbür silahlı örgütlenmenin de ışığıdır. O da o öz etrafında kendi siyasi faaliyetlerinde, şunda bunda hareket eder, eylemini de düzenler.

Veysel yoldaş: Bence de mesele epey açığa çıktı. Benim kavradığım kadarıyla şu oluyor. Bir komünist partisi hedeflenen. İkincisi, Yurtsever Demokrat Parti, üçüncüsü de bir ordu. Yani burda bunların önlerine koyduğu program ve buraya girecek insanların hangi tüzük temelinde buraya girebileceğini tespit edecek bir parti. Yani marksist-leninist bir parti içinde yer alabilecek niteliklere sahip olan kişide aranması gereken nitelikler, hem Yurtsever Demokrat Parti'de olabilecek niteliği zaten barındırır. Hem de ordu içinde yer alabilecek niteliği barındırır. Yani partili hem iyi bir savaşçıdır hem de Yurtsever Demokrat Parti içinde çalışabilecek nitelikler fazlasıyla vardır. Yani bu anlamda Lenin'in parti anlayışında, profesyonel çalışabilecek, gerçek marksist-leninist bir partinin kadrosunda aranacak nitelikte olabilecek kişiler partili olabilir.

Yurtsever Demokrat Parti ise komünist partisinden farklı bir program ve tüzüğe sahip olacaktır. Ordu ise yine öyle. Esas yanı silahlı bir militan olan, fakat siyasi yönden geri olabilir, bunun içinde yer alacak kişilerde en kaba şekliyle söylenecek olursa, yurtsever olması ve ülkedeki rejimin silah zoruyla değiştirileceğine inanıp, bunun için silah kullanmaya hazır, kendini bu yolda adayacak, feda edebilecek bir unsurun çıkması yeterlidir. Eğer bu düzlemde meseleyi düşünüyorsak, bundan sonra seçeceğimiz organların bu düşünceleri, Yurtsever Demokrat Parti, ordu ve KP düzleminde bunların birbirinden ayırdedici özelliklerini en geniş biçimiyle koyması gerekiyor.

Sabri yoldaş: Açalım ve toplantımızı hedefe götüren güç şöyle bayraklara sahip. Bir noktaya değinmek istiyorum. Demokratik Cumhuriyet Ordusu diyebileceğimiz bir ordu. Esas olarak Leninist çekirdek tarafından yönlendirilecektir. Partinin özgürlüğü bunun içerisinde hücrelerle denetimi elde tutulacaktır. Ancak buradaki unsurlar yurtsever, devrimci, demokratsa, yurtseverlik ve demokratlık ölçüleri konulmuştur. Bunlardan hareketle, yani yurtseverlik nedir? Sadece ABD emperyalizmine karşı olmakla insan yurtsever olmaz. Bu anlamda antiemperyalistliği geniş kapsamıyla ele alan bir yurtseverlik söz konusudur. Yani bu anlamıyla revizyonistlerle araya kesin, berrak çizgiler çizilir. Demokratlık ölçüsü de ezilen uluslara karşı tavır da içinde olmak üzere, tutarlı bir demokratlık ölçüsüyle alınmalıdır. Parti için de böyle, Demokratik Cumhuriyet Ordusu için de böyle. Ölçüler ele alınırken, bu tip konular gündeme getirilmeli. Ben bir noktaya özel olarak değinmek istiyorum. Böyle bir Demokratik Cumhuriyet Ordusu'nun, partiyle ilişkileri açık değildir, gizlidir. Ancak partinin gerek maddî birtakım sorunlarla olsun gerekse kendi özel eylemiyle ilgili olsun, kesinlikle açıklamayan, belki çok sonra açıklanabilecek kendi içinde silahlı bir gücü ayrıca olmalıdır. Ya da öylesine bir karışıklığa meydan vermemek için, Demokratik Cumhuriyet Ordusu içinde bulunan unsurlar, belli eylemlerini gerçekten Demokratik Cumhuriyet Ordusu için yapar. Fakat bazı gizli eylemlerini de parti için yapar denilebilir. Bu, bizim tespit edeceğimiz ilkelerle belirlenmeli. Böyle bir belirlenme olmazsa karışıklığa yol açacaktır. Çünkü biz böyle bir partiyi, böyle bir hareketi iki temelde finanse edebiliriz. Bir, halkın fedakarlığı, halkın katkısı, bağışı temelinde; iki, düşmanlardan alarak, düşmanların mallarına hem maddî anlamda hem silahlar anlamında el koyarak güçlendirebiliriz. Bu nedenle, bu belki ayrı bir tartışma konusu olarak, berraklaşması açısından günde-

mimize gelmelidir. Çünkü esas olarak örgüt biçimi, örgütlenmenin yöneteceği kısa vadeli ve uzun vadeli hedefler konusundaki örgütlenme biçimleri berraklık kazandı. Bu konuda açıklığa kavuşturulursa sanıyorum ilke açısından daha berrak bir noktaya gelmiş olacağız.

Ali yoldaş: Bugünkü ihtiyaç duyduğumuz silahlı birliklere, adına halk ordusu, halk ordusunun çekirdeği veya silahlı halk birlikleri değil de bu şekilde bağımsız değil de partiye bağlı olarak kurabiliriz derken; esasen partinin ihtiyaçlarından yola çıkıyorum. Fakat bununla şunu reddetmiyorum, bunu derken silahlı birliklerin yarınki cumhuriyetçi ordunun ya da halk ordusunun çekirdeği olacak silahlı birliklerin şimdiden -yani şimdiden derken bugünden değil, önümüzdeki süreç içerisinde- oluşturulmasına karşı değilim, bunu reddetmiyorum. Ancak şu anda önemli bir ihtiyaç olarak partinin kendi eylemlerine, diyelim partinin varlığına musallat olan polis ajanlarına karşı, şu veya bu bölgedeki polis saldırılarına karşı, partiye maddî imkanlar bulmak için, yine ihbarcılara karşı, yine partinin maddî veya politik çıkarlarına cevap verecek birtakım silahlı eylemler için ya da partinin bazı kurumlarını, bazı kazanımlarını korumak için; yani elde hem sürekli sadece saldırmaz, sürekli maddî, politik çıkarlar için saldırı aracı olarak değil, bir de savunma aracı olarak da elde bulundurması gereken birtakım silahlı güçleri olmalıdır. Bunlar, diyelim ülke çapında sınırlı olur, bölgeden bölgeye aktarılabilir. Ya da her bölgede küçük bir grup olarak oluşturulabilir. Ama bu durumda oluşturulduğu zaman, bunlar, her an partinin emrindedir. Partinin dışında herhangi bir yönetici organı yoktur. Parti, bunu istediği gibi yönlendirebilir. Fakat bunlar çok sınırlı bir güç olacaktır parti örgütlenmesinin yanında. Çünkü bu, başlı başına bir silahlı örgütlenme, yarınki ordunun çekirdeğini veya halk ordusunun çekirdeği amacıyla örgütlenen bir yapı değildir. Bu anlamda sınırlı kalacaktır. Yarınki halk ordusu veya cumhuriyetçi ordunun çekirdeği olacak silahlı kuvvetler, bunlardan bağımsız örgütlenmeli. Sizin söylemenizle benim kafamda daha da berraklaştı. Bunların amacı daha değişik daha geniş kapsamlı. Üstelik mesela biz partiye bağlı olarak oluşturulan o çok sınırlı, partinin emrinde, partinin ihtiyacı doğrultusunda oluşturulan o silahlı gücü, parti istediği gibi kullanabilirken; silahlı halk birliklerini daha geniş perspektifle kurulanları, partinin yönlendiriciliğinde kurulmuş olsa bile, hücreleriyle, şuyla buyla partinin girişimiyle, belki başlangıçta, küçükken, henüz yeni oluşurken partinin emrinde olabilir. Çünkü henüz partiden farklı düşünen geniş çevreyi kapsamıyordur. Ama biraz büyü-

yünce, bu partinin her istediğini yapan, özel ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirilemeyecek duruma gelir. Genişlik ve halk güçlerini kapsama durumuna gelir, o zaman sen, partinin özel bir ihtiyacı için ona bir silahlı eylem için emir veremezsin. Ama onun içerisinde oluşturacağın, partiye bağlı özel birlikler olabilir, onlara verirsin. Ama bu durumda onların da birtakım sakıncaları olabilir. Ben bunu pek yanlış görmüyorum, ama birtakım sakıncaları da olabilir. Yarın onlar, silahlı birliklerin genel merkezinden bağımsız, genel kurmayından habersiz, partinin emriyle bir eylem yapacak ve açığa çıktığı zaman birtakım çelişkiler olacaktır. Hatta sırf bu partinin özel ihtiyaçları için değil de yarın her halükârda halk ordusunun yönetimini başkalarına kaptırmamak için zaten bağımsız hücre örgütlenmeleri olacaktır. Yönetiminden en alt birimine kadar, partiye bağlı askerler olacaktır; ama bunlar, her istendiği zaman partinin özel ihtiyaçlarında kullanılabilir mi? Ben, bu durumu da göz önüne alarak, partinin özel ihtiyaçları için ayrı partizan birlikleri küçük çapta kurulması fikrindeyim.

Mehmet yoldaş: Bu mesele genel olarak çözümlenirken, Sabri yoldaşın uyarısı son derece önemli bir boşluğa da açıklık getiren bir uyarı oldu. Ali arkadaşımızın o konudaki daha ayrıntılı görüşleri de onu tamamlayan açıklamalar. Gerçekten, o meseleyi bu şekilde formüle edince, ilerde sorun olabilecek şeyler de ortadan kalkıyor. Birincisi; partinin silahlı güçten yoksun bir şey olmasını, yani doğrudan yoksun olmasını önlediği gibi, belki öbür yandan da o daha geniş bir örgüt, bağımsız bir örgüt olarak, örgütsel bağımsızlığı olan bir örgüt olarak düşündüğümüz yapının da giderek fiilen bir TİKKO'ya dönüşmesini de önleyen bir bakış. Bu zaten gerçekten devrimci bir partinin içermesi gereken bir bölüm. Yani diyelim ki askeri bir güvenlik komitesi diye olacak bir bölüm. İşte bütün bu işleri planlayacak, komiteleştirecek bir bölüm olarak düşünülmelidir.

Gerektiğinde bunun tabiii ki, gerektiğinde değil, mutlaka, şöyle bir durumda çakışma da olacak: Özellikle başlangıç döneminde, partinin o devrimci silahlı birlikleri, yani parti yönündeki örgütlenmenin, devrimci silahlı birliklerin örgütlenmesi için görevlendirdiği kişiler, aynı zamanda, bu tür bir organın da kişileri olacaktır, aşağı yukarı. Ama bu başlangıç döneminin zorunlu kıldığı bir durum olacaktır. Gerek gelir getirilmesi gerekse partinin önderliğinin korunması vs. vs. İşte düşünülebilecek her türlü işleri, polise karşı mücadele ve gizlilik tekniğinin uygulanması ve geliştirilmesi gibi meselelerde bir kurmay görevi ve kendisine bağlı olarak da komite birimleri oluşturma göreviyle yükümlü olması doğal, yani

zorunlu olarak bunları yerine getirecektir.

Veysel yoldaş: Bence, genel hatlarda mesele anlaşıldı. Fakat ben yalnızca şöyle bir şey düşünüldüğünü zannetmiyorum ama, ufak da olsa bir çağrışım bende uyandırdı. Ben parti üyeleri için şunu düşünüyorum. Her parti üyesi, aynı zamanda, partinin silahlı gücü tarafından önceden programlanmış, yani bir programa uygun yapacağı, yani döneme göre uygun, aynı zamanda hepsi silahlı güçtür. Yani silahlı hareketin içerisinde yer alacak güçtür. Fakat bu şöyle bir karışıklık değil, yani özellikle devrim dalgasının yüksek olmadığı, yani devrimci durumun içinde olmadığımız dönemlerde uzmanlaşmak yani parti içerisinde uzmanlaşmak, yani asker olarak, siyasi büro olarak vs. vs. uzmanlaşmak gibi bir olay varken, aynı zamanda daha teşkilatlanırken her partilinin bir askeri milis olarak da örgütlenmesi. Yani bu da parti içerisindeki, yani partiye bağlı silahlı güçlerin bütün üyelerinin, aynı zamanda bu hesap içerisinde değerlendirilmesidir. Bu, devrim anında bütün kadroların aynı zamanda, mücadele içerisine geçirilmesidir. Böyle bir şey var. Ama diğer taraftan, tamamıyla birtakım baskınlar biçiminde, buna uygun işte mali, silah ve buna benzer işlerde uzmanlaşmış kadrolar da apayrı bir sorundur. Bunların hepsi bence, yani bundan sonra alınacak görevler detaylandırılacak olan ve üzerinde komitenin tartışarak, daha bir üst komiteye sunarak, kararlar biçiminde geliştirmesi gereken şeyler.

Sabri yoldaş: Şöyle bir ilke açıklığa kavuşmalı. Yani her parti üyesi aynı zamanda partinin silahlı bir milisidir. Şimdi bunun genelleştirilmesi, genel ilkeler olarak ele alınabilir. Ancak öyle unsurlar vardır ki, gerçekten her partili silahlı milis haline gelmeyebilir. Çünkü partimizin içerisinde kadınlar da olacaktır, erkekler de olacaktır, yaşlılar olacaktır. Öyle bir dönem olacak ki, yaşlıdır, bunun sağlık durumuna uygun olmayan, fakat kafaca bu oluşumun içinde olabilecek insanlar da olacaktır. Eğer biz gerçekten bir koşul olarak, parti üyesi olabilmek için herkesin silahlı milis olabilme özelliğine de sahip olması gerekir dersek, öyle insanlar vardır ki, gerçekten silahlı eyleme yatkın değildir; fakat partinin şu ya da bu örgütünde -ki bu temel koşuldur. Yani parti üyesi, aynı zamanda partinin şu ya da bu kurumunda, şu ya da bu organında bizzat görev alacak insandır- yani bu engeller yoksa, yani sağlık açısından, yetenek açısından. Yardımcı olmak başka bir şey, belli bir eyleme yardımcı olmak başka bir şey, bizzat o eylemin ağırlığını sırtında taşımak

başka. Yani o konuda açıklık getirmek lazım.

Mehmet yoldaş: Şimdi ben abinin söylediklerine, bütününe katılıyorum. Üstelik de ilke düzeyinde mesele gerçekten çok karışık, bıçak sırtı bir mesele. Politik ve askeri bir örgütlenme özdeş değildir bence. Yani aynı zamanda militir, özdeştir anlayışına da yol açabilir. Yani sen işte aynı zamanda savaşçı eğilim taşımalıdır, öyle eğitilmelidir, hazırlanmalıdır anlamını kastediyorsun büyük bir ihtimalle. Yani öyle. Ama bu o kadar açık bir şekilde söylenmeli ki, yani parti siyasi bir örgüttür, önderlik siyasi bir önderliktir. Yani aynı zamanda askeri önderlik, aynı zamanda askeri bir örgüt, ikisi özdeş değil. Bunun kesinlikle ayrı olduğu konmalı ve birtakım parti merkez komitesi üyeleri bile hayatta bunlar hiçbir zaman ellerine silah alıp sıkmayabilirler. Diyelim ki, Lenin hiçbir zaman tetiği çekmemiştir. Ama Lenin olmasa, Rusya'daki hiçbir tetik çalışmazdı. Yani bu son derece önemli bir mesele, gerçekten önemli, aksi halde, leninist bir parti ve maceracı bir örgüt meselesinde çok karışıklığa yol açabilir.

Veysel yoldaş: Yani bundan benim kastım şu, yani her meselede olduğu gibi, yani bugüne kadarki konuşmalarımızda espri şuydu, yani bugünden yarına iktidarı almaya yönelik bir örgütlenmeyi hesaplayarak yola çıkıyoruz. Yarın biz iktidarmışız gibi, yani kadrolar yetiştirmeyi esas alıyoruz. Yani ben, ülkemizde de silahlı mücadelenin bir Çin'deki gibi, yani klasik anlamda kırda bir ordu kurularak, böyle uzun vadeli bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bu, Türkiye'de yine devrimci durumun gelip çattığı ve bir patlamayla başlayacak olan ve büyüyecek olan bir şey. Yani örgüt içerisinde öyle insanlar olur ki, sakattır, mesela yürüyememektedir. Öyle insanlar olur ki, kördür, gözleri görmemektedir. Öyle insanlar olur ki, belli özel niteliklerinden dolayı hiç silah kullanmayabilir. Fakat şöyle bir ilke, yani biz bugünden yarına çalışmalarımızı yaparken, yani silahlı birlikler siyasetin yönlendiriciliği altında bir örgüttür ve uzmanlık alanı odur. Fakat aynı zamanda, biz, Türkiye toprağında örgütlenirken, bütün parti kadroları ordu tarafından, yani eli silah tutan bütün kadrolar, ordu tarafından, devrim anında bütün var gücüyle, yani silahlı hareketin içerisinde yönlendirici olarak, yani orda bir saldırı anında siyasi bir öncü olarak, mesela siyasi bir hedef veren, aynı zamanda silahıyla kendini koruyan ve halk ayaklanmasına, onu derinleştirecek olan, yani bulunduğu yerde askeri güce tabii, bu yanıyla, yani eylemlilik yanıyla askeri birimden emir alan, onun nerde görev alacağını o anda bilen bir savaş teşkilatlanması. Anlatabiildim mi, bilmiyorum.

Mehmet yoldaş: Bence bu hatalı. Şundan dolayı: Oradan müdahale yaptığı için, araya girdim, mesela şimdi bu ilkesel düzlemde bir sorun ve bence mevcut durum, yani bir diyelim ki, pasifliğe, entelektüalizme, birtakım adamların önderlik ayağıyla veya kadro pozuyla, hiçbir tehlikeden kendilerini uzak tutmalarına tepki olarak, çok yanlış bir şeyi savunmamalıyız. Yani söylediklerinden nerdeyse partiyle orduyu özdeşleştiren bir sonuç da çıkabiliyor. Mesela en yoğun örneğini gördüğümüz, silahlı savaşla iç içe uzun süreli gelişen Vietnam'a baktığımız zaman, orda bile, partinin siyasi bir örgüt olduğunu ve belirleyici olan üyelerinin niteliğinin, kurmayının niteliğinin, belirleyici niteliğinin siyaset olduğu, siyasi, ileri bir siyasi yapıları olduğunu görürüz hemen çok açık bir biçimde. Ayrıca, Bulgaristan'da görürüz, her tarafta görürüz, yani nereye bakarsak görürüz. Ve savaşçılık yanı da şu değildir. Yani savaşçılık yanı da eline tetiği alıp, somut düşmana silah sıkmak değildir.

Mesela belki de hayatında hiç silahlı eylem yapmamıştır. Ama Lenin, diyor ki, o olmasaydı, Rus devrimi olmazdı. Yani büyük bir ihtimalle, hiç silah sıkmadı veya soygun yapmadı. Ama gerçekten her zaman tehlikenin en önünde ve devrimi örgütleyen adam olarak çalıştı. Onun gibi bir sürü insan olacaktır. Yani bu insanlar, diyelim ki, hiçbir zaman belki de ordunun içinde yer almayacak insanlar olacaklar. Ama onların çalışması olmaksızın, bütün o silahların beş paralık değeri kalmaz. Çünkü sıkacağı hedefi yoktur, nasıl sıkacağını bilmez vs. Bizzat çoğalamaz, örgütlenemez.

Ama şu, partinin bütün üyeleri militan bir ruha sahip, savaşçı bir ruha sahip olmalıdır. Ve parti, işte bütün çalışmasını bu ruhla yürütmelidir. Veya partiye yönelik hareket bu ruhla yürütmelidir. Bu, yani işte abinin genel olarak başka çalışmayla ilgili olarak söylediği meseledir.

Yani yapılan işe militanca sarılmak meselesine de bir yaklaşım olarak şöyle bakabiliriz: Bir sürü iş vardır. Bu işlerin, bazısı gider diyelim ki, Evren'e, kendisine şu görev verilebilir, git şu bombayı patlat ve büyük bir ihtimalle öleceksin. Gider adam, o bombayı patlatır. Biri bunu yapar, öbürü başka bir evde teksir basar. Görünürde biri ölüme gidiyor, öbürü teksir basıyor. Ama özde hiçbir fark yoktur. Yani örneğin biri de her an yakalanabilir, işkenceye gider. İşkencede konuşmama görevidir ve ölür büyük bir ihtimalle. Falan filan, yani meseleye ruh olarak bakmak gerekir bence, biçim olarak değil.

Ama bizim gibi, silahlı mücadelenin büyük önem taşıdığı ve uzun süreli gelişebilecek ülkelerde, siyasi kurmayların yanı sıra, askeri kur-

maylara büyük bir önem verilmesi, onun yetiştirilmesi için özel çabaların gösterilmesi falan gerekir, o açık bir şey. Ama bir Filistin olgusunda olduğu gibi, mesela bence şu yapılamaz.

Sabri yoldaş: Mahir Çayan, askeri-politik önderliğin birliği biçiminde birtakım şeylerden söz etmişti. Bu konuyla benzerlik, bu konuyla yakınlık sorunları açığa çıkartılmalı bir; ikincisi, biz de şunu savunuyoruz, yani esas olarak askeri disipline sahip bir örgütlenme. Askeri disipline sahip bir örgütlenme derken, şunu anlıyoruz: Yani, esas olarak devrimin siyasi önderlik temelinde, silahlarla, yani zorla olacağı. Bu anlamda savaşçı bir örgüt. Yani düzen örgütlenmesindeki savaşçı bir örgütten söz edilir. Yani bu konuların da açılması gerekir.

Veli yoldaş: Şimdi arkadaşın değindiği nokta, galiba parti, silahlı örgütlenme ilişkileri. Bence bir anlayışın karışık bir şekilde sunulması. Görüşüme göre anlayış şu: Partililer de silahlı mücadele vermelidirler. Yani yeri, zamanı, şartları uygun olduğu durumlarda. Ben hiçbir şey düşünmüyorum ki, silahlı mücadeleyi savunan bir partinin üyelerinin silahlı mücadele vermemesi. Özel durumları dışında, özel durumu olan, işte, yaşlılar, hastaların dışında, partililerin silahlı mücadeleye karşı, hem silahlı mücadeleyi yönlendirme iddialarının olmasını, hem de pratik bir silahlı mücadelenin içinde olmamalarını düşünemiyorum. Zaten önderlik edemezler o zaman.

Sabri yoldaş: Bir noktayı aydınlatmakta yarar var. Ancak ben bunun genelleştirilmesi konusunda ayrım yapıyorum. Öyle hasta görünen insanlar vardır ki, hatta sakatlığı gözlerindedir, gözü görmüyor mesela; bunların bile yapabileceği durumlar vardır. Bu açık olmalı. İlke konusunda berraklık getirmek lazım konuya.

Veli yoldaş: Arkadaşın söylediği, benim anladığım kadarıyla, partililerin aynı zamanda silahlı birlikler içinde örgütlenmesi ki, bence bu ters bir şey. Yani silahlı birlikler içinde örgütlenen insanlar, giderek parti içinde de örgütlenebilirler, gelişim durumlarına bağlı olarak. Partililerin silahlı birlikler içinde örgütlü olmaları şart değil dediğim gibi; tabiii ki, partinin, silahlı birlikler için- de kadroları olacaktır. Yoksa, önderlik etme sorunu şu değildir, sadece yazarak önderlik edilemez. Aynı zamanda, pratik olarak parti, silahlı birlikler içine girerek, demin söylediğiniz gibi, yığın örgütleri içine girerek, hayatın her alanında ör-

gütlenmelerin içine girerek, her türlü siyasal faaliyeti kendi kontrolü altına, kendi denetimi altına almak için mücadele eder. Ben, silahlı birlikler içindeki parti çalışmasını böyle alıyorum. Bu anlamda da silahlı birlikler içinde örgütlenmiş partili tabiii ki, silahlı mücadelenin içinde olacaktır. Silahlı birliğin gerektirdiği eylemin içinde olacaktır. Ama diğer partililer, diğer görevlilerle, örgütlü partililer, kendi görev dalları sahasında çalışma yapacaktır. Sinemaysa, sinema dalında. Mehmet arkadaşın dediği gibi orda da militan bir mücadele içinde olacaktır, militan bir sinema yaratmak için, tiyatrocuysa, tiyatroda, dergi çıkaran unsurlar, yayın hayatı içinde bunu yapacaklardır. Bence, anlayış olarak bu yapılmalı. Tersi anlayış, bizi, işte, TKP/ML-TİKKO'nun teorik olarak savunmamasına rağmen, pratikte uygulamasına götürür. Yani, neyin TKP/ML, neyin TİKKO olduğunu ayıramayan, ikisini de birbirine karıştırmış, anlayış olarak arkadaşlar onu savunmuyorlar. Anlayış olarak görüşüme göre ayrı ayrı örgütlenmeyi savunuyorlar, parti ayrı olmalı, TİKKO ayrı olmalı. Fakat uygulamadaki düştükleri hata bu. Ve biz, bunu bir de anlayış olarak savunursak, o zaman daha rahat bu hataya düşeriz.

Ali yoldaş: Şuna değinmek istiyorum, Sabri yoldaşın uyarısına. Arkadaşın söylediklerinde, bir THKP-C örneğinde olduğu gibi, iç içe ele alma kuşkularım var. Bunun yanı sıra, bir de şu var yani bu Fokocu örgüt teorisi. Yani ben seni bununla suçlamıyorum, böyle muğlak olursa, böyle hem asker hem partili olmalı. Şu anlamda Mehmet yoldaşla Veli yoldaşın söylediklerine eklenecek bir şey yok. Yani militanlık ayrı şey, askerlik ayrı şey. Bu anlamda, militan ruhlu olmalı her parti üyesi. Fakat şu da bir gerçek, bir parti üyesi, aynı zamanda kendisini koruyabilmeli. Yani silahlı olarak. Bu tamamen farklı. Yani her parti üyesinin aynı zamanda asker olması ayrıdır, onun silahlı olarak kendisini koruması ayrıdır; bu yetenekte olması, kendisini bu konuda hazırlaması ayrıdır. Bence bunları birbirinden ayırmak gerekir, yoksa partiyle orduyu birbirine karıştırırız. Geçmişte THKO'da da bu oldu, parti yerine orduyu geçirdi. "Gerillalar örgütü partinin de görevini yerine getirir, ordunun da." Ötekisi cephe ile orduyu karıştırdı. Bu konuda titiz, yani açık olmamız lazım.

Salih yoldaş: Şimdi Veysel arkadaşın kaygısı şundan kaynaklanıyor sanıyorum: Son 5-6 yıllık dönemde Türkiye'de, 12 Eylül'den evvel, somut bir durum vardı. Bir yığın silahlı eylem oluyor, binlerce genç diye-

bileceğimiz nicelikte bir potansiyel silahlı eylemlere katılıyor. Fakat bunlar, katıldıkları eylemlerin yükünü kaldırabilmekten uzak insanlar esas olarak. Yani adam dönemine göre en uç noktada işler yapabiliyor, fakat onu taşıyabilecek siyasal olgunluğa erişememiş. Şimdi, gerçekten devrimci bir partinin olmadığı ve kitleleri iktidarı almaya doğru yürütmediği dönemlerde elbette silahlı eylemler olacaktır. Fakat böyle dönemlerde üstünde durulması gereken nokta, yani böyle bir askeri örgütlenme içerisinde yer alan insanların esas olarak onun gereklerini yani adam silahlı eyleme katılıyor, niye olduğunu bilmiyor. Böyle şeyler çok oldu. Şimdi bunun yükünü taşıyabilecek siyasal olgunluğa erişmiş olması. Bu, ille de o insanın partili olması anlamına gelmez. En azından belli bir olgunluğa erişmiş olması, ne için, neye karşı kullandığını bilmiş olması gerekiyor. Daha ileriki dönemlerde, yani devrimci partinin oluştuğu, ordunun oluştuğu dönemlerde bu konu üzerinde bu kadar titizlikle durulmayabilir. Yani insan genel olarak, silahlı birimlerde yer alan, orduda yer alan kişilerin silahlı mücadeleye olan inancı ve bunu yerine getirecek kapasitede olur, bu böyle bir yapıda yeterlidir. Fakat hareketin daha cılız, daha geri olduğu dönemlerde, silahlı birimlerin siyasi düzeyinin çok daha yüksek olması gerekiyor. Bir ölçüde bu noktayla ilgiliydi sanıyorum konu.

Veysel yoldaş: Benim sözünü ettiğim mesele, biraz da bugün konuştuğumuz konuların kapsamını aşan, daha detaylı bir mesele olduğundan, tahminim anlaşılmadı. Durum şu: Yani bizim ülkemizde, bir Filistin'deki gibi, ya da bir Çin'deki gibi, yani partili sayısından çok, ordunun özelliği odur. Yani partiden daha geniş kadroları kapsar ve özellikle işgale uğramamış ülkemizde devrim ne Çin'deki gibi uzun vadeli bir halk savaşı esprisini getirir. Ama belli şartlar gelebilir ki, ülkemizde öyle bir durum da gündeme gelebilir. Ama şu gün içinde bulunduğumuz şartlarda durum daha farklı. Şimdi, benim dediğim, iktidara yürürken, iktidar olması bir zor biçimidir ve esas olarak da silaha dayanır. İktidarı alırken biz, eskiden esas görevi partinin siyasi çalışmalarını, örgütlenme çalışmalarını sürdüren birçok militanın uzmanlık alanı askerliktir ve esas olarak onu sürdürür. Fakat öyle unsurlar vardır ki, görevi siyasidir, onu sürdürür. Fakat devrimci durumun gelip çattığı anda, askeri eylemi yürütecek olan örgütlenmeyle, yani halk ordusuyla siyasi kadroların kitleleri yönlendirmesinde bir uyum sağlanamazsa, kitleler partiye karşı yabancı kalacak, o mücadelenin içerisinde daha büyük zararlar verecek. Yani bunun örgütlenmesi, yani diyelim ki, bir fabrika-

nın, bir büronun o anda partililerle, ordulu ların eşgüdümünde, yani bir milis gibi birdenbire çıkabilmesi meselesi. Diyelim ki, bir gecekonduda gene aynı şekilde. Böyle bir durum şu değil, belki ben çok iyi silah kullanmasını da öğrenebilirim. Ama benim görevim, uzmanlık alanım sendikal faaliyeti sürdürmektir. Yani ben hiçbir zaman öyle bir durumda "git şu ajanı cezalandır", veyahut ta bunu yap, bana bu görev verilmez. Ama öyle bir gün gelir ki, orada askeri komiteden insanlarla bizzat elinde silah, mücadelenin içindesindir. Bu o devrimci durumun şartlarıyla ilgili bir mesele olarak düşünülmelidir diyorum. Aslında şuradaki konudan bağımsız benim söylediğim. Belki o yönden erken olmuş bir konuşma.

Ramazan yoldaş: Yani somutlaştırırsak, partinin çekirdeğini oluşturan bir hareketin ideolojik olarak yönlendirilmesi. Mesela içimizdeki bir arkadaşın değerlendirilmesi. Belki pratik olarak yani askeri anlamda diyorum, uzmanlaşmış bir arkadaştan daha fazla askeri anlamda uzmanlaşmıştır. Ama o arkadaş, o dönemde hareketin ideolojik olarak önderi durumundadır. Şimdi öyle bir dönem gelir ki, o çekirdeğin önderliğinde silahlı eylemler gerekir, ben şuna karşı çıkarım: Yani anlayış olarak karşı çıkarım, o hareketin ideolojik önderliğini yapan bir kişinin, kalkıp, o, silahlı eylemi yapması bence doğru değildir. Öylesi, binde bir ihtimal dahi olmuş olsa. Bir anlamda pratik önderliği yapan arkadaşların, ideolojik önderliğin sürekli kılınabilmesi için, ideolojik önderliğin korunması gerekir. Mesela x arkadaş, şu an için bizden iyi olabilir. Eli silah tutan, bir yığın tecrübeleri vardır. Ama o konuda uzmanlaşmıştır diye pratik şeylere katılacaktır diye bir anlayış olmamalı.

Veysel yoldaş: Farklı şeylerden söz ediyoruz. Konuşmak istiyorum bu hususta.

Ramazan yoldaş: Arkadaşın görüşüne katılıyorum. Bence bu geniş bir konu, ideolojik ve pratik önderlik sorunu. Daha sonra tartışabiliriz bu meseleyi...

Veysel yoldaş: Şunun hatırlatılması. Askeri eylemden şunu anlamamak lazım. Yani dar bir askeri eylemi anlamamak lazım. 5-6 halk ordusu askerinin, A mıntıkasında bir askeri operasyon koyması şeklinde almamalı meseleyi. Öyle askeri önder olur ki, hayatında bir defa bile askeri operasyona katılmaz. O, kurmaydır, katılmaz. Ama, onun askeri dehası, askeri bilgisi, silahlı mücadeleyle, politik mücadeleyi eşgüdüm

içinde götürür. Hatta öyle insanlar olur ki, bizzat hem askeri komutandır, niteliklerinden dolayı, hem de siyasi özelliklerinden dolayı siyasi komutandır. Mesela Stalin, İkinci Dünya Savaşı'nda hem devlet başkanı hem ordu komutanıdır. Yani bu farklı. Silah denildiği zaman, herkesin asker olarak silah kullanması değil, o da ayrı. Sabri arkadaş, öyle bir yetenek geliştirir ki, belki de bizzat silahlı mücadelenin içinde orduyu sevk ve idare edecek durumu olabilir. O, daha apayrı bir mesele. Değişik şey olarak koymamak lazım, yani gerilla birimlerinin eylem koymasıyla. Yani gerilla birimlerine yön veren stratejisini, taktiğini çizen askeri uzman olarak yönetici olmak gene apayrı bir mesele.

Sabri yoldaş: Şu bir gerçektir: Bizim mücadelemiz, siyasi önderlik temelinde, siyasi temelden kopuk olmamak kaydıyla, askeri bir mücadeleyi de zorunlu kılmaktadır, zor bunun gereğidir. Bu anlamda her askerin, yani uzman anlamda her askerin siyasi anlamda bilinçlenmeye ihtiyacı vardır. Siyasi perspektife, siyasi açıklığa ihtiyacı vardır.

Yine buna bağlı olarak, mücadelenin öyle bir dönemi gelebilir ki, kadrolarımız alabildiğine askeri mücadelenin içinde olabilir. Ve Sovyet devriminden de daha ileri düzeyde şeyler geliştirmeliyiz. Yani askerlik bilgisi olmadığı için, birtakım burjuva, yani inanmış fakat askeri bilgiyle sınırlı bir yığın insanın yanına, Sovyet devriminde, siyasi komiserler verilmiştir. Bu kimi zaman bazı kişilerde birleşebilir de. Yani askeri ve siyasi yetenek birleşebilir, bunlar yadsınamaz, açıktır. Ancak, ideolojik ve pratik önderlik kimi zaman ayrı olabilir. Örneğin Lenin'in yurtdışında mücadele verdiği dönemde ideolojik önderlik dışardaydı. Fakat pratik önderliğin dışarda olması söz konusu olamaz. Yani pratik önderlik mutlaka Türkiye'de, Türkiye-Kürdistan'da olmalıdır. Böylesine bir pratik önderlik ideolojik anlamda, siyasi anlamda dışardan yönetilen bir şey de olamaz. Yani gerektiği zaman inisiyatif kullanabilen, gerektiği zaman, iletişim kopukluklarından dolayı, oradaki mücadeleye ideolojik ve siyasi olarak açıklıklar getirebilen bir niteliğe de sahip olmalıdır. Ancak, ilke olarak şundan söz edilebilir: Bir, bu anlatılan şeyler askeri, siyasi önderliğin birliği biçiminde konulmuyor; iki, bu anlamda parti üyeleri mutlaka askeri eğitimden geçmelidir ilkesi genelleştirilmiyor.

Bu meseleler kadrolara kavratıldıktan sonra, diğer meseleler ayrıntıdır, berraklaştırılabilir. Bu, daha ileriki bir dönemde ayrıntılarıyla yazılı hale getirilebilinir diye düşünüyorum. Eğer bu konuda arkadaşlar başka bir şey söyleyeceklerse devam edelim. Yoksa, burada kapatalım.

ÖZELEŞTİRİ

Yılmaz Güney ve Melina Mercouri

Yılmaz Güney in 1974 yılının Temmuz ayında tekrar başlayan son 7 yıllık cezaevi yaşamının Ankara'da tutuklu bulun-

halklarına ulaşan emek ürünleridir ve hiç bir güç bunlara engel koyamamıştır. Yine, Güney'in yapılarını ve ruh hallerini çok yakınen tanıdığı mahkumlarla ilis

Veysel yoldaş: Komitenin seçilmesi meselesi gündeme geliyor, öncelik alıyor. Şimdi, cephe sorunu, T'K'P ve yandaşları, orta yolcular, anti-revizyonist gruplar, ulusal hareketler, MSP, reformcular, dostlarımız ve düşmanlarımız demişiz. Devrimci mücadele içinde kültür cephesinin kuruluşu ve işleyişi, Mayıs kampanyası, örgütlenme ve mücadele sorunları, geçmişin değerlendirilmesi ve özeleştiri şeklinde koymuşuz. Şimdi Mehmet arkadaşın bir önerisi vardı: Yani geçmişin değerlendirilmesi ve özeleştirinin seçimden öne geçmesi önerisi var. Ben söz almak istiyorum.

Bence, özeleştirinin iki yanı var. Şurada bir arada oturabilmemiz bir anlamda özeleştiri vermenin de pratik olarak yansımasıdır. Bir bu yanı var. İkincisi, mutlaka özeleştiri verilmelidir. Fakat özeleştiri bilmiyorum şu dar zamanda, içinde bulunduğumuz şu durumda hangi kapsamda bir özeleştiri olur. Eğer bir özeleştiri verilecekse, şu anda verilebilir. Fakat bu bence yeterli bir özeleştiri değildir ve bütün arkadaşların daha detaylı bir şekilde tecrübelerini içeren bir özeleştiriyi bence yazılı olarak çok daha üzerinde düşünerek, yani koyduğumuz bir zamanlama süreci içinde vermesi gerekir. Şu anda bence, özeleştiri meselesinin kapsamını...

Sabri yoldaş: İlke sorunu olarak ele alınmalı. Herkes düşüncesini söylemeli.

Mehmet yoldaş: Bence, özeleştiri gerçekten tayin edici bir öneme sahip olan bir sorun. Özellikle de bu yeni bir adım atarken son derece kapsamlı ve soldaki, tarihi olarak bizi büyük yükümlülüklerle karşı karşıya getiren bir adım atarken, her ne nedenle olursa olsun, özeleştiriyi yapmadan işe başlamak son derece olumsuz sonuçlara yol açabilir. Doğrusu bence bu olmaksızın olmaz. Ama şu, daha önce ki toplantımızda şunu belirtmiştik. Bu nedenden dolayı, bu toplantıya özeleştiri metniyle gelmek, kısa da olsa ben gerçekten bunu ancak kafamda oluşturabileceğim. Yani ana hatlarıyla kafamda oluşturabileceğim bir ortam bulabildim. Bunu yazıya geçiremedim. Ama özet de olsa, dağınık da olsa burada söylemem gereken şeyi söyleyebileceğimi düşünüyorum. Bu aşamada asgari olarak söylemem gerekenleri söyleyebileceğimi düşünüyorum. Ama bu şunla birleştirilirse tabii daha sağlıklı olur. Burda özeleştiriye giriş anlamında da olsa, asgari olarak değerlendirilmesi gereken anlamında da olsa düşünceleri söylemek ve daha sonraki toplantıya veya toplantı olmadan 15 gün 1 ay süresince bir zaman

koyarak bunu daha derli toplu bir metin haline getirilmesini istemek gibi bir yol da olabilir. Bunun şöyle de bir yararı olabilir. Aslında özeleştiri, her şeyden önce bir perspektif sorunudur. Yani neye göre, niçin özeleştiri ve onun için bu hem şimdiye kadar konuşulanlar bu perspektifi yani özeleştirinin oluşacağı perspektifi ortaya koymuştur ana hatlarıyla, hem de bundan sonra söylenecekler bu perspektifi daha da etkin yapabilir, somut hale getirebilir. O yüzden, iki bölümlü bir yol belki pratik duruma daha uygun düşüyor diye düşünüyorum. Şimdi, ana hatlarıyla, mümkün olduğu kadar özlü, söyleyebildiğimiz kadarıyla bir özeleştiri ve bugünkü perspektif ışığında zorunlu pratik çözümler açısından yaklaşmak ve daha derli toplu, kapsamlı özeleştiriyi de bir sonraki.

Veli yoldaş: Şimdi özeleştiri dediğimiz zaman, özeleştiriyi şöyle ele almamız gerektiğine inanıyorum. Geçmişe hataları ve sevaplarıyla sahip çıkıpta ve geleceğe yol gösterecek bir belge haline getirme. Bu anlamda hem kendi kendimize hesap verme hem de birlikte çalışacağımız diğer arkadaşlara hesap vererek, giderek kitlelere hesap vererek önümüzdeki çalışmalara ışık tutma olayı olarak alıyorum. Ve kendi aramızda yapılacak özeleştiriyi de iki bölümde incelemek istiyorum: Tek tek kişilerin yapacağı özeleştiri. Çünkü hepimiz çeşitli faaliyetlerde bulunmuş insanlarız ve bu faaliyetlerin sorumluluğunu, kişiler olarak taşıyoruz. İkincisi, belli bir teşkilat, yani geçmişte Yurtsever Devrimci Demokrat çevresinde toparlanmış olan arkadaşların Yurtsever Devrimci Demokrat adına yapabilecekleri bir özeleştiri. Bu arkadaşların da sorumluluk payına göre bu metni hazırlaması gerektiğine inanıyorum. Kendi aramızda tek tek arkadaşların yapacağı özeleştirinin biz bu toplantıya katılan, ya da çevremizde olan arkadaşlar arasında tartışmaya sunulabileceğine inanıyorum. Fakat hepimizi bağlayacak olan Yurtsever Devrimci Demokrat'ın özeleştirisinin bizzat Yurtsever Devrimci Demokrat çalışmalarına katılmış arkadaşlar tarafından yazılı bir şekilde yapılması gerektiği inancındayım. Bu anlamda, ben, kendi özeleştirimi hazırlamadım. Bunu hazırlayabilirim. Diğer arkadaşların da böyle bir çalışmaya girmelerinin önümüzdeki çalışmalarda birbirimize güvenimizin artmasında, eylem birliğimizin daha güçlü olmasında çok faydalı olacağı inancındayım. Tek tek arkadaşlar açısından.

Sabri yoldaş: Özeleştiri gereklidir. Özellikle yeni bir adımda özeleştiri mutlaka gereklidir. Ancak, kime karşı özeleştirinin açıklığa kavuşturulması gerekli. Yani biz esas olarak halkımıza ve devrime karşı özeleş-

tiri vermeliyiz. Yani bizim, kişilere karşı ya da herhangi bir gruba karşı özeleştiriyi ön plana değil, halka ve devrime karşı özeleştiriyi ön plana almamız gerekli. Bu özeleştiri, aynı zamanda bir tecrübeler özeti olacaktır ve oluşturmaya çalıştığımız harekete birçok açıdan açıklık getirecektir. Örneğin, tek tek kişilerin yaptığı özeleştiri de ordaki olumsuzlukların nedenleri siyasi açıklığa kavuşturulduğu zaman, bundan sonra izleyeceğimiz hatta ışık tutacaktır. Yurtsever Devrimci Demokrat'ın özeleştirisi de kendi eksikliklerinin bilincinde olup olmadığını ortaya koyacaktır. Bu anlamda, meselenin önümüze bir sorun olarak koyulmasını ve yazılı olarak geniş kapsamlı bir biçimde getirilmesini uygun görüyorum.

Kendimi ele alırsam, ben, hem kişisel anlamda bir özeleştiri yapmalıyım, yani kendimi değerlendirmeliyim. Bu değerlendirme içinde yaşadığım koşullarla birlikte, geldiğim ortamla birlikte ele alınmalı ve bunun ideolojik temelleri deşilmeli ve hangi noktalardan, hangi noktalara nelerle birlikte geldiğim, yani insanı, içinde bulunduğu üretim faaliyetinden, içinde bulunduğu ortamdan kopuk ele almak yanlış olur. Yani bu anlamda olumlu ve olumsuz derken, şunu anlatmak istiyorum: Niyet olarak olumluluk ve bu niyete uygun çalışmalardaki doğruluk, kararlılık ile bunlardan hangi oranda kurtulunduğu birlikte verilmeli. Yine buna bağlı olarak Yurtsever Devrimci Demokrat hareketinin gerek oluşumunda gerek gelişmesi içerisinde olumlu ve olumsuz katkılarımın ne olduğu belirtilmeli. Kişisel anlamda daha sonra meseleleri Yurtsever Devrimci Demokrat çerçevesinde ele alıp, kişiden soyutlayarak, onun özeleştirisi verilmeli diye düşünüyorum. Burada ayak üstü değil, yani birtakım laflarla geçiştirilmesi biçiminde değil, yazılı olmasının doğru olduğuna inanıyorum.

(Tutanağın orijinalinde 157. daktilo sayfası eksik./YN)

Bunları da anlatmalısın. Hayatımda hata olarak yansıyan, hâlâ ürün veren o kadar çok şey var ki, bunları ben anlattığım zaman, yarın beni savunmak zorunda kaldığınız zaman, konumumla birlikte, koşullarla birlikte görebilmelisiniz; savunulacak yan varsa savunulmalı, eğer mahkûm ediyorsak birlikte mahkûm etmeliyiz ki; benim mahkûm ettiğim bazı şeyler var ki, bazı konularda belki kendime haksızlık ediyorum. Bunu özeleştirimde de yani özeleştiri olarak gördüğümüz bazı noktalar olabilir ki, sadece benimle ilgili değil, arkadaşlarla ilgili bazı şeyler; hayır, bu meseleye böyle bakmamak gerekli denilebilir. Belki o

noktalarda da açıklık getirmek gerekli.

Gerek özel hayatımda gerek siyasi anlamda, yaptığım birtakım şeylerde, bazı şeylerin hatalı olduğunu buluyorum. Ancak, o günün koşullarında ben acaba o hataları yenebilir miydim? O gün taşıdığım bilinç unsuruyla ele aldığım zaman, o günkü ideolojiyle, o günkü kavrayışla, o günkü içinde bulunduğum hümanizmle. Ben ondan soyut ele alınabilir miyim? Yani bu anlamda özeleştirinin siyasi, ideolojik ve kültürel anlamda ele alınması gerekli. Yani kültürel anlamda derken, şunu söylüyorum: Her yaşadığımız farklı toplumun, farklı birimin bir kültür, bir ahlak anlayışı vardır. Bütün bunlarla birlikte konulması gerekli diye düşünüyorum.

Mehmet yoldaş: Yapmak istediğim şu. Şüphesiz böyle olmalı ve bu, hatta üzerinde daha çok konuşulmalı. Yani nasıl somutlanmalı, nasıl ele almalıyız? Hangi bakış açısıyla, hangi noktaları içermeli ve benzeri, biraz daha somut yapılmalı. Ama ben şunu zorunlu görüyorum. Bugün önümüze koyduğumuz adımlar açısından, isteyen arkadaşın veya somut olarak hakkında talep edilen arkadaşın en özlü biçimiyle de olsa sözlü de olsa, ki bu zaten kayda geçiyor, bu anlamda yazılı da olacak, söylemesi gerektiğini düşündüğü şeyleri söylemesini, hem şimdi atılan adımın daha sağlıklı olması açısından, hem ilişkilerin daha sağlıklı olması açısından zorunlu olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda özgür, isteyen yapmalı veya talep edilen yapmalı.

Ali yoldaş: İsteğe bağlı olarak değil de bir karar alınmalı, eğer yapılacaksa. Mesela iki bölümde, Mehmet yoldaşın belirttiği gibi önce sözlü kısmı, daha sonra yazılı. Buna mı karar veriyoruz, yoksa burda yapılmayıp, sadece bir defaya mahsus olarak sonra yazılı mı yapacağız? İkisinden birine karar verilmeli. Yani bugün burda isteyen yapabilir, isteyen yapmaz, bence bu çelişkili oluyor ve uymuyor bizim durumumuza.

Veli yoldaş: Bir kere eğer önümüzdeki çalışmaları engelleyecek bir durum yoksa, bugünden arkadaşlar önlerine bir özeleştiri yapma görevini koymalılar. Bugün burada sözlü olarak hazırlıksız olarak yapılmamalı. Hazırlıklı olan arkadaş varsa bu değişebilir. Ama hazırlıksız değil, hazırlıklı, yazılmış bir şekilde diğer arkadaşlara verilmeli; bunlar okunduktan sonra üstünde tartışmalar yürütülmeli. Bizim değinmek istediğimiz nokta bu. Diğer meselelere zaman kazanmak açısından da bu

önemli. İkincisi, ben, dün, Yurtsever Devrimci Demokrat'ın geçmişi üzerine soru sorduğumda, arkadaş belli oranda cevaplandırmıştı. Görüşüme göre, özellikle o arkadaş, kendini bu konuda daha iyi hazırlamalı. Ben, anlatılanların yeterli olmadığı inancındayım. Onlar, işte içimizde şu arkadaşlar vardı, böyle davranıyorlardı, bunlar vardı, böyle davranıyorlardı diye ikna edici olmayacağı inancındayım. Özellikle senin bu Yurtsever Devrimci Demokrat olayını iyi değerlendirmen, dıştaki çalışmaları iyi değerlendirmen ve bize kavratman. Yani bundan bundan dolayı bu gelişme olmadı şeklinde ya da 12 Eylül'den sonra dağılmanın sebepleri bu bu bu sorunlardı diye bize kavratıcı bir şekilde hazırlanman gerektiği inancındayım. Tabiii aynı şeyi Abi'den de bekliyorum ben. Diğer arkadaşlarla daha iyi tanışması açısından ve bugün bu maddeyi bu şekilde geçilmesinden, yani önümüzdeki herhangi bir toplantıda, ilk toplantıda hepimizin de yazılı bir şekilde hazırlanarak, bu özeleştiriyi tartışmamızdan yanayım ben.

(Burada, orijinal tutanakta, 159-196 daktilo sayfaları arasında yer alan bölümü kişisel-özel bilgiler içerdiği için yayına hazırlarken çıkarttık./YN)

PROFESYONEL DEVRİMCİLİK/ YÖNETİM SEÇİMİ/ ENTERNASYONAL İLİŞKİLER

Sabri yoldaş: Biz de profesyonel devrimcilik konusunda esas olarak çalışmama diye bir şey yok. Gerçekten bazı arkadaşlar çalışmayabilir. Bazı arkadaşlar, profesyonelliği, belli yerlerde çalışarak götürebilir. Arkadaşlara verilen görevlerle ilgili bir şey. Diyelim ki, Türkiye'ye profesyonel çalışma yapması için arkadaş gönderdik; diyelim ki, işçilerle bağ kuracak, işçilerle bağ kurabilmesi için, belki gidip onun bir yıl maden ocağında siyasi hiçbir şeye katılmadan, sadece insani ilişkiler temelinde... Bilemiyoruz, yani belki de gidecek orda belli ilişkiler götürecek, çevrede işçilerin güvenini sağlayacak yahut küçük küçük bilmem nelerle gidecek. Kendisini orada polisten de şundan da bundan da bir yıldır orada çalışan bir adamdır; tanınmıyor, bilinmiyor, hiçbir yerde bilmem nesi olmayan bir insan olacak. Yani çalışmalar arkadaşların niteliklerine göre, daha önceki tecrübelerine göre, polis tarafından bilinip bilinmediklerine göre, yeteneklerine, mücadelenin içinde bulunduğu koşullara göre, çeşitli biçimler gösterecektir. Yani profesyonel çalışma tarzı, tek tip çalışma değildir. Arkadaşlarımız olacak bir yığın, mesela askere göndereceğiz de bekleyecek. Biz eğer iki yıl içerisinde şunları şunları yapacağız diyorsak, arkadaşları belli bir dönemde, Türkiye'deki arkadaşlar da hep buradan gidecek değiller ya, askere gidecekler ve bekleyecekler. Her biri kendi bulunduğu yerde bekleyecek, bilmem ne yapacak. Örnek olarak söylüyorum yani. Bu ve buna benzer, bazen çok değişik durumlar var. Onun için, aylaklık bilmem nesine yol açacak bir şey düşünmüyorum. Ancak belli arkadaşlar var ki, örgütün belli komiteleri, belli organları var ki, somut olarak, her şeyi örgütsel işi olacak. Bu arkadaşlar, gidip bilmem ne fabrikasında çalışmaz. Ya da bilmem nerede herhangi bir şeyi yapamaz. Bu, önümüzdeki göreve ve gerekliliklere göre çeşitli biçimlere bürünecektir. Ki, ben de şuna katılıyorum; çeşitli grupların derneklerde adamları var, profesyonel devrimci ve oturuyor; bir çeşit işçilerden alınan paralarla geçiniyor. Mehmet arkadaş da buna,"devrimcilikten geçimini sağlama" diyor.

Veysel yoldaş: Bence, bu profesyonellik meselesinde RSDİP içerisinde Bolşeviklerle, Menşeviklerin arasında en can alıcı tartışmaya neden olan, tüzüğün birinci maddesi örnek gösterilebilinir. Bence, birinci maddenin esprisi profesyonel olmanın kıstasıdır. Sabri arkadaşın açıklamaları da bence buna uyumludur. Kısaca görev almak ve görevi partiye tabii olarak belirlemek. Hiçbir üretime katılmadan da (örgütsel görevi gereği) devrimci profesyonel olunabilinir; öğretmen, fabrika işçisi vb. herhangi bir iş alanında çalışarak da.

Sabri yoldaş: Eğer arkadaşlara, gerçekten taşıyamayacağı görevler veriyorsak burada hatalı olan o görevi yapamayan değil, o görevi seçendir. Eğer belli bir konuda uzmanlığı var, o konuda çok yetkinse, başka konularda da kendisini en azından uzman olmasa bile, yetiştirmeye çalışarak, asıl görevini alır. Biz, bu anlamda, soruna şematik bakmıyoruz. İnsanları bir yerden al, kaldır bir yere götür. Böyle bir şey de düşünmüyoruz. Gereklilik, yetenek, içinde bulunduğu koşulların değerlendirilmesi neticesinde, nerede iyi netice alacaksak, orada. İnsanların gelişmesiyle terfi etme, gelişme de buna bağlı bir şey.

Veli yoldaş: Şimdiki güce göre üç arkadaşın yeterli olabileceği düşüncesindeyim. Bir, buradaki çalışma için; bir öbür devletteki çalışmalar için, bir Türkiye'deki çalışmaları yapacak üç arkadaşın yeteceğini sanıyorum.

Ramazan yoldaş: Ben, kesin olmamakla birlikte, 3 de olur, 5 de olur.

Veysel yoldaş: Ben, üç olabilir diyorum. Hem nitelik açısından güçlü olması hem de sayı olarak, yani teki, tek sayıdan hareket etmek gerektiği için öneriyorum. Fakat bugünkü bu komitenin yapacağı işler açısından, yani bugüne kadarki konuşmamız açısından bu komitede yer alacak arkadaşlar, hem tecrübeli unsurlar olmalı; buradaki arkadaşlardan olacak, başka arkadaş yok. Hem de buradaki arkadaşların sürekli koordine olabileceği tarzda düşünerek seçilmesini öneriyorum.

Sabri yoldaş: Şimdi o halde, gizli oylama mı olmalı, açık oylama mı olmalı?

Bugün kurulu bir örgütlenmemiz, adı açığa çıkmış bir örgütlenmemiz olmamasına rağmen gerek uluslararası kuruluşların sağduyusu ile gerekse bizim konumumuz sonucu, kendiliğinden, belli ilişkiler oluştu. Ülke ismi vermeyeceğim, belli ülkelerle, hükümetler düzeyinde, belli ülkelerde, çok önemli kurtuluş hareketleri ile ilişkilerimiz var. Ve bütün bu ilişkilerde ortak nokta, adı açıkça konmamakla birlikte, gelecekte Türkiye'nin siyasi konumuyla bağlantılı olarak ele alınıyor. Biz, bu durumda, ya şöyle bir tavır takınacağız: Bizi abartıyorlar, bizim konumumuz öyle değil. Biz işte şu şu şu işleri yapan adamlarız aslında. Ya da bu açıdan değerlendirmek var: İkincisi ve doğrusu, bu meseleleri siyasi bir alternatif olarak değerlendirmek var. Evet. Biz şu gün, nicel ve nitel anlamda pek belirgin bir şey yok. Yani örgütlü anlamda,

yani bir Dev-Yol, bir Halkın Kurtuluşu, ya da bir Partizan, yani belli bir kuruluş yapısı var, bir T'K'P. Böyle bir durum yok. Fakat bütün bunlardan çok daha kısa zamanda gelişebilecek ve gerçekten daha örgütlü bir niteliğe bürünecek bir potansiyelimiz var. Yani bütün sorun, bu potansiyele giderken doğru gitmek, burayı kısa tutuyorum, daha sonranın konuşması olarak alıyorum.

Bugün sorun, bu hareketlere ilişki götürürken, nasıl ilişki götürmeliyiz. Yani biz, biz evet şuyuz, biz bunları bunları yapıyoruz. Bu hareketlerden bayağı siyasi devrim, giderek niteliklerine göre, önümüzdeki adımların gerekliliğine göre gerek maddî gerek manevî ilişkiler götürebiliriz. Bu konuda düşündüğüm şeyler şu: Bazı insanlarla, ilişkilerde, diyelim ki, A ülkesiyle siyasi devrim için mücadele veriyor, kurtuluş savaşı veriyor. Biz, belli olanaklarımızı bunlara verirken, ne adına vereceğiz. Onlardan ne isteyeceğiz. Yani biz onlara belki maddî olarak, insan unsuru olarak, siyasi alışveriş olarak belli şeyler götürürken; özellikle maddi anlamda bir şeyler götürürsek şöyle götürmeliyiz: Biz, bir kredidir; yarın siz de ülkenizde sonuca kavuştuğunuz zaman, iktidarı aldığınız zaman, siz de bize yardım edersiniz. Ya da şimdi sizin durumunuz böyledir, biz size bu yardımı yapalım, ilerde bizim de yardıma ihtiyacımız olur. Yani silah olsun, maddi yardım olsun, insan malzemesi olsun. Yani meseleler konurken bu ilkeler temelinde konmalı.

Çünkü biz de en az onlar kadar paraya, en az onlar kadar yardıma ihtiyacı olan insanlarız.

Çünkü biz de faşist çizme altındayız, biz bu çizmeden kurtulmak istiyoruz diye düşünüyorum. Bu ilişkiler bize bir yanıyla ülkedeki mücadeleyi derinleştirmeyi, gerçekten somut anlamıyla, objektif anlamıyla dikkate değer ve hesaba katılır bir niteliğe yükseltmeyi ve bu hareketin içindeki bütün arkadaşların kendilerini esas olarak bu görevlerin sorumluluğuyla, ciddiyetiyle biçimlemeleri gerektiğini, giyiminde, davranışında, kültür gerekliliğinde, siyasal seviyenin yükseltilmesine, oturmadan kalkmaya kadar, yemek yemeden, herhangi bir yerde normal sosyal ilişkiler içindeki tavra kadar, herkesin alabildiğine dikkat etmesi gerektiği zorunlulukları beraberinde getiriyor. Bu ayrı bir konu, bu, davranış, yaşam tarzı içerisine girecek belki, ama bu konularla yakinen bağıntılı, özellikle bu ilişkilerde görevlendireceğimiz arkadaşlar, yarın dünyanın çeşitli yerlerindeki ilişkileri için bir iki arkadaş yetmeyebilir, öyle arkadaşlar oluşturacağız ki, bu arkadaşlar hem diplomat hem savaşçı, yani burda iki şeyin birleşmesi gündeme gelecek. Yani başlangıçta işte askeri, siyasi bilgiler, uzmanlıklar, tecrübeler

kazanmak gibi birtakım şeyler söylerken, bugün biz dünyada, verilen kurtuluş mücadelelerini iki açıdan yürütüldüğünü somut olarak görüyoruz. Bir, silahlı savaşlar veriyor. Ülkede alabildiğine kan, dehşet, o acıların içinden geçiyor; fakat belli bir yerde giyimiyle, kuşamıyla, davranışıyla, inceliğiyle diplomat durumunda. Yani biz, bütün bunları birleştirmek zorundayız. Bu birleştirme de bize belli yükümlülükler getiriyor. Yani her açıdan.

Bunları ileride geniş biçimiyle açarız. Burda, daha önceki bir konuşmamda belirttiğim gibi, uluslararası ilişkileri genel perspektifimiz açısından ele almalı. Yani bir yanıyla siyasi devrime kimler hizmet edebilir, siyasi devrim kavgasında kimlerin yardımını alabiliriz? Bir; ikincisi, uzun vadeli bakış açımıza uygun, dünyanın neresinde kişiler, örgütlenmeler var? Onlarla nasıl ilişkiler götürmeliyiz? Yani bu bir program meselesi. Bu, bu anlamda, taktiklerin belirlenmesini gündeme getiren bir sorun. Bu konuda arkadaşların düşüncelerini öğrenmek istiyorum. Ben, kaba hatlarıyla durumu böyle koyuyorum.

Veysel yoldaş: Uluslararası ilişkilerde bence işte bugün dünyada komünist hareketlerin içine düştüğü durumu önemli bir etken olarak gündeme geliyor. Yani bir Üçüncü Enternasyonal'in yaşandığı dönemi yaşamıyor dünya. 3. Enternasyonal döneminde dünyadaki komünist partileri, en doğal bir şekilde enternasyonale üye ülkeler arasında ilişkiler götürüyorlardı. Bugün öyle bir karışıklık var ki, dünyada, bir Mc Carty'cilik o soğuk harp dönemi denilen dönem dünyada, komünistlerle komünist olmayan unsurlar arasındaki ilişkilerde bence, bir soğuk hava estiriyordu. Şimdi bir SB'nin gündeme gelmesi, içinde yaşadığımız dönemde. Sonra bir troçkistler dışında, 2,5. Enternasyonal denen Enternasyonal dışında ve bu 2,5. denilen, halen süren bir kurum, yani sosyalist enternasyonal. 4. Enternasyonal'de troçkistlerinki oluyor. Yani bunların dışında, resmi olmayan, uydu biçiminde odaklaşmalar var; esasında SE, SB'nin çevresinde oluşan gruplar. Bu açıdan dünya bence, birbirine geçen siyasi bir yelpaze yaşıyor günümüzde. O yüzden, Latin Amerika'dan, Ortadoğu'ya kadar, dünyanın her yerinde ulusal kurtuluş hareketlerini sürdüren örgütler, bir taraftan sosyalizmden esinleniyor. Diğer taraftan sosyalist değil. Bir taraftan SB ile ilişki götürüyorlar, yani bunun da nedeni şu, ABD'ci hegemonyacılara karşı, veyahut ta doğrudan doğruya ABD emperyalizmine karşı gelişmiş bir mücadelede olduğundan diplomatik ve birtakım yardımlar biçiminde ilişkiler gidiyor. Fakat içine girdiği zaman aslında

Sovyetler'le de siyasetlerin özdeşleşmediği, hatta karşı oldukları görünüyor. Böyle bir durum var. Bence, biz, ilişkilerimizde, sizin koyduğunuz çizgiyi esas almalıyız. Yani biz, Türkiye'de devrim yapacağız. Yani biz, siyasi bir alternatifiz. Bu espriden hareketle, bizim, yani bizim iç işlerimize karışmama temelinde, bizimle ilişki götürmek isteyen antiemperyalist ve antifaşist olma temelinde, her grupla ilişki götürülmelidir. Ve hükümetler düzeyinde götürülen ilişkilerin de bence esas şu olmalıdır, yani o ülkedeki, biz kendi görüşlerimizden taviz vermeden, ama bu taviz vermeme şu değil, bu insanlarla işte biz şuyuz, siz de busunuz, görüşlerimiz budur, işte biz size bunu dayatıyoruz biçiminde değil. Yani buna diplomatik bir üslup bularak ilişki götürmek gerekiyor. İşte burda ileriki dönemde bence, yine şu olabilir, yani yazılı hale de getirilebilir. Fakat en belkemiği olacak şey, yani iç işlerimize karıştırmamak ve başkasının da iç işlerine karışmamak temelinde ve antiemperyalist, antifaşist örgütlerle ilişki götürülebilir.

Sabri yoldaş: Şunu açıklığa kavuşturmak gerekir: Bir ülkede hem hükümetlerle hem de komünist unsurlarla ilişkideyiz.

Veysel yoldaş: Bu tamamıyla illegal bir örgütün illegal disiplinine uygun bir disiplinle götürülmelidir. Ve ayrıca şu da olmayacaktır: Biz, o ülkenin, o devrimci örgütüyle ilişki götürürken açık olamayız, yani o ülkenin içine yönelik meselelerde, o ülkenin içerisinde, onların çalışmasıyla iç içe giremeyiz. Ama şu olabilir: Diyelim ki, burda, El-Fetih'ten örnek verilebilir. Gerçi El-Fetih'ten örnek verirken açıklık getirmesi açısından. Çünkü El Fetih'le biz, öz itibarıyla ayrı siyasetleri savunan iki yapıyız. Bir taraftan Türkiye Cumhuriyeti ile diplomatik ilişki götürürken, diğer taraftan Türkiye'deki birtakım örgütlerle şu veya bu düzeyde ilişki götürüyor. Birincisi legal, ikincisi illegal temelde gelişen bir ilişki. Fakat şuna da dikkat ettikleri inancındayım. Bir ülkenin iç işlerine karışmama. Yani bir El-Fetih gerillası, Türkiyeli bir gerilla ile Türkiye'nin içine yönelik bir eyleme girmez. Türkiyeli bir örgütle, Filistinli örgütler resmi olarak Avrupa'nın bir yerinde, Türkiye'deki antifaşist, (rejimi kınama temelinde), bir gösteriye, bir panele, bir konferansa katılır. Bu da zaten bir ülke bize şunu dediği zaman, "sen işte benim ülkemdeki şu örgütün falanca yerdeki toplantısına gitmişsin" dediği zaman, zaten bu o zaman kendi içişine karışma durumuna girer. Yani o örgütün içişlerine karışma meselesine girer. Ve bu meselede de biz, iktidar alternatifi olduğumuz sürece, Türkiye'de bizimle aynı

görüşleri paylaşmasa da bizim kendi ülkesindeki örgütle ilişkimiz olduğunu bilse de gelecekteki beklediği çıkarlar açısından, bu çıkarlar şu değil, yani bir Acil'in, Hatay bölgesini Suriye'ye bahşetmesi biçiminde değil. Yani çıkar dediğim, bizim iktidar olmamızda onun ülkesinin ve kendi uyguladığı uluslararası politika açısından bugünkü Türkiye'deki iktidara tercih edebileceği bir iktidarın çıkabileceğini düşündüğündendir. Yani bundan dolayı ve bizi de iktidar alternatifi olarak görüyorsa, ilişkiden çekinmeyecektir. Onun için bugün özellikle Ortadoğu'da Türkiyeli siyasetlerin sürdürdüğü ilişki bu anlamda yüzkarası bir ilişkidir. Yani bir ajan örgüt ilişkisidir. Bu yönden, kendilerinin içişlerine müdahale edilmektedir, siyasetine müdahale edilmektedir ve ilkeler düzeyinde tavizler verilmektedir. Yani biz, ilkesel aciliyet göstermeyen meselelerde uzlaşıcı davranabiliriz. Ama ne zaman ki bizim ilkelerimize müdahale getiriyor, o hususta kesinlikle tavizkâr olamayız. Yani bu dediğim gibi, içişlerimize kimseyi karıştırmayız. Biz, ülkemizin, gerçekten halkımızın çıkarlarına, zarar veren herhangi bir ilişkiye giremeyiz. Veyahut ta herhangi bir ülkenin kurtuluş hareketinin ya da devletin emriyle, onun askeri gibi davranamayız. Bu temel anlayış içinde bence devletlerle ve kurtuluş hareketleri ile ilişki sürdürülebilir.

Veli yoldaş: Dışımızdaki hareketlerle veya uluslararası diğer ülkelerdeki hareketlerle ilişkiler meselesinde ben öncelikle tespit edilmesi gereken şeyin bir dış politika olduğu inancındayım. Bu dış politika doğrultusunda, dışımızda olan bu hareketlerle veya bu düzeyde ilişkilerin kurulabileceği inancındayım. Bu ilişkileri şu üç sırada incelemek isterim.

1. Öncelikle diğer ülkelerde kendimize yakın olduğunu düşündüğümüz ya da aynı görüşte olduklarını düşündüğümüz hareketlerle kardeşlik ilişkileri ya da yakın ilişkiler. Bunlarla ilişkilerimiz, sadece maddi ya da manevi ilişkiler değil, aynı zamanda teorik, ideolojik mücadeleyi dünya çapında sürdürebilmenin bir yolu olarak düşünüyorum.

2. Yine aynı ülkelerde, bize yakın olanların yanı sıra, diğer ilerici hareketlerle sürdürülecek ilişkiler. Buralarla da ilkemiz, dışımızdaki diğer ilerici hareketlere uyguladığımız politika doğrultusunda olmadı. Yakınlık düzeyi, siyasal durumları, tavırları.

3. Somut durumlarda burjuva hükümetleriyle ya da diğer burjuva devletleriyle, emperyalist ülkelerle somut olaylarda girişebileceğimiz ilişkiler ki, bu daha çok diplomatik düzeyde ilişkiler olacaktır.

Somut bir sorun var.

Örneğin Türkiye'de askeri iktidara Avrupa Parlamentosu'nun desteğini çekmesi olayı. Bu durumda sosyal demokratlarla, sosyalistlerle düşünülebilecek bir eylem, ya da bu hareketlerden bizi direk destekleyecek, tanıma şeklinde ya da başka yollarla, çeşitli konularda somut oturup tartışarak dış politikamıza uygun ilişkiler geliştirilmeli. Abi'nin söylediği yardım meselesinde, ulusal kurtuluş hareketleri mutlaka gücümüz oranında desteklenmeli. Fakat bu konuda oldukça sıkı tutulması gerektiği inancındayım. Zira, bizim Türkiye devriminde oldukça büyük bir maddi güce ihtiyaç var. Ola ki, çeşitli ülkelerde, cephelerde çarpışma, zafer, gün meselesi, bu durumda bizden mali yardım talebi var, o zaman da görüşüme göre, kredi şeklinde olmalı. Zira bizim, Türkiye'de devrim yapabilmemiz gerçekten büyük malî yükümlülüğü gerektiren bir olay. Adamların tanklarını, toplarını düşünecek olursak, yıkmak istediğimiz iktidarın karşısında alternatif olacak güçlerin, o bizim teorik olarak propaganda-ajitasyonda söylediğimiz, işte düşmanın silahlarını alırız falan sözleriyle olmayacağı inancındayım. O ileriki bir dönemde gerçekten belli bölgeler kurtarılırsa falan olabilecek bir olay. Ya da şehirlerde büyük kitleler halinde bir ayaklanma olursa düşman silahını alacaksın. Fakat o güce erişmek belli bir silahlanma olayı, karşı silahlanma olayı, düşmana karşı.

İkincisi, insan gücü olarak, bizim dışımızdaki ülkelerde, cephelerde çarpışma. Ben, bu konuda, mesela Filistin'de falan çarpışmayı bugün gerekli olan şey olarak görmüyorum. Bizim ülkemizde çarpışacak insana ihtiyacımız var. Kendi aramızda iş yapacak, bizimle beraber mücadele edecek insan arıyoruz; bir sürü arkadaş, Filistin'de, şurada burda çarpışıyor. Bu hani, uluslararası dayanışmanın bir gereği. Fakat bu arkadaşların kendi ülkemizde çarpışabileceğini ve o şartların yaratılması için enerjimizi harcayacağımız inancındayım. Bu, şunu dıştalamıyor: Eğer biz, arkadaşları koruma, eğitme anlamında oralara göndereceksek, onu ayrı düşünüyorum. Kaldı ki, eğitimin kendi ülkemizde de yapılabileceği düşüncesindeyim.

Ali yoldaş: Sorun, daha önce tartışıldı sanıyorum. Burda yeniden değinmek gerekirse, bence, buna iki açıdan yaklaşmamız gerekiyor: Birincisi, bizim hareketimizin, yani komünist hareketin oluşum sürecinde götüreceği ilişkiler. Bunlar hem şimdiki durumumuzu hem dünyadaki komünist hareketlerin veya Dünya Komünist Hareketi denen şeyin bugünkü durumuna bakılırsa, çok daha sınırlı ilişkiler getirecek.

Yani, bu nitelikte olan kimler var diye bir düşündüğümüz zaman, bir yerde, çok az ilişki kurabileceğimiz güçler var. Bizim de oluşumumuzun daha belirginleşmemesini dikkate alırsak. Fakat bu, kendisini şu şekilde gösterebilir:

Açık kendisini marksist-leninist, ya da komünist gören gruplara yaklaşma sorunu. Bu, hem uzun vadeli bir sorun bence. Uzun vadeli derken, bizim nihai hedefimizle de ilgili. Aynı zamanda şimdiki yakın siyasal iktidarı alma hedefimizle de ilgilidir. Yani dayanışma bakımından. Esas olarak da uzun vadeli, yani diyelim bir sosyal demokrat hükümetle kuracağımız ilişkiden çok daha farklıdır. Sosyal demokrat bir hükümet ya da partiyle kuracağımız ilişki, kısa vadeli bir eylemde geçici olarak söz konusu iken; böyle bir durumda, komünist teşkilatla bizim kendi teşkilatımızın kuracağı ilişki, sadece bir defalık veya kısa vadeli siyasal amaçlar için değil, uzun vadeli, dünya devrimini amaçlayan, dünya devrimine hizmet eden, dünya çapında çeşitli gereklerine ortak olarak üstlenmeyi amaçlayan bir birliktir. Mesela enternasyonal bir birliğin oluşturulması, yeniden oluşturulması, dünya çapında.

Sabri yoldaş: Komünist olan hareketlerle ilişki kurmak istediğimiz zaman, hangi nitelikleri aramalıyız?

Ali yoldaş: Burda belirleyici şeyler, birincisi bizim bakış açımızla da ilgilidir. Yani biz, kendimize komünist derken, hangi kıstaslardan yola çıkıyoruz. Bence, diğer gruplara yaklaşırken de bu kıstaslar söz konusu olmalı. Mesela Marksizm-Leninizm, işçi sınıfının dünya görüşüne bağlılığı, onu savunmayı; aynı zamanda körü körüne itaati, körü körüne takipçiliği değil, eleştirel olmayı, dünya işçi sınıfının tecrübelerini eleştirel ve özerk bir şekilde ele almayı, bundan dersler çıkarmayı; dünya devrimi, yani bütün dünyada sosyalizmin kurulmasını hedef almayı ve bunun gereklerini hem kendi ülkesi açısından, kendi ülkesinde devrim yapma ve bunu sonuna kadar sürdürme, hem de dünya devrimine katkıda bulunma; her alanda, bunun gereği olan uzlaşmaz militan savaşçı ruh.

Sabri yoldaş: Öyle yerlerde, öyle partiler var ki, adları şu ya da bu parti, dışardan baktığın zaman sanıyorsun parti var; parti olarak sanıyorsun, soruşturuyorsun, kimse tanımıyor, halk kesinlikle bu insanları tanımıyor, üç kişilik bir grup. Başlangıçta üç kişi de olabilir, tek kişi

de olabilir. Ancak, gerçekten uzun bir süreden beri varsa ve kitleyle bağları yoksa, biz bu konuda nasıl bir tavır izlemeliyiz. Yani şunu diyebilir miyiz, bunlar siyasi olarak, teorik olarak çok doğru şeyler söylüyorlar, fakat beş senedir bir güç olamadılar? Burda bir eksiklik var. Biz, bu insanlarla ilişkiyi nasıl götürmeliyiz? Mesela Partizan'a bakıyorsun, bilmem ne komünist partisi, bilmem ne hareketi falan, 20 tane isim sayıyor sana. Dıştan baktığın zaman, uluslararası bir ilişki var, uluslararası bir birlik, uluslararası bir dayanışma görülüyor. Yani bu konularda düşünceler somutlaşırsa yararlı olur.

Ali yoldaş: Bu konuda kıstasları dikkate alırsak, kendisine marksist diyen partilerin %95'i bu eksikliği taşımaktadır. Yani bütün çabaları, soyut teori düzeyinde kalmakta; pratikte, 10 sene, 15 senelik bir parti, kitlelerle sağlıklı bir bağ kuramamış. İlişkilerimizde bunu da dikkate almak gerekiyor. Fakat bunu dikkate alırken, onları ilerletme, bence sorun şu: Demin iki şekilde ele alınmasını söylerken, Dünya Komünist Hareketi'nin zaten şu anda, yani bu olayın kendisi belirgin değil. Bizim, bu olayın belirginleşmesi için mücadele vermemiz gerekiyor. Aynı zamanda çeşitli ülkelerde, işin teorisini yapan, ama teoriyi aynı zamanda eksik ve yanlış ele aldığı için maddi bir güç haline gelemeyen teşkilatlara da eleştiri, onların gelişimini dikkate alma, çeşitli ülkelerde, bizim de etkimizle veya oluşturacağımız, vereceğimiz yeni perspektiflerle böyle bir süreci hızlandırmayı da içerir. Bence, bu uzun vadeli. Şu anda, belki bugün ilişki kurulabilecek hiçbir güç somut olarak tespit edemeyecek durumda da olabiliriz; yani iş karar vermeye gelince. Ama perspektif olarak, dünyada komünist hareketin yeniden oluşmasına katkıda bulunma, bunun için uğraşma ve ben, bunu, uzun vadeli ilişkiler olarak ele alıyorum, bizim de oluşumumuza bağlı olarak ele alıyorum.

İkincisi dediğim, bizim yakın süreli siyasi hedeflerimiz. Mesela diyelim, faşist diktatörlüğü yıkma ve bir demokratik cumhuriyet kurma sürecinde gireceğimiz ilişkiler. Bu, eğer varsa, komünist teşkilatlarla daha önce oluşturduğumuz bağlar da bunun içine girer. Yani yardımlaşma bakımından daha değişik biçimde. Bundan önceki tartışmamızda, komünist parti ve Yurtsever Demokrat Parti örneğinde tartıştığımız gibi, değişik bir örgütlenme tarzı altında, değişik biçim altında, bu tür hükümet ya da partilerle ilişkiler, diplomatik ilişkiler; tabiii ki, bu maddi yardımı da içeren ilişkiler kurulabilir. İşte bunlar, bugün eğer dikkatli bir şekilde bakılırsa soruna, bu tür ilişkiler diğerlerinden daha

olanaklı şu anda. Çünkü diğerinde, komünist olup olmadığına karar vereceğimiz bir teşkilatın varlığını düşünmek gerekiyor. Bizim kendi oluşumumuz henüz bu durumda.

Diğer tarafta birçok sosyal demokrat parti, hükümet, açıktan açığa meydanda, niteliği meydanda ve bizimle, bu temelde, yani yakın siyasal hedefler temelinde dayanışmaya hazır. İkinci şıkta, somut adımlar daha kolay atılabilir. Ama birincisinde hem kısa vadede somut adımların atılması zor. Ve ben, bunun uzun vadede ele alınması gerektiği kanaatindeyim. Mesela Almanya'da kendisine birçok "komünistim" diyen örgüt var. Bizim, bunların hepsinin niteliğini düşünmemiz gerekiyor, ona göre ilişki götürmek. Belki ilişki götürecek hiçbiri çıkmayacaktır. Bu açıdan mesela. Arnavutluk, onunla hemen ilişki götüremeyeceğiz, düşünmemiz gerekiyor, belki hiç götürmeyeceğiz, belki de onu, sosyal demokrat diye düşündüğümüz partilerden biraz ileri de olsa, komünist bir ilişki değil götürülecek.

Birincisi, yani komünist ilişkiler, şu andaki komünist teşkilatların veya komünist olma iddiasındaki teşkîlatların dünya çapındaki durumu göz önüne alınırsa; yani onların maddî bir güç teşkil etmediği durumu göz önüne alınırsa, yakın gelecekteki siyasal hedeflerimiz açısından bu tür ilişkilerin pek büyük bir önemi olmayacaktır; yani bizi ilerletme veya geri çekme bakımından. Bunun bence uzun vadede ele alınması gerektiği düşüncesindeyim.

İkincisi de dediğim gibi, olanaklı ve kısa hedefli durumda (siz birkaç tanesini saymıştınız), bunlarla karşılıklı yarar temelinde, biz de onlardan yararlanmayı hesaplayıp, onların reformist, sosyal demokrat, revizyonist durumunu gördüğümüz halde, aslında onlar da bizim bu durumumuzla faydalanmaya çalışıyorlar. Yani bu sebeple, bize karşılıksız yardım etmiyorlar.

Bunun için benim özellikle önem verdiğim şey, bu konunun bilinmesi, buna göre uyanık davranılması. Yani yarın bir ülkenin sosyal demokrat hükümetinden alacağımız diplomatik ya da maddî yardım, bizi, ona bağımlı duruma düşürmemeli. Yani ilişkilerimizi böyle ilkeli bir şekilde götürebilmeliyiz. Zaten komünist olarak götüremeyiz.

Diyelim ki, Yurtsever Demokrat Parti olarak götürüyoruz ve siyasal bir devrim, demokratik bir cumhuriyet ya da kurucu meclis için ilişki kuruyoruz. O temelde olsa bile, bağımlılık ilişkilerine girmeden; ya da iktidarda olmayan bir sosyal demokrat parti olsun, sosyalist parti olsun, yakın gelecekteki hedefler için, ilişkiye karşı değilim; ama bağımlılık ilişkilerine girmemek koşuluyla. Ama somut olarak, diyelim ki,

ikinci tür ilişkiler için şu veya bu parti, şu veya bu hükümet, bize, hangi temellerde yaklaşıyor? Ona nasıl gidebiliriz? Bunlar, tek tek tartışılacak konular.

Sabri yoldaş: Bir defa şu açık, biz, birtakım insanlarla kesin bağımlılık ilişkisine girmiyorsak, ama bize belli maddî yardımda bulunuyorlarsa, biz, en azından borç olarak buna sahip çıkarız; borç olarak sahip çıkmak zorundayız. Yani o anlamda muhatabız. Ancak, bizim hiçbir ilişkimiz, bu ilişkilerde bağımlılık getirmemeli. Yani belli vaatler, ticari vaatler ya da bilmem ne, benzeri şeyler getirmemeli. Bizim, revizyonistlerle dahi olmak üzere, sosyalemperyalizmi savunuyor; ABD'ye olmak üzere, bir devlet çatısı söz konusu olduğu zaman, bunlarla ilişkilerimiz, sosyal ve siyasal konumumuz farklı olmakla birlikte, belirli bir çerçevede, uluslararası bir arada yaşama anlayışı içerisinde ticari ilişkiler götürürüz; bu ayrı bir şey. Bugün bu konuda Arnavutluk gibi düşünmüyorum. Arnavutluk, falan filanlarla ilişki götürülmez diyor. Ama ABD emperyalizmiyle bilmem ne emperyalisti ile, şunla, bunla uluslararası planda mal alıyor, petrol veriyor. Yani, bu tip ilişkilere, bu anlamda, girilebilinir diye düşünüyorum. Ancak, öylesine tarihi anlar yaşanabilir ki, yani belli bir ülkenin hükümetiyle ilişkide, eğer bizim onlara koyacağımız tavır ordaki mücadeleyi yükselten bir tavırsa, politik plânda belki ilişkileri keseriz. Bunlar ayrı şeyler.

Mehmet yoldaş: Bence, bugün uluslararası ilişkilerin her zamankinden daha çok önemi var. Bu uluslararası ilişkiler deyince de marksist-leninistler için açık. Hepimizin söylediği, öncelikle ilişkiler alanında bizim için temel olan marksist-leninist düzlemde ilişkileri geliştirmek. Ama bunu soyut olarak söylemek pratik hayatta ne ölçüde çözüm getirecektir o ayrı bir sorun.

Bir kere her zamankinden daha fazla gerekli. Çünkü komünist bir otorite yok ortada. Eskiden SB vardı, onun otoritesi, bir gücü birleştirmeye yetiyordu. Giderek Çin, en son Arnavutluk'a kadar düştü. Ama yine de çok önemli bir olguydu. Şimdi o da yok. Ve ortada hiçbir şekilde otoritesini kurabilecek, henüz devrimini gerçekleştirmiş bir parti de söz konusu değil. Avrupa partilerinden, benim uzaktan en büyük sempatimin olduğu İspanya KP(M-L) buradaki arkadaşlardan öğreniyorum; herhalde onun da diğerlerinden pek farkı yok. Bunun gibi. Mesele böyle olunca, bir kere büyük bir zaaf var ortada. İkincisi, zaten ideolojik olarak büyük bir belirsizlik, karmaşa zaafı var. Oysa tersine olarak

dünyada savaş koşulları yoğunlaşıyor. Ve sosyal emperyalist, komünist maskeli Çinliler var ortada, komünist maskeli ve benzeri bir sürü burjuvazinin körüklediği komünist maskeli devrimci akımlar var. Ve önümüzdeki savaşta bir sürü şey bu akımların körüklediği sosyal şovenizm, sosyal yurtseverlik vb. gibi şeyler gelişecek.

Burjuvazinin, devrimci hareketi, komünist hareketi, işçi sınıfını burjuvazinin kuyruğuna takmak, bir emperyalistin peşinde sürüklemek gibi şeyler en üst boyutlarda kendini gösterecek; şimdi de gösteriyor zaten. Bütün bunları önlemek, gerçekten emperyalist savaşa karşı işçi sınıfını çıkarmak, savaşı önlemeye çabalamak, savaş ortaya çıktığında, işçi sınıfının tek tek ülkelerde iktidarı ele geçirmesini sağlamaya çalışmak vb. gibi leninist tezler, leninist doğrular ışığında hareket ettiğimiz zaman, yani bu birliği bir an evvel sağlamanın, sağlayabilmenin ne kadar belirleyici olduğu ortada. Ama, uzatmamak için çok hızlı geçiyorum. Pratikte mümkün değil.

Bunun mümkün olabilmesi için birinci koşul, gerçekten, işte dünya çapında Marksizm-Leninizm'in sesi, çeşitli biçimlerde köreltilen tezlerini o çamurdan aydınlığa çıkarmak, bugün yeni olarak ortaya çıkan sorunlara açık cevaplar getirebilecek olgunlaşmayı sağlamak vb. gibi, çok zor, ama o ölçüde de önemli, tarihi olarak belirleyici olan görevler var. Ve bugün biz, kendi dışımızda böyle bir mihrak görmüyoruz ki, öyle bile olsa, kendimiz de yükümlüyüz.

Ama bizim önümüzde de daha önce söylendiği gibi, böyle kendi ülkemizdeki devrimin yanı sıra, ki o devrimin de yolunu aydınlatacak olan böyle bir görev var, esas belirleyecek olan da budur.

Yani Marksizm-Leninizm'i oportünizme ve revizyonizme karşı savunmak ve günümüz koşullarında onu açıklamayı başardığımız oranda buna katkıda bulunduğumuz oranda marksist-leninist birliği dünya çapında gerçekleştirmeye de katkıda bulunabiliriz. Aksi halde bulunamayız. Ve kendi dışımızdaki mihraklardan bunu bekleyip oturma diye bir tavır da söz konusu olamaz. Yani Komünist Enternasyonal'in sağlanmasının birinci koşulu Marksizm-Leninizm'i her türlü oportünizme karşı savunmak ve günümüz koşullarında geliştirmek çabası oluyor; bir de kendi ülkemizdeki devrimi en doğru bir şekilde yürütmeye çabalamak.

Şimdi bu durumda, kendisine, "komünistim" diyen örgütlerle hiç ilişki kurulmamalı mı? Veya nasıl ölçüler kullanılmalı? Bence, şöyle ölçüler kullanılmalı: Şu anda nasıl belli bir marksist oluşumu sağlamak için belli esnekliklerde yaklaşıyorsak belli konularda tartışılabilir şey-

ler olarak koyuyorsak, bir kere genel meselelerde, bazılarında uzlaşmaz olmak, bazı meselelerde de tartışılabilir olarak almak meseleyi; özellikle temel siyasi meselelerde; işte emperyalizme, sosyalemperyalizme, revizyonizme karşı meselelerde, savaş meselesinde, kendi ülkesindeki burjuvaziye karşı tutum meselesinde vb. gibi temel meselelerde uzlaşmaz olmak; ama onun dışındaki bazı teorik meselelerde, sosyalist iktidarın inşası vb. başka meselelerde, Mao Zedung meselesi gibilerinde daha esnek olmak. Bu anlamda hoş görülü bir tartışma ilişkisi içinde olabilmek.

Şuna gelince, bence gerçekten bir partiyi parti eden vasıflardan biri, onun ne söylemesi değil, Lenin'in dediği gibi, II. Enternasyonal oportünistlerinin çekmecesinde dünyanın en devrimci sözleri kilitli. Yani söz olarak alındığı zaman, en komünist, bizden çok daha komünist bir sürü teşkilat çıkabilir ortaya. Ama bu ne yapmış ne yapıyor? Bunun önemli koşullarından biri de onun kitle ilişkileridir. Yani bir partinin kitlelerle canlı bağları yoksa, giderek gelişip kitlelere önder olma yolunda ilerlemiyorsa, gün gün bir şeyler katmıyorsa, o partinin komünist partisi olmasından şüphe etmek gerekir. Ne kadar parlak laflar ediyorsa etsin.

Nitekim, hayat bunu kendi ülkemizde de çok açık bir biçimde gösteriyor. Sonra, Tiran Radyosu'nun bile işte şu parti bunu yaptı, bu parti bunu yaptı meselesinin artık pek de gerçekleri yansıtmayan, çok abartılı şeyler olduğunu görüyoruz. Daha önce Pekin öyle idi. O zaman şimdi belli bir hoşgörülülükle ve bu marksist-leninist düzlemde uzun vadeli ve esas olarak bunu kendi çabalarımıza da bağlı olarak çözümleyici bir mesele olduğunu kabul ederek, o çeşitli hareketlerden mümkün olduğunca öğrenerek, ama bu meselenin üzerine böyle falan partiyle filan masada görüşme veya onlarla randevu alarak görüşme biçiminde bir aceleciliğe düşmeden, yani daha çok teorik bir perspektif, siyasal bir perspektif ve işte ona uygun, gerçekten sağlıklı unsurlar gördüğümüzde de onunla ilişki geliştirmek. Ama herkesle teorik, siyasal düzlemde mümkün olduğu kadar yoğun, kendini tanıtıcı, onları öğrenici bir ilişki sürdürerek. Ama ikide birde, Türkiye'de bazı grupların yaptığı gibi çantalar elde, falanla görüşmeliyiz, filanla, tabela örgütleriyle buluş, bu yanlışa da bence düşmemeliyiz. Bu düzlemde ele almak gerekiyor.

Bence bizim için esas belirleyici olan ilişkiler bu dönemde, somut olarak, pratik olarak mümkün olan ilişkiler ikinci şıkta, yani devrimci-demokrat düzlemdeki oluşumumuz etrafında olacaktır. Ve bence,

mesela marksist-leninist düzlemde, Sabri yoldaşın, gidip, şu bu grupçuk veya örgütle görüşmesi çok yanlış bir olay olur. Çünkü pratikte, bu hani gizleyeceğimiz falan dediğimiz şeyi birinci aşamada ortadan kaldıran ve kısırlaştıran bir olay olarak kalır. Ama öbür düzlemde, yani devrimci demokrat temelde öyle bir kimlikle, tüzel kişilikle bu tür örgütlerle de bağ kurabilir ve esas olarak da bence, yani sözde marksist olmayabilir, marksist-leninist olmayabilir; ama bugün dünyadaki esas hasımlara karşı mücadele eden, kendi ülkesinde de gerçekten egemen sınıflara karşı mücadele eden, çeşitli hataları eksiklikleri de olsa, mücadele eden savaş örgütleri ve kitle dayanakları olan savaş örgütleriyle ilişkiler kurup, geliştirmek gerekir.

Mesela somutlarsak, İran'da Halkın Mücahitleri. Bence, İran'da Halkın Mücahitleri, ideolojik zaafları, şusu busu ne olursa olsun, mutlaka ciddiye alınması gereken ve onlardan öğrenilmesi, onlara öğretmeye çabalamak, karşılıklı da yardımlaşma işini saklamaya çalışmak gereken bir örgüt. Veya FKÖ. Yani bunun gibi. Kendi ülkemizin çevresinde, dünyanın başka yerlerinde aynı şey olabilir. Salvador'daki Kurtuluş Cephesi falan gibi. Bence en önemli olan ve pratik olarak da mümkün olan ilişkiler bu düzeyde olacak. Şimdi aynı düzlemde bir de hükümetler, emperyalist burjuvazi veya muhalefette olan burjuva kanatlar vb. ile ilişkiler bile söz konusu olabilecek. Şimdi söz konusu, gelecekte de olabilecek. Bence, bunların hiçbirinden korkmamak gerekiyor. Eğer biz kendi temelimizi koyuyorsak, eğer bu temelde karşı tarafın da kendi temelini göz önüne alarak, onu bizim gibi düşünmeye zorlamadan, ilişkinin hangi temelde olduğu meselesinde de kendi temel ilkelerimizden taviz vermiyorsak, hatta bu şunu da içeriyor: Yani temel konularda taviz vermemek koşuluyla esnek de davranabiliriz; bazı meselelerde uzlaşabiliriz de. Yani anlaşma, karşılıklı uzlaşmaktır bir yerde. Hem adama, sen burjuvasın, biz proleteriz diyoruz; hem de bütün meselelerde bizim dediklerimizin aynısı olacak diye bir anlayış söz konusu olamaz. Ama bu hangi tür bir anlaşma olduğu meselesidir. Gerçekten kötü olan uzlaşma değil, hangi türde bir uzlaşma olduğudur. Devrimi mi güçlendiriyor, yoksa burjuvaziyi mi güçlendiriyor, genel olarak karşıdevrimi mi güçlendiriyor? Bu temelde, yani devrimi güçlendirecek tarzda ilişkiler biz tabii ki kurabiliriz. Ve somut olarak emperyalistler arası çelişmeden tabiii ki yararlanılabilinir. Geçici, bu temelde geçici uzlaşmalar tabiii ki kurulabilir, ilişkiler tabiii ki kurulabilir.

Bunlar, gerçekten perspektif sorunu ve ne için yapıldığı. Bu konuda da Lenin çok açık, her şeyi söylüyor. Ve zaten pratikte de uygulamış.

Bu konunun bir özel yanı. Diyelim ki, bir ülkede hem hükümetle hem de ona karşı muhalefetle ve mücadeleyi yürüten örgütlerle ilişkilerimiz meselesinde biz gerçekten açık bir biçimde ve açık bir temelde ne için neyi yaptığımızı bilerek, bu temelimizi göz ardı etmeden hareket edersek zaten böyle sorunlar çıkmaz. Çıktığında da karşı taraf bunu kabul etmek zorundadır. Yani bizim niçin öyle bir ilişki sürdürdüğümüzü, kendisiyle nasıl bir ilişki sürdürdüğümüzü açıkça bilir ve buna razı olur. O razı olmuştur buna zaten. Ama biz, gerçekten tutup da diyelim ki, bir hükümet bize bir sürü olanak sağlayacakken, hiç adı sanı belli olmayan veya üç beş kişiden ibaret bir grupla da ilişki adına, o ilişkiyi zedelememeliyiz bence. Yani o tür bir ilişkiye ya girmemeliyiz veya giriyorsak, çok dolaylı falan girmeliyiz. Ama diyelim ki, Humeyni'yle ilişkilerimiz var sözgelimi; Humeyni, bize silah yardımı yapıyor, ama biz, Halkın Mücahitleri'yle mutlaka ilişki içinde olmalıyız; Humeyni'ye şunu kabul ettirme temelinde ilişkimiz olabilir: Şu tarzda ilişkilerimiz var, seninle de şu temelde, şöyle bir ilişki, karşılıklı yardımlaşmadan veya şu tür bir ilişkiden yanayız. Yani bu pratik olarak hiç mümkün olmayacak bir örnek belki de. Ama diyelim ki oldu. Biz, kesinlikle onlara olan desteğimizi kesmeyiz. Bizim onlarla olan ilişkimiz budur, eğer bu temelde razı oluyorsa, o tür ilişkiye de girebiliriz. Yani ben, belki biraz karışık oldu, ama ana hatlarıyla düşüncemi bu şekilde özetliyorum.

Veysel yoldaş: Mehmet arkadaşın dediklerine katılmakla birlikte, bazı somut örnekler vererek konunun açılmasına çalışacağım. Birincisi, mesela Türkiye'de ulusal kurtuluş savaşı sırasında Lenin'in, henüz sağ iken bir taraftan TKP ile, diğer taraftan da Mustafa Kemal'le yani hükümetle ilişki sürdürdüğü, ilk defa onu tanıması örneği dikkate alınmalı. Şu olabilir mesela, A ülkesinde, öyle bir siyasi akım vardır ki, bu siyasi akım, uluslararası planda, en genel anlamıyla Marksizm'e yaklaşımı bizim gibidir. Biz, bunlarla, sürdüreceğimiz ilişkide daha çok, teorik olarak birbirimizi derinleştirmek ve onlara yardımcı olmak. Eğer bu hareket, bu ülkede iktidar alternatifi olursa, elbette ki ona enternasyonalist görevimiz olan her türlü yardımı yapmak; bunun yanında hemen karşımıza şöyle bir sorun çıkıyor: Bence Komünist Enternasyonal ilişkileri de bu anlamda yeniden gözden geçirilebilinir.

Uluslararası durumumuz gözden geçirilirken, Komünist Enternasyonal'de böyle örnekler var mıdır bilmiyorum, ama her halde bir ÇKP ile Komünist Enternasyonal arasında, böyle tartışma çıkıyor. Mao'yu dıştalama temelinde bir tür tartışma olduğu kafamda kalmış durumda.

Şimdi Arnavutluk örneği var. Mesela Türkiye'de bir ara DP, Halkın Kurtuluşu, HY'den ayrılan, Arnavutluk'u savunan kesim hatta bir döneme kadar Partizan, uluslararası konumda aynı şeyleri söylüyordu.

Bunlar, birbirinden farklı olarak getirdikleri, ülkede devrim yapılması meselesinde. O da aralarında çok ince ayrılıklar olmak üzere, farklılık vardı. Şimdi Arnavutluk, bunların içinden Halkın Kurtuluşu'nu resmi ilişki olarak kabul etti. Bunu neye göre kabul etti, öbürlerini neye göre kabul etmedi? Çünkü Enver Hoca'nın "5. usta" olarak söylenilmesine kadar vardırdı hepsi Türkiye'de bunu. Şimdi bunun kıstası neydi? Bunlar, bence, şu toplantının konusu değil, belki ilerde Komünist Enternasyonal'in çalışma biçiminden, bugünkü Arnavutluk tecrübesi, Çin tecrübesine kadar bir bütün olarak incelenmesi gereken ve bu hususteki politikamızın netleştirilmesini gerektiren bir husus.

Fakat burada şunu gözden kaçırmamak lazım. İdeolojik temelde ve ideolojik temele tekabül eden enternasyonalist dayanışma ile, diplomatik olarak isimlendiriyorum ama, öbürü de son tahlilde diplomatiktir, yani iki ülkenin marksist-leninistleri arasında sürdürülen de diplomatiktir, ama diplomatik temelde, dediğim ikincisi marksist-leninist olmayan, yanında alenen söylenen kurtuluş hareketlerinden hükümetlere kadar götürülecek ilişkiler meselesi; yani bunun ikisi hem birbirini bütünleyen hem de birbirinden ayrı olan iki ilişki biçimidir. Bunun ikisi de bence, biri Mustafa Kemal'le Lenin, yani SB'nin o dönemde TKP ve Mustafa Kemal'le götürdüğü ilişki ve öbürü de dediğim gibi, mesela Arnavutluk'un tavrı bana biraz garip geliyor, seçme meselesi garip geliyor.

Çünkü bu bir nevi, bana göre, yani ülkenin içişlerine karışmak gibi geliyor. Çünkü ülkede, bir ülkede devrimin en reddedilmez marksist-leninist kuralları kabul ettiği ölçüde, ilkesel temelde, bir ülkede devrimin ayaklanmayla mı, yoksa nasıl bir halk savaşı yoluyla, gerçekleşeceğini tespit etmek, bizzat o ülkenin devrimcilerine düşen bir görevdir. Onun için biz, bu hususta elbette ordaki gelişen olaylara göre, o ülkenin bir partinin gelişip gelişmeyişi, ordaki mücadele tavrı bize belirli ipuçları verir; ama hiçbir zaman biz, o ülkenin devrimcileri gibi objektif olamayız o meselede ve o zaman birliğe giden yolları tıkayabiliriz. Aynı şekilde biz mesela FKÖ teşkilatları içinde, bugün FKÖ ile ilişki sürdürebiliriz. Yani Cephe ile. Ama aynı zamanda, o Cephe içerisinde gerçekten Filistin halkını bugün objektif olarak temsil eden El-Fetih'le ilişki sürdürebiliriz. Ama onun dışında 3. bir siyasi akım, yani tamamıyla bizimle uluslararası planda Marksizm'i savunma temelinde, ülkesindeki devrim meselesini tespit anlamında değil; ama diğer

taraftan bize en yakın şekliyle Marksizm'i savunuyorsa, biz, onunla da yani üçüyle de aynı anda, ama ilişki biçimi değişik olan ilişkileri sürdürebiliriz.

Bu ilişkileri sürdürürken de şuna dikkat etmemiz gerekir, bu anlamda, aynı zamanda, yani arkadaşın şu espriden hareketle o meseleyi açtığını sanıyorum. Yani biz dedi, kadro yardımı yapamayız. Yani bir kurtuluş hareketine, çünkü bizim de buna ihtiyacımız var. Aslında, bu meselede daha çok Filistin sorunundan gelen bir tepkicilik olsa gerek. Çünkü, bugüne kadar Filistin'le ilişki sürdüren örgütler, ismini enternasyonalist dayanışma demekle birlikte, hiçbir zaman enternasyonalist dayanışma temelinde sürdürülmemiştir ilişki. Türkiye'de zor durumda kalınmıştır, bundan, zaten orda da açığa çıkıyor, davranış biçimi. Deniz Gezmiş'lerin gidiş biçimini ayrı tutuyorum.

Gerçekten onlar, oraya öğrenmek için veya savaşmak için, o temelde giden insanlardı. Ama ondan sonraki Filistin'e gidişler, Türkiye'de zor durumda kalıp, kaçma oraya, durumunu toparlama, yani nefeslenmek için gidilmiştir. Ve bu gidişte de bu kişiler orda kendilerini El-Fetih'le paralel tutarak, ilişki kurmaya çalışmışlardır. Ama bu ilişkilerde devamlı almak isteyen, hem de çok küçük şeyler almak isteyen, ama hiç vermek istemeyen duruma düşmüşlerdir. Yani sözgelimi Filistin Kurtuluş Hareketi'nin, askerlerine verdiği maaşı alarak, onunla dergi çıkarmaya, onunla hareket olma yoluna gitmiştir bizimkiler ve bunu da bütün Filistin örgütleri biliyordu. Ve tutup kendisini Filistin Hareketi'nin merkez komiteleri seviyesinde de görme tavrını da götürüyorlar aynı zamanda. Söz gelimi ben, Türkiye'nin Abu Amar'ıyım derken, Yaser Arafat'ıyım derken, aynı zamanda, Yaser Arafat'ın örgütü içerisinde askerlik yapıyor bu kişi. Ve bu kişiler ciddiye alınmadılar orda. Ciddiye alınmadıkları zaman da bu tepkici olarak onlara küfretmeyi, yani Filistin örgütlerine küfretmeyi getirdi. Hiçbir zaman ciddi bir şey getirmedi. Fakat arkasından Türkiye'ye geldikleri zaman, ya da Avrupa'ya çıktıkları zaman; işte enternasyonalist dayanışma adına gittik, şöyle ilişki kurduk, böyle ilişki kurduk havalarını attılar. Neticede örgüt için, kendileri için yük oldu bu veyahut ta ordaki ajan örgütlerin kiralık ajanları durumuna düştüler.

Şimdi işe böyle baktığımız zaman, bence kadro yardımı meselesi açığa çıkar; şöyle açığa çıkar: Biz, herhangi bir kurtuluş hareketine, askeri tecrübelerini, siyasi tecrübelerini ilerletmek için, kadrolarımızı gönderebiliriz. Ama biz kadrolarımızı karşılıklı örgütsel ilişki temelinde göndeririz. Ve orada tecrübe kazanan kadrolarımız, orda, o ülkenin,

o kurtuluş hareketinin kaderini paylaşmak zorundadır bence. Yani biz, şunu yapamayız: Türkiye'de bazı örgütlerin yaptığı gibi, sözgelimi, Filistin'e kadrolarımızı gönderdik, o anda savaş çıktı; biz, savaş içerisinde, o kurtuluş hareketini orda bırakarak; bizim, Türkiye'de işimiz var, bizim esas çarpışacağımız yer Türkiye diye çekip gelemeyiz.

Yani biz, nasıl ki, onlardan tecrübe kazanmak için yardım istemiş ve orda eğitim görüyorsak, bence onların savaşın içerisinde, hatta onların kadrolarından daha sıcak bir şekilde savaşın ortasında kendimizi bulmalıyız. Ve elbette burda kayıplarımız olacaktır. Kayıp kötü bir şeydir, ama bu kayıplar olmadan da uluslararası örgütler arasında ne sıcaklık doğar ne de kardeşlik gelişir ne de karşılıklı faydalanma, yani gerçek anlamda devrimci bir faydalanma olmaz; tamamen faydacı olur ve sonuç getirmez.

Salih yoldaş: Şimdi benim söyleyeceklerimin önemli bir kısmı Mehmet ve Veysel arkadaşlar tarafından ifade edildi. Ben tekrar bazı konuları somutlama açısından tekrar olacak ve ilave olarak söyleyeyim. Şimdi bu örgütle kurulacak ilişkiler meselesinde getirilen ilkelere katılıyorum. Yani bu içişlere karışmama, o örgütün kontrolü altına girmeme veyahut da hükümetin siyaseti doğrultusunda kontrolü altına girmeme ve ideolojik, siyasi planda tavizler vermeme. Bunlar, elbette kesin olarak var olması gereken ilkeler. İkinci olarak, bu örgütleri seçim yaparken, ideolojik planda yakınlık aranmalıdır dendi. Ona da katılıyorum. Fakat ideolojik planda yakınlıktan kastedilen ne olması gerekir? Yani bugün her tarafta marksist-leninist hareketler ararsak, çok ararız. O anlamda getirilecek esas ölçü hareketin yurtsever olması, yani uluslararası planda uluslararası duruma bakış açısındaki yakınlığımız, yani yurtsever olması ve kendi ülkesinde savaşçı bir örgüt olması esas olarak yeterli bir etkendir. Bunun dışında, ben somutlaştırmak açısından Türkiye'nin durumuyla ilgili olarak söylemek istediğim. Türkiye'nin Ortadoğu'daki konumu ve bizim şu andaki konumumuz açısından Türkiye'nin sınırları gerçekten çok önemli. Yani bizim önümüzdeki yıllarda, Türkiye'ye girmek, çıkmak, insan getirmek, insan götürmek, silah olsun, yayın olsun, belli birtakım şeyler söz konusu olacak.

Böyle olunca, sınırlar gerçekten önem kazanıyor. Bugün mesela Türkiye'nin Suriye sınırı aşağı yukarı kontrol altına alınmış vaziyette. Ama bir İran sınırı mesela kesinlikle hâlâ kontrol edemiyorlar. Yani bugün ne İran devleti ne Türkiye. Veyahut ta bir Türkiye'nin ege sahilleri yani, bu anlamda kontrol edilemeyen yerler. Ve edilmesi de ger-

çekten çok zor olan yerler. Bunun hem coğrafi etkenleri var hem de bölgede bir Kürt, mesela İran sınırında belli bir Kürt denetiminin olması meselesi. Bu anlamda, kurulacak ilişkilerde bu tip etkenlerinde göz önünde bulundurulması yararlı olur kanaatindeyim.

Ali yoldaş: Ben ilişkileri iki şıkta ele almıştım. Bir yanlışlık olduğunu düşünüyorum şu anda, özellikle Mehmet yoldaşın konuşmasıyla. Birincisi, uzun vadeli enternasyonal ilişkiler; ikincisi, yurtsever, devrimci, demokrat ilişkidir.

Sabri yoldaş: Gerek ulusal gerek uluslararası planda kendisini kabul ettirmeden, hiçbir zaman sağlıklı ilişki götüremez. Özellikle savaşan ülkeler kan ve ateş deryası içerisinde. Sen ona kağıtla gideceksin ve daha birtakım teorik laflarla gideceksin, adam sana sorar: Ne yaptın ne yapıyorsun? En azından sorar, bugün Türkiye gerçeği açısından sorar. İşte bugün beş tane adamımız asılıyor, Cunta'dan sonra 26 adam asıldı, arkadaş asıldı. Bunlardan herhalde 16-17 tanesi rahat devrimci arkadaşlar. Peki ne yaptın? Misal olarak. Yani biz, alçak gönüllü bir biçimde konumumuzla giderken, tabii gelişmeleri de hesaba katacağız. Ancak şu doğrudur. Yani bizim birtakım insanlarla ilişki götürme adına, onu git kovala, bunun gereksizliğine inanıyorum. Sadece uluslararası plandaki ilişkiler için söylemiyorum. Kendi ülkemizde bazı örgütlenmeler için de aynı şey, yani arkadaşlarımız açısından da söylüyorum. Öyle bir dönem gelecek ki, birtakım insanlarla görüşürüz. Belli insanları tanıyıp tanımayacağımız da bir süre sonra karara bağlanacaktır. Yani Türkiye'de örgütlenmeler var, tanıyacak mıyız, tanımayacak mıyız? Kendi ülkemizdeki hareketler için söylüyorum, tanıyacak mıyız, tanımayacak mıyız? Tanırsak ne anlamda tanıyacağız? "Parti" olarak mı tanıyacağız, bir küçük burjuva grup olarak mı tanıyacağız, bilmem ne olarak mı tanıyacağız? Tanımamızın mı yararı var, tanımamamızın mı yararı var? Bunun hesabını yapacağız. Bazı insanlarla, ilişki götürmek bir süre sonra eğer gerçekten o insanları güçlendirecekse, yani bizim vereceğimiz devrimci-demokrat mücadeleye zarar verecekse, biz oradan gelecek kâr ve zarar hesabını yapıp tavır alacağız.

Ali yoldaş: Bu ilişkilerin üç tarzda ele alınması doğrudur. Ona ek olarak, hatırlamıyorum hangi arkadaştı, herhalde Veli arkadaştı; bu yardımın şartlı olmasını, bir takım kurtuluş hareketlerine ya da örgüt-

lerine yardımın şartlı verilmesi: Bu, bana ters geliyor, o hareketin yenilgiyle sonuçlandığını düşünmeliyiz; o zaman, o, bize, belki toparlanıncaya kadar, bizde mücadele alevlenecektir ve bize yardım edecek durumda olmayacaktır, istese bile.

Sabri yoldaş: Onu ben söyledim, bunu da şunun için söylüyorum: Yani biz, bir takım kurtuluş hareketlerine yardım ederken, durumumuza göre, üçtür, beştir, ama sembolik bile olsa, yardım ederken; bizim de zor durumda olduğumuzu, bizim de buna ihtiyacımız olduğunu, eğer kurtuluşu sağlarsa, onların da bu konuda görevi, en azından borç olarak sağlarlar; belki fazlasını vermeyebilirler. Fakat bu ilkeleri götürmeli, yani hibe edecek konumumuz yok. Bağış yapacak durumumuz yok. Diyelim ki, A ülkesi bir süre sonra gerçekten demokratik bir iktidara geçti; ilişkide bulunduğumuz hareket hükümet oldu. Biz ona, yani bize yardım etmelisiniz, ama bu yardım onlar açısından hibe değildir. Biz de günün birinde, durumumuz uygun olduğu zaman onlara borcumuzu öderiz. Ama baştan verme, bugün yüzlerce kurtuluş hareketi var. O zaman herkese ver; biz ne yapacağız?

Veli yoldaş: Ben bunu, kadrolara önem verilmesi açısından söylüyorum. Yani bizim kadro olarak yetiştirmek istediğimiz, emek vererek yetiştireceğimiz arkadaşları; nerelerde, nasıl seferber edeceğimizi iyi hesaplamalıyız. Bence insan olayından daha önemli bir şey yoktur. Silah yardımı yapılır, para yardımı yapılır. İnsan yardımında çok uzun uzun düşünmeliyiz yani. Bu benim soruna değinmemde sebepti. Zira ben, Filistin'e giden arkadaşların etkili bir şekilde enternasyonal mücadele içinde değil, asker olarak çalıştıklarını duydum ki, ben buna katılmıyorum. Orada bizi temsilen giden bir arkadaşın söz sahibi bir asker, yani ordaki hareketle dayanışma içinde, tartışma içinde bir asker olması gerektiği inancındayım. Yoksa bizim çarpışmaya asker gönderecek durumumuz varsa, kendi ülkemizde çarpışırız. Bizim çarpışacak bir sürü cephelerimiz var, bir sürü işlerimiz var. Ben o inançtan yola çıkarak söylüyorum.

Aksi taktirde, mesela sembolik olarak Vietnam savaşında Türkiye'den birkaç kişi gitti. Bunun dünya çapında propagandası yapıldı, işte enternasyonalizm, adam canını veriyor, bilmem ne. Galiba Aybar da o zaman gitmişti. Ya da İspanya'da, Türkiye'den adamlar öldü, İspanya iç savaşında. Bu, uluslararası dayanışmanın örnekleri olarak doğru. Ama Türkiye devrimci hareketinin Filistin'e yaklaşımı bu

değil. Ben arkadaşın sözlerine katılıyorum. Faydacı bir şekilde, Türkiye'de başı dara giren arkadaş, canını Filistin'e atma tavrını, uluslararası dayanışma olarak satıyor. Bu yanlış yani. Eğer bunun adı, canını kurtarmaysa onu söylemeliyiz. Yani kendi canını kurtardı, gitti FKÖ'de maaş karşılığında askerlik yapıyor. O zaman, bunun adı, uluslararası dayanışma değildir. Ben böyle düşünüyorum. İkincisi, Almanya'da konuşmalar içinde görüşülebilecek hareketler diye ben birkaç tanesini çıkarttım. Bir tane Almanya KP/ML (Yeni Birlik) diye bir grup var. Bunlar, belki 3, belki 5 kişilik bir hareket. 72'de KPD/ML'den ayrılan bu hareket.

Bu tip hareketlerle, savundukları bize yakın olmasına rağmen, üç aşağı, beş yukarı dünya olaylarına bakışta, bilmem ne de bize yakın olmasına rağmen, ilişki kurmayı anlamsız görüyorum. Ben kendim orda dostluk ilişkisi bile kurmadım. Bu adamlarla, tanımama rağmen. Çünkü adamın bütün işi gücü kitaplarla uğraşmak. Çevresinde olan insanlara bildiri dağıtmayı bile yük gören, önemli olan, bizim teorik konuları halletmemiz, bak Çin'deki olayları görmüyor musun? Onları bir inceleyelim. Çin'deki bütün olayları, kendi ülkesindeki olaylardan iyi bilen insanlar bunlar. Çin'de şu parti lideri şunu söyledi, bu bunu söyledi. Bunları bana adım adım sayan, ama Schmidt'in yabancılara karşı saldırısını tartışmaya gerek görmeyen, dolayısıyla benden de epey uzak olan bir yapı. Bu tip hareketler, dünyanın çeşitli ülkelerinde var, bizde de var. Bunları, savunduklarına bakarak ciddiye almayı doğru bulmuyorum.

Onun dışında, yeni partileşme olayını gerçekleştiren parti mi, değil mi, o da tartışılması gerekir M-L Parti Almanya var. Bunlar, eskiden Almanya Komünist İşçiler Birliği idi. Şimdi kendilerini parti olarak ilan ettiler. Belli bir güçleri de var. Diyebilirim ki, Almanya'da M-L'yi hâlâ savunma cesareti gösteren nadir gruplardan birisi de bu. Bunlar, Çin' in şimdiki yönetimine karşı tavır alıyorlar. Arnavutluk'a karşı endişeli tavırları var. Çalışma yöntemi olarak, ekonomik-demokratik mücadele bunlarda ağırlıkta olan, yani eski Almanya Komünist İşçiler Birliği'nde ağırlıkta olan, yani kitle bağları olan bir teşkilattı. Özellikle Ruhr Bölgesi'nde şimdi yoğunlaşmayı hedefliyorlar. Bütün kadrolarını o tarafa çekmek istiyorlar, sanayinin yoğun olduğu yere. Bunların yayınları takip edilebilir. Bizim çıkaracağımız Almanca yayınları götürerek onlarla tartışma ortamına girilebilinir. Partizan, Bolşevik Partizan ayrışmasından önce onlar yoktu. Çünkü Partizan'ın, o zaman, Akıma Karşı diye küçük, demin bahsettiğim gibi bir grupla ilişkisi vardı ve

bunlar, Partizan'a şöyle diyorlardı, yani Almanya'da onlar komünist hareket falan değil; biziz diyorlardı. Tabii Partizan, Akıma Karşı'nın yanında yer aldığı için bunlarla çelişkileri vardı. Bu ayrılıktan sonra, bunlar birbirleriyle belli bir ilişki içindeler. Fakat kardeşlik ilişkileri falan yok. MLPD ile, onun dışında, Komünistler Birliği Kuzey diye bir grup var. Bunlar, Hamburg yöresinde örgütlüler. Siyasal olarak dünya çapında (bizde Dev-Yol'u andıran bir yapı). Fakat Troçkizm meselesinde, Troçkizm'den etkilenen bir hareket.

Bunun dışında, Batı Almanya Komünistler Birliği (KBW) var. Bunlar, "üç dünya"yı savunuyorlar. Fakat Aydınlık'la ilişkileri yoktur bunların. Aydınlık'ın, diğer "üç dünya"cı parti ile kardeşlik ilişkileri vardı. Çalışma yöntemi olarak bunlar da işçilere, hastahanede çalışanlara giden, o tip unsurlarla ilişkisi olan, çalışma yöntemi olarak benim olumlu bulduğum, fakat siyasal olarak ta, hâlâ "üç dünya"yı savundukları anlamında karşıdevrimci olarak görmediğim; mesela Aydınlık gibi görmediğim bir siyasal yoğunluk.

Ali yoldaş: KBW, ikiye bölündü. Aslında merkez bu "üç dünya"yı savunan falan yok. Yani bu üç parti bir araya gelerek, yeni bir grup çıktı. Bu Mao Zedung'u savunuyor, "üç dünya"yı reddediyor sanırım.

Veli yoldaş: Almanya'da izleyeceğimiz bu hareketler var. Bunların dışında, ilerici hareket olarak görebileceğimiz, bu ev işgalcileri, anarşizmden kaynaklanan. Bunların adları ev işgalcileri değil. Bunlar, 120'nin üzerinde ev işgal ettiler. Ve her evde 30'ar kişinin üzerinde oturduğunu düşünürsek, böyle bir hareket. Hükümet, bunlarla başa çıkamıyor. Yani bunlar, yoğunlukla Berlin'deler. Diğer şehirlerde evleri geri aldı hükümet, polis zoruyla geri aldı. Bunlar eski evler yıkıma terkediliyor. Şirketler evleri tamir ederek ya da yıkarak ya yıkıp yeni binalar yaparak, tamir ederek kiraları arttırmayı planlıyor. Bu harekette, o zaaftan faydalanarak, bir de ev sorunu burada olduğu gibi Berlin'de de büyük sorun; evleri işgal ediyor ve kendileri tamir edip, kiraların yükselmesine karşı ekonomik bir mücadele veriyorlar. Bunlar, örgütsel olarak büyük çoğunluğu Alternatif Liste denilen bir hareket içinde örgütlüler. Alternatif Liste, Berlin'de seçimlere girdi ve %9 oranında oy aldı. Batı'da, Alternatif Liste ve Yeşiller birlikte çalışıyorlar. O hareket, orda, bu şekilde siyasal durum var ve onların da parlamentoya girme durumları var. Mesela Alternatif Liste'nin, parlamentodaki diğer partilerle en büyük çelişmesi, devlete karşı şiddet sorununda al-

dığı tavır. Sosyal Demokratlar, eylem birliği yapmıyorlar Alternatif Liste'yle. Çünkü Alternatif Liste, şiddet eylemlerini de destekliyor; devlete karşı şiddet eylemlerini de destekliyor. Ve bir sürü anti-demokratik kanuna karşı çıkıyor. Böyle bir hareket ve Almanya'da etkin olan, kitleleri harekete geçiren şimdi bu. Bunlar, atom santrallerine karşı mücadele ettiler. 100 bin kişi falan yürümüştü, bundan 2 sene önce galiba, bütün eylemleri yapan bunlar.

Almanya'da Marksizm-Leninizm'i savunuyorum diyen hareketlerin belli bir gücü yok ve gittikçe de daha çok güç kaybediyorlar. Bunun dışında, AKP var. AKP şimdi Arnavutluk'u savunuyor. Bu, Arnavutluk'un Avrupa'da, hatta dünyada en güvendiği parti. Geniş kitlelerle hiçbir ilişkisi yok. Şimdi, tahminen eğer bir yürüyüş falan yapsalar, 1000-1500 kişi yürütebilecek durumda. Berlin'de, 200 kişilik bir çevreleri var. Kadrolarını kaybetmenin bir sonucudur ki, görüşüme göre kendileriyle ilişki içindeki Türkiyelileri de örgütlemeye başladılar. Mesela Devrimci Halkın Birliği, kendini lağvederek, o parti içinde örgütlenmeye başladı. Halkın Kurtuluşu'nun bir bölümü o parti içinde örgütlenmeye başladı. Türkiye'yi düşündükleri zaman, Halkın Kurtuluşu'nu savunuyorlar, burda AKP'yi savunuyorlar. Onların durumu oldukça karışık yani. Bu, giderek kendi aralarında belli bir bölünmeyi, AKP içinde de belli bir bölünmeyi getirecektir. Çünkü onlar içinde de bu tavra karşı olanlar var, taraftar olanlar var. Bu Arnavutluk cephesinde de duyduğum kadarıyla, İspanya'daki parti ile Arnavutluk'taki önderlik arasında böyle bir çekişme var, ama kesin bir bilgim yok; bu konuda bilen arkadaş var mı bilmiyorum.

Sabri yoldaş: Bu, Arnavutluk'un resmi görüşü mü? Yani yabancı ülkelerdeki komünist partilerine, bakışı.

Veli yoldaş: O konuda bildiğim kadarıyla, Komünist Enternasyonal'den çıkarak böyle bir sonuca varmışlar. Ben, bunu, resmen Arnavutluk belgelerinden okumadım.

Sabri yoldaş: Bazı arkadaşlar, Arnavutluk'un böyle resmi görüşü yok diyorlar.

Veli yoldaş: Onu ben de bilmiyorum. Fakat, Komünist Enternasyonal'de böyle bir durumun olduğu söyleniyor ki; yani Komünist Enternasyonal'de böyle bir yazı varsa bile, bizim, Almanya'daki ko-

münist partileri içinde örgütlenemeyeceğimiz görüşündeyim. Zira Komünist Enternasyonal, bu meseleyi tartıştığında, yabancı işçi denilenler, Hamburg'daki tersanelerde çalışan insanlardı. Yani sayı olarak 5'ti, 7 idi, 10'du. Türkiye'den de vardı. Bu tek tek insanların sorunu belki tartışılmıştı, ama bugün yabancılar sorunu Almanya'daki özellikle, yabancılar sorunu Komünist Enternasyonal'in tartıştığı boyuttan çok daha farklı. Kimisi, "milli azınlık" olarak bir toplum oluşturma yolunda. Mesela Berlin'de belli semtlerde bir yoğunlaşma, yoğunlaşarak Türk semtleri oluşturma yolunda, kimisi başka şeylerde.

Bence, uluslararası ilişkileri yürütebilmek için, ilk konuşmamda da söylediğim gibi, her şeyden önce bir dış politikanın tespit edilmesi ve bu dış politikanın bir yayın organıyla, yabancı dillerde çıkacak yayın organıyla, illa bizim teorik yayın organı gibi kalın falan olması da şart değil, 2 sayfa 4 sayfalık bir yayın organı ile, sistemli bir şekilde bu örgütlere iletilmesi gerekir. Ve ilerici, devrimci gördüğümüz her örgüte, yani sadece kendimize yakın gördüğümüz değil.

Mesela Güney Kore'de, bugün idamlara karşı bir hareket var, ordaki rejime karşı bir hareket. Onları da bilgilendirmek lazım, mesela onların var, böyle Almanca çıkardıkları yayınlar var. O tip, elimizde toplayabildiğimiz ne kadar adres varsa, dünyanın neresinde olursa olsun, onlara, dış politikamızı taşıma, onların görüşlerini alma ve onları inceleme sürekli olarak sağlanmalı. Yani tek tek nasıl ilişki kuracağız düşüncesinden çok, bence öncelikle biz, siyasal görüşlerimizi nasıl götüreceğiz; bu tartışılmalı ki, daha sonra o insanlarla ilişki kurarken onların siyasetinden ve gücünden yola çıkarak, biz de onlar ilişki kursun istediğimiz zaman, aynı şekilde siyasetimizi götürerek ve yapabileceğimiz işleri götürerek bir ilişkiye geçilmeli diye düşünüyorum.

Sabri yoldaş: İspanya örneğinde olduğu gibi, uluslararası tugaylar ve bu konuda Komünist Enternasyonal'deki görüşler incelenmeli. Ve sorun, oraya bağımsız bir askeri grup ya da söz sahibi bir grup olmaktan çok, ilke olarak, mücadele veren ülkenin komutası altında yürütülen bir mücadele olması gerekli diye düşünüyorum. Eğer biz, Türkiye-Kürdistan'da mücadele ettiğimiz zaman, uluslararası tugaylar kursak, uluslararası tugayları, her ülkenin kendi devrimcileri yönetemez. Belki bu mangalar, bilmem neler biçiminde askeri birimler biçiminde o küçük örgütlenmelerin başında belki ulusal, yani kendi adamlarından ulusal önderler olabilir. Fakat komutanlık zinciri, mücadele veren ülkenin örgütüne bağlıdır, bir; ikincisi, biz, askeri eğitimimizi, daha önce

söylediğim gibi, ülkede de yapabiliriz ve bir silahın patlaması, silah patlamadan, birtakım işler yapmadan askeri eğitim yapmanın olanağı yok şu günün koşullarında. Ama ileride gerçekten silahlar patlar, gerçekten belli olanaklar, kazanılmış mevziler vardır. Halk içinde kazanılmış güçler vardır. Orda birtakım eylemler yapma olanağı olur. Yani gelişmelere bağlı olarak. Fakat şu gün bizim, gerçekten silahlı bir devrimden söz ediyorsak, arkadaşlarımızın askeri olarak eğitilebileceği kamplara ihtiyacımız vardır. Bu, Filistin'de olmayabilir de A, B, C ülkesinde olabilir. Herhangi bir ülkede, sportif bilmem ne görünümü altında birtakım şeyler de olabilir. Ancak bunun yanında, bir de gerçekten sıcak savaş veren ülkelerde, o sıcak savaş tecrübesini kısa bir süre için bile olsa, cephenin gerisinde bile olsa, başlangıçta yaşamak, bir başka güven getirecektir, pratik getirecektir. Yani biz, savaşı, mutlaka kendi kavgamız içinde derinleştireceğiz, savaş tecrübemizi onun içinde derinleştireceğiz. Ancak teorik anlamda bile olsa, savaş sanatını biz önce kağıtların üzerinde yine böyle eğitim alanlarında, yani temel adım atma işini burda öğreneceğiz.

Bugün, Türkiye'de belli bir mücadele verilmiştir. Küçük birimler halinde mücadeleler verilmiştir. Ancak, biz, başlangıçta yürütülecek bu silahlı birimlerin giderek düzenli ordular biçimine dönüşeceği bir hat izleyeceğiz belki. Yani bu anlamda, belli yerlerde, imkân olan yerlerde, bu mutlaka savaşan bir ülke değildir.

Ancak, kurtarılmış bölgeleri olan ülkeler, ya da bize böyle olanak tanıyan ülkelerde onlar, yüzler, binler eğitilmelidir. Bin kişiyi birden belki eğitemeyiz, ama nasıl burjuva ordusunda iki senelik askerlik oluyorsa, biz bu konuda yetenekli gördüğümüz, bu konuda mutlaka eğitim görmesini gerekli gördüğümüz arkadaşlarımızı, belli periyodik biçimde askeri eğitimlere göndermeliyiz.

Bu, 6 aydır ya da 3 aydır. Türkiye'de askeri eğitim, esas olarak klasik silahların öğretilmesi, o disiplin 2 ay ve 2 ay olmak üzere 4 aylık bir süreden geçiyor. Yani bizim de belki 4 aylık, 6 aylık bir eğitimimiz olacaktır. Burası, aynı zamanda askeri ve siyasi eğitimin birlikte yürütüldüğü bir yer olacaktır. Yani gündüz askeri eğitim yapacaklar, gece de açacaktır, emperyalizm olgusundan, diyalektik materyalizm olgusuna varıncaya kadar, felsefi, teorik, sınıf mücadelesinin gelişimi, tarihi, komünist hareketin tarihi gibi şeyleri bizzat orda öğrenecektir. Orda, hem askeri öğretmen, yani sadece orda öğrenip gelme meselesi değil, her giden, orada mutlaka askeri öğretmen biçimine gelecek bir biçimde eğitim görmelidir. Yani öğretmen durumuna gelemeyebilir, ancak

en azından silahlı bir militan, yani silahları kullanabilecek bir asker düzeyine gelebilir.

Şu doğrudur: Yani bizim için kadrolar çok önemlidir. Yani biz kadrolarımızı, gözümüzün bebeği gibi korumalıyız. Tabii bir başka ülkenin cephesine gidip, yüzlerce, binlerce insanın ölümüne göz yummamalıyız. Bu konuda çok titiz davranmalıyız.

Ancak, gerçekten savaş olmasa bile, askeri eğitimin içerisinde birtakım insanlar ölebilir. Hedefimiz onları öldürtmek değildir, ancak bir kavga veriliyorsa, bu kavganın sonuçlarında da belli tehlikeler vardır. Yani bunları göze almadan bazı şeyler yapmanın olanağı yoktur. Yani bu konuda da şöyle bakmak gerekir.

Karşılıklı fedakârlık, karşılıklı dayanışma biçiminde bakmak gerekir. Mesela, İspanya'da uluslararası tugay tecrübesi çok önemli. Dünyanın çeşitli yerlerinden oraya akın akın insanlar gitti ve orda savaştı. Gerçekten orada, savaş, başarıyla da sonuçlanabilirdi. İspanya'da savaş kazanılmış olsaydı, belki Avrupa'da faşizmin gelişmesinde, faşizme karşı, çok önemli bir kale elde edilmiş olacaktı. Gerçekten İspanya'da savaş kazanılmış olsaydı, bugün Fransa'da, İtalya'da, Portekiz'de durum çok daha farklı olacaktı; Kuzey Afrika'da durum çok farklı olacaktı.

Yani, tartışmaların sonucunda berraklaşma belirdi. Özetlersek: Birincisi, biz, kısa ve uzun vadeli ilişkileri ilkeli bir biçimde birlikte yürütmeliyiz. Ve şu günkü koşullarda esas olarak bizim anlayışımız temelinde ya da bize yakın marksist-leninist gruplarla, partilerle ya da kişilerle ilişkileri daha uzun vadeli temel üzerinde götürürken; acil sorunumuz olan demokratik cumhuriyet talebinde sosyalist partiler, sosyal demokrat partiler, burjuva demokrat partiler ya da belli hükümetlerle ilişkileri karşılıklı yarar, içişlerine karışmama, herhangi bağımlılık vaadi ya da sözü vermeden, yani bir devletin barış içinde bir arada yaşaması ilkelerine bağlı kalarak ilişki götürmek gerekliliği ve bunun doğru olduğu, aşağı yukarı belirlendi.

Yine karşılıklı yardımlaşmaların şu ya da bu biçimde adlandırılarak, yani koşullandırılarak yapılması gerekliliği belirginlik kazandı. Ve esas olarak, benim de en çok önemsediğim nokta şu: Biz, bu mücadele süreci içerisinde, uluslararası bir otorite olmak, yani uluslararası bir otorite olmasak bile, uluslararası plânda sözü ve varlığı hesaba katılan bir varlık olmak zorundayız.

Ancak, şunu mutlaka önümüze hedef olarak koymalıyız. Yani bugün dünyada gerçekten en uygun durum olarak görüyorum, Türkiye-

Kürdistan'daki durumu. Eğer sağlıklı bir gelişme gösterebilirsek, marksist-leninist anlamda otorite olabiliriz. Yani bir ülkenin küçüklüğü, bir partinin gençliğinin pek önemi yok. Gerçekten doğru şeyler getiriyorsan ve doğru olarak getirdiğin şeyleri kendi mücadele pratiğinle de kanıtlamışsan, seni hesaba katacaklardır. Ancak, bu bizim ülkede vereceğimiz mücadelenin niteliğine bağlıdır.

Biz, kâğıt üzerinde ne söylersek söyleyelim, eğer ülkede proletaryayla, geniş emekçi kitlelerle bağ kurup, onları biraz önce adlarını belirttiğimiz devrim ve demokrasi aşamaları doğrultusunda seferber edemiyorsak ve bunun sonucu olarak siyasi iktidar meselesinde sadece lafazan olarak kalıyorsak, bizi kimse dinlemez.

Bu konuda esas olarak netleşen konular bunlar ki, bu gerek maddî gerek askeri yardım, bu biraz önce belirttiğim temelde berraklığa kavuştu sanıyorum. Bu konuda ekleyecek sözü olan arkadaşlar var mı?

Mehmet yoldaş: Veli arkadaşın söylediği meselenin özellikle önemsenmesi gerektiğini söyleyeceğim. Yani kendimizi tanıtmak gerek marksist-leninist düzlemde, gerek daha geniş düzlemde, uluslararası tanıtıma büyük önem vermek lazım.

DEVRİMCİ KÜLTÜR, EDEBİYAT, SANAT

Sabri yoldaş: Genel anlamıyla, kültür insanın, ta insan haline geldiği günden bu yana gerek doğayla ilişkisinde gerek insanla ilişkisinde ve gelişme sürecinde üretim içinde kazandığı tecrübelerin bütünüdür kültür. Yani toprakla ilgili bilgiler de kültür kapsamına giriyor. Gerek fiziki, kimyasal, doğasal bilgiler de kültür kapsamına giriyor. Toplumsal hayat içinde kazanılmış deneyler de kültür kapsamına giriyor. Ve daha sonra sanatsal, ideolojik, felsefi kazanımlar, yaşama biçimiyle ilgili şeyler, yani yemek yeme dahi, yemek yapma dahi, çeşitli yemekler yapma dahi, işte domatesi kurutma, bamyayı kurutma gibi bütün bunlar esas olarak kültür kapsamına giriyor. Yani insanlığın kazandığı tecrübelerin her alandaki bütününe biz, kültür diyoruz. Biz, esas olarak bu anlamda kültürü değerlendirebilmek için, doğru biçimde değerlendirebilmek için, marksist kültür anlayışına sahip olmalıyız. Yani marksist kültür anlayışının ölçüsü; dünyayı, sınıflar mücadelesini, bir biçim olarak tarihi anlamda sınıflar mücadelesinin, yani tarihin, sınıflar mücadelesinin ürünü olduğunu kavramak; çeşitli sosyal, siyasal olayları sınıf açısından değerlendirmek, tarihi materyalizm açısından değerlendirebilmek ve içinde bulunduğumuz sorunlara bu kültür perspektifinden bakabilmeyi başarabilmek. Yani biz, esas olarak, marksist-leninist kültürü nasıl kazanabiliriz açısından bakabilmek. Bunun da temel yolu, bizim felsefi anlamda Marksizm'i kavramamızdan geçiyor. Yani biz, esas olarak Marksizm'in felsefesini kavramalıyız.

Bu noktadan, yani marksist felsefeden hareket etmiyorsak hiçbir olayı çözemeyiz. Ne siyasal olayları çözebiliriz ne kültürel faaliyetleri çözebiliriz ne de sosyal gelişmeyi çözebiliriz. Biz, ancak böyle bir bakışa sahip olursak, hayatın yasalarını kavrayabilir ve hayatın yasalarını kavrayabildiğimiz ölçüde, sosyal ve siyasal olaylara doğru bakabilir ve onlara yön verebiliriz. Eğer biz bunu başaramıyorsak, marksist bir kültüre sahip olduğumuzdan söz edemeyiz. Kültür edinmenin iki yolu var. Bir, pratikten kültür ediniriz; iki dolaylı yoldan kültür ediniriz. Dolaylı yoldan kültür edinmek, yani okumak, araştırmak. Biz, okuma olayını iki açıdan ele almalıyız: Bir, Marksizm'i öğrenme temelinde, yani marksist felsefeyi öğrenme, sınıf mücadelesini öğrenme, sosyalizmin tarihini öğrenme konusunda geniş bilgi sahili olmalıyız. Biz, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in, şu tarihte şunu dedi, bu tarihte bunu dediği değil; onların, o tarihte nasıl, bu şeyleri ne olarak dedi, nasıl düşünerek dediğini kavradığımız oranda, bugünün sorunlarına ışık tutabiilir, bugünün sorunlarını çözebiliriz. Yok, bu, o zaman 'böyle dedi'yi, şematik bir biçimde ele alırsak, bugünün hiçbir sorununa çözüm getiremeyiz. Geçmişi incele-

meden, bugünün sorunlarına cevap vermenin imkânı yoktur. Çünkü biz geçmişi incelemiyor, sadece dar deneylerimizle örgütsel anlamda bir şeyler kurmaya çalışıyorsak; ya da bin dokuz yüz bilmem kaçlarda, Lenin böyle örgütlendi diyorsak, ya da Vietnam tecrübesi şöyleydi, Vietnam tecrübesinden şu sonuçları çıkartalım diyorsak tek başına. Bunun, aynı zamanda, emperyalizm tarafından da incelendiğinin hesabını yapmak zorundayız.

Emperyalizmin çeşitli masaları, Vietnam devriminden, kendi hesapları açısından ders çıkartmışlardır. Kamboçya'dan ders çıkartmışlardır.

İşte bugün Türkiye'de askeri faşist diktatörlük, Latin Amerika'daki faşist diktatörlüklerden ders çıkartmaktadır. Bu nedenle de Albaylar Cuntası'ndan farklı bir tavır izliyor. Latin Amerika faşizminden farklı bir tavır izliyor. Ve şunu kabul etmek lazım ki, daha ustaca şeyler yapıyorlar. Aslında, yüzlerine gözlerine pek bulaştırmıyorlar. Bunun sebebi ne? Egemen sınıflar yenilgilerinden gerçekten ders çıkarttılar. Bu anlamda neden yararlanıyorlar? Yenilinmiş olmanın yarattığı bir kültürden ders çıkartıyorlar. Bizim de aynı anlamda, yenilgilerden ve zaferlerden ders çıkartabiilmemiz için özgül, canlı bir bakışa sahip olmamız gerekir.

Bu anlamda, biz, bu temelde kültür birikimine sahip olmalıyız. Eğer biz böyle bir bakışa sahip olursak, köleci toplumun kültürünü, feodal toplumun kültürünü ve burjuva kültürünü incelerken, onların içinden esas olarak insanlığın hazinesine nelerin katıldığını ve bugün hangilerine sahip çıkmamız, hangi kültür mirasına sahip çıkmamız, hangi kültür mirasını mahkûm etmemiz gerekliliğini öğreniriz. Örneğin Lenin olsun, Marks olsun, şunu söylüyor: Köleci toplumun, ilkel komünal toplum biçimine göre daha ileri bir toplum biçimi olduğunu, bu toplum biçimi içerisinde var olan bazı şeylere daha sonra feodal toplumu yaratacak, feodal toplumun kültürüne temel olacak birtakım şeylere sahip çıkılıyor. Feodal kültür, köleci topluma göre daha ileri; burjuva kültür, feodal kültüre göre ileri ve biz, proleter kültürü yaratmak zorundayız. Bugün bir Balzac, Stendal, burjuva yazarlarıdır. Biz bunları, burjuva yazarlarıdır diye reddedebilir miyiz? Kaldırıp atabiilir miyiz?

Lenin, demokratikleşme süreci içerisinde demokrasi mücadelesi veren, demokrasi için çalışan bir yığın Rus burjuva yazarı, bir Tolstoy'u, bir Dostoyevski'yi bir Gogol'ü, zamanında burjuva yazarıydı diye reddedip atabiilir miydi? Atamayız. Yani bunların içinde bulunduğu tarihi döneme göre yaptıklarına sahip çıkmak zorundayız.

Lenin'i okuduğumuz zaman, özellikle edebiyat konusunda Balzak'a

sahip çıkar. Tolstoy'un dinci olmasına rağmen, onda toprak köleliğine karşı yürütülen mücadelede, onda ileri olan ne varsa onların hepsine sahip çıkar. Biz de bu genel perspektifle gerek dünya edebiyatına gerek dünya sanatına bakarken, onda demokratik olan ne varsa onlara sahip çıkmalıyız. Onda halkçı olan ne varsa, tarihi şartlara göre sahip çıkmalıyız. Ancak, bugün, bir tarafta sosyalist mücadele yürütülürken, bir tarafta halkçılığı savunan insanlar varsa, bugünün koşullarında halkçılığı ön plana çıkartmak isteyen unsurlar varsa, ki bizim ozanlar açısından önemli; bugün Türkiye'de Yaşar Kemal'i ele alın, popülizmin birtakım örneklerini veriyor. Halktan bahsediyor diye ona sahip mi çıkacağız, yoksa halktan bahsederken hangi anlamda bahsediyor, onu biraz önce anlattığım sınıf ölçülerine mi vuracağız? Eğer biz, bu anlamda sorunlara yaklaşmıyorsak, bugünkü önümüze koyduğumuz hedefler açısından çelişmeye düşeriz. Bu nedenle, esas olarak kültür ve sanat mücadelesini devrimci mücadelemizin ayrılmaz bir parçası olarak görürken, sanatın ve kültürün bugün var olan, üretilen şeylerin esas olarak neye hizmet ettiğine açık bir şekilde damga vurmak zorundayız.

Buna bağlı olarak da siyasi hareketimizi kültür ve sanat hareketleriyle zenginleştirmek zorundayız. Bu anlamda, bizim mücadelemizin içerisinde yer alan insanlara, romandan anlayan, şiirin yerini bilen, müziğin yerini tespit edebilen ve bunu hiçbir zaman, biz siyasi insanlarız, biz şanlı mücadele vereceğiz, bu nedenle roman, şiir, müzik vb. birtakım şeylere karşı kadroları kuru, sekter insanlar olarak tutmamak zorundayız, beslemek zorundayız. Bunun için de kültür ve sanata yaklaşışımız bu perspektif içerisinde olmalıdır.

Öyle insanlar vardır ki, batı müziğinden birtakım örnekler veriyor; dinliyoruz, hiç anlamıyoruz. Halbuki bize Pir Sultan'ın ezgileri daha yakın geliyor. Burada esas olarak bizim incelememiş olmamızdan, yani zekamızın, kültürümüzün, zevkimizin incelememiş olmasından, onunla alışveriş kuramamış olmasından gelen bir gerilik var bizde. Eğer biz ona gerçekten derinden bakmasını, ondaki inceliği kavramak bizim siyasi mücadelemiz ve yeni toplum kurma mücadelemize katkıda bulunur. Bu nedenle biz, kültür, sanat mücadelesine bakarken ya da sanata bakarken, kitlelere ve özellikle bizimle yürüyecek arkadaşlara sınıf pusulası vermek zorundayız. Sınıf ölçüleri vermek zorundayız. Bu ölçüleri eğer biçimsel verecek olursak alır bu bunu böyle diyor, bu da bunu diyor, işte böyle böyle olur diyor vs. işin içinden çıkamaz. Biz, burjuva sanatçısıdır, burjuvazinin yenilgisini anlatır. Ya da feodal düzene karşı belli bir şey duyuyor, adam o feodal toplumu anlatırken kendi açısın-

dan bakıyor. Eğer o, gerçekten kendi açısından bakıyorsa ve gerçekten o çöküşün dramını anlatıyorsa, acıyarak anlatıyorsa, ya da objektif gerçekliğin dramatizmi içinde anlatıyorsa; biz, şöyle bakmalıyız: Bu feodal topluma özlem duyuyor, yıkılan burjuva toplumuna özlem duyuyor; ancak, o, gerçekten o meseleyi çok iyi anlatabiiliyorsa, teknik olarak onlardan ne alınabiliyorsa alınması gerektiğine inanıyorum.

Örneğin Sürü filminde, o filmi yapan arkadaşların soruna bir çeşit yandaş olarak baktığı söylendi. Oradaki Hamo Ağa'nın çöküşünü sanki onun yaratıcıları, onun yandaşıymış gibi gösterdi diye birtakım eleştiriler geldi. Halbuki, tamamıyla tersi, olaya objektif bakılıyor. Bir toplum yapısı çökerken, oradaki insanlar da beraber çöküyor. O insanların ister yanında ol ister olma, objektif olarak baktığın zaman, bir dram söz konusudur. Adam yapışmış o topluma ve toplum çöküyor; o, toplumun çöküntüsü altında kalıyor. Bu bir dramdır, onun iradesine bağlı bir olay değildir. Yani orada çöken, insan iradesine bağlı olan, bütün şeyler ona bağlıysa, o toplum çökerken acılı, sancılı çökecektir; geriye bakarken bir yığın insanın gözü yaşaracaktır. Ancak, objektif olarak bu durumu vermek, onun yapayalnızlığını anlatmak, kimileri için umutsuzluk olarak nitelendirildi. Halbuki bana göre bu, umutsuzluk değil, umudun ifadesi. Neden umudun ifadesi?

Çünkü, o bir toplum çökerken, bir insanı yapayalnız bıraktı. Tabii yalnız kalacak. Çünkü onun tarihi şartları ortadan kalkıyor ve o insan yalnız kalacak. Bu ve buna benzer örneklerle yaklaşım zenginleştirilebilinir. Buna alternatif olarak da sadece slogan; yıkacağız, yapacağız, edeceğiz. Şiirinden tut, ozanların söylediği türkülere kadar. Ya da sanattan birtakım şeyler beklerken, sanatın dilini, sanatın sınırını bir tarafa bırakılıp, sanatın yapacağı işlevden, siyasi bir makalenin, siyasi bir broşürün getirmesi gereken sonuçlar bekleniyor.

Örneğin bir hikâyede, işçi sınıfının bilmem nesi anlatılmamış, bilmem nede milli mesele yok, şunda şu şu sorunlar anlatılmamış, devrim perspektifi eksik vs. bunlar cehaletin ifadesi.

Sanatı biz ele alırken onun inceliği içerisinde sanata düşen görevleri beklemeliyiz. Biz sanattan, sanatın yapabileceği şeyleri beklemeliyiz. Kimi zaman sanatçılar meselelere duygusal bakabilirler ve sezgileriyle birtakım şeylere parmak basabilirler. Belki siyasi insanlar onları o kadar açık, kesin görmeyebilirler. O patırtı, gürültü içerisinde bütün meselelere bakarken görmeyebilirler; ama sanatçı, olayı daraltarak incelediği zaman acılarını, sevgilerini, korkularını, umutsuzluklarını, belki bir siyasi insandan çok daha derin anlatabiilir. Biz bunlara gözümüzü

kapamamalıyız ve gerçekten kitleleri öylesine bir siyasi eğitimden, sanatsal-kültürel eğitimden geçirmeliyiz ki, onlar kendilerine bir sanatçı tarafından gerçekten iyi bir şey verildiği zaman, onu alıp, onun yarattığı etkiyle gerçekten sanatçıyı daha ileri bir noktaya itecek bir itici güç olmalıdırlar.

Ya da sanatçı gerçekten onlara, o an içinde bulundukları duyarlığa, yani o an içinde bulundukları durumda, duygu sömürüsü yapmaya çalışıyorsa, ucuzluğa kaçıyorsa, meseleleri daha kaba hatlarıyla koyup, işin kolaycılığına kaçıyorsa; kitle, onu, mahkûm etmelidir. Neyle mahkûm etmelidir? Eleştirisiyle, onu dinlememekle, onun şiirini, kitabını almamakla mahkûm etmelidir. Ve onu gerçekten o günün içinde yapılabilecek şeylere itecek bir biçimde tavır göstererek mahkûm etmelidir. Benim bu konuda söyleyeceklerim bunlar. Tartışma içerisinde daha ayrıntılara, inebiliriz, bunun için açmayı gerekli görmedim.

Her sınıfın belli bir kültürü vardır. Her sınıfın belli bir sanatı vardır. Bunların hepsi üzerinde sınıf damgası vardır. Biz, bu mücadele süreci içerisinde; burjuvazinin, küçük-burjuvazinin sanatına karşı, revizyonist sanata karşı, sosyal-demokrat ve reformcuların can bulduğu sanata karşı mutlaka mücadele yürütmeliyiz. Ve bunların sınıf karakterini açığa çıkaracak ölçüleri biraz önce belirttiğim gibi ele vermeliyiz. Bunları daha önce konuştuğumuz için tekrar durumuna getirmek istemedim.

Ali yoldaş: Aslında söylenecek bir şey yok, yeniden tekrarlanma bakımından söylenirse: Bizim kültür ve sanat faaliyetimiz, hem bazı yoldaşların bizzat kültür ve sanat ürünleri, hem de bizim yeni çıkaracağımız dergi ve diğer eleştirilerimiz devrimci-demokrat sanatçılara, kültür cephesinin oluşmasına yol göstermeli; bunun, mücadelemizin bir silahı olarak, kendine düşen görevlerin yerine getirilmesine çalışmamız gerekiyor. Aslında bunlar konuşuldu; ama, bir başlık altında yeniden vurgulamakta fayda var.

Mesela bu konuda, yetenekli arkadaşların hem kalbiyle, kafasıyla, kalemiyle proletaryanın yanında olmak isteyen sanatçılara, amatör ya da profesyonel olsun, bunların, ama bugünkü kavrayışıyla burjuva, küçük burjuva, etkilenmeler altında olan bu arkadaşların, teorik olarak sanat alanında eğitilmesi, onlara doğru yolun gösterilmesi, hem devrimcilerin onlara yol göstermesi bakımından, çıkacak kültür-sanat dergisine düşecek büyük görevler var. Bunlar tartışılabilinir. Onun hedefi üzerine, kapsamı üzerine, yeniden, eğer söylenilecek bir şey varsa, söylenebilinir.

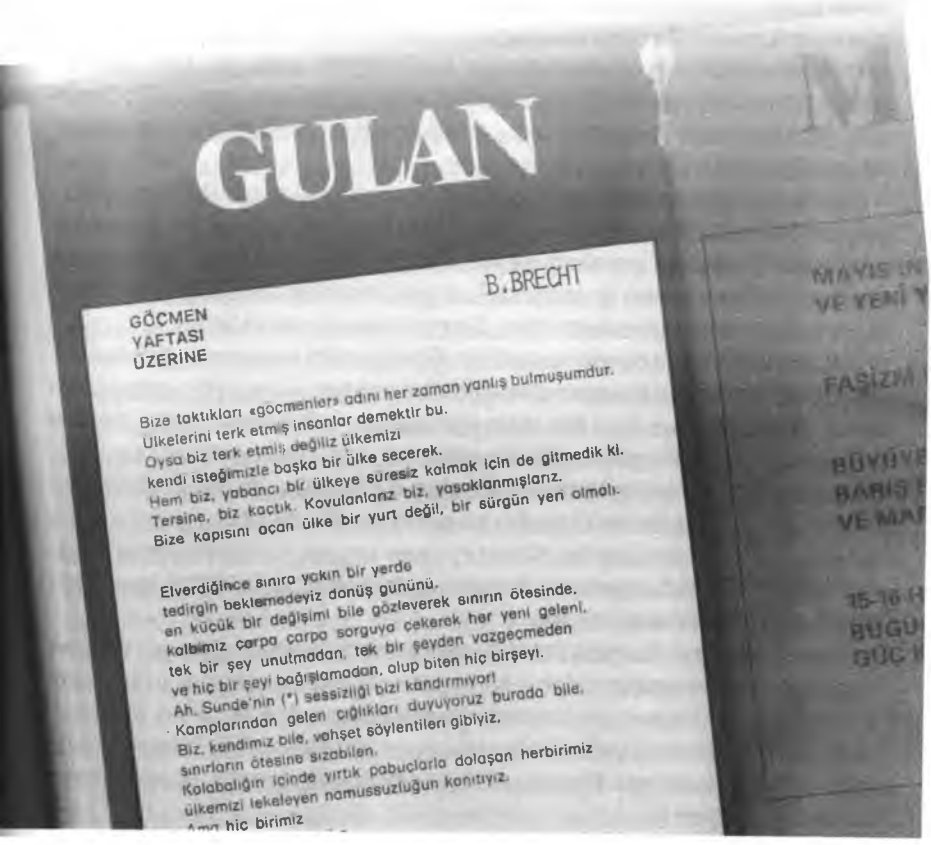
Sabri yoldaş: Şöyle diyebiliriz: Siyasi mücadele, siyasi perspektif, sanatsal üretimi ve gelişmeyi eğitmeli, ona yol göstermeli. Fakat yol gösterme; belli bir kalıp içine sokma, elini, ayağını bağlama biçiminde olmamalı. Yani, sanatçının yaratıcı özgürlüğünü zedelememeli. Aynı zamanda, sanatsal duyarlık, siyasi çalışmaların ufkunu açmalı, onu derinleştirmeli. Yani bir sanat eseri, öylesine bir tanıklıkla ortaya çıkabilir ki, birçok siyasi insanın gidip göremediği insan unsurunu, işçiyi, köylüyü vb. gerçekten objektif anlatmışsa, gözünün önüne getirir. Lenin, birçok konuda, sanat eserlerine danışmıştır. Yani şu zamanda, şu kahramandan bahsetmiştir. Ve uzun yıllar sözünü ettiği ve etkilendiği bir roman, Ne Yapmalı'da Çernişevski romanından bahsetmiştir. Yine aynı zamanda Dimitrof, çok zor durumda olduğu zamanlar, ben, bu romanı okumadım, yani orada, adam, kendisini zora alıştırıyor, onu taklit ediyor Dimitrof. Mesela Oblomov tipi öylesine bir tanıklık, öylesine bir objektiflikte yansıtılmış ki, bugün bile o tip hâlâ yaşıyor. Oblomov olmasaydı, bizler belki tembellik etmeyin, şöyle etmeyin, böyle etmeyin diyecektik. Fakat bu kadar somut ve berrak bir şekilde önümüze getirilip konulamayacaktı. Bu anlamda sanatın siyasete ve genel olarak devrimci mücadelenin sanatı etkilemesi sanatın, kitlelerle ilişkisi dolayısıyla devrimi etkilemesi, bizim somut yaşantımızdan da çıkartılabilinir.

Veli yoldaş: Genel olarak getirilen perspektife katılıyorum. Fakat bu görüşleri önemli ölçüde başka grupların da getirdiğini görüyoruz. Fakat o grupların diğer siyasal konularda olduğu gibi, bu konuda da tavrı; genel laflar etmek, şöyledir: Sanat siyasetten ayrılamaz, siyaset yol göstericidir, sanat etkiler falan, genel laflar. Fakat bugüne kadar ben, hiçbir siyasetten bir roman eleştirisi, şiir eleştirisi (Slogancılığa karşı hepsi. Fakat slogancılık ne, sloganı olmayan şey ne?) okumadım. Bu, bir tek Güney dergisi tarafından yapıldı Türkiye'de. Onun dışındaki devrimci hareketlerin yayın organlarında ben izlemedim böyle bir şey. Bence bu perspektif önümüze belli pratik görevler koyar. Bu görevler doğrultusunda adım atmak zorundayız. Mesela ozanları çoğunluk, ucuz sanat yapıyor şeklinde eleştirirken, benim tanıdığım kadarıyla ozan arkadaşların bir bölümü bu konuda bilgi sahibi değiller. Ucuz sanat ve slogancılığa karşı tavır nasıl olacak konusunda bu insanlara ben yardım edilmesi, kendisini aşması meselesinde yardım edilmesi gerektiğine inanıyorum. Şimdiye kadarki tavrım da o yöndeydi. Bu perspektif doğrultusunda sanatçı insanları kendi aralarında, sanatçı birliklerinde örgütlenmesi gerekiyor ki; en azından mesleki temelde falan bir araya

gelmeyen insanlar, bu deneyimleri yaşamayan insanlar, bizim düşündüğümüz ileride komünist çalışmalarda belki bir eğitimden geçmemiş olacaklardır. O eğitimi, o örgütlenmeleri yapmaları gerekir. Somut olarak bu Almanya'da var, ozanları bir araya getirip kendilerinin yönetip, yönlendireceği ve bizim belli oranda etkileyeceğimiz bir birlik haline getirme söz konusu. Bu tabii somutlaştığı zaman daha derinlemesine tartışılacaktır.

Bir başka mesele de kendi arkadaşlarımız arasında belli bir kültür birliğinin sağlanması. Sadece marksist politikayı okuyarak değil, aynı zamanda belli kültür birikimi, diyelim ki; belli romanları herkesin okumuş olması, belli şiirler okumuş olması ve bunlar üzerinde tartışmalar sürdürülmesi. Sadece siyasal tartışmalar da devrimin yolu şöyle mi olmalı, böyle mi değil, mücadele biçimi şu mu, bu mu değil; diğer konularda da belli bir canlılık, kültür birliği sağlanılması gerekir ki, bu bizim uzun süreli bir arada yürümemizin önemli bir şartıdır bence. Bu anlamda, geçmişte çıkan bütün yazılar, dergilerde çıkan önemli yazıları derleyip toplayıp kendi aramızda değişe tokuşa yeniden okumamız ve canlı bir ortamın yaratılması gerekir. Bu, bence, falanca grup şöyle demiş, filanca grup şöyle düşünüyor tartışmasından çok çok daha değerli, bizi çok daha geliştirici bir ortam olmalı; bunu sağlamaya, çalışmalıyız düşüncesindeyim. Son olarak; çıkaracağımız kültür-sanat dergisinin teknik meselelerini, ben gitmeden konuşursak, bir arkadaş söylemişti, nerede yayınlanacak falan şeklinde. Yazı kurulu meselesini, derginin nerede, ne zaman, hangi aralıklarla çıkacağı meselesini, sonuca bağlanmamıştı; tartışma içerisinde bunları bir sonuca bağlayabilirsek iyi olacağı inancındayım.

YAYINLANACAK DERGİ ÜZERİNE

Sabri yoldaş: Dergi aylık olmalıdır ve her ay muntazaman çıkmalıdır. Derginin nerede çıkma meselesinde şöyle bir problem var: Eğer biz, diğer yayın organlarıyla da ilgili olarak matbaayı nerede kuracaksak; derginin böyle bir yerde mi çıkması, yoksa başka bir yerde mi çıkması pratik sonuçları açısından tartışılması lazım.

Yazı kurulu derken, şunu anlıyorum: Esas olarak oradaki yazıların sorumluluğunu üstlenen, yazılarıyla esas olarak mücadeleye, oluşuma yön veren insanları anlıyorum. Bu anlamda ben, yazı kurulunda, mesela adım anlamında, olsun istemem. Böyle bir yazı kurulunda Veli olabilir. Ya da gerçekten seçebileceğimiz, siyasal perspektifi ve sanatsal kavrayışı olan, bu süreç içerisinde oluşan bazı arkadaşlar olabilir. Şimdi üç arkadaş ismi önerilir, şu şu arkadaş olabilir diye, bu arkadaşlar üzerinde tartışılır, üç kişilik bir yazı kurulu olabilir.

Dergi, görünüşü itibarıyla da düzgün bir dergi olmalıdır. Baktığın zaman, zevk veren, Avrupa'da çıkması itibarıyla da. Üç kuruş, beş kuruş pahalı olacaktır, olsun. Bunun için başlangıçta belli bir fon ayırırız. Fakat hedefimiz şudur: Dergi, mutlaka kendisini var etmelidir; kendi yağıyla kavrulma dediğimiz olay. Orada çalışan arkadaşların geçimini de sağlamalıdır.

Eğer bunu yapmıyorsa, sırtta yüktür. Bunun yolunu mutlaka bulmalıyız. Belki ücreti biraz pahalı olur, alan alır. Eğer biz, gerçekten o dergiye mutlaka okunması gereken şeyler koyuyorsak, herkesi ilgilendiren (herkes derken, sanat anlamında), siyasi insanlar da okuyacak bunu. Bu insanlar neyi inşa ediyor diye, dergiyi alıp okuyacaklardır.

Biz, şöyle bir şeye de gitmemeliyiz: Gönderelim bazılarına okusunlar. Göndermeyelim. Bazılarının alma imkânı yoktur, Türkiye'de, insanların alma imkânı yoktur; bak biz sizin için şunları söylüyoruz diye, onlara gönderelim, sürekli gönderilecek adamlar var, onların sayısı üç, beş, ondur, onlara sürekli gönderilir. Bazıları da kendilerini ilgilendiren yazılarda gönderilir. Onun dışında, şu derneğe gönderelim, okunsun, bu derneğe gönderelim, yanlış. Gazeteye ilan veririz, birtakım yerlere duyuru yaparız. Mektup yazarız, basarız, bildiğimiz bütün adreslere göndeririz. İlgileniyorsa gider alır.

İkinci meseleyi burada tartışarak karara bağlamada yarar var. Almanya'da bu meseleyi daha iyi örgütleyeceksek mesela, orada çıksın. İlişki, şu, bu, insan malzemesi vs. neredeyse orada çıksın. Yani bunun kararını verelim. Ve en kolay nerede dağıtabiileceğiz? Belki orada, daha çok Türkiyeli var. Nerede en iyi örgütlenebiliyorsa, orada çıksın. Benim düşüncem bu.

Veysel yoldaş: Bence derginin nerede, nasıl çıkacağı, iki yönden önem taşıyor. Hem derginin ideolojik perspektifi açısından mühim, hem de teknik anlamda mühim. Bizim bugünkü gücümüz belli. Şu dönemde güçlerimizi mümkün olduğu kadar bir araya toplamak zorundayız. Hem insan gücü hem maddî güç açısından değerlendirmek lazım. Derginin çıkışı için, Mayıs olarak karar alındığına göre, bu kısa bir dönem, yetişmez demiyorum ama dikkatimizi çekmeli. Bugünden, basın tecrübesi geçirmiş arkadaşların, teknik bir rapor hazırlaması gerekir, görevlendirme yapılabilir. Avrupa'daki siyasi gelişmeler açısından buranın esas alınmasından yanayım. Buranın esas alınması hem ülkenin siyasi istikrarı meselesinde hem de yoğunluk olarak ideolojik denetimin buradan görülebileceği açısından bakmak lazım. Bence, meselenin can alıcı noktası burasıdır. Meselenin teknik yani, Türkiye'de olsun, Avrupa'da olsun, basın tecrübesi geçirmiş arkadaşlar var. Bence bu arkadaşlar bir kurul oluşturarak bir rapor sunmalıdırlar. Bence çıkaracağımız bütün yayınların (illegal ve legal) bir araya getirilerek, legalin arkasından illegal olanı gizleyerek çıkarmalıyız. Avrupa'da da polis, ajan, sabotaj tehlikeleri var; ama bizim, teknik tedbirlerle üzerinden gelebileceğimiz bir sorun; Türkiye'deki tehlikeden farklı bir sorun buradaki tehlike. O nedenle, bir araya toplanmasında bir sakınca görmüyorum.

Veli yoldaş: Aynı şeylere tekrar değinmeye gerek görmüyorum. Yalnız baskısının nerede, hangi ülkede olacağı sorunu var; bu yanı tartışılacak bir durum. Bir de süre meselesi; ben aylık süreyi sık buluyorum. Kültür sanat açısından, geçirdiğim tecrübe açısından da. Zira, okuyucunun durumunu da biraz düşünüyorum. Türkiyelilerin bir, gruplara katılan insanların, grubun dışında olan şeylere kapalı oluşu; iki, çoğunluğun işçi arkadaşların oluşturduğu yurtdışındaki kitlenin ve köylü kökenli kitlenin okuma alışkanlığının olmayışı gibi, bu konuda arkadaşlar daha iyimser düşünüyorlar. (buradaki arkadaşlar, daha önce de tartıştık.) Ben, pratiğin önemli olduğuna inanıyorum, arkadaşların düşüncelerinin denenebileceği düşüncesindeyim, zira ben kendim de aynı hataya düştüğümü biliyorum. Ayda bir çıkartırız demiştim; bir, kendi gücümü fazla abartmıştım, çıkarabileceğimiz düşüncesindeydik; iki, okuyucuların da grupçu düşünceyi aşabileceği inancındaydık. Bu ikisi de olmadı. Bu anlamda, derginin bir buçuk aylık bir dergi olması gerektiğini; bir de dağıtım açısından düşünüyorum. Türkiye'de kurulu dağıtım ağı var, satılırsa satılır, satılmazsa, geri toplanıyor. Fakat burada, bu ağ yok. Bunu dün de tartıştık, bunu kendimiz dağıtmak zorunda-

yız; kendimiz, diğer işlerimizin yanı sıra bunu da yapmak zorundayız. Bunun önemli zorlukları olacağı düşüncesindeyim ben; Avrupa'da her türlü tekniğin gelişmiş olmasına rağmen, tren olayı vs. onun için ben, bir buçuk ay şeklinde düşünüyorum.

Sabri yoldaş: Bir buçuk ay, zamanlama açısından okuyucunun dergiyi takip etmemesini getirir.

Veli yoldaş: Zaten bizim çıkaracağımız derginin belli bir okuyucu çevresi olacaktır. Biz bunu hedeflemeliyiz. Belli bir çevre içinde yerleşmeyi ve dergi o insanları adım adım siyasi mücadeleye hazırlar bir yayın olmalı. O insanlarla, giderek siyasal ilişkiler, o zaman da okuyucu durumuna, o arkadaşları, siyasal yayınlarımızı da okuyucu durumuna getirdikten sonra, tabiii kültürel dergilerimizi de okuyacak; ama, onlar üzerinden ben yeni bir okuyucuya kayma düşüncesi olarak görüyorum hedefimizi. Gideceğimiz insanlar, zaten kendi götüreceğimiz insanlar olacaktır.

Onun dışında, nadiren okuyarak olacak. Ama ben esas olarak kendi gücümüzle götüreceğimiz düşüncesindeyim. Bu anlamda bir buçuk ay, uzun gelir tabii, bir ayın ortasında, bir başında. Fakat burada zaten öyle bir gelenek yok. Türkiye'de, dergi, ay başında çıkar, bir gelenektir. Ya ayın ortasında çıkar, okuyucusu da bayiye gider alır. Burada öyle olmayacak zaten. Biz, ay başında da çıkartsak, Paris'in dışında oturan bir arkadaşımıza, ayın ortasında falan götürme imkânımız olacak yani. Elden satılırsa bilmem ne.

Bunun zorluğunu takvimlerde de yaşadık. Şu gün takvim satıyoruz, Şubat oldu. Belli bir çevreye gidiyoruz, yani olacak şeyi yok, illa bizim orda çıksın falan diye düşünmüyorum. Hele ayda bir falan olursa, benin çevremdeki insanlarla, daktiloyla ayda bir çıkacağını zannetmiyorum. Dizgi olursa çıkarırız. Ki, dizgi olmalı. Birkaç kuruş pahalı olmasına rağmen dizgi olmalı, dizgi olursa, orada, ayda bir de çıkacak olsa çıkarılabilinir. Fakat burada belli bir kurum oluşturulmak isteniyorsa, sistemli bir şey, bir sürü işi yapacaksa; tabii ki, o zamanda merkezileşmenin faydası vardır. Arkadaşlara biz oradan destek oluruz gücümüz oranında yine. Orada çıkmaması demek, bizim katkı yapmamamız demek değildir. O şekilde de olabilir düşüncesindeyim.

Yani bize verilirse, yapabileceğimiz, örgütleyebileceğimiz inancındayım. Fakat diğer işlerin merkezi olarak, burada yapıldığı söz konusu olursa, o zaman da biz, buradaki çalışmayı bütün gücümüzle destekleriz.

Ali yoldaş: Önce, derginin nerede çıkacağı sorunu; bence, bir taraftan şu doğru: Diğer yayınların çıkacağı yerde. Ama bunun yanı sıra ben, şuna dikkat çekmek istiyorum: Mesela bir taraftan legal yayınlar: kültür-sanat dergisinin dışında da legal yayınlar olabilir, ya da yarı-legal yayınlarımız. Diğer taraftan illegal yayınlarımız olacak. Şimdi bunların hepsini, diyelim bir merkezden çıkarırken, aynı makinaları kullanırsak acaba sakıncaları olmaz mı? Diyelim dizgi makinası, bir dizgi makinası ile legal, yarı-legal, illegal dergiyi dizersek bunun sakıncaları olmaz mı? Bunun sonucu için diyorum. Arkadaşlar, dergiyi bir merkezde çıkışını yönetim, onu organize anlamında değil, büyük oranda teknik anlamda yaklaşıyorlar; yani makina nerede kurulacaksa, matbaa sorunu. Bu hem matbaa hem de bu işin yönetim, yönlendirilmesi sorunudur; yönlendirilmesi ve matbaa, bu anlamda aynıdır. Fakat dizgi sorununda, legal yayınlar için ayrı bir dizgi makinası, illegal yayın için ayrı bir dizgi, buna dikkat etmek gerekiyor, ya da o kafaların değiştirilmesi. Bu durumda, bunların hepsinin bir yerde çıkması doğrudur.

Ama arkadaş, Yabanel'in önceden belli ilişkileri var. Onlar kopmaz, başka yere taşınmasıyla veya Almanya'da çıkmayacaksa. Diyelim, daha rahat çalışmamız, çeşitli yerlere gitmemiz bakımından da yararı olacak bir yöntem uygulanır. Mesela, derginin legal muhabir kartları var, basın kartı var. Şu, bu yerdeki sorumluları olarak, oralarda o ilişkiler yine onlar aracılığıyla devam eder. Fazla bir kayıp olacağı kanaatinde değilim.

Ali yoldaş: Başlangıçta da belki olabilir de. Uzun vadeli, sürekli sadece elden dağıtımla sınırlamamalı. Bence, başka yollar da amaçlanmalı. Şu anda elden dağıtım yapılırken de dağıtım şebekesi örgütlenmeli. Yani şimdiki gücümüzle, tek tek arkadaşlar bu işi yürütecek, birçok yere koşacak; ama bu işi yaparken, her gittiği yerde, bir şebeke, yani belli bir süre içinde bir dağıtım şebekesi oluşturma perspektifi ile hareket etmeliyiz. Bu süreçte hem derginin hem kitapların hem diğer birtakım şeylerin, bu işleri yürütecek, dağıtacak bir dağıtım şebekesini oluşturuyoruz.

Sabri yoldaş: Dikkat çekmek istiyorum. Gerek siyasi gerek sanatsal derginin dağıtımı anlamında, kullanacağımız insan unsurları, aynı zamanda deşifre durumunda olacaktır. Bazı arkadaşlarımızı gizleyeceğiz mesela; bazı arkadaşlarımızı gizlemek zorundayız. Diyelim ki, siyasi dergiyi ya da diğerini dağıtacaklar, kendilerini hemen açığa vuracaklar-

dır. Bu konularda da nasıl bir hat izlenmeli? Bazı şeyler yapılır. Bilinen bazı arkadaşlar vardır, onlar, bu işleri örgütlemede, bilinmeyen arkadaşlarla, bu ilişki nasıl götürülecektir? Diyelim ki, bilinmeyen bir arkadaşa; şu ya da bu dergiyi, git bunu dağıt dendiğinde, bir süre sonra, onun, bizimle ilişkisi ortaya çıkacaktır. Bu konuların pratik çözümü nasıl olmalıdır?

Mehmet yoldaş: Bence bu tür konular ayrıca rapor olarak belirlenmeli. Bu konuda bir şeyler yapabilecek arkadaşlar bir arada belki dağıtım gibi işler yapılırsa daha yararlı olur.

Ali yoldaş: Ben diyorum legal yayınlar için bir legal dağıtım ağı; diğer taraftan, illegal yayınlar için, illegal dağıtım ağı gereklidir. Yani bu ikisini bir arada yürütemeyiz. Bugün grupların yaptığı hem kendilerine illegal diyorlar hem legal çıkan kültür-sanat dergisinde parti, kongre kararlarını yayınlamaktalar. Bunun savunuculuğunu yapmaktalar. Dağıtım şebekesi hem illegal hem legal yayını dağıtmakta. Böyle, birbirine karıştırmamak lazım. İkisinin dağıtım işi de ayrı organize edilmeli. İllegal yayının legal dağıtımı yapıldı. Bunları ayırt etmeliyiz, ama somut, bağlayıcı kararlar şeklinde; ne olmalı, nasıl olmalı? Temel pratik konuları tabiii ki karara bağlamak lazım.

Mehmet yoldaş: Şimdi benim söylediğim, en son arkadaşımızın eklediği mesele gibi; bunlar, son derece önemli. Ama bunlar üzerinde tüm tecrübeli arkadaşların, tecrübelerini birleştirecek kesin ayrıntılı raporlar oluşturulursa daha sağlıklı sonuçlara gidilebilir. İkincisi de dergi şurada mı çıksın, burda mı çıksın meselesi. Üç temel açıdan, işte ideolojik, siyasi yönden bircilik, yazar meselesi ve pratik olanaklar açısından yaklaşıldığında; genelde burada çıksın sonucunu çıkarmak kolaylıkla mümkün. Ama öte yandan, somut durum açısından, benim iki yanlı tereddüdüm var:

Birincisi, arkadaşın bu konudaki büyük isteği ve çalışması bugüne kadar. Bu, son derece önemli bir enerji, kendi kendine bir sürü olanak yaratmış.

İkincisi de çocuğunu elinden aldık, şimdi de gömeceğiz, onun getireceği durum, yani insan olumsuz etkilenebilir, yani bir anda boşlukta hissedebilir kendisini. Hem o enerjiyi kaybetmemek meselesi, değerlendirmek. Orda bir çalışma olmuş, onun birikimi olmuş. Hem de bir de boşluk, bir moral bozukluğu gibi bir durum olabilir, bundan kaygım var.

Sabri yoldaş: Ben bunun hesabını da yaptım. Aynı zamanda bu enerjiyi daha iyi kullanma sorununu düşündüm; bu nedenle şundan söz ettim. İkincisi: Bir, orada Türkiyelilerin daha çok olması, buradan postalanma sorununun getireceği yükler azalır, elden de götürülür, bilmem ne de yapılır, belki kolaylık bulunur. İki, bazı yayınların yan yana çıkmaması gerekliliğini düşünüyorum. Ya da eğer orasını gerçekten daha iyi örgütleyebileceksek, orda bazı olanakları, sorun daha önce hazırlanma sorunudur. Çok acil şeylerin dışında orda da esas olarak örgütlenmenin çok ağırlıklı bir biriminin olması gerektiğine inanıyorum. Çünkü günün birinde Türkiye'ye yapacağımız transfer, değişim, esas güçlerden birini oradan da alacaktır, oradan başlayacaktır.

Türkiye'yle ilişkiler sorunu esas olarak orda daha kolay halledilecektir diye düşünüyorum. Yaklaşık, orda 2 milyon (1 milyon yetişkin) insan var; 2 milyon insan bugün Arnavutluk'un nüfusu. Yani bu konuyu da dikkate almak lazım. Onun dışında, eğer orda gerçekten böyle bir şey oluşturabilirsek, bir matbaa falan gibi bir şey oluşturabilirsek; bayağı, bir kurum olarak, birtakım başka grupların yazılarını da basabilir ve orda profesyonelce birtakım arkadaşlar bir işletmeyi götürür. Hem bundan gelir sağlar, yani bir matbaa. Çok büyük bir matbaa kuramayacağız, ama en azından bir yayın faaliyetini götürecek bir düzen kurmak zorundayız. Çünkü bizim bir süre sonraki faaliyetlerimiz çok yoğunlaşacak. Bugün iki kişi yazı yazacaksa, yarın 5 kişi, 10 kişi, 20 kişinin yazı yazacağı bir yapı haline geleceğiz. Bu konunun iyi hesaplanması lazım. Bu konuda çok esnek davranmak lazım, yani merkezileştirmek tamam; ancak ille başında bulunmak, merkezileştirmek diye bir şey yok, orda da arkadaşlarımız bulunuyorlar.

Ali yoldaş: Matbaa ve basım işi orda yapılabilir, ama dizimi burda yapılır. Bir nüsha gelip gidecek orada, burda hazırlanıp gönderilme, basılma, bu da olabilir. Diyelim bir arkadaş bir sefer yapar, ayda bir sefer yapar, diğer yazılar mektupla gelir gider. Ama son şekli burada verilir. Postayla ayrıca gidebilir. Her ay, bir arkadaş, özel olarak gelir, alır gider, orda onlar basar. Yani bunların çeşitli yolları düşünülmelidir.

Veysel yoldaş: Şimdi bende şöyle bir kanı uyanıyor: Özellikle Veli arkadaşın konuşmalarından. Ali arkadaşın konuşmalarında belli şeyleri bana o anlamda çağrıştırıyor. Yani yayın meselesinde amatörlük sürecek gibi. Ben, yayın meselesini, bir bütün olarak, ideolojik faaliyetlerimizi, özellikle Avrupa şartlarında, Avrupa'daki eylem biçimimizin temel

faaliyeti olacak ve örgütlenmede bu yayın faaliyetinin üzerinde yükselecek. Gerek ideolojik gerek politik mücadele gerekse ilerde başka türlü yayın organları ile. Tamamıyla Avrupa şartlarında legal bir yayın organı mesela geniş kitlelere seslenen bir yayın organı. Yani Lenin'in Ne Yapmalı da tanımladığı bir gazete biçimi. Ve giderek, Türkiye'yi etkileyen bir gazete biçimi. Özellikle, çağımızın tekniği, çağın kitle iletişim araçları düşünüldüğünde, bizim, çok profesyonelce uğraşmamız gereken bir mesele. Ve işin teknik yönü de hesap edildiği zaman, mutlaka üzerinde yatırım yapmamız gereken bir mesele olarak görüyorum. O zaman, ben, şunda kesinim. Yani siyasi kişilerin barınma merkezi olarak neresi alınıyorsa, bu yayının teknik işlerinin de esas olarak orası olması meselesindeyim. Ve böyle olmadığı zaman, iş çalışması anlamında profesyonel, ama ruh olarak amatör çalışan, arkadaşların aynı zamanda siyasi olarak eğitilmesi ve geliştirilmesi, her birinin örgütün birer savaşçı kadrosu yapabilmesi aynı zamanda merkezin çok önemli denetiminden geçmesi gereken bir şey. Yani böyle bir meselede denetimsizliğin olabileceği ve işe hâkim olunamayacağı hem ideolojik anlamda denetimin sağlanamayacağı hem de bu meselenin dağılımında, politik yansımasında eksiklikler çıkabileceği inancındayım. Yani onun için bu meselede bizim en rahat hareket edebileceğimiz ülke, en rahat görüşebileceğimiz, en rahat girip çıkabileceğimiz ülke esas alınmalı; geriye kalan, bir taşıma sorunu ki, zaten diğer sözü edilen ülke gerçekten Türkiye'de işçiler açısından büyük bir potansiyel taşıyor, fakat bugünün taşıma koşulları açısından ele alındığında böyle potansiyel bir yayıncılıkta sorun olarak çıkmıyor. Orada bir dağıtım teşkilatlanması, ona bağlı olarak, başka yerlerde de dağıtım teşkilatlanmaları yapılabilir. Sözgelimi birçok Türk gazetesi, günlük çıkmasına rağmen, Fransa'da çıkmıyor ama, her sabah gazeteleri okuyoruz. Yani mesele bence, örgütün merkezinin nerede yuvalanacağı. Bu açıdan bugün bulunduğumuz ülkenin Avrupa'da en sağlam adımları atacağımız yani göreli olarak düşündüğümüzde, bundan daha sağlam basabileceğimiz bir ülkeyi şimdilik göremiyorum. Hele Almanya, bu hususta bence en tehlikeli durumdadır.

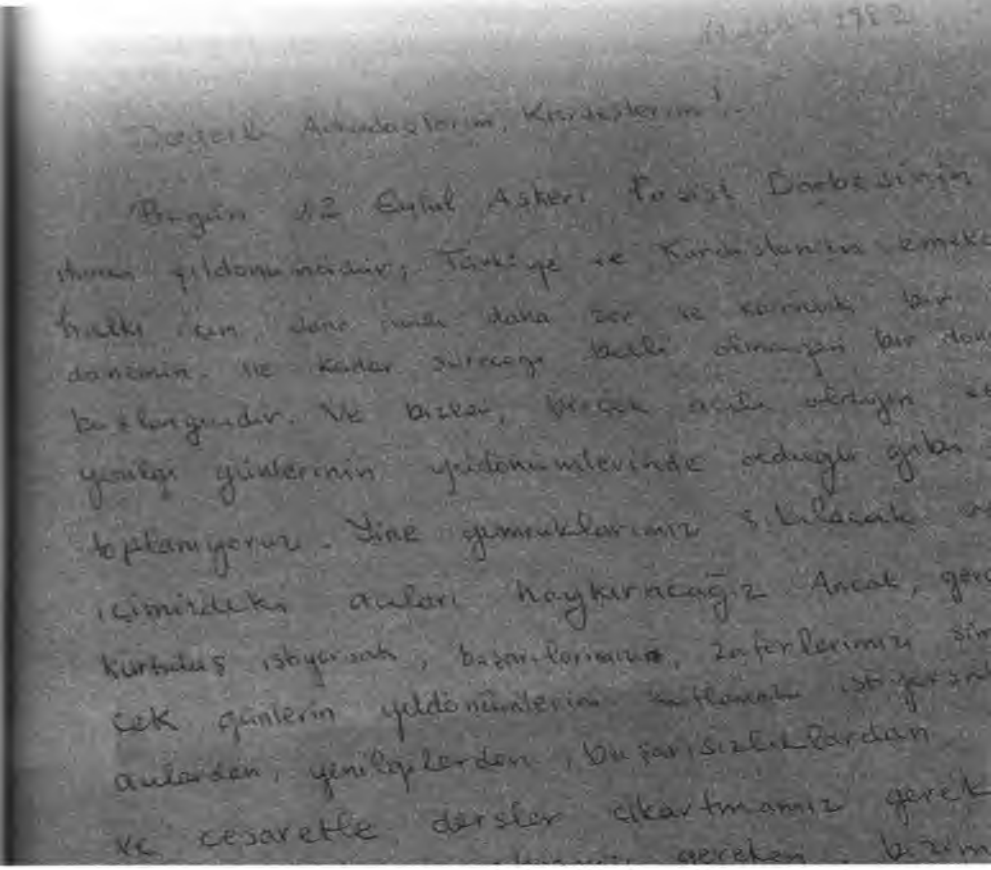
Ramazan yoldaş: Siyasi kişilerin bulunması neresiyse, orası olmalıdır. Politik yansımasında eksiklikler olabileceği. Esas olarak bu iki soruyu, neler düşündüğünü açarsan daha açıklık kazanır.

Veli yoldaş: Bence, isim, belirleyici bir olay. Nasıl Yabanel koyduğu-

muz zaman, belli bir durumu belirliyorsa; bugün derginin ismi başka bir şey belirleyecek. Mayıs, bunu belirlemiyor gibime geliyor benim. Yani ben mesela başında Yabanel'de Mayıs adını şart falan görmüyorum. Şimdi, dün önce abi, şaka arasında, bugün de arkadaş değindi. Şimdi belli olguları görmek durumundayız. Bir emek harcadıysam, emeğe sahip çıkma durumundayım. Fakat ben, dün ona ne kadar inanarak yaptıysam, yeni yapılacak çalışmaya da o kadar inanıyorum. Yoksa ben karşı çıkardım. Böyle olmasının daha faydalı olacağına inandığım için; benim için o, geçmişteki değerler, geçmişin değerleri olarak savunuyorum. Birçok şeyi terk ettik, 40-50 yaşlarında, bizimle günlerce, aylarca mücadele etmiş arkadaşa dedik yok arkadaş, şimdi anlaşamıyoruz, inanmıyorum buna; o zaman, bu ilişkinin bir dost, bir arkadaş olarak devam etmesi doğru, ama siyasal bir ilişki olarak doğru değil. Onun için, bence şu değil, duygusal falan diye alınmamalı. Ben hesabı yaparken, hangisinin mevcut gelişmeye daha faydalı olacağını düşünüyorum. Ben, arkadaşın, gerekçelerinin biraz suni gerekçeler olduğu düşüncesindeyim. İşte siyasi merkez nerdeyse, orda olmalı falan. Bence, bunlar böyle suni gerekçeler düşünmemeli, objektif olarak neyse durum, onu koymalıyız.

Mesela ben, bir açıdan çok faydalı olacağı inancındayım. Bu da kontrol etme, yani son şeklinin yeniden gözden geçmesi anlamında faydalı olacağı inancındayım. Aksi takdirde sorunların çıkabileceği, çünkü dergiyi ben pratik olarak düşündüğümde, yerleştirirsin, yerleştirirsin, köşede bir yer boş kalır; doldurulması gerekir. O anda otururbut, yazarsın bir şey, doldurursun o boşluğu. Şimdi, o şey, ters düşebilir falan, insan her an huzursuz duruyor yani. O açıdan burda olması, belli bir son gözden geçirme açısından oldukça olumlu. Diğer taraftan, ekonomik olarak düşünürsek, bizim o taraftaki durum daha mümkün; eğer matbaanın burda kurulduğunu düşünecek olursak, belli bir dizgi aletinin alındığını. O zaman şu yapılabilinir: Dizgi burda gerçekleştirilir, yazılır gönderilir, orda biz ayarlamaya çalışırız. Zaten biz, dizgi makinalı bir matbaa kurmaya, kalkışırsak, profesyonel bir şey, çok büyük masraftır. Yani bugün bence altından çıkılamayacak kadar büyük bir masraftır. Dizgi ve baskı, ikisi beraber düşünülüyorsa, 50 bin Mark filan.

YENİ KÜLTÜR/YENİ İNSAN

Değerli Arkadaşlarım, Kardeşlerim!..

Bugün 12 Eylül Askeri Faşist Darbesinin
ikinci yıldönümüdür. Türkiye ve Kürdistan'ın emekç
halkı için daha zor ve karanlık bir
dönemin ne kadar süreceği belli olmayan bir dön
başlangıcıdır. Ve bizler, birçok anlamlı ve
yeniden günlerimizin yıldönümlerinde olduğu gibi
kapkamıyoruz. Yine yumruklarımız sıkılacak ve
içimizdeki ateşi haykıracağız. Ancak, geç
kurtuluş istiyerek, başarılarımızı, zaferlerimizi sin
cek günlerin yıldönümlerini kutlamak istiyerek
anılardan, yenilgilerden, bu şarlatanlıklardan
ve cesaretle dersler çıkartmamız gerek

Sabri yoldaş: Kazanımların, sosyal hayatımıza, ilişkilerimize yansıması, onu biçimlemesi anlamında görmek gerekiyor; özümlemek, yansıtmak gerekiyor. Bazı insanlar para kazanır, milyonlarca kazansın, eğer o para, onun sosyal hayatında bir zenginliğe, bir değişikliğe yol açmıyorsa, o para öyle hantal bir biçimde duruyor, hayata geçmiyorsa o paranın kazanılmış olup olmamasının hiç önemi yok. Türkiye'de bazı adamlar vardır, zengindir, gerçekten çok parası olduğu söylenir.

Giyimine baktığın zaman, yoksul bir köylü gibi giyinir. Bir yere gider, bir kuru fasulye-pilav yer. Birtakım şeyler yapmaz, etmez. Nasıl ona yansımazsa. Kültürde istediğin kadar belli şeyleri, yani ham olarak, o, senin hayatına yansımıyorsa, bu sonuç vermez. Yani bizim, Marksizm'i kavrayışımız, güncel ilişkilerimize, kitle ilişkilerine, birtakım zorluklarda ya da herhangi bir problemle karşılaştığımız zaman, getireceğimiz çözümlerde, önerilerde kendisini gösterebilmeli. Yani aldığımız kültürü, öğütüp, hayatın sıcaklığı içine sokmalıyız.

Aynı şekilde sanatsal anlamda, okuduğumuz bilgiler, birtakım sorunları ele aldığımızda, onların derinleşmesine, daha ayrıntılı bir biçimde kavranmasına, hayattan daha farklı tatlar almamıza yol açmalı. Eğer biz hayatı seviyorsak, yani devrimci olmamız bir yanıyla hayata duyduğumuz güvenin, iyimserliğimizin ifadesi. Karamsar bir insanın devrimci olması mümkün değildir. Çünkü biz, esas olarak, gelişen bir sınıfı temsil ettiğimiz için, onun gerek ideolojisi gerek siyaseti, yani geleceği açısından, geleceği var olan bir sınıfı temsil ettiğimiz için birtakım zorlukları yenebiliyoruz. Bazı zorluklar vardır ki, normal bir insan onların karşısında ezilir. Biz onu bayağı geçiyoruz, hayatımızı koyuyoruz. En aşılmaz duvarları, en aşılmaz engelleri aşmaya çalışıyoruz. Niye? Çünkü biz, çöken bir sınıfı değil, gelişen, yarını olan bir sınıfı temsil ediyoruz; bu nedenle iyimseriz. Ve bu nedenle mücadele ediyoruz. Yani verdiğimiz mücadelenin gelecek açısından ister adını koyalım ister adını koymayalım, mutlaka katkısı olacağına inanıyoruz. Onun dışında, birtakım kültürel kazanımlar, bizim hayatımızda ne bileyim, bir müziği değerlendirmede, kuracağımız toplum hayatına yansıması açısından tiyatro olur, felsefe, diğer şeyler, toplumsal hayatın inceliği, mimari, yani giderek bir yığın şeye ufuk getirmeli; oraya yansıyacak biçimde bizim malımız olmalı. Bu anlamda, mesela bu telefon sorunu, başlangıçta basit bir sorun gibi görünüyorsa da aslında, bir soyutlama yöntemiyle, oradan alıp başka yerlere gitmek lazım. Biz insanlarla ilişki kuruyorsak, o ilişki götürdüğümüz insanların ruh haline göre, ruh halini kavrayan, onların içinde bulunduğu şartları, onların içinde bulunduğu alışkanlık-

ları hesaba katan bir tavır izlemeliyiz. Bu da kültürel alışverişle ilgili.

Başında da söylediğimiz gibi, kültür, sadece dört kitap, bilmem ne değildir, yaşama biçimidir de aynı zamanda. Yani burjuvazinin kültürü nerde yansıyor? Masasında yansıyor, masasının kurulmasında yansıyor. Masasının örtüsündeki işlemeye yansıyor. Köylülüğün de öyle değil midir? Köylülüğün kültürü, köy evlerinde yastıklar işlemelidir, yataklar işlemelidir; koku sever, şapkasına esans sürer. Hiçbir şey bulamazsa kadın, gözüne sürme çeker. Bu da yaşamı ilgilendiren, o kültürle ilgili bir şey. Kına yakmak kültür, ne bileyim. Burjuvazinin kültürüne göre baktığın zaman, ne bileyim, danslı manslı şeyler onun kültürünün bu anlamdaki ifadesiyken; biz, halay çekiyoruz. O da öldü tabii, burjuva kültür gelince. Burjuva yaşam biçimi, burjuva ekonomi biçimi hayatımıza girdiği zaman, bu, sosyal hayatımıza da yansıdı. Eskiden köy meydanlarında ya da mahallelerde bile olsa, alanlarda davul çalarak, zurna çalarak evlenmeler, bilmem ne olurken; kapitalistleşme, kendi alışkanlığını da bize getirdi. Ne yaptı? Salonlara soktu. Düğün salonları çoğaldı, yani oraya yansıdı. Kapitalist kültür, kapitalist ekonomi ve yaşama biçimi, apartmanlaşmayı getirdiği zaman, bir apartmanı doldurdu.

Köylerde, kenar mahallelerde adettir, komşuda bir şey pişiyorsa, alıyor bir kap komşusuna götürüyor; koku oraya gidiyor ve kendisine özgü bir kültürle, kendisine uygun bir anlayışla bir tabak yemek alıp komşusuna veriyor. Aynı şeyi Ankara'da ya da İstanbul'da, Avrupa'da apartmanlaşma içerisinde kapıyı çalıp bir tabak yemek götürsen, kimse anlamaz bunu. Ama köydeki komşu anlar bunu. Zaten beş ev ötesindekine götürmüyor. Bir insanın ölümünde helva dağıtılıyor. Helva, tatlı bir şey, o acıyı başka bir şeyle yenme. Ne bileyim, onun acısından dolayı, onun acısını götürüp yediriyor belki, bilmiyorum; ama mutlaka maddi temelleri vardır. Yine oyunlara bakarsak, birtakım oyunlar üretimle ilgili, üretimi anlatan oyunlarımız vardır. Yine avcı geleneklerine baktığımız zaman, kolektivizm var. Bu, ilkel komünal toplumdan şu veya bu biçimde adım adım dökülmüş ve buraya kadar gelmiş. Yapılan iş, belli şeyleri yaşatıyor. Bir örnek vereyim: Ben, bir ara gittim, çulluk var, herkes yürürken gördüm ben kuşu, dedim şunu vurayım. Eğilerek gidiyorum. Avcılar beni gördü, ne yapıyorsun dediler. Vuracağım dedim. Meğer birlikte vurulurmuş. Ve üstelik, o çulluğun kaçması gerekliymiş; kültür meselesi. Bu anlamda biz; ideolojik anlamda, kültür, sanatsal anlamda kültür, felsefi anlamda kültür, edebi anlamda kültür, siyasi anlamda kültür; bunları gerçekten öylesine özümlemeli ve hayatımızı öylesine geçirmeliyiz ki, biz yeni bir toplumu yaratabiilmenin gücüne

sahip olalım ve onu inşa edebilecek insanlar haline gelelim. Eğer biz, bu meselelerde kör kalırsak, meseleyi sadece siyasi devrim meselesi olarak görürsek, siyasi iktidarı ele geçirdikten sonra, nasıl biçimleyeceğiz ki; toplumu yeniden nasıl inşa edeceğiz? Sadece ekonomik alanda örgütleme yeterli mi? İnsanlara arkadaşlıklar, dostluklar, fedakarlıklar vb. şeyleri hangi örnekleriyle, hangi incelikleriyle anlatacağız? Halkın yeni oluşan gelenekleri ekonomiye bağlı, ancak bu sadece ekonomiyle hallolacak bir şey değil biz, geçmişten alacağımız bir yığın olumlu unsuru yaşatmalıyız. Diyelim ki biz, devrimden sonra çatal, kaşık, bıçak kullanmayı kaldıracak mıyız, burjuva aracıdır diye? Biz de et yiyeceğimize göre kullanacağız. Bırak, şu burjuva işidir; biz, elimize alır yeriz demeyiz. Bir zamanlar övünme meselesiydi tavuğu elle yemek. "Ya bırak" diyor, tavuk gelmiş te, keseceksin de al, lapur lupur ye, diyor mesela. Öyle de yenir ve öyle yenecek zaman da var. Biz bu meseleyi doğru kavradığımız zaman, geçmişte şu gün için gerekli olan ne varsa, ona, mutlaka sahip çıkmalıyız. Burjuvazinin kültürü içerisinde olumlu ne varsa, ona sahip çıkmalıyız. Örneğin konut sorunu, kültür sorunudur. Konut biçimlemesi kültür sorunu. Konut sorununu çözmek için öylesine evler yapılmış ki, daracık daracık yerler; insanlar oraya sıkıştırılıyor ve o daracık yerler, insanların ruhi şekillenmesini, ruhi yapıları üzerindeki etkilerini ve benzeri; ancak bu perspektifle bakarak çözmeye çalışacağız.

Özetle; yeni toplumu kurmak için yola çıkmış insanlar olarak biz, belki o toplumu inşa edemeyiz. Ancak öylesine bir anlayışın, öylesine bir kavrayışın miras bırakıcıları olmalıyız ki, biz başarılı olabilelim. Girişkenlik yine bir kültür sorunu, pratiğe bağlı olmakla birlikte, bir kültür sorunu. Mesela Partizancılara bakıyorsun, tornadan dökülmüş gibi; bir yanıyla gerici. Niye? Belli gerici yanlarına sahip çıkmaya çalışıyorlar, o gerici yanlarını korumaya çalışıyorlar. Veysel arkadaş ta, bunun bir yansıması olarak, işte dil meselesindeki tavrı. Benimle konuştuğunda örneğin, Avrupalılaşmamak gerekli, Avrupa'nın bilmem nesine katılmamak gerekli dendiği zaman, sen ne söylemiştin? Böyle birtakım teknik şeylerin dışında dil de dahil.

Veysel yoldaş: Devrimciler arasında, Avrupa'dakilerde olsun, gerek Türkiye'dekilerde olsun, benim tespit ettiğim bir nokta: Grupların, gelişme dönemini tamamlayıp, dağılmanın esas duruma geldiği dönemlerde şöyle bir bireycilik uç verdi birçok insanda: Biz feodaliz, biz köylüyüz; öyleyse bizim modern insan olmamız lazım. Nasıl ki burjuva kültü-

rünün olumlu yanlarını alacaksak, aynı şey feodal kültürde de vardır; miras olarak bize kalacak yanları vardır. Ve bunları yaşatmak ve yaşatmaya çalışmak yine bizim görevimizdir. Ben Türkiye'den bir örnek vereyim: Modern insan diyor, sorunları tek tek çözmeli diyor. Tek tek derken, kolektivizmi ret anlamında. Bunu esas olarak burjuvazi uyguluyor. Ve kişiler arasındaki insani kolektivizmi yıkarak, getirdiği makina kolektivizmi bir taraftan apayrı bir kolektivizmi yaratıyor; ama, bireylerin birbiri arasındaki dayanışmayı yadsıyor. Ya da bir misafirlik olayı. Biz, laklakla geçen misafirliğe karşı çıkarız her zaman. Ama biz, konuklarımıza, her zaman evimizi açabilen yanımız olmalıdır. Aynı şekilde şu var (Türkiye 'de, Alman usulü deniliyor), birer çay içiliyor, herkes kendi parasını versin deniliyor. Ben bunları devrimci ahlaka aykırı buluyorum. İncelendiğinde, benzeri birçok şey akla gelebilir. Buraya gelmişken (burjuvalar burada oryantallik olarak isimlendiriyorlar), bir kısmında şarklılaşma eğilimi, belli konuları popülist temelde ele alarak, onu günlük bir heyecan yaşama biçimi olarak alıyorlar. Bazılarında da oryantallikten kurtulma diye aslında burjuvazinin, insanın özüne yabancılaşan yanından yakalaması.

Ben, Avrupalılaşmamak lazım derken kastettiğim şey: Birincisi, burası birçok yönden Türkiye'den rahat. Demokratik hakların yaygın olması, insan biraz debelendiği zaman inanıyorum ki, bir iş bulabilir, bir yaşam tutturabilir. Bazı insanlar da üniversiteye kaydoluyor. Dört yıl üniversitede okuyacak burada, ondan sonra, öğrendiği dille Marksizm'i öğrenecek ve "devrimcilik yapacak"; benim yadsıdığım şey bu. Yoksa dil öğrenmek, burada olumlu gelişmiş şeyleri almak, dinamik bir insan olmak, daha tertipli, düzenli yaşamak, zamanımızı iyi değerlendirmek vb. ben bu yanlarıyla katılıyorum. Fakat şu anda bana derse ki birisi, ya arkadaş boş ver bunları, git Sorbon'a gir, dört yıl oku, hafızla; bunun yanında bir de İngilizce ekle ona, ondan sonra otur Kapital'i kendi dilinden öğren, bilmem neyi ne yap derse; ben, bunu, devrim kaçkınlığı olarak görürüm. Ben şu fedakarlığa hazırım: Biz, beş kişiysek, mutlaka hepimiz dil öğrenmeliyiz. Ama ben, arkadaşın benden daha önce dili kavrayabileceğine dair bir ipucu görüyorsam, o anda ikimizin birden dil okuluna devam edebilecek durumu yoksa; ben derim ki, arkadaş, sen devam etmelisin, ben senin boşluklarını başka yerde doldurmalıyım. Mesela aile ilişkilerinde de aynısı, sen evlendin barklandın, artık sen ayrısın, senin anan, baban, kardeşlerin seni ilgilendirmez diyor. Oysa şunu da unutmamak lazım: Türkiye bir Avrupa ülkesi değil. Türkiye, gelenekleriyle, görenekleriyle farklı şekillenmiş bir ülke. Bu şekillenişi

sübjektif niyetimizle değiştiremeyeceğimize göre, çalışmamızda ilkelerden taviz vermemek kaydıyla, önümüze ayak bağı olmadan bir ilişki götürmek zorundayız. Bu anlamda, düğünlerden aile ilişkilerine, akrabalık ilişkilerine kadar, ilke hatasına düşmeden, bir ilişki götürmek zorundayız. Kimileri bunu feodal temelde, onun bunun silahşörlüğünü yapmaya götürüyor devrimcilik adına, bunlara katılmıyorum.

Sabri yoldaş: İster Arabistan'da ister Latin Amerika'da ister Almanya'da, Amerika'da olsun, insanların davranışlarını belirleyen şey; kesinlikle üretim ilişkilerine, üretimin biçimine, üretim içerisindeki yere bağlı olarak ele alınır. Şimdi, Alman usulü denilen şeyden yola çıkarak şunu anlatmak istiyorum: Belli insanlar var, bu insanlar çalışıyorlar ve aşağı yukarı aynı ücretleri alıyorlar; bu ücretleri alan insanlar belirli bir yere gidiliyor, yemek yeniliyor, bir insanın kalkıp bütün arkadaşların parasını vermesi, birinin üzerine yüktür. Denilebilir ki, bugün birisi, öbür gün ötekisi verir. Ama bugün için en mantıklısı, bizim gibi kolektif yaşama, belli şeyleri ortak olan insanların dışında, bizim yaşama biçimimiz farklı. O insanlar için bu en mantıklı, en sağlıklı yoldur. Niye? Kimse kimseye karşı borçlu değil. Burada birine kahve ısmarladığın zaman, adam biraz sonra sana bir şey getirip veriyor. Rahatlıyor, nasıl olsa bir kahve içecektim diyor, kahve parası karşılığı bir şey alıyor ve getirip sana veriyor.

İçinde bulunduğumuz üretim, insanların yaşamlarını biçimleyecek şekilde ortaya çıkıyor. Misafirlik, tabiii ki biz, feodal misafirliğe karşıyız. Hiç aklında yokken adam kapıyı çalıyor, geliyor oturuyor. Randevuları, yapacak işleri, bir yığın şeyleri var. Ne haber yahu diyor, çor çocuk geliyor oturuyor. Ha şöyle misafirlik ilişkileri var: Belli bir süre içerisinde telefon ediyor, randevu alıyor, geleceğiz; geliyor, gidiyor, gayet ilkelilik içerisinde.

Misafirlik içerisinde de oturup, havadan sudan şeyler de konuşmuyorlar, tamamen gerekliliğe bağlı şeyler konuşuyorlar. Bu tip davet, ziyaret, misafirlik. Bize buyur diyor, davet ediyor, misafir ediyor; ziyaret ediyorsun, ama seni gereklilik temelinde ağırlıyor, iş konuşuyor vb. Ama seni, karı-koca ilişkisi içerisinde davet etmiş, eğer kocanın işi varsa, kadınlar da o arada birbirleriyle gerçekten sohbet ediyorlar, ne buluyorlarsa konuşuyorlar. Bizde, canı sıkılıyor, haydi falana gidelim diyor, gidiyor. Bu olumlu gibi görünüyor, fakat terbiye edilmesi gereken şeyler bunlar. Biz de ileride bunlara uymalıyız. Bizler, yeni toplumu kuracak insanlar olarak, zamanı çok iyi değerlendirmeliyiz. Ziyarete gide-

ceğine, gitsin eğitim kursları var, onlara katılsın; ziyaret merhabası, şusu busu o zaman içerisinde olsun. Saat meselesi, adamın işine sabah yetişmesi için saat on birde yatması lazımsa, açıkça sana çek git diyor; zaten seni ağırlamaz da doğru dürüst. Paldır küldür gitmişsin, sana kapıda öyle bir tavır takınır ki, sen kapıdan dönersin. Bunda da toplumun alışkanlıkları var. Avrupalılık anlamında değil, kapitalizm anlamında görmek lazım. Işık, tık yanıyor, duruyorsun, sıkılıyorsun ne zaman yeşil yanacak diye bakıyorsun; adam gayet sakin duruyor. Çünkü herkes duruyor. Yıllar yılı o ışıkla belli saatte bilmem ne trenine yetişmekte, bilmem ne saatinde metroya yetişmeyince treni kaçırmakla öğrenmiş. Bizde, otobüs yedi de kalkacak diyor, haydi bir iki kişi diye bağırıyor. Sen hiçbir zaman inanmazsın, dokuzda kalkacak diye. Sen hiçbir trenin Türkiye'de saatinde kalktığını hatırlıyor musun? Sinema bile saatinde başlamıyor. Ama burada her şey öylesine planlı, programlı kuralları getiriyor ki, kapitalizm zaten enerjiyi paraya çevirmek için çabalıyor.

Üniversite sorununa gelince, gerçekten bazı insanlar, kılıflar buluyor. Görünüşte bakarsan gerçekten mantıklı. İşte biz, Marksizm'i dilinden öğreneceğiz; Marksizm'in dili Fransızca mı? Almanca mı? Rusça mı? Biz Türkçeden de okuyabiliriz. Yani Marks'ı dilinden okumak için, felsefe öğrenmek için Almanca öğrenmek lazım. Gerçekten, o zaman ekonomiyi de İngilizceden okumak lazım. Sosyalizmin atılganlığını da Fransızcadan okumak lazım. O zaman, bize üç dil gerekli, değil mi?

Esas gerekçe buysa, bunu yapmamız lazım. Ancak, şunu ayrı tutmamız lazım, devrim kaçkınlarının belli bahaneler uydurmasıyla, bizim üniversite, uzmanlaşma, bilimsel kariyere sahip olma sorunlarımızı, dil meselesini farklı açılardan ele almamız lazım. Çünkü, eğer bazı arkadaşlarımız, yetenekleri ve konumları uygunsa, biz onları üniversiteye gönderebilmeliyiz, okutmalıyız, fakat mücadeleden de kopartmadan.

Bizim, gerçekten marksist temelde eğitilmiş kadrolara ihtiyacımız var. Yarın biz bir yığın burjuva uzmana muhtaç olacağız. Dil sorunu, mesela Veysel'in verdiği örneğe ben katılmıyorum. Neden? Burada zaten bir avuç insanız. Ne kadar gelişirsek gelişelim, örgütlenme ilkemiz gerçekten çok darsa, öyle yerlerde biz gerçekten inandığımız insanları göndermemiz lazım. Bir kelimenin bile gerçekten kâğıda yanlış geçtiği zaman onulmaz sakıncaları olacaktır. Bugün bile biz, Latin Amerikalılar gibi dil bilsek, dumanını attıracağız Avrupa'nın. Altı ayda öğrenme diye bir sorunumuz yok. Üzerine düşersek üç dört senede öğreniriz. İşte iki tane örnek, kaç senedir bu arkadaşlar bilmem ne ülkesindeler, günlük elli yüz kelimelik hazineleri var değil mi? Biz, sesimizi bütün dillerden

dünyaya haykırmak zorundayız, sadece çevirmenlik sorunu değil. Onun için de bizler, marksist-leninist olma yolunda, Marksizm-Leninizm'in belli niteliklerine sahip olan insanlarız. Bizim böyle bir durumumuz var. Bu nedenle biz, Avrupalılara bakarken, Avrupa'nın getirdiği rehavete karşı, insanı devrimden kopartan, daha rahatlığa iten birtakım yanlarına karşı çarpışırken; öbür taraftan, tekniğinden tut yaşama biçiminden bazı şeylere kadar, ne varsa alabilmek için elimizdeki silahı çok iyi kullanabiliriz. Biz, onun içinde kaybolmayız. Bu konuda daha radikal bakmamız gerekir kendimize.

Buna bazı şeyler, benzeştirme yapmak istemiyorum; Selimiye'de, adam idamla yargılanıyordu, en az yese müebbet yiyecek, en az yese on beş sene yiyecek; gece uyumuyor ve düzensiz. Soruyorsun, arkadaşlar burası hapishane, düzenli şekilde yaşamak lazım. Biz gerillayız ne zaman ne yapacağımız belli olmaz diyor. Nerede yatacağımız, nerede kalkacağımız belli olmaz diyor. Ve bunu kimler söylüyor? O günün koşullarında önder niteliğindeki adamlar söylüyor. Bunu Veysel'in sözlerine karşı söylemiyorum. Birtakım şartlara karşı dayanıklılık, dünya nimetlerine karşı direnç; bunlara karşı durmanın tek yolu, gerçekten sağlıklı bir ideolojiye sahip olmaktan geçecektir. Biz öncüyüz. Yeni bir hayatın, tavır, davranışın öncüleri olacağız. Ama, birden köylüye gidip, Mustafa Kemal'in yaptığı gibi bu ne şalvar, çıkartın, yırtın filan; bunu da demeyeceğiz.

Veysel yoldaş: Türkiye'de, Mustafa Kemal'den daha önce, İttihat ve Terakki'yle başlayan batılılaşma akımı, ayakları havada gelişmiştir.

Bu gelişme içerisinde, aydınların kitlelere gidişi bir şablon olarak kalmıştır, uyum sağlanamamıştır. Devrimci bir kız köye gidiyor, eşeğe binmek istiyor. Bu, turistçe bir davranış. Köyde, oysa köy geleneğinde, erkek eşeğe biner. Genç bir karı-koca, eşekle giderken, kadının eşeğe binmesi ayıp sayılır. Doğrusu kadının binmesidir, ama şu anda ben taktik olarak bunu uygulamam.

Sabri yoldaş: Çok önemli bir örnek verdin, çok doğru bir şey. Ancak burada doğru tavır, bence, kadının eşeğe binmesi; senin, yanında, yürümendir. Bu gerçekten biçimsel anlamda köylülerle ilişkilerinde, sen gerçekten onlara sosyal hayatlarını, içinde bulundukları zorlukları anlatıyor, onlara doğru şeyler de getiriyorsan, onlara sen, kadının eşeğe binmesi, erkeğin yürümesini de kavratacaksın. Ancak şu doğrudur: Köye gidiyorsun, şehirde normal olarak giyinen bir kadın, orada da aynı

şekilde giyindiği zaman, çok başka şekilde dikkati çeker. Orada tabiii ki giyimine, kıyafetine, oturmasına kalkmasına dikkat etmek başka bir şeydir. Ama kadını eşeğe bindirmek, senin yanında yürümen devrimci tavırdır bence. Burada meseleyi kısa vadede ele almamak gerekli diye düşünüyorum. Biz, şu ve buna benzer konularda böyle somut şeylerle birlikte, günlük ilişkilerimizi ilgilendiren birtakım meseleleri de konuşsak; siyasi birtakım meseleleri konuşmak kadar yararlı olacağına inanıyorum.

Ali yoldaş: Bence, işin can alıcı noktasını Sabri yoldaş ortaya koydu. Bütün davranışların, yaşama tarzının, üretim ilişkisiyle yakın bağlantısı vardır. Şu, hepimizin üzerinde hemfikir olduğu materyalist bir kaidedir: Üst yapıdaki değişmeler, hızlı ya da yavaş bir şekilde, alt yapıdaki değişmeleri izliyor. Bu devrim anı hariç. Örneğin siyasal bir devrim yapıp, ekonomiye müdahale etmek ayrı, ama genellikle alt yapının belirleyici olma meselesinde; insanın yaşam tarzındaki değişiklik, üretim ilişkilerindeki, insanın hayatını kazanma tarzındaki değişikliği arkadan takip ediyor.

Bir insan, feodal üretim ilişkileri içerisinden çıkıp, kapitalist üretim ilişkileri içerisine girdiği halde, objektif olarak işçi olduğu halde; kafa yapısı, düşünüş, ahlak, moral değer yargıları vb. hâlâ bir köylü, bir küçük burjuvadır. Bu özelliğini, Avrupa'da yaşadığı halde, on, yirmi senede atamıyor, çok yavaş yavaş atabiiliyor. Bu bakımdan, Sabri arkadaşın anahtar görüşü verdiğini söylüyorum.

İkinci nokta; bence, nasıl ki burjuva üretim ilişkileri, feodal üretim ilişkilerinden daha üst bir üretim ilişkisini temsil etmektedir; burjuva yaşam tarzı da bence, feodal yaşam tarzından bir üst aşamayı temsil eder, düşünce, bilim, tekniğin gelişmesi vb. bakımından. Böyle derken, A'sından, Z'sine kadar böyledir demiyorum. Ama bu genel olarak böyledir. Diyelim, insanın insana yabancılaşması, kötü bir şey bizim için. Ama bunun bir sürü sebepleri var. Kapitalist üretim ilişkileri, feodal insanların, üretim ilişkilerinden kaynaklanan dağınıklığı, bireyselliği kaldırıp; fabrika kolektif üretimi içerisinde on binlerce insanı bir araya getirmektedir. Bir taraftan kolektivizmi getiriyor üretim alanında; öbür taraftan, insanın işe yabancılaşması, birbirine, kendisine yabancılaşmasını da getirmektedir. Biz, onun, on binlerce insanı, dağınık köylüleri bir fabrikada toplamasının ilerici yönünü görürken; diğer taraftan, insanlar arasındaki insani ilişkileri, Marks'ın deyimiyle, para ilişkisine çevirme, insanın birbirine ve kendi doğasına yabancılaşmasının da kötülü-

ğünü görüyoruz. Bütün bunlar, oldukça geniş, üzerinde durmak istemiyorum; şunu vurgulamak istiyorum: Kapitalist üretim ilişkileri, kapitalist kültür; feodal üretim ilişkisi ve feodal kültürden bir üst düzeye tekabül eder.

Ama biz devrimcilerin tavrı ne olmalıdır? Sorun, bir de o. Bence, biz nasıl ki, kapitalist üretim ilişkileri feodal üretim ilişkilerinden ileriyse ve biz, onun ilericiliğini teslim ettiğimiz halde; bizim amacımızın, onun daha üst bir aşaması olduğunu nasıl söylüyorsak; kültür bakımından da böyledir. Kapitalist kültür, feodal kültürden ileri bir kültürdür; ama bu ilerilik, onu onayladığımız, kabullendiğimiz, ona uyduğumuz anlamında değildir. Biz, ondan daha ileri bir kültür, yaşam tarzını, komünizmi savunuyoruz. Birisinin diğerinden ileri olduğunu söylemek, onun, insanlığın son resmi olduğu anlamına gelmez. Getirilen eleştiriler, bu nokta dikkate alındığında anlaşılır. Avrupalılaşma sorunu da bu çerçevede ele alınmalıdır.

Kardeş gördüğümüz bir komünist teşkilatın üyeleriyle yan yana geldiğimizde karısını veya kız arkadaşını öptüğü zaman, buna iğrenerek bakıyoruz. Halbuki, yaşadığımız toplumun kültürünü dikkate almalıyız. Hiç kimseden, Avrupalılar sokakta karısını, kızını öpüyor diye, onun da öyle yapmasını talep etmiyoruz biz, edemeyiz. Ama şunu yerleştirmeliyiz kafasına: Biz, kardeş örgüt dediğimiz Fransız ya da Alman Komünist Partisi'yle ilişkimiz, onların birbirini sokakta öpüp öpmemesi temelinde olmamalıdır. Bizde, birçok insan bu sebeple ilişki kurmuyor. Bırak yahu, Almanlardan komünist mi çıkar gibi sözler söylüyor. Yani, meseleyi, dış görünüşle ele alıyor.

Diğer bir husus, ben kendi yaşamımdan örnekler vermek istiyorum, yine para ve zaman meselesi: Ben, Halkın Birliği'nde iken hem çalışıyordum hem diğer zamanlarımda devrimle uğraşıyordum. Önemli sorumluluklarım olduğu için, çoğu zaman bir iki saat uyuyordum, bazı zaman uyumuyordum, işe gidiyordum. Bu sebeple iş aksıyordu, çalışamıyordum, her neyse; zoruma gitmiyordu. Çünkü kendim işin içindeydim. Bu bakımdan (ailemle beraber kalıyordum), ailemi de kendim gibi düşünüyordum. Mesela ben, uykuya hiç önem vermiyordum, işi aksatıyordum vb. zannediyordum babam da bunu yapabilir. O adamın da hayatını altüst ediyordum, bunun farkında değildim. Ben Halkın Birliği'nden ayrıldım, yine çalışıyorum düzenli. Fakat biraz daha azaldı pratik faaliyetlerim. Diyelim, derneğe gidiyorum, şu bu antifaşist komitenin üyesiyim, çalışıyorum. Ama ben normal uyuyorum, sabah kalkıp işe gidiyorum. Şimdi, ama kardeşim Halkın Birliği'nde kaldı. Kardeşim

Halkın Birliği'nde kaldığı için, Halkın Birliği, şimdi, benimle eskiden olan faaliyetlerini kardeşimle devam ettirmeye başladılar ve ev yine dolup taşıyor. Tabii ben eskiden aynı şekilde yaptığım halde farkında değildim, şimdi benim yaşamım üzerinde nasıl etkisi oluyor, bakıyorum o zaman görüyorum. Babam çalışıyor, onun yaşamını altüst ediyorum. Gece bakıyorsun ikide telefon çalıyor (eskiden öyleydi ben farkına varmıyordum). Telefon çalıyor ikide, babam kalkıyor, ne var? Ben şu adamım, tren istasyonunda indim, şu arkadaş gelsin, beni arabayla alsın. Saat iki, adam sabah altıda iş alacak. Veya üçte, gece, haber bırakıyor: Yarın şu adam buraya gelsin. Ve beş-on kişi oturup sabaha kadar tartışıyor, öbür tarafta ne ben uyuyabiliyorum ne babam, sabah da işe gidiyoruz. Yol harçlığı veriyoruz, yatırıyoruz, yedirip içiriyoruz: Uyku yok, hayatımız altüst oluyor. O adamlar çalışmadığı için, biraz yüzünü assan, adam: Örgütlü mücadeleden ayrıldı, şimdi devrimcileri de sevmiyor, eve bırakmıyor diyecek. Ama bir şey yapmasan hayatın alt üst oluyor. Ben bunu, şuna yorumluyorum: Adam devrimci (eski durumum benim de öyleydi), ama adam hayatını çalışarak kazanmamış, bunun farkında değil; bir de okuduğunu da anlamıyor. Çünkü bu meseleleri anlamak için, herkesin on yıl fabrikada çalışması gerekmiyor; çünkü, kültür, bunu da içerir. Çalışma ve yaşam şartlarını bilmeli, ona göre hareket etmelidir. Bu bakımdan, son nokta olarak şunu da ayrıca vurgulayayım; bir devrimci, polisin dikkatini çekmemek için bile, bulunduğu çevrenin kıyafetine, iş hayatına uyar, bu ayrı bir şey; bir de kendimizi değiştirme, kendimizle birlikte çevremizi değiştirme, bu ayrı bir şey. Kısaca, söyleyeceklerim bunlar.

Mehmet yoldaş: Yanlış anlamadıysam, yanlış anlamış da olabilirim ama, kapitalist kültür, kapitalizm feodalizme göre ileri bir aşamadır; kapitalist kültür, feodal kültüre göre ileri bir kültürdür diye, yanlış anlamadıysam. Bence bu yanlış, teorik olarak yanlış. Serbest rekabetçi dönemde değiliz bir kere; emperyalizm döneminde kapitalizmin ekonomik, siyasi, kültürel, ahlaki vb. hiçbir yanıyla ilericiliği yoktur. Ve o, her anlamıyla çürümüş ve gericiliği temsil eder ve o anlamıyla bence, o tür bir örnek vermemek lazım.

Sabri yoldaş: Biraz daha açar mısın?

Mehmet yoldaş: Emperyalizm koşullarında, onun feodalizmden üstünlüğünden söz etmek bence yanlış. Bugünkü kapitalist Almanya ko-

şullarında, oranın emperyalist dönemin kültürü olarak, ahlak değerleri olarak şu veya bu değeri olarak ortaya çıkan şey, ilerici hiçbir yanı yok. Bu, serbest rekabetçi dönem olsaydı doğru. Ama bugün emperyalizm koşullarında yaşıyoruz. Ve o, her alanda olduğu gibi, kültür, ahlak alanında da insanlığın gördüğü en kokuşmuş, çürümüş değerleri temsil ediyor. Bu açıdan, böyle genel bir kıyaslama, genel olarak şimdi kapitalizm dönemindeyiz, öyleyse feodal döneme göre ilericidir demek hatalı olur. Eğer yalnızca, serbest rekabetçi döneme bağlı olarak söylenseydi doğru olurdu. Ama bu şekilde söylemek yanlış. Yani feodal değerler daha ilericidir diye bir şey kastetmiyorum. Ama öbürü de bizi gerçekten kötü noktalara götürebilir.

Ali yoldaş: Emperyalizm, bütün yönleriyle ilericidir demiyorum. Ama, aslında şöyle formüle etsek daha doğru olur: Nasıl ki, kapitalist üretim ilişkileri havadan inmediyse, yani feodal ekonomik gelişmenin sonucu ise; kapitalist kültür de öyledir. Yani, kapitalizme kadarki kültür bir birikiminin bir üst aşaması oluyor. Ama nasıl ki, emperyalizm son noktasında çürümüş diyoruz; bu, kültür için de öyledir. Yani bu bakımdan doğru. Ama şu, aslında bu noktayı unutmuştum, Mehmet arkadaş eleştirince hatırladım. Bazı arkadaşlar resmen, açıktan açığa, demin verdiğim örnekten yola çıkarak, bir Alman devrimcisinin, ya da Fransız'ın sokakta arkadaşını öpmesi ya da el ele gezmesini gördüğü zaman hem iğrenerek bakmakta hem de defalarca tanık olduğum gibi, şunu söylemektedir: Ben, feodal kapalılığı, buna tercih ederim. Yani adam, artık çürümüş, zamanı geçmiş şeyler arasında tercih yapıyor devrimcilik adına; ben bunu da görüyorum, ikisinden birini tercih edemeyiz. Biz, bunun karşısına, devrimci ahlakı, devrimci yaşayış ve düşünüş tarzını koymalıyız, alternatif olarak. İnsanlara giderken, bu ikisini, bu temelde eleştirmeliyiz. Ama ben şuna karşıyım. Emperyalist yaşamda öpüşülür tarzı yerine, feodalizmi tercih etmek gericiliktir.

Mehmet yoldaş: Benim karşı çıktığım şey, teorik düzlemde önemli bir olay olduğu için onu konu ettim. Yoksa, tarihi olarak tabiii ki, kapitalizm feodalizme göre ileri bir aşamayı temsil ediyor. Ama bunu, serbest rekabetçi kapitalizm döneminin değerleri, kültürel vb. anlamda aldığımızda yine öyle. O günden bugüne kalan değerler de var. Fakat emperyalizm bütün bunları, yani ilerici olan ne varsa, olumlu olan ne varsa bütün bunları iğdiş etmeye yönelen bir kültür yapısına sahip. Tıpkı tekelleşme, ekonomik gericiliğinden kaynaklanan şey gibi. O siyasi plan-

da ilhak ve gericilik her bakımdan, kültürel planda da yine kokuşmuşluk, çürümüşlük vb. olarak tezahür ediyor. Diğerine gelince, söylediklerine katılıyorum. Gerçekten bütün bu konuda söylenenlere. Yani bizim köylü toplumu olma yanımızdan gelen özelliklerimiz var. Devrimcilikle feodallik gerçekten kimi zaman birbirine karıştırılıyor. Hele Avrupa'ya gelince, daha değişik ahlaki değerler görünce, insani olan şeylere de karşı çıkma eğilimleri var. Bence, bütün bunlara karşı biz savaşmalıyız. Biz, Avrupa'yı her bakımdan bir tramplen olarak kullanmalıyız. Diliyle, burada insanlar arası ilişkide olumlu ne varsa, her yönüyle. Mesela diyelim ki, bir Yunanistan'da gördük, kendi başına kızlar gelmiş, çıktılar dans ettiler, oynadılar. Bizim devrimcilerin arasında bu olsaydı, yalnızca devrimcilerin olduğu yerde bile bu olsaydı, ben sanmıyorum ki o kızlar rahat rahat masalarında otursunlar veya çıkıp gitsinler. İnsanların birbirleriyle sarılması, öpüşmesi vb. gibi hareketler, bunlar emperyalizmin çürümüşlüğüdür diye ele alınamaz. Tam tersine gerçekten insanın, örnek alması gereken çok konular oluyor. Diyelim ki, ben, Venedik'te öyle tablolar gördüm ki; bu, benim devrimci azmimi daha fazla biledi. İki bin, üç bin, beş bin tane insan, bunlardan birbirine sarılanlar, gitar çalıp dans edenler veya küçük öbekler oluşturup şarkı söyleyenler; insan düşünüyor, biz, devrimi gerçekleştirirsek, şu dünya nasıl bir cennet olacak. Devrim gerçekleşirse, insanların mutlu olabileceğini çok somut olarak görüyorsun. Oysa; feodal bir kafayla yaklaşsak, eşşoğlu eşekler şöyle yapıyorlar, böyle yapıyorlar gibi bir tepki göstermemiz gerekir. Ama bende kesin eğilim, ilkinki söylediğim eğilim ve nasıl ki, bir MSP'li, buraya gelip, tepki göstererek daha da dine sarılıyorsa; bizim, özellikle Partizancılarda çok somut. Bence, Partizancılar da böyle çok geri şeylere sarılıyorlar. Bunun nedenleri var tabii. Buraya geliyor, eziliyor. O, aşağılık kompleksi, kendisini bu tür bir tepkiye yöneltiyor. Birinci tepki (MSP tepkisi) neyse, ikinci tepki de devrimci kılıklarda aynı şey. Aynı köklerden kaynaklanıyor yani. Dinciler, fırsat bulsalar, kadınlarla öyle ortamları olsa daniskasını yapar. Bir sürü karşı çıkan bilmem ne ama onu yapacak koşulları yok.

Sabri yoldaş: Ancak, biz, sorunu sınıflar mücadelesi açısından, zıtların birliği açısından ele aldığımız zaman, emperyalist çürümüş ve kokuşmuşluğa, emperyalist yozlaşmaya karşı mücadele veren güçleri bir kenara atamayız. Bu anlamda, emperyalist toplumda da işçilerin, emekçilerin, her ne kadar bütün silahlarıyla, daha doğrusu radyosu, televizyonu, yayın araçlarıyla; o, gerici, yoz kültürü, ahlakı kitlelere

yaymak istemesine rağmen, varoluş, buna karşı tepki temelinde yükselen bir de mücadele vardır. Emperyalizm ve emperyalizmin kontrolü altındaki bütün ülkelerde esas olarak kültürün, emperyalist kültürün, adını koyarak, emperyalist kültürün kokuşmuşluğu; fakat buna karşı tepki temelinde bile olsa. Almanya'da örneğin, "Yeşiller" diye bir grup çıkıyor. Buna benzer çeşitli gruplar var. Bu temelde bile olsa, buralarda sağlıklılığın, kurtuluş yollarını aramanın kıvılcımlarını görüyoruz. Yani bu anlamda, ekonomik anlamıyla da hâkim olsa -ki öyle, ekonomik anlamıyla hâkim- fakat bu ekonomik hakimiyet karşısındaki sınıfların yapısıyla, sınıfların tepkisiyle birlikte ele alınmalı. Bu noktalar eklenmek kaydıyla söylenenler doğrudur.

Yani emperyalizm, oldu bitti falan anlamında söylemiyorum. Yalnız, bu ve buna benzer tartışmalarda ister istemez şunu koymak lazım. Yani ayrıntılara özellikle inmek gerekir diye düşünüyorum.

Salih yoldaş: Kültür meselesinde, sizde konuşmanızın başında değinmiştiniz. Yani, bizim geçmişimizde bir yığın olumlu unsurlar da var. Biz, bunların hepsine sahip çıkmak durumundayız. Olumlu olan ne varsa, bunlara sahip çıkmak durumundayız. İşte bir yardımlaşma, konukseverlik, kolektiviste. Bunun karşısında Türkiye'de gelişen kapitalizm var ve kapitalizm, feodalizmle beraber, bu değer yargılarını da yıkıyor. Özellikle şehirlerde hızlı bir kapitalistleşme, hızlı bir şehirleşme ve bunlarda yıkılıyor. Şimdiye kadar bu insanları yaşatan, ayakta tutan şeyler, bu değer yargıları. Fakat o yaşam çarkı içinde bunlar yıkılıyor. Fakat onun yerine, yani kapitalizmin de kendi değer yargıları gelmiyor. Boşlukta insanlar ortaya çıkıyor. Şimdi bunlara karşı, bunlar esas olarakta olumlu şeylerse, yani feodalizmden gelse bile, olumlu yanlarsa, o zaman bunlara gene sahip çıkıp; çünkü ilkel anlamıyla da olsa belli sosyalist özler taşıyan yanları var. Gerçekten sahip çıkıp, emperyalist ilişkiler yoluyla gelen gerici ve yoz değerlere karşı bunları korumak önem kazanıyor.

Veysel yoldaş: Şimdi sanat alanında söyleniyor, ama aynı şey kültürün diğer alanlarına da söylenebilir. Çünkü kültür deyince sanatı da kapsıyor. Yani özde enternasyonal olan, biz buna sosyalist kültür diyebiliriz. Fakat biçimlenişiyle ulusal olan bir sanattan bahsediyor marksist eserde. Endişe duyduğum mesele, kültür konusunda, biz kendimizi biçimlerken ya da kitleleri, bu anlamda biçimlerken mesele şudur. Yani o ulusal özellikleri göz önüne alarak onu kendi maddî temelleri üzerin-

de ileriye götürme meselesi. Sözgelimi bir müzikte, bir halk danslarında aynı şey olmalıdır. Değilse, genel olarak bir ulusun şekillenmesinde, yani o ulusun içinden en devrimci sınıf proletarya da olsa, onu ele alırken de yine o ulusun tarihi şekillenmesini göz önünde bulundurmak zorundayız. Yani gelenek görenekleri mutlak değiştirmeliyiz. Fakat bu değişme hem taviz vermeyen, radikal bir yan, ama onun karşılığında da 'sol'culuk, aslında felsefi olarakta sağcılık diyebileceğimiz noktaya da kaymamalı. Böyle bir dengenin kurulması. Ama şu tür hatalar çıkabilir bence. Yani bu işi hayata geçirirken sağ ya da "sol" davranışlarda bulunulabilir, bunlar birer hatadır. Fakat perspektif olarak, meseleyi doğru koyarsak, süreç içerisinde, bizim göremediğimiz birçok meseleleri arkadaşlarımızın uyarmasıyla ve kendi içimizde süren o devrimci yenilenmede bunlardan arınacağız bir tarafıyla. Bir tarafıyla da bu arınma sürecinde gerçekten Türkiye'nin yapısına uygun. Yani geçmişiyle uyumlu, kaynaşan, kökü bize bağlı olan bir şekillenmeyi beraberinde getirebilir bu. Benim kaygım işte şu; birçok insan bu meselede, devrimci mücadeleden kaçmanın, özveride bulunmamanın, bulunma isteğinin olmayışını, bazı laflar arkasında gizleme ihtiyacını duyuyor.

Bu yalnız burayla ilgili bir mesele değil. Benim eleştirim, daha çok Türkiye'de bugüne kadar devrimciyim diyen insanların içerisinde, özellikle örgüt dışı kalan ya da örgüt içinde belli değişiklikler geçirerek, devrimci özünün boşalmasıyla birlikte gelen bir tehlike. Onun için bu tür insanların hareket içinde hatalarını da getirebilir beraberinde, yani son derece haklı bir temeli varmış gibi bir savunmayı getirebilir. Örneğin bir evlilik sorunu, bu hususta örnek verilebilir. Halkın Kurtuluşu içinde bu anlamda belli tavırlara tanık oldum. Şimdi evlilik hayatında, evlenmek ne derece doğalsa, karşılıklı anlaşma olmadığı zaman, ayrılmak da bence o derece doğal olan bir şey. Hatta ayrılmamak, onu çekmek, gericiliği temsil eder. Fakat öyle ince noktalar var ki, bir arkadaşının karısıyla evlenme meselesini gündeme getiren kişi, Marksizm'den, marksist kültürden bir gerekçe getiriyor. Ya da kendisi aynı şekilde ayrılmış, tanıdığımız bir arkadaş böyleydi. Ben, o arkadaşın ayrılıp başka bir arkadaşla evlenmesini kendisinin savunduğu bir evlilikten çok daha vahim olmadığı kanaatindeyim. Arkadaş, karısından ayrılıyor, bir müddet sonra başka bir arkadaşı onun karısıyla evleniyor. Fakat bunu hazmedemiyor kendisi. Diğer taraftan, başka, tanıdığımız bir insan, bu sefer kadın, kocasıyla evlilik içinde başka bir, yine evlerine gidip gelen, bir insanla evlilik ilişkisi sürdürüyor, sonra ayrılıyor ve o kişiyle evleniyor. Fakat bunu da son derece insani, son derece doğal bir şey olarak görü-

yor. Şimdi, öyle bir şey ki, burada Marksizm'den, marksist kültürden, marksist ahlak anlayışından gerekçeler getiriyor. Şimdi, o zaman, bu kişiye şunu sormak gerekiyor, yani sen o zaman niye kendine karşı hazımsızsın, bu hazımsızlık nereden geliyor?

Ya da eğer şunu derse o; yani aslında ben hazımsız davranıyorum. Bu, benim, bireysel olarak kaldıramadığım bir mesele; ama teorik olarak bu iş hiç de yanlış değildir demesi gerekiyor. Yani bu tür bazı ince meseleler var. Bizzat hayat içinde ancak sezgilerle kavranılabilecek ince noktalar.

Sabri yoldaş: Toplumun ekonomik, sosyal yapısıyla yakinen bağlantılıdır. Diyelim ki ilkel komünal toplum ki, o toplumun belli dönemlerinde şunlar olmuş, mesela anaerkil toplumlar oluyor galiba. Bir kadın, birçok erkekle evlenebiliyor; belirleyici olan annedir. Babayla anılmıyor; çocuklar, soyağacı, anneyle anılıyor. Daha sonra şuna dönüşüyor, yine üretimle ilgili. Bu sefer erkek etrafında, babaerkil, ataerkillik oluşuyor. Eskimolar, karılarını misafirlerine ikram ediyorlar. Bu nasıl bir şeyse, bize çok ters gelen bir durum. Fakat o ahlaki yapı içerisinde onu mutlaka bir şey gerekçeliyor. İşte Ruslar dudaktan öpüşüyorlar. Öbürü beş dakika öpüşüyor, öbürü bilmem ne yapıyor. Bazı yerlerde Türkiye'de, kadınlar kol kola girip halay çekiyor. Bazı yerlerde de kadınlar pencerede, erkek geçerken yüzünü çeviriyor, buna benzer durumlar var. Yani konuyu birlikte ele almak lazım, tepeden inme ahlak, tepeden inme yaşama biçimi hiçbir zaman geçerli değildir. Biz, sosyalist inşaya, ya da yeni bir toplum inşasına gittiğimiz zaman, toplumsal hayat için öneri nerde bulunacaksa; böyle böyle yapmak lazım, bunları bunları yapmak lazım derken; bunları biz, kararnamelerle, emirle filan yapamayız. Ayrıca, biz, Mustafa Kemal değiliz; tepeden inme, şunu yap, bunu et, bilmem ne olsun diyemeyiz. Ancak öneririz ki, şu zamanda olmasa bile, uzun vadede ekonomik ve toplumsal hayatla ve bu hayatın gerekleriyle uyum halindeyse, uyum gösteriyorsa getirdiğimiz öneriler, hayat tarafından kabul edilecektir. Halk bunu benimseyecektir. Nasıl bir zamanlar dudağa boya sürmek tersti de şimdi dudağa boya sürmek ters görünmüyorsa -Türkiye için söylüyorum- ya da alışkanlığın, işte köyde düğün yaparken, mahallede düğün yaparken, daha sonra salonlara girip dans etmek, pantolon giyme. Hani pantolon giydiğin zaman götüne iki çatal giymiş gelmiş diyor mesela. Aynen böyle söylüyor. Kadına acayip bakıyor mesela. Ama bir süre sonra pantolonu, hayatın belli yerlerinde giyiyor. Pantolon daha sonra, iş hayatında yumuşak, geniş pan-

tolonlar biçiminde yansıyor.

Biz de yeni bir toplum kurarken, mutlaka bizim geçmişten kalan yani halkın sahip çıktığı gelenekler, görenekler yeni biçimlere girecektir. Yeni bir biçim alacaktır. Bir zamanlar 'kirvelik' usulü varken, daha sonra o öyle bir gerek maddî açıdan gerek sosyal ilişkilerin kopmasından gerekse o kapalı yerden kopmaktan gelen gelenek; 20-30 tane çocuğu bir araya getirip kirve ettirip, bir sünnetçi geliyor kesiyor ya da hastahaneye götürüp kesiyor. Ve adet ne oluyor? Diğerleri nasıl yok oluyorsa, yeni bir toplum, biçimiyle, eski toplum nasıl yok oluyorsa; sosyalizmin inşasında, kapitalizmde var olan birtakım ahlak, gelenek, görenekleri yok edip atacaktır, parça parça edecektir. Feodal birtakım unsurları da korumayacaktır. Çünkü feodal toplumdaki ahlak, gelenek, görenek, feodal üretimle sıkı sıkıya, bağlıdır. Ancak insanlarda belli meziyetler vardır, insanlığın sahip çıkması gereken belli meziyetler vardır: Konukseverlik, yardım etme, saygı, büyüğe karşı şöyle davranma, küçüğe karşı böyle, insanlığın her dönemde koruması gereken değerlerdir. Biz, bunlara, sosyalist anlamda sahip çıkacağız. Biz, kimlere saygı duyulma gerektiğini bileceğiz, yani her yanıyla biz saygı mı duyacağız? Ancak, biz sosyalist toplumda, yaşlılara saygı, yardım etme meselesini koruyacağız ister kapitalist ister feodal toplumdan kalmış olsun. Mahvolmuş bir adam, yaşlanmış, biz bunun bir gerek olduğunu söyleyeceğiz, ama, yani şu anlamda saygı. Ne bileyim, birtakım insanların birtakım insanlara karşı saygısı feodal toplumda farklı bir şeydir. Yani biz sosyalist toplumda saygıyı başka davranışlarımızla ifade edeceğiz. Yani bunun mutlaka en uygun biçimleri bulunacak. Konukseverlik, en uygun biçimlerini bulacağız. Ne bileyim, sevgi; sosyalist toplumda sevgi belki giderek, birdenbire olmasa bile, gerçekten en ince noktasına gelecek. İnsanların birbirini sevmesi en ince noktasına kadar gelecek. Karı-koca ilişkilerinde en ince duruma gelecek. Mesela belki ben, feodalce düşünüyorum bu konuda bilemem. Yani ben, zamparalık olgusunun, anlatabiiliyor muyum, yani özgürlüklerle, bilmem nelerle karıştırıldığı gerek kadının gerek erkeğin "Yani bu hakkı değil mi? İster onla, isterse bunla gider," Nataşa'mıydı, Katyuşka mıydı, Veruşka mıydı neydi, Çimento'da bir tip getirildi. O kadar yoz bir biçimde yaşandı ki. Ben kendi adıma, bir insanın karısını aldatma olayını çok olumsuz bir şey olarak görüyorum. Yani sosyalist toplumda biz böyle bir şey inşa ettiğimiz zaman, kadın kocasını, öbürü de öbürünü. Gerçekten böyle bir şey varsa ayrılırlar. Çok uç şeyler söylüyoruz, böyle birtakım ayrıntı ile geliyoruz işin içine.

Onun dışında, oyunlarımız, gerçekten Yunanistan'da şunu gördüm, hayran oldum, Yunanistan'da halk, danslarına sahip çıkmış. Yunanistan kapitalist bir toplum. Birtakım eskileri bağrında taşıyor. Fakat esas yanı kapitalist. Bayağı hora tepiyorlar, çok güzel oyunlar oynuyorlar. Bizdeki gibi bozulmuş değil yani. Bizde bu unsurlar kırlarda kalmış. Esas olarak kırlarda kalmış, o oyun özelliği kalmamış. Adam müziğini korumuş. Bir müzik, Yunan müziğini koruyor adam. Biz de şimdi kendi müziğimizi, bütün o yoz şeyler, aranjmandan tut, bilmem nesine kadar, hallaç pamuğuna çevirmişler. Biz yeni müzik derken, o bizde var olan duyguyla, bilmem neyle yeni bir müzik. Devrimci müzik. Ama bizdeki motiflerle birlikte, motiflerin yani ondan can bulup gelişen biçimiyle yeni müzik. Yani yeni hayat, fakat köksüz değil. Tepeden inme, oradan buradan derleme bir hayat değil, yani kökleri kendi toprağımızdan, kendi geleneklerimizden gelen, bir tarihi geçmişi olan bir yeni hayat. Yani bunlarla birlikte bir yeni hayat istiyoruz. Bunun için, özellikle işte feodalizmde var olan birtakım şeyleri, işte sosyalist ögeler falan gibi bir şeyler söyledin, nasıldı?

Salih yoldaş: Sadece belli bir kolektifleri içinde taşıması, dayanışmayı içinde taşıması açısından, en genel anlamıyla sosyalizmin getireceği şeylerle özdeşleştirerek söyledim.

Sabri yoldaş: İşte burda bence dikkat edilmesi gereken bir nokta var. Kapalı ekonominin getirdiği, insanları iç içe tutma ve bundan dolayı birlik durumu var. Yani biz, fabrikaların, o modern araçların ortak, yani tek başına çalışılamayan, üretimin çok büyümesinin zorunlu sonucu olarak fabrikaların getirdiği o kolektivizmi; onunla bir tutamayız, o, iki ayrı şey. Yabancılaşma sorunundan bahsettin, ona kısaca değinmek istiyorum.

Yabancılaşma, esas olarak, insanın, ürettiği ürüne yabancılaşmasıyla açıklanmalıdır. Fabrikada çalışıyorum ve otomobil üretiyorum. Otomobil benden çıkıyor, ben, otomobilin Asya'da mı, Afrika'da mı, nerede, kimin kullandığını bilmiyorum. Vitrine konduğu andan itibaren ben ona yabancılaşıyorum; çıkıyor benden çünkü. Halbuki, kapalı ekonomide ve esas olarak küçük yerlerdeki, küçük üretimde bu, bu anlamda değil. Ben ayakkabıcıyım, bana ısmarlama bir ayakkabı yaptırıyor köyde. Geliyor mesela Veysel, ben, ayakkabıcıyım, ona ayakkabı yapıyorum. Benim, onunla aramda bir bağ oluyor. Terziysem, elbise yapmışsam, dükkânın önünden geçiyor, ara sıra, getiriyor bana veriyor,

ütülettiriyor. Dar ekonomide üretilenle, onu tüketmek için alan insan arasında bir dostluk ilişkisi var, bir yakınlık var, o ürettiği üründen dolayı. Halbuki, kapitalist toplumda konfeksiyon yapıyor. Hangi ayakkabıyı kim giydi, ne oldu, yani senden çıkıyor ve senin yarattığın şeyler, bir başka şeyler çıkıyor ortaya, yabancılaşma durumu çıkıyor. Sokağa yabancılaşıyorsun, evine yabancılaşıyorsun. Öylesine düşün, kaç apartman basamağı indiğinin farkında değilsin. Ama evde sabah kalkıyorsun, o kadar sakin ve hızlı yürümüyor ki hayat. Bakıyorsun ağaç burda duruyor, öbürü orda duruyor, aynı yerden geliyorsun, aynı yerden geçiyorsun; buradan geçerken, sokağın bilmem nesini görüyorsun, bir şey yapabiliyor musun, yetişmek için gidiyorsun. Biz de makinalaşacağız. Yani sosyalizm, bir yanıyla en modern araçları geliştirebildiğimiz kadar geliştireceğiz. Çünkü emperyalizm, üretim araçlarının gelişmesinin önünde bir engel. Sosyalizm, üretim araçlarının özel mülkiyetini, kamu mülkiyeti haline getirdiği için, onun önündeki engeli, yani gelişiminin önündeki engelleri de ortadan kaldırıyor. Geliştireceğiz, müthiş geliştireceğiz, fakat nasıl geliştireceğiz? Kapitalizmin bozduğu gibi, kırları, parsa parsa edip yaşanılmaz hale getirmeyeceğiz. Bunu çözebilirsek, yani bizim içinde hava kirliliği problem olacak, bizim için de kırların korunması, ama ne anlamda, üretimi hem arttıracaksın hem beton yığını yapmaktan kurtaracaksın. Bu gibi problemlerle karşılaşacağız hep. Teorik olarak, sosyalizm bunun önünü açıyor. Fakat eğer bunlara uygun çalışma tarzı, bunlara uygun yöntemler bulamazsak ki, çok zor bulacağız.

Bir Almanya'nın, bir Fransa'nın gidiyorsun, şehrin göbeğinde adamın parkları var, bilmem neleri var. İstanbul'u şimdiden adamlar perişan etmişler ne park var ne bilmem ne. Ankara, bugünden per perişan. Bunları nasıl kurtaracağız? Yani üretim, üretime bağlı olarak yeni ahlak, yeni yaşam biçimi. Fakat bu yaşam biçimi, kırların yaşamı, kırların temizliği nasıl korumamız gerektiği, geçmişten günümüze kalması gereken ve korunması gereken ne varsa, onun içeriğini koruyup, biçimini değiştirerek; kendi tarihimiz, ulusal kültür gelenek, göreneklerimize göre ele alacağız. Ancak, herhangi bir gelenek ya da görenek ya da herhangi bir alışkanlık, yeni hayatın, yani üretim anlamında yeni hayatın kurallarına uyum sağlamıyorsa onu hiç kimse koruyamaz; o, çöküp gidecektir. Yok olup gidecektir ve biz ona ağıt yakmayacağız.

Ramazan yoldaş: Eski değer yargıları açısından veya kapalı ekonomik yaşamda. Bu, devrimcilerin, folklora bakış açısı nasıl olmalı?

Genellikle birbirine kaynaşmayı ifade etmek açısından ele alınıyor. Şimdiye kadar halk gecelerinde, daha değişik etkinliklerde olsun. Bir yandan da sizin o ayakkabıcı örneği.

Sabri yoldaş: Bu folklor meselesini ele alalım. Bazı şeyler var, yaşar. Mesela belli oyunlar var, en modern toplumda bile, kılığı kıyafeti ne olursa olsun, onlar yaşayabilir. Ama bir kılıç-kalkan ekibinin oyununu yaşatamazsın yani. Belki gösterilerde falan olur da. Halaylar, o topluma getirdiği birtakım şekillerle korunabilir. Folklor, halkın değeridir. Halkçı anlamda bile yaşatılmak istense, halkçı olmaktan gelen iyi yanları, ileri yanları vardır. Bir Rock and Rolle karşılaştırdığın zaman o da o topluma bağlı bir şey; o makinalaşmayı, bunalmış, bilmem ne olmuş durumu anlatır. Vals, mesela. Vals şimdi yaşamıyor. Ama o aristokrasi, o feodal yapıda dönüyor. Şimdi dönecek o kadar büyük salonlar yok. Şimdi git bakayım, bir gece kulübünde vals yap, yapamazsın ki zaten, küçücük bir yer, iki döndüğün zaman dört kişi birbirine çarpar. İşte bütün folklorik ögelerin hepsi; altını kazı, üretimle bağlantılıdır. Artık onlar, çok gerilerde kalmış birtakım şeylerse, halk onları zaten yaşatmıyor. Ancak, birtakım halk oyunlarının örnekleri olarak, yani birtakım bu konuda uğraşan enstitüler, şunlar bunlar bu tip oyunları gösterilerde, şurada burda örneklerini gösterebilirler.

Veysel yoldaş: Tarihini tam hatırlamıyorum da radyolarda türkü söylemek yasak. Ancak, 46'lardan sonra, aşama aşama serbest bırakılarak günümüze geliniyor. O zamanda kaygı, modernleşmek. Modernleşmek deyince de batıdaki müzik anlayışı, biçimiyle aynen Türkiye'ye aktarılmaya çalışılıyor. İşte Cemal Reşit Rey, Ekrem Zeki Ün gibi, bu insanlar Kemalizm'in kültür politikasıyla, yeni bir müzik yapmaya başladılar. Fakat tutmadı. Tutmayışının nedeni şu: Biçimlenirken, yeni bir kalıba dökülürken, müzik, geçmiş köklerinden kopuk kalması. Belli simgeler oluşuyor kitleler nezdinde. Mesela bir kara kedi belli bir durumu işaret ediyor ve süreç içinde o simge belki de tamamıyla yok olacak. Ama yok olmadığı müddetçe, o simgeyi bir sanatçı resimde ya da sinemasında kullanırken, onu sanatçının kişiliğine göre, kitlelerde belli bir çağırışım yaptırmak için kullanır ve kullanana göre, o hem gerici hem de ilerici bir mesajı iletebilir. Bunu gerici de öge olarak kullanır, bir ilerici de kullanabilir. İlerici ile gericiyi bu anlamda ayıran şey; bence ilettiği mesaj, yani onun özü oluyor. Biçimde ise ulusaldan hareketle olması gerekiyor. Mesela bu anlamda son olarak şu başladı. O, Cemal

Reşit Rey türünde kişilerle, Avrupa müziğiyle yine tuttular eski halk türkülerini, manileri yeniden üretmeye.

Sabri yoldaş: Bilgi de insana geçtiği zaman insanın hayatına yansıyan, yön veren bir resim görebiliyoruz. Marks'ın bir sözü var, yeni bir dili öğrenen insan diyor, o yeni dili ana diline çevirerek konuşur. Ne zaman yeni öğrendiği dille düşünür, ana dilini aradan çıkarırsa o dili öğrenmiş olur diyor. Biz de belli teorik birtakım şeyleri bu böyle olursa şöyle olur, bunu şöyle kullanırsak şu olur vb. yani kendi dilimize çeviriyoruz. Hayır, otomatik olarak davranış, meleke kesbedersek, o zaman şunu yapmış olacağız. Hiçbir şoför, buradan sağa dönmeliyim, buradan sola dönmeliyim, şurada fren yapmalıyım diye düşünmüyor; refleksleriyle, melekeleriyle hareket ediyor. Döndüğü zaman, nereye döndüğünün bile farkında değil, artık dönmeyi düşünmüyor, onun gözü, bedeni artık otomatik bir parçası halinde hareket ediyor. Bizde gerek sosyal gerek siyasal hayatta işlek, meleke kesbeden, çok kısa zamanda karar verebilen, çok kısa zamanda şunlar şunlar gerekliliğini yaşayan; yani düşünüp hareket etmekten çok, anında yaşayan insanlar haline gelebilmeliyiz ki, gerçekten kitlelere önderlik edebilelim. Biz henüz meselelerde böyle böyle olur, şöyle şöyle vb. Bir kitleyle bağımız olsa, ilişiğimiz olsa, gülerek, oynayarak birtakım meseleleri konuşacağız. Burada, çok ciddi insanlar olarak oturduk konuştuk meseleleri. Bu doğrudur, ancak kitleler içine girdiğimiz zaman bu nasıl yansıyacak? Savaşırken yansıyacak, çarpışırken yansıyacak, daha sonra, bir şeyi üretirken yansıyacak, fabrikada, tarlada şurada burada. O zaman, teori, biçimsel anlamda ortadan kalkacak, bizim bir parçamız haline gelecek.

ÇALIŞMANIN PARASAL SORUNLARI VE PROFESYONELLİK

Sabri Yoldaş: Örgütlenmenin kuruluş döneminde ve gelişme döneminde yardıma ihtiyacı vardır. Bu anlamda, bu sorunu böyle ele almamak gerekir bence, duygusal ele almamak gerekir. Objektif gerçekliğiyle ele almak lazım bunu. Gerçekten arkadaşları geliştirebilecek (sadece çalışma vb. anlamında değil) işler bulmamız lazım arkadaşlara. Ancak, bu çalışma, gerçekten arkadaşları geliştiren bir şey olmalı. Burada da elimizi kolumuzu bağlayan bazı şeyler var. Uzmanlık, dil sorunu vb. Vasıfsız işçi gücünü nerede kullanabiliriz, biz de çözemedik. Önümüzdeki günlerde arkadaşlara iş bulma yollarını arayacağız, özellikle fabrikalarda iş bulma yollarını araştıracağız. Onun dışında, bazı arkadaşlar, zaten bir iş yapıyor, onların belli bir maaş alması gerekli. Onun dışında, bir fon verilir ve rasyonel temelli bir iş düşünülür. Bu iş ilişkileri gündeme geçirilir ve bir de belli bir bütçenin çıkartılması lazım. Bir asgari anlamda ihtiyaçlar var, bunun bütçesinin çıkması lazım. Bir de bazı konularda haberleşmeye ihtiyaç var. Bazı şeyler satılıyor vb. bunların ne durumda olduğunu bilmeliyiz ki ne alıp vereceğimizi bilelim.

Önümüze koyduğumuz hedeflerin maddî olarak finanse edilmesini ve bu örgütlenme içerisinde yer alan profesyonel unsurların yaşamlarının asgari temelde garanti altına alınmasının bir ifadesi. Devrim silahlarından, kağıtlarına, telefonundan radyosuna, örgütlenme için hareket imkanına varıncaya kadar sürekli para gerektiren bir iş. Devrim, bu kaynaklar sağlanmadan hedefine ulaşamaz, mümkün değil. Bu maddi sorunun gerekliliği tespiti yapıldıktan sonra, bu kaynakların nasıl ortağa çıkacağı sorunu gündeme gelir. Biz, esas olarak mücadeleyi halkımızın örgütlü gücüne dayadığımıza göre; birinci olarak, halkın fedakarlığı, halkın katılımı sayesinde belli olanaklar sağlamayı düşünürüz; ikincisi, gerçekten sağlıklı, emekçi kitlelere dayanan örgütler yaratabiilirsek, -ki, yaratmak zorundayız- bu anlamda da bize katılan, mücadelemize destek olan işçilerden alınacak aidatlar ve çeşitli halk kesimlerinden alınacak bağışlar, onların katkıları; yine ülke içinde esas olarak örgütlenmenin kendi olanaklarıyla bir çeşit, düşmandan alabileceği olanaklar; düşmandan alabileceği olanaklar derken, şunu anlatmak istiyorum: Silahından, teknik teçhizatından parasına, bilmem nesine kadar askeri anlamda ele geçirilen şeylerden söz ediyorum. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bir devletten almak, bizzat faşist devletten almak, zor yoluyla. Bu, bankasıdır, birtakım olanaklarıdır. Yani maddi olarak elimize geçirilebilecek ve koruyabileceğimiz birtakım şeyleri ele geçirmektir.

İkincisi, devlet değildir, ama halk düşmanı güçlerdir, bunlardan al-

mak. Buradaki tehlike bence şudur: Eğer bu tip eylemler, mücadelemizin ana çizgisi haline geliyorsa ya da belirleyici çizgisi haline geliyorsa, bu mücadele yanlıştır. Ancak örgütlenmenin, gelişmenin hızını artırıyorsa, onun yolunu açıyorsa, bu yararlıdır ve gerekli bir şeydir. Bu nedenle, taktik anlamda seçilecek hedefler, eylemin yapıldığı dönemde kitlelerin o an içinde bulunduğu ruh hali, yani sonucu itibarıyla kitlelerin mücadelesini yükseltip yükseltmemesi vb. eylemin yakınlaştığı zaman tartışılması gereken konulardır. Bu, iç kaynaklar olarak düşündüğüm şeyler.

Dış kaynaklar derken şunu anlıyorum: Yine yurtdışında bulunan ve katkıda bulunabilecek derecedeki işçilerden alınan bağışlar, ki öğrenci gençliğin bu konuda yapabileceği çok sınırlı olmakla birlikte yine yapılabilinir. Aslında çok küçük bir birimin bile küçümsenmemesi gerekir. Diyelim ki beş mark, üç mark, bir mark bile olsa, bu, dilenme biçiminde olmamak kaydıyla. Öylesine olur ki, sık sık para toplamak için gidilir (zannederim öyle şeyler de yapılıyor), bu tip hatalara düşmemek kaydıyla, bu küçük katkılar bile ihmal edilmemeli. Ancak, bu, karşıdaki insanların fedakarlığının bir ifadesi olmalı. Zamanla bu insanlara bir şeyler verilebilmelidir. Bu insanlar, bir şeyler verildiğini somut olarak gerçekten görürlerse toplanan paraların hedefler doğrultusunda, sağlıklı bir biçimle harcandığını bilirlerse, buralara verirler.

Gerçekten yardımda bulunuyor halk, ki bulundu. Gerek Türkiye'de gerek dışarıda halkın fedakârca çok katkıda bulunduğuna inanıyorum. Fakat bu paraların aynı zamanda çarçur edildiğine de inanıyorum. Bundan dolayı, hiçbir örgütlenme, bundan üç yıl önce, beş yıl önce topladığı bağışları bugün toplayamamaktadır. Ve devrimciler geldiğinde, acaba yine bir şeyler mi isteyecekler korkusunun kitlelerde var olduğuna inanıyorum. Yurtdışında ikinci etken, durumu uygun, çeşitli milliyetlerden örgütlenmelerden ilkeli bir biçimde karşılıklı yardım temelinde destek alınabilir diye düşünüyorum. Yine buradaki tehlike, herhangi bir bağımlılık ilişkisine düşmemek. Para ilişkisi öyle bir şeydir ki, kâğıt üzerinde hiçbir şeyden bahsedilmez, ama öyle bir durum olur ki, bağımlılık durumuna düşülebilir. Bu anlamda, ima yollu bile olsa bağımlılık durumu yaratabiilecek ilişkilere kesin tavır almak gerekir. Bu gibi somut durumlar önümüze geldiği zaman, en ince detayına kadar tartışılması gereken şeylerdir. Yine yurtdışında ister Türkiyeli ister yabancı, durumu iyi olan birtakım insanlardan belli olanaklar sağlanabilir. Gerek yurtiçinde gerek yurtdışında hareketi ticari kaygılar içerisinde boğmayacak, ama kapitalizmin kurallarına göre işleyen birtakım işletmeler kurulabilinir. Bu tür işletmeler açılırken, biz buradan azami kâr etmek

amacıyla açıyoruz denilir ve gizlidir. Öte yandan, öyle işler vardır ki hem para getirecektir hem kitleyle ilişkini geliştirmekte yardımcı olacaktır. Böyle yerler kâr da getirmeyebilir, ama en azından kendi canını kurtarması ve çalışan arkadaşların ihtiyaçlarını karşılaması gerekir. Örneğin bir sanat dergisi çıkartmayı düşünürken, biz burada esas olarak kâr amacı gütmemekle birlikte, zarar etmemeyi de düşünüyoruz. Bu bizim hem orada çalışan arkadaşlarımızın emeğinin karşılığı olan parayı kazanmalı, hem de zarara düşmemelidir. Hatta kendisine yatırılan parayı da çıkartmalıdır. Kendisini döndürmüş olması bile, bu anlamda yararlıdır. Ayrıca, başka birtakım iş koşulları da bulunabilinir; ama içinde bulunduğumuz koşullar, arkadaşlarımızın uzmanlık durumları, sayıları hesap edilmelidir. Biz, çok az sayıda kadroları olan bir hareketiz. Eğer biz arkadaşlarımızı ticari yatırımlara yönelterek, kazandığımız paralarla yurtiçinde siyasi çalışma yaparız dersek çok yanılgıya düşeriz. Çünkü en küçük iş bile, insanın zamanını ve enerjisini o kadar derin bir şekilde yer ki, sen o işin yüklediği pratik görevler içerisinde boğulursun ve asli görevlerini yapamazsın. Bu genel tespitlerden sonra somut gerekliliklere geçmek istiyorum.

1.En acil biçimde, bugün çevremizde bulunan arkadaşların mali zorluklarının çözülmesi. Bu konuda en azından da ev kirası, günlük gelirler, günlük asgari harcamalar nedir, ne olmalıdır ve bu konuda yapılacak bütçe nasıl karşılanacaktır? Bunun somutlaştırılması gerekir. 2. Yine mali gereklilikler önümüze koyduğumuz görevlerle ölçülmelidir. Bu anlamda şunun hesabı yapılmalıdır: Biz, şuraya şuraya telefon ediyoruz, en azından bir-iki defa telefon ediliyor, şu kadar mektup yazılıyor. Biz, şu kadar bildiri çıkarabiliriz, çıkartmalıyız. vb. Bunun için bütçe çıkartmalıyız. 3. Mayıs ayında geniş bir kampanyadan söz ediyoruz, hem siyasi, hem sanatsal anlamda, derginin çıkacağından söz ediyoruz. Bunların getireceği mali yükler nelerdir? Bunların hesabının yapılması gerekir. Biz acil olarak üç meseleyi ele alırken, şu da hesaplanmalı, Mayıs kampanyası içerisinde sinema tutulacak, toplantı yapılacak vb. işler. Bütün bunların portresi çıkmalı ve finansman kaynakları aranmalıdır. Gelişi güzel bakkal hesabı yapmamalıyız. Gerekliliklere göre bütçe çıkartıp ve bunun nasıl finanse edileceğinin yollarını aramalıyız.

Üye aidatı mantıklı yapılmalı**dır**. Gerçekten bir işçinin verebileceği miktarda hesaplanmalıdır. Örgütten para alan arkadaşların bile, o paradan çıkartıp üye aidatını vermesi gerekir.

Veysel yoldaş: Devrimci bir örgütte, örgütün nicel gücü arttığı oran-

da, bütün zamanını örgütsel işlere ayıran militan sayısı da artar, kaçınılmazdır. Teori üretmekten, askeri örgütlenme vb. her alanda uzmanlar yetiştirmesi gerekir. Profesyonelliği dar anlamıyla ele aldığımızda, örgütsel görevlerin dışında bir iş yapamayacak arkadaşların bulunması söz konusu. Bir iş bulabileceğime ve kendi geçimimi sağlayarak örgütlü mücadele sürdürebileceğime inanıyorum. Şayet örgüt ihtiyaçlarına uygun ne tür görev verirse, gücüm oranında yapmaya hazırım. Beni kaygılandıran şey, ne işle görevli olduğumun muğlak kalacağı durumudur. Aylaklık mı, yoksa bir görev mi olduğu belli olmayan durumlar hem verimsiz hem de insanı yıpratan koşullardır.

Mehmet yoldaş: Gelir meselesinde, genel olarak söylenenler çerçevesinde meseleye yaklaşmak gerekir. Fakat içinde bulunduğumuz koşulların özgül niteliğinden hareketle de somut biçimler bulmamız lazım. Temel yaklaşım da şu olmalıdır: Bir hareketin harcı, bu hareketi omuzlayan insanların fedakarlığı olabilir. Bu, zaman bakımından, yaşama açısından, maddî açıdan vb. fedakarlıktır. Şimdi biz bu harç açısından yaklaşarak içinde bulunduğumuz koşullara uygun, özgül koşullarda doğru bir çözüm yolu bulmalıyız. Genel olarak yaklaşıldığında şu çok açık. Bu kadar insan var, üstelik de örgütsel faaliyetlerimizin genel olarak dışında görülebilecek, fakat bizim özel durumumuzdan dolayı iç içe geçmiş bir takım başka işler de var. Bunlar da insan gerektiriyor. O zaman bu durumda hiç kimsenin, değil ki bizim yakın çevremizin bile çalışma koşulları yoktur demek çok kolay, fakat bu özgül duruma, uymayan ve bizi her bakımdan kötü etkiliyor. Gerek bir hareketi oluşturan insanların tümü olarak kötü etkiliyor.

İçinde bulunduğumuz çeşitli konuma göre, çeşitli açılardan, gerekse bize dıştan bakış kötü etkiliyor. Gerekse tek tek kişilerin bir devrimciden anlaşılması gereken devrimci fedakârlık temelinde ve her bakımdan disiplinli, fedakârlık vb. yanlarını geliştirme bakımından da kötü etkiliyor. Avrupa ortamında, yaşıyoruz; devrimcilerde, büyük bir açlık, parasızlık var. Fakat aynı çevrede tek umut sağdan soldan alınan borç, sağı solu tırtıklama en başta da devlete asalak olma temelinde tek bir yol izleniyor. Diyelim ki, derneklerde beş kuruşsuz, aç oturuluyor. Ama gazete satma işi küçümseniyor. Diyelim ki, işportacılık yapalım, trende, metroda bir şeyler satalım gibi düşünceler oluyor, ama hayata geçmiyor.

Sonuç olarak, birincisi; insanlar asalak ve bunun getirdiği psikolojik olarak bozukluk içerisinde. Avrupa ortamında, giderek içinde bulunduğu asalaklığa uyumdan rahatlayan, huzursuzluk duymayan; yoksa ra-

hatsızlık eğilimi çok zayıf, istisnai bir eğilim ve bu da son derece tehlikeli. Böyle olan insan, giderek kişiliğini yitirir ve her şeyin önünde boyun eğer duruma gelir. Koşulların önünde boyun eğen, kendini bırakan bir insan, başka hiçbir şeye direnemez. Bu bir anda olmaz, süreç içerisinde insanın kişiliği macuna döner ve her eline alan şeklini verir, bu bence çok önemli bir sorun.

İdeolojik eğitim sorunu, yalnız okumakla falan olmaz. Her zaman yaşama, davranış biçimiyle sıkı sıkıya ilişkilidir. Var olan olumsuzluklarımızı aşmak bir yana, onun daha da artmasına engel olmak istiyorsak, bir kere bu durumu tespit etmemiz gerekir.

İkincisi, birçok arkadaşımız, gerçekten hayat adamı değil. Bu insanlar, devrimcilik olmadığı zaman sap gibi ortada kalacak durumda oluyorlar. Ne bir özellikleri ne bir meslekleri ne de bir yetenekleri var. Ne dostları ne de dost edinebilecek özellikleri var. Ne de normal insanlar içerisinde uyum sağlayabilecek durumları var. Bir garip âdem haline geliyor insan. Profesyonel olmak, eşittir asalak olmak. Bırakalım devrimci beceriklilik, devrimci yaratıcılık, bunlar herhalde dünyada en zor işlerdir, normal bir insan becerikliliği, kopartıcılığı, yaratıcılığı vb. hiçbir şey kalmıyor ortada. Bence, bizde de bu tür olumsuzluklar olduğu noktasından hareket ederek, mümkün olduğunca bu yanlarımızı aşacak bir yöntem uygulamamız gerekir. Kendi özümüzü bileyecek, geliştirecek bir şeyler yapmamız lazım. Bunun için de çok uygun çözümler bulunabilir, profesyonellikle de bağdaştırılabilinir. İşte öğrendik, günde üç saat gazete satmak, bu en basit kâr getiren bir iş.

Ayrıca, biz, her alanda yaratıcılığımızla örnek olabiliriz. Üniversitede sergi açtık, hemen bir taklit getirdi. Biz ekonomik sorunlara da uyuşukluğa, asalaklığa karşı bir tavır koyarsak, bu hem üzerimizdeki spekülasyonları yıkacak; ikincisi rekabet anlamında da olsa, başkalarının üzerindeki uyuşukluğu da sarsacak; üçüncüsü, ben, dışarıdan gelen bir insan olarak, böyle spekülasyonları duyunca, en azından bir ihtimal veririm. Çok yakından tanımıyorsam, bunlar geldiler, sığınacak bir yer aradılar ve sığındılar diyebilirim. Sözgelimi bir PY için bu tür şeyler söyleniyor ve herkes inanıyor. Bu, posaları çıkmış değil de gerçekten dürüst, hele Türkiye'de yaşayan insanları gerçekten derinden etkileyebilir. Şimdi biz, dedikodulara, şuna buna önem mi vereceğiz? Bence hiç önem vermeyeceğiz. Başkalarının ne söylediğine bakan bir insan her zaman zaten yolunu şaşırır. Ama bir şartla, başkalarının söylediklerinin maddi şartları olmaması şartıyla. Biz, çalışabileceğimiz halde, çalışmıyorsak, biz boş durduğumuz halde, başka bir yerden para bekli-

yorsak, o zaman gerçekten başkalarının söylediklerinin önemi vardır. Niyetimiz ne olursa olsun vardır önemi. Bu açıdan bence herkes için bu geçerlidir, kendimi de katarak söylüyorum.

Aidat, işletmeler, el koyma vb. bütün bunları içeren, ama bütün bunların temelinde de aidatı, bağışı, fedakarlığı esas alan; diğerlerini de bunu güçlendiren bir mekanizmaya dönüştüren bir anlayışla yola çıkıp ve hareketin gelişimi önünde parayı engel bırakmayacak bir istemle yola çıkmalıyız. Her şeyimiz son derece profesyonel olabilmeli. Teknik araç gereçte gerçekten en ileri tekniği kullanabilir olmalıyız. Ama bütün bunlar taşıma suyla dönmemeli. Yani git ikide bir banka soy vb. Gerçekten o zaman o insanlar ne devrimciliğe layık olur ne de o parayla alınan matbaalar vs. leri çalıştırabilir, kullanabilir. Zaten bir süre sonra da gider poliste konuşur, falan yerde matbaa var der, polis gider yakalar ve biter. Türkiye'de bunun örnekleri çok görüldü. Ama kasasında milyonlar olduğu halde çırpınan, çabalayan insanlar halinde olursak, gücümüze güç katmaya devam edersek, yanımıza katılan insanları da bu halde tutarız ve farklı bir hareket oluruz. Benim söyleyeceğim bu kadar.

Veysel yoldaş: Ben, Mehmet arkadaşın görüşlerine öz itibariyle katılıyorum. Fakat şöyle bir kaygım var:

Türkiye'de de bu tür örnekler oldu. Yapılacak işlerde programlı olunmadığında, kendiliğindenlik dalgasına sürükleniliyor. Açıklık kazanması nedeniyle bir örnek vermek istiyorum. Bir dönem fabrikada çalışıyordum. Bu süre içerisinde bir örgütte de görevlerim vardı. Sürekli olarak olan şuydu: Ya bir kişi ya da telefon aracılığıyla acele işi bırak, gel deniyordu. Bu her ay yedi sekiz kez tekrarlanıyordu. O fabrikada mesai saatlerinde çok üstün üretim yapsan bile fabrikadaki iş disiplini nedeniyle diğer işçiler açısından patron bu disiplinsizliğe tolerans göstermez. Arkadaşın girdiği iş ile üstlendiği devrimci görevler önceden düşünülerek uygun bir şekilde ayarlanmadığından, arkadaş yaptığı işte başarısız duruma düşüyor ya da devrimci görevlerini aksatıyor. Bu nedenle, mümkün olduğu kadar arkadaşlarımızı, hareketimizdeki görevleriyle uyum içerisinde sürdürebileceği işlere sokmaya özen göstermeliyiz.

Mehmet yoldaş: Bence de bu önemli bir kaygı. Ciddi olarak üzerinde durulması gereken bir kaygı. Fakat benim söylediğim çözüm yolunda bu kaygı yine var, ama en aza indiriyor. Sözgelimi bir şehre gitmek gerekiyorsa, gidilecek. Daha önce seninle aynı konuyu dil meselesinde

tartışmıştık. Sen, kursa devam etme koşullarının garantili olmadığı sürece gitmeyi kabul etmeyeceğini söylemiştin. Bence şu, bu tür aksaklıklar her zaman vardır. Oluşum dönemlerinin en planlandığı durumlarda bile bu olasılık vardır. Bizim koşullarımızda bu daha fazladır. Ama yapmamız gereken şöyle bir şey var. Bu durumu göze alarak, bu durumu telafi edecek mümkün olduğu kadar uygun biçimler bulmak. Yoksa, bu koşulların değişmesi zaten mümkün olamayacaktır. Yine ayın dört gününde benim bir yere, ayın beş gününde senin bir yere çağrılma olasılığın vardır. Bu, gazete satışında önemli bir şekilde etkilemez bence. O gün gelmezsin. Bence bu kaygılar bizi çalışmadan alıkoyacak önemde etkenler değil.

Ali yoldaş: Ben baştan şunu belirteyim, Sabri yoldaşın söylediği maddi, mali durum, çözüm biçimleri, neler yapılabilir uzun vadede ve mali kaynaklar konusunda söylediklerine katılıyorum. Bu konuda tekrarlamaya gerek yok. Şu andaki kısa vadeli sorunların çözümünde söyleyeceklerim şunlar: Profesyonel devrimci çalışma ile, üretime katılma arasındaki ilişki ya da çelişki nasıl çözülecek? Birincisi; bir hareketin hem kadro yapısını hem mali durumunu, kitle ilişkilerini, bütün bunları hesaba katıp; kaç kadrosunu profesyonel politik çalışmaya sokacak, kaç kadrosunu üretime bağlı olarak tutacak, bunu bilinçli olarak tespit etmesi lazım. Geçmişte, Türkiye'de mesela benim içinde yer aldığım harekette, bırakalım örgütün kendi tespit ettiği kimseleri; evde bir kişi kalkıp kendi kafasından ben profesyonel çalışacağım diyor, örgüte öneri götürüyor ve şu veya bu sebepten dolayı bunalım geçiriyor veya çıkmaz içerisinde; örgüte öneri götürüyor, "dağa çıkacağım" veya "şunu yapacağım", örgüt kabul ediyor. Mesela ben bunu kendi deneyimlerimde de ele alabilirim. 74 sonları, 75 başlarında, benim küçük burjuva maceracı yanım depreşti ve ben, profesyonel; yani kendi çalıştığım bölgede yarı profesyonel, yani bir yerde profesyonel çalışırken, öbür taraftan hayatla ilişkimi kesmiyordum. Bana yetecek, bütün zamanımı dolduracak bir çalışma, görevim olduğu halde, ben, dağa çıkmak istedim; öneri götürdüm, nerdeyse kabul edilecekti. Silahlı mücadeleye hazırlık, gerilla olacağım. Tasımı tarağımı topladım götürdüm. Düşün yani, ben öneri götürüyorum, örgüt kabul ediyor. Yalnız daha sonra, neyse kaldı. Yani bu tür şeyler yerine; birincisi, bunu böyle çözmeliyiz. Yani kaç kişiyi böyle bir çalışma içerisine sokabiliriz? Bunu, ancak, kişilerin niteliğine, bizim kadro anlayışımıza bağlı ve birde o anki politik duruma, ihtiyaca göre. Bu durumda zaten böyle arkadaşların çalışma durumu ol-

maz. Bunların ihtiyacı, maddi giderleri örgüt tarafından sağlanır. Aynı zamanda onun çalıştığı bölgedeki kitlenin katkıları da ayrı. Yani ona bağlayamazsın, adamı gönderip; şu bölgeye git, orada çalış, nasıl olsa gittiğin yer, seni besler diyemezsin. Ona, asgari ihtiyacını vereceksin. Ama bakarsın o bölgede kitle bağları, sıcak kitle bağları vardır, örgütün verdiği bin frankın üstüne bir bin frank daha kazanır; yani, bağışlardan gelebilir örgüte geri.

Diğer taraftan, gerçekten profesyonel çalışacak durumda arkadaşlar olur, bizim o anda onları üretimden koparmaya ihtiyacımız yoktur; bu arkadaşlar kendi çalışmalarını aksatmayacak şekilde çalışır, geçimini de sağlar, örgüte yük olmaz. Bu, şöyle olabilir: Diyelim günde sekiz saat yerine dört saat çalışır, bu şekilde olur. Birde profesyonel kadro ihtiyacımız olduğu halde, mali sebeplerden dolayı, bazı arkadaşlar, şimdi olduğu gibi, çalışmak zorunda. Bu durumda bence en iyisi, Mehmet yoldaşın önerisi. Şöyle olabilir: Ben buna bir de başka şey eklemek istiyorum. Mesela, Almanya'da, bazı kolektif gruplar var, arkadaş grupları. Bunlar, birleşiyor, beraber ya bir restoran açıyor veyahut da, genellikle restoranlar yani, öyle uzun boylu şeyler değil, kneipe dedikleri küçük birahaneler. 5 kişi, 10 kişi birleşiyor, orayı kiralıyor, bunlar aralarında anlaşıyor; diyelim 7 kişi iseler, her gün bir kişi oraya bakacak veya 14 kişiyseler her gün iki kişi bakacak veya her gün biri bakarsa 14 günde bir sıra birine geliyor. Bu arada birinin işi çıkarsa, diğerine devredebiliyor. Yani başkasının işi olmadığı için, ona bağlı değil. Senin önerdiğin gazete işi ve işportacılıkta buna benziyor. Yani her an bir arkadaş onu diğerine devredebilir, devrimci, kendisine düşen görevi yapabilir; böyle iş olur. Bir arkadaşın özel yeteneği vardır, mesleği vardır, diyelim, o işe bağlanabilir. Ona bir iş açılır, üç-beş arkadaş, yine bu temelde orda çalışır. Bunun dışında, gerçekten profesyonel çalışma durumu olmayan arkadaşlara ise, en kısa zamanda düzenli iş bulmak gerekir. Düzenli iş derken, bizim açacağımız kolektif işlerde onlara yer varsa onlar orda da çalışabilir, ya da düzenli, bir fabrikada da çalışabilir. Bunu, ben buranın şartlarını bilmiyorum, nasıl çözeceğiz?

Kendi açımdan, benim bir mesleğim yok. Sadece taksi veya minibüs ehliyetim var. Bunun için şoförlük yapabilirim. Fakat yapacağım yerde, şehir plânını bilmem lazım. Sanırım ayrıca, bir imtihan falan gerekli. Başka da fabrikada çalışabilirim. Bu, sekiz saatlik işler de oluyor; ayrıca üç saat, dört saatlik işler de oluyor. Veya demin söylediğim, kolektif işte de çalışabilirim. Kendim, kişi olarak, çalışma durumum nerede kalacağıma bağlı. Hareketin ihtiyaçlarına uymayı temel alıyorum. Onun

için, nerede kalacaksam, üretime bağlı mı olacağım, bağlı olmayacak mıyım ona göre karar vermeyi düşünüyorum.

Mehmet arkadaşın sorununa da katılıyorum, yani asalak geçinmemeye çalışma. Bunu Veli arkadaş da söyledi. Bundan özellikle kaçınmamız gerekiyor. Zorunlu olmadıkça ve bize öyle öneri gelmedikçe; arkadaş, sen, üretime bağlı olmadan, şu şu şu alanda çalışacaksın denilmedikçe, böyle çalışmadan kalmak iyi değildir. Bir arkadaşa yük olmak hem bizim açımızdan hem de o arkadaş açısından iyi sonuçlar doğurmaz. Başlangıçta, hareketin faaliyetleri için bir kredi açılabilir, eğer herhangi bir yoldaşın parası varsa. Ama bir mecburiyet olarak düşünülme hali, şu veya bu yoldaşın, diğer yoldaşları beslemesi sorunu...

Veysel yoldaş: Düşüncelerimizin biraz farklı olduğu kanaatindeyim. Benim kafamda, örgüt deyince, devlete alternatif bir yapı çıkıyor. Örgütün merkezinde yer alan insanları düşünelim. Bunlar yazı üretecek, bunlar sanat alanında düşmanlarımıza karşı, revizyonizmden işbirlikçi burjuvazinin kültür alanına kadar, her şeye karşı mücadele geliştirecekler. Yani biz, bu işlerde asli görevi olan arkadaşları, görevleri bu olacak şekilde maddi sorunu çözmek zorundayız. Profesyoneller örgütünde aylaklığı çözmek için mesele; örgüt içinde kişileri yerli yerine yerleştirebilmektir. Eğer biz, yazı üretecek insanları, sözgelimi tutup bu tür işlerde çalıştırırsak, yani ben şunu kavrayamıyorum, yani karşımızdaki güçlere karşı, gerekli olan enerjiyle mücadele çıkarabileceğimize inanmıyorum. Sözgelimi, bir dergi düşünüyoruz, iki ayda bir olsun, niye ayda bir olmuyor? Mümkünse, biz bunu ayda bir ve en sağlıklı bir şekilde çıkarmalıyız. Ama bunu çıkarırken de eğer şunu dersek, bu dergiye yazı yazacak olan arkadaşlar, sözgelimi üç kişi, eğer bu arkadaşlar günde sekiz saat bir fabrikada çalışıyorsa ve ondan sonra da devrimci görevini yerine getirmeye çalışıyorsa, bu dergi, hiçbir zaman doldurulamaz; bu dergi hiçbir zaman burjuvaziye karşı, yanlış akımlara karşı mücadele edemez. Onun için, maddi sorunu, bu tür arkadaşlardan, yani gerçekten çalışmaması gereken, bütün enerjisini devrim mücadelesine verecek arkadaşların önünde, çalışmalarını engelleyecek bir sorun olarak maddî sorun çıkmamalı. Bunu çözmeliyiz. Onun için, profesyonelliği bu şekilde kavramamız gerekiyor.

Ali yoldaş: Biz, sekiz saat üretime bağlı kalalım görüşünü savunmuyoruz. Ama, zorunluluk söz konusu. Kendi pratiğimden söyleyeyim: Sekiz saat işte çalıştığım zaman, bir günde yapacağım teorik çalışmayı,

bir haftada, hatta bazen iş zor olduğu zaman (evde aile kalabalık, misafirler, feodal ilişkilerden dolayı geliyor, gerçi bu biraz daha farklı bir durum) bir ayda yapabiliyordum, bir günde boşken yapabileceğim işi. Bunların elbette hepimiz farkındayız da. Ben bu anlamda senden farklı düşünmüyorum. Yeteneğe göre, çalışacağı dala göre her arkadaşı serbest bırakabilme. Ama bu, zorunluluk meselesi. Yani şimdi sen bütün arkadaşları veya azami derecede arkadaşı profesyonel yapamazsın. Ancak asgari belki yapılabilir bu durum.

Mehmet yoldaş: Artık genel olarak yaklaşıldığında, profesyonellik meselesi, Türkiye'de herkesin ezbere söyleyebileceği bir olay. Şimdi mesele, bu özgül koşullarda ne yapacağız? Bu özgül koşullarda, yine de en gerekli olan insanlar mümkün olduğu kadar fazla zamanı boş tutacak şekilde, yalnızca devrimci mücadeleye hasredecek şekilde yapmalıdır. Bu ayrı, ama şöyle bakalım biraz; şu güne gelişimiz kadarıyla işte ne yaptık? Yapabilir miydik mesela benim söylediğim işleri? Bu çok açık, yapabilirdik. Yani zamanımız var mıydı açısından soruyorum, yapabilirdik. Bundan sonra aslında bu geldiğimiz kadarki gibi olmamalıdır. Ama yine de olacaktır. Hepimiz biliyoruz, başlangıç dönemleri, oluşum dönemleri böyle işlerin bir anda, çok iyi olduğu bir durum değil. Ama yine de insanlar arasında bir görecelik kurulabilir. O esnek denge her zaman, her gün değiştirilecek şekilde işler yapılabilir. Gerçekten şu, ben burda yirmi dört saat meşgulsem, yanımdaki arkadaş bana şunu diyebilmelidir: Bugün senin yerine ben çalışayım. Hatta her zaman diyebilmelidir. Eğer gerçekten ben çalışıyorsam; bu, genelin yararınaysa ben sekiz saat çalışıyorum, sen bu işle uğraş diyebilmelidir. Karşılıklı iç dayanışmanın, omuzdaş olmanın zorunlu gereği. Fakat şu, ben de nasıl olsa işte benim yerime biri gider deyip, kendime iş uydurma değil, tam tersine, bir zaman arttırıp ona katılmaya çabalamalıyım. Bu ayrıca geçici bir dönem.

Şüphesiz ki bizim amacımız, en az zamanda en çok profesyoneli çıkaracak bir hareket oluşturmak. Ama bu geçici dönemde, bizzat nasıl profesyonellik savunulması gereken bir şeyse, bugünün somut koşullarında bizim bu konudaki tavrımız bizzat ideolojik mücadelenin bir aracı oluyor. Yani uyuşukluğa, asalaklığa karşı, bizzat ideolojik mücadelenin somut bir aracı oluyor. Yani bir başka tavır koyuyorsun, aynı zamanda da profesyonelliği uygulamaya çalışıyorsun. Bütün bunlara rağmen, geçici dönem, hareket, kendi imkanlarıyla ayaklarının üstünde durmaya başladığı zaman profesyonelliği; sadece buradaki insanların değil, çok daha

fazla sayıdaki insanın profesyonel olmasını sağlamaya çalışmalıyız. Bu bir çalışmanın gerektirdiği profesyonellik olma koşuluyla.

İkincisi, hareketin bağımsız maddî şartlarına dayanma koşuluyla. Yani bu ikisi varsa, hareket çalışma gerektiriyorsa ve bunu finanse edecek gücün varsa ki mutlaka o güç olmalıdır. Yoksa bir hareket, hareket olma iddiasını bırakmalıdır. O zaman, keşke olsa da bin tane profesyonel olsa ve Türkiye'de şu anda bin kişiye bile ihtiyaç var. Yani o hareketin koşullarını yarattığın zaman bin tane profesyoneli kaldırır Türkiye koşulları, belki daha fazlasını.

Sabri yoldaş: Şimdi, siyasi iktidara alternatif, devlet yönetimine alternatif bir hareket; mutlaka gerek teori üretimi, bilinç üretimi, gerekse o hareketin gerektirdiği maddi zorlukları çözecek güçte olmalıdır. Burda tartıştığımız sorun, kaynaklar sorunudur. Somut durumdan hareket etmek zorundayız. Şu gün yaklaşık 10 arkadaş varız. Ortalama geçim ihtiyacını 3 bin liradan hesap etsen, ayda 30 bin lira yapar. Ve buna bağlı olarak, çevrede bir yığın insan ilişkilerinde yardımlaşma söz konusu oluyor. Yani acil olarak önüne çıkıyor, hiç elinde olmayan nedenlerden dolayı önüne çıkıyor. Yazı, bildiri, bir yerden bir yere seyahat, şu bu giderleriyle hesap edin. Normal olarak hesap edilirse, ayda 40 bin-45 bin franka yakın bir para miktarı söz konusu, en az biçimiyle. Bu, nasıl uzun süreli zaman içinde sağlanacak? Haydi bir ay, iki ay, üç ay sağlandı, daha sonra nasıl olacak? Somut olarak soruyorum, yani biz önümüze en basitinden, malî bir portre koyup; bunun yükü nasıl hafifletilebilinir, buna nasıl katkıda bulunabilinir, bu nasıl olur işler hale getirilebilinir? Eğer bu sorunu biz çözemezsek, 11 kişi olamayız. Neden olamayız? On birinci kişinin yapacağı işleri ya da onun enerjisini değerlendirecek olanağımız olmazsa, on birinci kişi olamaz ve biz bir süre içinde 10 kişi, 7 kişi, 9 kişi ya da 2 kişi çalışır, 5 kişi bilmem ne yapar, bu iş olmaz. Bizim binlerce, on binlerce gerçekten profesyonel kadroya ihtiyacımız var. 17 Şubat devriminde, RSDİP'nin 45 bin tane profesyonel militanı var. 45 bin, Rusya koşullarında çok da değil aslında. Onların anladığı parti üyesi, profesyonel insan.

Bizim de 45 bin değilse, en azından 2000-3000 profesyonele ihtiyacımız var. Biz devrim yapacağız. Onun dışında, sadece bu profesyonellerin sorunu değil, yarın cezaevlerinde birtakım arkadaşlarımız var, eylemler var, ailelere yardım var, yani milyarlarca liraya ihtiyacımız var. Yani devrim, nasıl devlete talip oluyorsan o devleti ele geçirmenin finansmanı söz konusu. Yani bu anlamda en küçük şeyden başlayıp,

adım adım somut durumlarda çalışmayı alabildiğine işler hale getirebilmek için kimi arkadaşın dört saat, kimi arkadaşın beş saat, kimi arkadaşların belli saatleri mutlaka işe kanalize edilmelidir.

Onun dışında biz, değil profesyonelliği, bazı arkadaşlar disiplinli midir, değil midir? Belli durumlarda sabır gösterebiliyor mu, gösteremiyor mu diye denemek için bile olsa, belki bazı arkadaşlara, altı ay şu fabrikada çalış diyeceğiz. Gidip çalışması lazım. Yani biz, işçi sınıfının kurtuluşu için mücadele edeceğiz, bazı arkadaşlarımızın emekle, alnının teriyle daha bir kuruş para kazanmamış. Mesela öyle arkadaşlarla karşılaşacağız. Bu arkadaşlarla ille, sen işçilik yapmadın bilmem ne ilkesiyle değil, ama bazı arkadaşların eğer şu işte eğitimi sağlanacaksa, o işe mutlaka göndermeliyiz. Eğer bazı arkadaşlar girişken değilse, bilmem ne yapamıyorsa, birine bir şey soramıyorsa, onu, bangır bangır bağırtacak bir işin içine sokup, bağırsın hiç olmazsa rahatlasın. Rahatlık derken, bu girişkenliğini önleyen birtakım barikatları falan yıksın. Hepsini yapmak zorundayız. Öte yandan, daha somut duruma geldiğimiz zaman, yani şu gün önümüzdeki işler nedir? Bu işleri ne kadar, hangi saatlerde yapabiliriz ve bu saatlerin dışında hangi saatleri değerlendirirsek yararlı olabilir? Bir gazete satma işi on kişi, Mehmet arkadaş beş kişi dedi. Yani şunun hesabını yaparak söyledi. On kişiyiz ama, işte bir gün biri satar, bir gün biri, ama ortalama akşam üzerleri ki, bunun saatleri de belli, beş kişi boşta kaldığı zaman beş kişi gider başka işler yapabilir. Yani bu, biraz önce belirtildiği gibi -ki, göstermelik tavra kesinlikle karşıyımgöstermelik bile olsa, gerçekten altını çizerek söylüyorum; yoğunlaştırılan spekülasyonlara karşı, hem iki açıdan da yararlı olduğuna inanıyorum. Çünkü siyasi özü, siyasi güçlülüğü, ideolojik muhalefeti yapamadıkları için yapamıyorlar. İdeolojik ve siyasi olarak yapamıyorlar, yaptığımız şeyler ortada. Yapamıyorlar, bu ve buna benzer şeylerle aslında, Marksizm-Leninizm'in yolunu kapamaya çalışmaları; yani bu açıdan bile olsa birtakım formüller bulmak zorundayız.

Öte yandan, biraz önce Ali arkadaş şunu söyledi, kolektivizm; gayet akla yatkın bir şey. Farklı insanlar, ne bileyim, bilmem nerde ahçı, bilmem kim var, bilmem nerde lumpen biri var, beşer bin lira konur, onar bin lira konur, böyle bir iş yapalım denir. Belli ki ortaklık, yani kişi meselesi falan değil, yani falan yerden geliyor, bilmem ne yapılıyor. Yani büyük bir şey olsa belki akıl keser. Ben böyle falan, benim böyle bir şeyim var, işte bununla bir ortaklık yapılabilir. Bu sadece para kazanma meselesi olarak da sınırlanamaz; bu, bir yığın insan ilişkisini de beraberinde getiren bir ortaklık olur. Hem arkadaş orada çalışacak, üç ortaksa,

bir gün biri, bir gün biri, bir gün biri yapabilecek bir iş olabilir, ya da günün belli saatlerinde bölüşülecek işler olabilir. Yani bu iş meselesini mutlaka gündeme getirmek zorundayız. Ondan sonra, biz, insanlarla ilişki kurmak istiyoruz. Dıştan ilişki belki olmaz. Bazı arkadaşlarımızın gidip bilmem ne fabrikasında çalışmasının belki bize sayısız yararları olacaktır. Yani bu anlamda işi daha somuta getirmek istiyorum, biz bu kadar kişiyiz, açık konuşmak zorundayız, şu şu şu arkadaş, şu işi yapabilir mi? Onun üzerinde tartışmalıyız. Yani bu anlamda, arkadaşlar kendileri demeliler. Yani şu günkü durumda o uzun arkadaşımızın belli bir işi var; işte çevirmenlik yapıyor, bilmem ne ediyor, şuraya gidiyor, buraya gidiyor, bir şeyler yapıyor, gergin. Bizimle ilişkisinden dolayı da belli bir görevi var. Onun ayrı bir iş araması diye bir durum söz konusu değil, yani oradan başlıyor. Öbür arkadaşın yaptığı somut bir işi var. Arkadaşımızın, belli ilişkilerinden dolayı, o bayağı, bordolu falan bir iş sorunu var. Yani iki yerde çalışma durumu var. Onun dışında geriye kalıyor diğer arkadaşlarımız.

Diğer arkadaşlarımızın hepsine somut birtakım işler bulmak zorundayız. Bu, başlangıçta, belli bir süre gerçekten çalışmalarımızı aksatmayacak bir iş sistemi bulmalıyız. Yani öyle işler vardır ki, akşam gidiliyor, dört saat çalışılıyor ya da öğleden sonra gidiyorsun, sabahleyin gidiyorsun, belli işler var. Ya da vardiya usulüdür. Gece çalışma var mı burada bilmiyorum, vardiya usulü mutlaka vardır, bunlar fabrikaları durdurmazlar. Yani öylesine birtakım işler olur ki, işi ve devrimci çalışmayı bu saatlere göre ayarlar.

Fabrikalar Cumartesi, Pazar günleri çalışmıyor. Sekiz saatlik iş günü, işte yol süresini de koy, bir saat gitti, bir saat geldi, on saat. On saat çalışan bir insanın, yani en azından bir on saat, yemesiydi, yatmasıydı falan, o ihtiyacı var, geriye kalıyor dört saat. Başlangıçta devrimci çalışma, bu dört saatle sınırlanabilir. Yani dört saatte yapılabilecek işler getirilir önüne. Bazı arkadaşlar, belki başlangıçta, iş yorgunluğundan, devrimci çalışmaya hiç katılamayabilirler. Ancak, eğer bütün çalışan insanlar, devrimci çalışmaya katılamayacaksa, bu tezden hareket edersek ne olur? Ancak fikir üretimi başka bir şey. Mesela gazete, yazıdan söz edildi. Evet, gerçekten bu işleri yapacak arkadaşlar en verimli çalışması için çalışmalıdırlar. Profesyonel işi yazmak olmalıdır. Örneğin ben gidip bir fabrikada çalışamam. Çok ekstrem, çok uçta bir örnek. Niye çalışamam? Çünkü üreteceklerimden dolayı. Mesela ne bileyim, bir arkadaşın yazı yazması lazım. O, fabrikada çalışamaz, çalışmamalıdır da. Onu, hatta alabildiğine o işin içine sokmalıyız. Belki ek masraf-

larda getirecektir, tiyatroya gitmek isteyecektir, sinemaya gitmek isteyecektir. Hatta, bize, bir video gerekli diyecektir. Biz, bazı şeylerin gereklilik olduğuna inandığımız zaman, bu olacaktır. Yani küçük çapta bile olsa şu on kişi, yani 1500 franklık bir gelir kazansa, on kişi 15 bin frank yapar. Kolektif çalışmada 15 bin lira büyük para, aslında büyük para değil, hiç olmayan paranın yanında büyük para. Hiç olmazsa kimseye muhtaç olunma durumu olmaz. Yani herhangi bir yere gittiğin zaman, şu anlamda birtakım sorunlar olmaz. Kahveye gidiyorsun paran yok, arkadaş senin çay paranı veriyor. Ya derneğe ya da bilmem nereye gidiyorsun, şu saçımı kes diyorsun, saçını kestiriyorsun. Yani buna benzer bir yığın sorun söz konusu oluyor. Bu, bu anlamda bir birikime girildiği zaman, Mehmet arkadaşın söylediği gibi, bazı şeylerin yolunu da açacaktır. Yani bugün bu iş, yarın bakacağız başka bir iş. İlke olarak başlangıçta şunu koyduk.

Biz, hiçbir zaman, ticarî faaliyetin içinde boğulmamalıyız. Yani ticari çaba, hatta bu anlamda geçim kaygısı, bizi asıl görevlerimizden alıkoymamalı. Ancak, öyle bir durum gelir, öylesine hesaplı bir an gelir, öylesine örgütlü bir iş başarılır ki; bu konuda mutlaka şu şu şu işleri yapacak arkadaşların sayısını belki yediye, ona çıkartırız. Ancak, orda da yine şurada bazı arkadaşlar gidip kelle koltukta bazı şeyler yapacaklar, bazı arkadaşlar profesyonelce bilmem ne edecekler mantığı da esasında yanlış. Bir arkadaş orda bir fedakârlık yapıyorsa, öbürü de orda, bilinç üretmesi için elinden gelen çabayı göstermesi lazım. Tuvalette düşünmesi lazım, yatarken uykusunun içinde düşünmesi lazım, yemek yerken belki iki dakika önce yemek yemesi lazım. Kolu bilmem ne oluncaya kadar yazması lazım. Gözleri bozuluncaya kadar okuması lazım, gözlük takar bilmem ne, ama kendisini zorlaması açısından söylüyorum. Yani bu anlamda militanlık, bu anlamda savaşçılık, bu anlamda azim ve kararlılık.

Veysel yoldaş: Ben şunu diyorum: Her durumun ismi konulmalı. Örneğin ben Mehmet arkadaş çalışmamalı diyorsam; arkadaşlar onun üzerinde anlaşıyorlarsa ve bizim kapasitemiz de diyelim ki, o gün için Mehmet arkadaşın çalışmamasını kaldırabiliyor. Yani öbür arkadaşların çalışması gerekir. O zaman, diğer çalışacak arkadaşlar, yani şunun bilincindedir: Mehmet arkadaş, bizim kadar enerji harcıyor, bizim kadar çalışıyor; ama onun çalışması, bizim gibi bir fabrikada somutlaşmıyor da bir teorik yazı üzerinde somutlaşıyor. O zaman, bu arkadaşın bu anlamdan dolayı, hiçbir eziklik duymaması lazım. Öbür taraftan, fabrika-

da çalışan veya böyle bir üretim içinde çalışan arkadaşlar şunu şevkle yapmalı; yani ben bugün bu çalışmamla, arkadaşı finanse ediyorum; o, profesyonelce, o işi yürütüyor. Ve ben de şu kadar zaman içinde, şunları şunları yapabiliyorum. Yani, bunlar mümkün olduğu kadar, isim veremiyorum, ama programlı olmalı. Çok programlı yürümek zorundayız. Yani herkes, her şeyi yapar, böyle kendiliğinden, böyle bir yelpaze olmamalı. Yani o zaman, arkadaşa şunu derim: Arkadaş, tamam ben çalışıyorum, ama ben çalışmamla, o okulda dil öğrenmem mümkün değil; ama sana şu şekilde bir önerim var, şu şekilde dil öğrenebilirim derim. Ama ben şunu yaparsam, tamam, dil de öğreneyim dersem ve ben bizzat sosyal ilişkiler içindeki durumum, oraya gitmeyi engelliyorsa, yarın bana şöyle bir eleştiri gelirse: Sen astın, dili öğrenmedin, gitmedin. Bu ne kadar maddi hayattan uzaksa, yani böyle bir eleştiri haksız bir eleştiridir. Bunun karşısında susmak ta, kişinin girişkenliğini, kendine güvenini zedeleyen bir şeydir. Ama öbür taraftan da gerçekten o imkanlar varsa, o insan öğrenmiyorsa, bu sefer gerçekten işi asmış oluyor. Bunun programı yapılması lazım, bu karışıklığın ortadan kaldırılması lazım. Yani benim söylediğim esas olarak bu.

Ali yoldaş: Bu dergi işi olsun, diğer birkaç iş için düzenli çalışması gereken arkadaşlar da olacak. İçimizden birkaçı da orda, yani parti işçiliği diyebileceğimiz, maaşlı çalışacak; bir kısmı da böyle iş sahibi olacak.

Sabri yoldaş: Tabii. Yani birtakım sorunlardan yola çıkarken, ondan bizzat sorumlu olan arkadaşlar, oradan bir gelir alacaklar. Şimdi esasında şu: Yani o dönem için, yaklaşık üç ay, dört aylık bir dönen var. Mayıs'a ne var? Bir yığın zaman var. Bazı arkadaşlarımız orda çalışacak olsalar bile. Yani ben şimdi mesela bu gazete sorununu, sadece bir gazete satma sorunu olarak görmüyorum, başka sorun olarak da görüyorum. Diyelim ki Ramazan arkadaş, Ramazan arkadaş bende şu duyguyu uyandırıyor; Ramazan arkadaş, birine gidip herhangi bir şey soramaz duygusu uyandırıyor. Soracakken, sana söyler, yani "git şunu sor" der gibi geliyor bana. Bendeki izlenim bu; yani tavrından, duruşundan belli ki, birtakım şeyleri böyle koparacak, bilmem ne yapacak bir adam duygusu uyandırmıyor bende. Ben de düşünüyorum; bizim kadrolarımızdaki insanlar, tuttuğunu koparacak insanlar haline gelmelidirler.

DEMOKRATİK CUMHURİYET VE YURTSEVER DEMOKRATİK PARTİ

Sabri Yoldaş: Ben, önce bazı sorularla işe girmek istiyorum. Şimdi biz, önümüze kısa vadede demokratik cumhuriyet programını koyduğumuza göre, demokratik cumhuriyetten ne anlıyoruz? Yani demokratik cumhuriyet, açık yanıyla, antifaşist ve siyasi özgürlükleri bütünüyle gündeme getirecek, geniş halk kitlelerine düşünce, söz, örgütlenme, işte, siyasi örgütlenme haklarını tanıyacak bir dönem. Yani, klasik ve tutarlı burjuva demokrasisinden yola çıktığımıza göre, teorik olarak böyle bir şey söylüyoruz. Tutun ki, iktidarı ele aldık, varsayalım. Şimdi biz, şöyle mi diyeceğiz, T'K'P, örgütlenemez, revizyonizme hayır. İşte, orta yolcular, revizyonistlerle böyle böyle ilişkiler götürüyorlar. Yani pratik bir sorun olarak, karşımıza bütün bunlar da çıkacak. Yani bu konuda arkadaşlar düşünmeli. Demokratik bir cumhuriyette, revizyonistlere demokrasiyi tanımak ya da tanımamak konusu nasıl ele alınmalı. Demokratik bir cumhuriyette biz şunu diyebilmeli miyiz, revizyonistlere özgürlük verilmemelidir? Revizyonistlerin yazdığı birtakım yazılar olduğu zaman, bunlar cezalandırılmalıdır ya da yasaklanmalıdır, bunların yayın organları kapatılmalıdır diyebilir miyiz? Yani bu çok can alıcı bir nokta. Daha sonraki dönemde, zaten toplumsal demokratik halk devrimi diyoruz, burada iktidarın niteliği farklıdır. Şu anlamda farklıdır: Çünkü toplumsal demokratik halk devrimi, proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir. Proletarya diktatörlüğü, proletarya diktatörlüğüne zarar verecek her türlü akıma karşı savaşmak zorundadır. Ceza yöntemleri dahil. Yani bu anlamda konuyu dağıtmadan, demokratik cumhuriyeti, bu hedefe yürürken, bu insanların, bu grupların bu anlamdaki grupların bir demokratik cumhuriyet içerisindeki çalışmaları ne olacak?

Ayrıca, bizim bunlarla ilişkilerimizdeki tavrımız ne olmalıdır?

Önümüzdeki aşamalara bakarak düşünün.

Mehmet yoldaş: Ben, bir meseleyle ilgili bize yöneltilebilecek çeşitli suçlamalar açısından durmak istiyorum. Kullandığımız terminoloji üzerinde biraz daha durursak yararlı olur kanaatindeyim. Şimdi biz demokratik cumhuriyet meselesini veya demokrasiyi veya işte bu demokrasi zorlandığı zaman, burjuva demokrasisi terminolojisinden hareket edersek, şöyle bir konuma düşebiliriz: Faşist diktatörlüğün alternatifi olarak burjuva demokrasisini gösteriyoruz, esas alıyoruz gibi bir konuma düşebiliriz. İşte bence bu mesele üzerinde düşünüp, ama neden dolayı biz işte şöyle bir gelişme, bunun sonucu olarak, somut bir şey olacağı meselesinden hareket ederek adlandırmayı mesela devrimci demokrasi; yani bunun işte bizim toplumsal demokratik devrim

sürecine açık, kaçınılmaz olarak, koşulların zorunlu olarak getirip dayayacağı bir özel biçim veya özgürlük ve bağımsızlık diyebileceğimiz bir isimlendirme. Bu tür isimlendirmeler üzerinde bence düşünmeliyiz. Çünkü günümüzde, Türkiye koşullarında burjuva demokrasisini alternatif gibi gösterme konumuna düşersek, bu bizi zayıflatır bence, doğru da olmaz. Bir sürü eleştiri de gelebilir. Yani bizim söylediğimizi gerekçelendiren, onu çarpıtmaya elverişli bırakmayacak bir isimlendirme de önemli. Yani biz, bütün gerekçemiz ne olursa olsun, isimlendirmede eğer gereğince titiz davranmazsak, "işte, siz bırakın onları, aslında şunu söylüyorsunuz, nitekim de işte şöyle şöyle şeyler var sizde" gibi eleştiriler gelebilir. Ben, o nokta üzerinde düşünmemiz gerektiğine dikkat çekmek istiyorum.

Sabri yoldaş: Şimdi biz, tarihin, önümüzdeki koşulların bize yüklediği görevleri, çeşitli örgütlenme biçimleriyle yerine getireceğimizi konuştuk. Kafamızda var olan esas itibarıyla haydi belki değişir; ama esas itibarıyla, leninist bir parti. Leninist parti görüşümüze göre Türk, Kürt çeşitli milliyetlerden halkın ortak mücadele, halkın değil de proletaryanın; kadrolar üzerine oturmuş ve esas olarak hedefi; gerçekten sosyalist devrime gitmek ve sınıfsız toplumun kapısını açacak koşulları yaratmak olan bir parti. Ancak, bir marksist-leninist parti olarak, geniş kitleleri kucaklamak için, başlangıçta bir program sunmak zorundayız. Bunu da kendi isteğimizle sunamıyoruz, yani bunun ikili yanı olduğunu düşünüyorum. Bir yanıyla önümüze antifaşist mücadelenin başarısı temelinde gerçekten bu düşmanları yenebilirsek, bir demokratik cumhuriyettir, toplumsal demokratik halk devriminin yolunu açacağı, proletaryanın açık sınıf mücadelesi içinde örgütlenebileceği; gizlilik şartlarında kitleleri böyle ve açık mücadelede kendilerini ortaya koymayan bir yığın grubun bu dönem içinde daha açık bir şekilde sergileneceğini düşünüyoruz. Bu nedenle böyle bir siyasi devrime biz, Yurtsever Demokrat Parti'nin, ki daha önce programını ana hatlarıyla konuştuk. Açıklıkla, işte biz, yurtsever, demokrat bir partiyiz, demokratik cumhuriyeti hedefliyoruz. Tam anlamıyla burjuva demokrasisi, ancak biz ne sosyalistlere ne komünistlere karşıyız; yani sosyalizm ve komünizme kapalı değiliz. Yani, bir çeşit Çin şartlarında Sun Yat Sen'in çok geniş biçimiyle koyduğu ve diğer örnekleriyle de açıklayabileceğimiz ve 1917 Şubat'ında eksiksiz; "dünyanın en özgür cumhuriyeti" Lenin'in dediği, böyle bir şeyi amaçlayan bir parti. Şimdi biz, meseleye kısa vade açısından böyle bakıyoruz.

Bir leninist partinin organı, bunlarla hiçbir zaman, bu anlamda ittifaka girmez. Bu anlamda onlara taviz vermez ve amansız bir düşman olarak görür. Ancak açmazımız, bir Yurtsever Demokrat Parti, böyle bir olayla karşı karşıya geldiği zaman ne yapacak? Şimdi, bu, şu anlamda, yurtseverliği anlamında Sovyet yanlılarına karşıdır. Bunu açıkça vurgulamak zorundadır. Ancak böyle bir parti, iktidarı ele geçirdiği zaman, Sovyet yanlılarına kesinlikle nasıl bir tavır takınacaktır? Yani bunun çok açık bir biçimiyle belirlenmesi lazım. O söylediklerim doğrudur. Yani biz, kendimizi bu anlamda sınırlıyor ve başka şeyler konuşmuyorsak -ki bazı yerlerde bizi sadece, özellikle benim konumumdan dolayı ikisini birden savunmak zorundayız- bazı yerde birini, bazı yerde birini savunacağız. Yani durumlara göre, bazı yerde, kimi zaman birbirine karışacak. Bu anlamda yoğun top ateşine tutulacağız. Yani kişiliğimizin zedelenmesinden tut, kitlelere bizi şu ya da bu biçimde tanıtmanın spekülasyonlarına kadar, her bir şey yapılacak. Bu anlamda, gerçekten berraklıklara, gerçekten ilke kararlarına ihtiyacımız var.

Ramazan yoldaş: Demokratik cumhuriyet programında iktidar nasıl düşünülüyor? En azından, bakış açısı olarak, iktidar burjuvazinin çeşitli kanatlarıyla paylaşılacak mı? Bu gruplara karşı tavır nasıl olacak? Yoksa, tek başına Yurtsever Demokrat Parti iktidar mı olacak? Bu konu nasıl düşünülüyor?

Sabri yoldaş: Eğer gerçekten Yurtsever Demokrat Parti tek başına iktidarı alabilecekse, alabilirse, bu kendi programı çerçevesinde birleşmiş insanlarla olacaktır. Yani kendi programına inanmış insanlarla olur. Tek başına olursa, programında yurtseverliğin ve demokratlığın ilkelerini koyacağız, koyduktan, yani belli koşullardan yola çıkarak koyacağız. Yani burada açıkça ülke bağımsızlığından söz ediyoruz ve bu bağımsızlığın esas olarak ABD ve Sovyetler tarafından tehdit edildiğinden söz ediyoruz. Bu anlamda, gerçekten Yurtsever Demokrat Parti iktidara geldiği zaman, en açık biçimiyle T'K'P'den tut bütün diğer Sovyet yanlısı revizyonist gruplara karşı mücadele yürütecektir. Ancak, iktidarı almasa bile, muhalefette kalsa bile bu görevini yürütecektir. Ancak, burjuva anlamda demokratik bir cumhuriyet diyelim ki, Fransa'da, Almanya'da komünist partileri var, bunlara özgürlük tanıyor; ölçü bu olduğu zaman, pratikte nasıl olacak?

Daha öncede konuştuğumuz gibi, Yurtsever Demokrat Parti sürgünde hükümet kurabilir, Birleşik Cephe Hükümeti'ni kurabilir. Ya da kurar

da kazanamaz, ama ülkeye gittiği zaman, mutlaka belli bir gücü varsa, hükümete katılmanın yararları, o günün koşullarında tartışılarak, hükümete katılması gerekiyorsa, hükümete katılır. Şimdiden bu açıktır ki, belki birtakım koalisyonlar hükümet olacak. Bir çeşit geçici devrim hükümeti yani. Demokratik cumhuriyet, birtakım diğer burjuva partileri ile birlikte de iktidara gelebilir. Yani onun koşulları tartışılacak.

Mehmet yoldaş: Bence, leninist düzlemde tahlilimizi yaptıktan, işte en küçük bir çarpıtmaya bile meydan vermedikten sonra; ikinci düzlemde, mesele daha kolay ve anlaşılır. Böyle bir parti, kitle partisi, Yurtsever Demokrat Parti, bu tür bir partinin programı, şüphesiz ki, marksist-leninist bir partinin programı olmayacaktır. Bakış açısı da devrimci-demokrat bir nitelikte olacağına göre, programı da buna göre olacaktır. Yani biz bunun programını hazırlanırken, sözcükleri öylesine iyi seçmeliyiz ki, kullandığı terminolojiyi öylesine iyi seçmeliyiz ki, mümkün olduğunca Leninizm'e açık olmalı, Leninizm'in bakış açısının uzantısı olmalı veya hiçbir yerde onun tersine olmamalı. Ama bazen kapalı olmalı veya bazı şeyleri söyleyememeli. Yani söyleyemez kaçınılmaz olarak.

Bir de diyelim ki, bunun programı köklü olmalıdır. ABD'nin bütün varlığına son verecek, Sovyetler'in herhangi bir müdahalesine imkân bırakmayacak; radikal bir toprak reformu yapacak, bankalar devletleştirilecek vb. gibi. Emperyalizmin bütün köklerine yönelen, ama tabii, işte bir toplumsal demokratik devrimin arkasından bile gerçekleşecek bir programı olmayan, daha özeti bu arada ne olacak? Çoğulculuk meselesinde, bence çoğulcu olacağım demek zorundadır. Yani o zaman, herkes örgütlenme hakkına sahiptir. Orduyu dağıtacağım diyemez böyle bir parti, ama orduyu faşistlerden arındıracağım demelidir.

Bulgaristan'daki Vatan Cephesi'nin programı gibi, faşistlerden kurtarılacaktır demelidir. Temizlenecektir faşistler, yani bunu açık bir biçimde diyebilmelidir. İşte, devlet makinasındaki bütün faşistler temizlenecektir; ama devlet makinası, burjuva devlet makinasıdır, yani onu parçalamayacaktır; bunu zaten söylüyoruz. Şimdi bu böyle olunca, artık hayatın göstereceği çeşitli olasılıklar olabilir. Gerçekten devrimi güçlendirecek bir ortamsa, gerçekten hükümetin bir de içinden vurulacağı, yani burjuva devlet makinasına bir de hükümet mekanizması kullanılarak vurulacağı bir ortamsa ve ona giden yolu kısaltacaksa, hükümete de girilebilir. Onun koşulları, leninist hükümete katılma genel özü orada. O, çağımızın koşullarında, günümüzün koşullarında ne, ne olacak, o

koşullarda belirlenir. Ama parti, ben iktidar olacağım demelidir. Zaten, işte bir parti, ben şu program etrafında koalisyon da kurarım, hükümete de talip olurum demek zorundadır. Çünkü bu, komünist partisi değildir ki, işte ben ancak şu şartlarda hükümete girerim demez. Eğer devrimci demokrasi temelinde bir parti kuruluyorsa, bu parti bugün zoru öngörerek iktidara gelmeyi propaganda etse bile, onun programı şudur: Faşist diktatörlük zorla yıkılacaktır, çünkü zora dayanıyor. Ama daha sonra seçim olacak, o da oy alırsa iktidara gelecektir. Amacı budur yani. Bence bu konuda önemli olan, o parti neyin ürünü olarak, neyin ihtiyacı olarak ortaya çıkıyor, budur. Fakat bizim bu meselede, yani bu partinin propagandasında, ajitasyonunda dikkat edeceğimiz temel kural bence şu olmalıdır:

Mümkün olduğunca, dilimizin çok dikkatli, çok iyi düşünülmüş kelimelerden seçilen bir dil olması ve hiçbir şekilde, çarpıtmaya uygun bir dil olmaması. Bir de kendi gerçeklerimizle, temel gerçeklerimizle çelişen, inkâr eden bir duruma bizi götürmemesi. Diyelim ki, zorlamayacaklar mı? Çok kesin bir şekilde zorlayacaklar. "Bırak sen şimdi böyle konuşuyorsun, ama sen şu dergide şunları yazıyorsun, yazmışsın, işte gerçekte sen komünistsin" diyecek bir sürü insan çıkacak. Bunları belgeleyecekler. O zaman da, hayır, ben onları yazmadım; aynı zamanda ben oyum dediğin zaman, bu işte biter. O zaman, hiç girmemek lazım. Yapılacak şey, o demagojileri açığa çıkaracak, onun demagoji olduğunu, bugün temel meselenin başka bir şey olduğunu; kendisinin başka bir yere çektiğini, bizim programımızla ortada olduğumuzu söylemek olacaktır. Uygun savunma yöntemleri olacaktır.

Salih yoldaş: Ben de kısaca, bir iki nokta ilave edeyim arkadaşın dediklerine. Şimdi, faşist diktatörlüğü bir devrimle yıkmak söz konusu olduğuna göre, bu devrimin de isimlendirilmesi gerekir sanıyorum. Çünkü, bir de toplumsal demokratik halk devriminden bahsediyoruz. Ya da çeşitli gruplar, işte demokratik halk devrimi, ulusal demokratik halk devrimi şeklinde getiriyorlar. Ve önümüzdeki devrim aşamasıyla, toplumsal demokratik halk devrimi programı arasındaki, bu iki devrim programı arasındaki farklılıkların ve önümüzdeki devrim aşamasının, niçin zorunlu olduğunun berrak bir şekilde belirtilmesi gerekiyor.

Ali yoldaş: Demokratik Parti ve siyasal hedefi üzerinde daha önce tartıştık, anlaşıyoruz. Bunun formüle edilmesi, programlaştırılmasıdır sanıyorum. Ben de arkadaşların söylediklerine şunları ekleyeceğim,

yalnız hem ekleme, bazı noktalarda da açıklığa kavuşturma. Birincisi, bu demokratik cumhuriyet hedefi, yarın diğer gruplar, demokratik halk devrimini savunan gruplar bunu eleştirecekler; yani yazılı, sözlü, "bunun demokratik halk devriminden ne farkı var?" ya da "bizim savunduğumuz işçi-köylü diktatörlüğü de bir demokratik cumhuriyettir" falan. Peki o zaman siz eski talebinizden niçin geri adım atıyorsunuz? Veya bu bir geri adım mıdır dendiği zaman, bunun ikna edici bir tarzda açıklanması gerekir. Bu açıklama da bence, soyut, teorik düzeyde olacaktır. Ama ikna edici yönü şudur bence, ekonomik talepler, siyasal talepler, kültürel, sosyal, eğitimsel; yani bunlar arasındaki farkı gösterecektir.

Bu açıdan diyorum, programda, bu, kendisini daha iyi bir şekilde ortaya koyacaktır. Ekonomik taleplerimiz nelerdir? Berrak bir şekilde koymalıyız. Sanayi alanında, iç ve dış ticarette, mali alanda, toprak sorununda, emperyalistlerle ekonomik ilişkiler sorununda, bu, nasıl talepler önüne koyacaktır? Çeşitli sınıfların ekonomik varlığına karşı programında tavrı ne olacaktır? Siyasal alanda yine emperyalistlerle, dış güçlerle siyasal anlaşmalar veya diğer siyasi ilişkiler, bağımlılıklar, askeri ittifaklara karşı tavrı ne olacaktır bu hükümetin veya cumhuriyetin. Bunu savunan partimizin programında, somut olarak, o zaman, yani NATO veya ABD, işte diğer emperyalistlerin ülkedeki siyasal ve askeri varlığı söz konusu olacaktır. Bunun yanında, ülkenin siyasal, sosyal yaşamının demokratikleştirilmesi söz konusu olacaktır. Diyelim yeni bir anayasa, demokratik bir anayasa gündeme gelecektir sanırım...

Sabri yoldaş: İşte o konuda bile, yani Yurtsever Demokrat Parti'nin programında çok esnek ve ciddi olunması gerekli. Yani şimdi emperyalistlerin çıkarlarına esas olarak halk adına darbe vurulacağı, bankaların, şunun bunun mutlaka yazılması gerekli. Ancak, belki bir NATO sorununda daha mı esnek davranılır, nedir? Eğer biz, NATO'dan çıkılacak, şunlar yapılacak, bunlar yapılacak. Bunlar açık bir şekilde mi, yoksa biraz daha mı esnek davranılması konusunda berraklaştırılması gerek. Yani, çünkü NATO meselesi geldi, VARŞOVA meselesi geldi. Zaten ABD emperyalizmine karşı olduğun, Sovyet emperyalizmine karşı olduğun esas olarak vurgulanmalı. NATO'nun bir savaş örgütü olduğunu vurgulamalısın, bağımsız bir bloktan, bağımsız olmaktan söz etmelisin. Yalnız, bütün bunlara öylesine bir dil bulmak zorundasın ki, programında senin, daha başlangıçta hasımların ve çevren, yaptığın programdan şöyle bir sonuç, "ya bu adamlar bunları söylüyor ama meselenin esası budur" deyip çevreyi etkileyebilecek, yani anti-propaganda malzeme-

lerine meydan vermemeliler. Bu konularda da açıklık getirmek lazım. Şimdi bir yanıyla düşünüyorsan, antiemperyalist diyorsan. İşte bizim gibi yarısömürge ülkelerde demokratik bir cumhuriyetin gerçekleşebilmesi için ulusal bir karaktere sahip olması lazım. Ulusal karakterde burjuva demokratik devrim diyoruz. Mesela, senin o soruna cevap olarak, demokratik devrim, fakat ulusal karakterde burjuva demokratik devrim. Zaten demokratik devrim marksist literatürde, leninist literatürde burjuva devrimidir. Ama biz, özellikle belki burjuva devrim lafına ağırlık vereceğiz.

Ulusal bir devrim antiemperyalist bir devrimdir. Yani bununla bağlı olarak ABD emperyalizmini, onun askeri, ekonomik, siyasal mekanizmasını karşısına alan bir devrimdir. Böyle bir devrim diyorsan, ondan sonra NATO meselesinde çıkacak mıyız, çıkmayacak mıyız, berraklık gerekli. Hem ABD'ye karşısın hem NATO içinde. Yani bütün bunları taktik anlamda karara koymak lazım. Yani, öyle bir dönem olur ki, ABD emperyalizmi, bir şeyler dönüyor der; belki adını koymaz, belki koyar, bir şey bulur. Yani bu konularda da çok berrak olmak zorundayız. Baştan bir şey koyuyorsak, sonuna kadar onu savunmak zorundayız. Geriye adım atmamalıyız. Gelişmelere göre üstüne belli şeyler koyarız da mesela programımız bu, öyle bir madde vardır ki orda, ilerde biz onu şu biçimde de söyleyebiliriz. Ancak öyle bir madde vardır ki, biz ondan geri adım atamayız. Yani geri adım atmamalıyız. Yani halk, o programı okuduğu zaman, ikirciliğe düşmemeli. Açık mı burası?

Biz, şunu açıkça söyleyebilmeliyiz. Yani, sosyalizme ve komünizme karşı bir parti değiliz. Bizim toplumumuzda komünistler de iktidara gelse, sosyalistler de iktidara gelse, gelsinler. Yani bunun yolu açıktır. Yani sosyalizm, çağımızda en ileri toplum biçimidir. Ancak, SB'deki sosyalizm anlamında söylemiyoruz diye de vurgulamalıyız. Bugünün koşullarında Türkiye'nin önündeki problem demokratik bir cumhuriyettir. Burada açıklık, yani sosyalizm ve komünizm konusunda açıklık. Yani bu konuda zannediyorum Sun-Yat Sen'in üç ilkesi -ki o zaman, Sovyetler'le dostluk ilişkileri var; biz, bunu başka bir şekilde formüle edebiliriz- işte burada, taktik anlamda, dil meselesinde ABD emperyalizmi, NATO meselelerinde, berrak bir şekilde ortaya çıkması lazım. Şu Yunanistan, devrim mevrim yapmamış, "biz NATO'dan çıkacağız" diyor, çıkıyor. Fransa, kalkıyor NATO'dan çıkıyor.

Ali yoldaş: PASOK partisi, iktidara gelmeden önce NATO'dan çıkacağını söyledi. Şunun için söylüyorum: Artık ülkemizde herkes tarafından

şu bilinmektedir. Antiemperyalistlik; bir İMF gibi kurumlara bağımlılığı açıkça reddetmek, ABD ve diğer emperyalistlere askeri, ekonomik, siyasal, kültürel bağımlılığa son vermek ve askeri bağımlılığa son vermenin bir gereği olarak NATO'dan çıkma, başka bir yere girmeme belirtilmekte. Bilmiyorum bizim için nasıl antiemperyalistlik olur?

Sabri yoldaş: Bütün meseleleri biz sadece teorik değil, pratik zorlukları yenmenin de araştırmasını yapmalıyız. Yani öylesine bir şeydir ki, açıkça programına koyarsın, ileride geriye adım atamazsın.

Ali yoldaş: Biri iki açıklama yapayım. Diyelim ki, biz, İMF gibi, Dünya Bankası gibi uluslararası emperyalist mali kurumlara bağımlılığa karşı çıkarken, programımızda ve propagandamızda bunu sebeplendireceğiz; bizim ülkemizin ekonomik çıkmazının sebeplerinden biri olarak ortaya koyacağız. Ve ekonomik çıkmazı aşmak istiyorsak, bunların pençesinden kurtulmamız gerekli; tek şartın bu olduğunu, bir yerde söylemek gerekiyor diğer şeylerin yanı sıra. Bunun gibi, bağımsızlık sorununda olsun, yine ekonomik duruma bağımlı olarak da neden NATO için 500 bin-600 bin kişilik bir ordu besleyelim? Bu hem ekonomik refahla ilgili hem emperyalist yükümlülüklerle ilgili, bunu sebeplendirmek kolaydır. Şu anlamda söylüyorum. En basit insanın kavrayacağı bir tarzda sebeplendirmek; antikomünist birinin bile kabul edeceği basit sebeplendirme olanağı var. Bunu ayrıca tartışırız.

Ben, bir, tavrımız konusunda iki şey var: Mesela bu KPD, Almanya'da Arnavutluk'tan ve bazı kardeş partilerinden farklı düşünüyor. O, Almanya'da, bizim T'K'P'nin çizgisinde olan DKP'ye (Sovyetçi partiye) sosyal faşist demiyor, revizyonist diyor ve onunla eylem birliği yapabileceğini söylüyor ve yapıyor. Bu arada, bu sözde kardeş partiler arasında çelişkiler de var.

Şimdi, ben bunu, bilgi sahibi olunsun diye söylüyorum. Bir de bizim Yurtsever Demokrat Parti açısından bakarsak, komünist bir parti değil ve diğer birçok burjuva, dinci partilere müsaade edecek, hatta birtakım ittifaklara gidecek. Senin belirttiğin gibi, yurtseverliğin, aynı zamanda sosyalemperyalizme karşı olduğunu belirttikten sonra, o anlama geldiğini belirttikten sonra veya onun hegemonyasına da karşı olduğunu tam bağımsızlıktan yana olduğunu açıkladıktan sonra; programında, bence demokratik cumhuriyetin gereği olan, alabildiğine örgütlenme, yani söz, basın, vicdan hürriyeti onlara da uygulanabilinir, onlar, yasaklanmayabilir.

Sabri yoldaş: Mantıken baktığın zaman iki şey koyuyorsun: Ülkenin bağımsızlığı, temel olarak, bir taraftan Sovyetler'i, öbür taraftan ABD'yi koyuyorsun. Faşist anlamıyla, arkasındaki ABD'yi ülke çapında, ABD'nin kanadı olan, ABD'yle mücadelede faşist örgütleri yasaklıyorsun; faşizmin ordudan çıkarılacağını söylüyorsun. Bu, pratik bir soru olarak şöyle geliyor: Yani bugün, revizyonistler şunlar, bunlar orduda yok, devlet kademelerinde yok; asıl etkinlik faşistlerde olduğu için, bunları temizleyeceğiz diyorsun. Fakat öbür taraftan, ülkenin bağımsızlığını tehdit eden bir başka partiye özgürlük tanıyorsun.

Burada sorun birinin açık biçimde düşman olması, öbürünün kitlelerin gözünde olsun, işçilerle ilişkileri açısından olsun bir farkı oluyor. Yani biz, mantık hatalarına, Yurtsever Demokrat Parti açısından bile ilerde bizi mahkûm edecek hatalara düşmemek için iyi düşünmek gerektiğini söylüyoruz. NATO içinde, şimdi biz bir düşmanı yok ediyoruz. Yani biz eğer gerçekten sağlıklı bir silahlı mücadele yürütürsek, zaten orduyu dağıtmayacağız. Fakat silahlı mücadele yürütmüş olmaktan dolayı belli bir silahlı gücümüz olacak, militan bir silahlı gücümüz olacak, NATO'dan çekiliyoruz diyoruz; NATO'dan çekilme demek, orduyu felç etme demek. Niye? Cipinden uçağına, uçağından tankına, tankından en konvansiyonel silahlara kadar, hepsi ABD silahlarına bağlı, silahlar oradan geliyor. Böyle bir durumda ordu, bu silahları neyle çalıştıracak? Milyonlarca lira silaha yatırmış hem ülkenin kalkınmasında hem silahsızlanmada; silahsız mı kalacağız? Bütün bu sorulara bizim somut cevaplar vermemiz gerekli. Yarın böyle bir silahsızlanma, "üç dünya"ya çağrışımlara kadar götürür insanı.

Böyle bir durumda, gerçekten NATO'dan çıkıldı mı, silah konusunda zayıf, yarın, herhangi bir revizyonist çağrılı bir Afganistan benzeri olay olduğunda, Sovyetler'le çarpışmak için bunun araçlarını nerden bulacağız, hangi kaynaktan bu silahlı güç meselesini doğuracağız? Bunları, ilerde programı yaptığımız zaman, birtakım şeyleri sloganlaştırdığımız zaman, bu sorunlara şimdiden bizim hazırlıklı olmamız lazım. Silahı buradan bulacağız, şöyle yapacağız. Evet, biz, NATO'dan çıkacağız, fakat onun yerine şunu koyacağız gibi düşünceler üretmek lazım. Şimdi biraz da biz, konuşarak düşünme, konuşurken arama durumuna geldik yani. Başlangıçta işte, NATO'dan çıkacağız, şunu edeceğiz, oradan bunu edeceğiz. Fakat pratik sorun, ciddi olarak bu işin üzerine gidiyoruz. Laf değil bizim için. Bazı konular pratikte en ince noktasına kadar senin karşına sorun olarak geliyor. Bunlara aydınlık cevaplar bulmamız gerekli. Kitleler faşist diktatörlükten yılmıştır, arayış halindedir, siyasi ik-

tidarı kaparsan alırsın; koalisyonlar da kurarsın. Ama halkın beklentileri vardır. O beklentilere cevap vermediğin süre içinde, çok kısa bir zaman, yaptığın zaaflardan dolayı, Şili'deki gibi, bilmem neredeki gibi, yeniden bir darbe ve bütün kazanımları alıp götüren bir durumla karşılaşabilirsin. Biz, böylesine bir demokratik cumhuriyeti esas olarak sosyalizme geçmenin bir ara halkası olarak düşündüğümüz için bundan nasıl yararlanabiliriz, bunun sorunlarını nasıl çözebiliriz? Yani demokratik toplumsal halk devrimine geçişin şartlarını nasıl yaratabiiliriz. O dönemde yapacağımız bazı şeylerin alt yapılarını nasıl yaparız ve bu fırsatı nasıl değerlendirebiliriz diye çok iyi düşünmek zorundayız.

Bütün bunlarla düşündüğümüz zaman, hani belki biz birtakım şeyler öneririz; biz, bunları bunları istiyoruz deriz. Başkaları da "hayır, böyle değil, biz bilmem ne yapacağız" derler. Biz, programımızda, NATO'dan çıkmak gerektiğini savunuruz. İktidara gelmeyebiliriz, hükümet de olmayabiliriz. Ancak, daha sonraki işlerimiz açısından, yani hükümete katılırız; fakat NATO'dan çıkılmasını savunuruz. Yani bizim, şimdiden gidip bütün kitleyi toplayıp, iktidara tek başına geçecek durumumuz yok. Bu bir taraftan, gerçekten iktidarı alırsak, öyle bir şeye sahip çıkarsak, öyle bir durum olursa; bunları yıkmak zorundasın. Programda zaten sana oy vermişse halk, yani NATO'dan çıkma temelinde sana oy vermişse, dediğini yapacaksın. Ama bütün bunları yine oturup düşünmek lazım.

Ali yoldaş: PASOK; bu parti, seçimle işbaşına geldiği için, onun oy kaygısı olabilir; NATO'dan çıkma veya diğer sorunlarda. Onun için haklı sebebi olabilir koymamaya, kaldı ki koyabildi. Tabiii ki, onu sonradan yapıp yapmayacağı sorunu da ayrı. Ama sorun şu: Eğer biz, seçimle işbaşına geleceksek, burjuvaziyle silahlı çatışmalara girmeyeceksek Yunanistan'da olduğu gibi; bu, tartışılabilir. Yani sen nasıl bütün bu güçleri karşına alacaksın? Fakat sorun şöyle konuluyor. Üzerinde tartıştığımız bir nokta, bizim, zorla iktidara geleceğimiz, bu görüşteyiz; bir silahlı savaş sonucu geleceğiz. Bu, aslında şu demektir, bugün düzenin devamından yana olan, onun hizmetinde olan polis ve orduyla, düzenin silahlı güçleriyle çatışmaya gireceğimiz anlamına gelir.

Mesela çeşitli ülke devrimlerinde olduğu gibi, bizim ekonomik, siyasal programımız ve pratik mücadelemiz, politik, askeri mücadelemiz; bütün kurumlarda, parçalanmayı beraberinde getirecektir. Poliste, devlet dairelerinde, orduda, bürokraside. Bu anlamda, zaten, onun bir kısmını kendi denetimimize alacağız. Şimdi kendisine karşı silahlı mü-

cadele verdiğin bir gücün, şu veya bu bağımlılık ilişkisine son vermeme ya da verip vermemekten bahsetmenin bir anlamı kalmıyor o zaman. Zaten orduyla çatışmaya giriyorsun ve çatışarak yendiğin bir ordu, esas niteliğini yitirmiştir. Eski temellerini, NATO'ya bağımlılık temeli, burjuvaziye bakımlılık, emperyalizme bağımlılık temelini yitirmiştir. Çünkü yenilmiştir; yeni bir güç karşısında, bütün dayandığı temellere karşı olan bir güç tarafından yenilmiş, ortadan kalkmış anlamına gelir.

Mehmet yoldaş: Şimdi bence, meseleyi şöyle ele almak lazım: Önce bir propaganda ve program meselesinde, yani genel yaklaşım üzerine söyleyim. Şimdi bizim propagandamızı, böyle bir partinin propagandasını belirleyecek ölçüt bence şu olmalıdır: Türkiye'de artık ne kadar konu, komünistlerin dışındaki unsurlar tarafından kabul ediliyor ve söyleniyor. Bizim ölçümüz bu olursa, o zaman, hem bir komünist mihrak olarak, neyin propagandasını, ajitasyonunu yapacağımız açıklık kazanır; hem de onun dışında, devrimci-demokrat bir konumda olan kurumun ne kadar açılabileceği açıklık kazanır. Mesela diyelim ki, Ecevit, aslında söylediklerinin hiçbir zaman adamı değil. Nitekim hayatta da gösterdi, söylediklerinin hiçbirini gerçekleştiremeyeceğini. Ama neler söyledi. Adam şundan dolayı söyledi: Artık toplumun geldiği noktada Ecevit, onları söylemek zorunda. Yarın, Ecevit'ten çok daha sol insanlar çıkacak. Bizim belki şimdi düşündüğümüz, söylemeyi planladığımız fikirleri, birtakım insanlar, belki onun adamı olmadan söyleyecektir. Örnek, Papandreou.

Bizim, mesela Papandreou'dan temel farkımız: Binde bir olasılıkta iktidara gelsek, onun gibi gelsek, yani seçimle bile gelsek; biz, onları yapmaya çalışacağız, onun gereklerini yapmaya çalışacağız. Oysa Papandreou, onların gereklerini yapacak adam değil, bu belli. Yani, NATO'dan çıkacağım dediği zaman da Amerika biliyordu onun NATO'dan gerçek anlamıyla çıkamayacağını. Şimdi, propaganda ve program meselesi bence bu açıdan ele alınmalı ve bu açıdan yaklaşınca, bizim, Amerikan emperyalizminin köklerine yöneleceğimiz, NATO'dan çıkacağımız gibi meselelerin söylenilmesi daha kolaylıkla kabul edilebilir fikirler olarak açıklığa çıkacaktır. Çünkü Türkiye'de bugün öyle bir ortam var. En azından şöyle bir örnekleyelim, işte Papandreou, niye o tür palavralar sıkmak durumundaydı? Çünkü Yunan halkının istekleri o doğrultudaydı ve onları peşine takmak için, onları uyuşturabilmek için bunu söylemekle yükümlüydü. Yarın Türkiye'de de bizim dışımızda, birtakım adamlar çıkacaktır. NATO'yu şöyle yapacağız, Amerikancı faşist

diktatörlük de diyeceklerdir. Çünkü artık mücadele, o aşamaya gelecek. Şimdi, hükümet meselesine gelince, bir olasılık olarak, bence biz, devrimci savaşı esas alacağız; uzun süreli bir savaşı, ayaklanmaları, yani Türkiye'nin koşullarında neyse bizim devrim perspektifimiz, bunu esas alacağız. Bu partinin de kendisini uyarlayacağı esas, bu olacaktır. Fakat, bir olasılık olarak, şunu da tespit etmek zorundayız, bence konuşulan konu o. Yani böyle bir savaşla, Amerikan emperyalizmiyle dövüşe dövüşe, orduyu dağıtarak falan değil, yani bunlar olmadan; dünya ve Türkiye koşullarında halkın muhalefetinin yükselmesi ve burjuvazinin kendi içinde çatırdaması, gerilemesiyle; mesela Yunanistan'da yumuşak bir biçimde oldu. Koşullar artık burjuvazinin, faşist diktatörlüğü sürdürmesine elvermediği için çözüldüler. Yani Yunanistan'da kitleler silaha sarılmadı, orduyla çatışmalar falan olmadı; yumuşak bir biçimde geçiş oldu. Bizde de olabilir.

Sabri yoldaş: Ama bunu zorlayan, halkın mücadelesi olacaktır. Çeşitli yerlerde sürdürülen silahlı mücadeleler olacaktır. Diyelim ki, biz, bir yerde mücadele sürdürüyoruz; diyelim demokratik cumhuriyet ordusu mücadele yürütüyor, Yurtsever Demokrat Parti mücadele yürütüyor; marksist-leninistler olarak, kitlelere açık, uzun, net hedefleri gösteren çalışmalar yapmayacak mıyız? Bunları yapacağız. Yani biz yapacağız, çok yönlü anlamda biz yapacağız. T'K'P yapacak, TKP/ML yapacak, Halkın Kurtuluşu yapacak, hatta şu anda olmayan bir yığın gruplanma yapacak; çok yönlü, BİR-KOM yapacak, PKK yapacak; bir yığın insan, denetlenmesi mümkün olmayan bir kaosun içine bile girebilir. Bütün bunlarla birlikte . . .

Mehmet yoldaş: Şimdi yani devrimci bir temelde bu yürütülünce ve Yurtsever Demokrat Parti faaliyetlerini bu temele uyarlamaya çalışarak, kendisini güç yaparak ve koşulların elvermesiyle. Yani devrimci mücadele ne kadar güçlüyse, reformlar o kadar elde edilebilinir şeyler olur. Şimdi ondan sonra diyelim ki, elde edilebilir bir reform olarak yumuşak bir geçişle bu hükümet işbaşına geçti veya hükümet ortağı oldu. O zaman ne yapacak? Bence, o zaman şunu yapacak: İspanya'da yapılamayanı yapacak, Yunanistan'da yapılamayanı yapacak. Yani şimdiden söylenebilecekler şunlar: Elinden geldiği kadar, işçileri silahlandırmaya çalışacak. Bütün silah depolarının, bilmem neyin, en uygun yöntemle devrimcilerin eline geçmesini, polisin içine mümkün olduğu kadar antifaşist militanların sızmasını vb. yani devlet mekanizmasını

içerden ele geçirmenin gereği neyse; belki de milyonda bir olasılıktır böylesine hükümet şekli, ama yapması gereken, birinci günden itibaren budur. İşçileri silahlandırmaya çalışmak, halk milisi haline getirmeye çalışmak, fabrikalara, devlet kurumlarına, şuraya buraya sızmaya çalışmak; burjuvazinin kendi iç yapısını kemirmeye çalışmak. Yani yapılacak olan bu. Bence o açıdan, mesela bir Papandreou hükümeti ölçü değil. O açıdan, işte onun yaptıkları ve yapamadıkları ölçü olmamalı, böyle bir partinin yapacaklarını düşünürken. Bu parti, şayet hükümet olursa, yapacağı bu perspektifle olacağı için, o anlamıyla, o zaman şu da olacaktır. Yani diyelim NATO'ya karşı çıkarken, onun karşısına çıkaracağı güç, kuracağı birtakım ittifaklar, ilişkiler, bağlantısızlık temeli üzerinde, karşılıklı yarar temeli üzerinde, ağır silahlar sorunu da çözülebilecektir.

Yani biz şöyle bakmalıyız olaya: Bir, bizim temelimiz devrimdir. Bu parti, devrim temeli üzerinde yükselen, ama özel bir işlevle görevli, böyle bir programı var, ama esas temeli yükseldiği ayaklar, onun üzerinde olan bir şeydir. Yine iktidardaki değişikliği yumuşak geçiş yapacak olan, yine halkın devrimci mücadelesidir. Fakat, dünya ve ülke koşulları yumuşak geçişlere de elverebilir. O zaman da işbaşına: Hükümet ortağı veya hükümet olarak gelindiğinde de yapılacak olan, yine devrim mücadelesini hızla güçlendirecek, hükümeti bir araç olarak kullanacak bir durum olabilir. Belki de böyle bir parti, hükümet olduğunun ertesi günü Türkiye'de silahlar karşılıklı patlayacaktır. Yani o da olabilir. Bu seçimden çıktı diye "buyur, gel iktidar ol" demeyeceklerdir.

Salih yoldaş: Şimdi biz, önümüzdeki devrim aşaması olarak yaptığımız tespitte, kitlelerin içinde bulunduğu durumdan, genel olarak Türkiye'de sınıf mücadelesinin içinde bulunduğu durumdan yola çıkıyoruz. Ve en acil hedefler doğrultusunda, kitleleri bu hedeflere ulaşmak üzere harekete geçirmeye çalışıyoruz. Yani bugün en acil talepler nelerdir? İşte, toplantı özgürlüğü, sendikaların kurulması, düşünme ve örgütlenme özgürlüğü, faşist kurumların dağıtılması, toprak reformunun yapılması, sınıf mücadelesinin içinde bulunduğu koşullar, kitlelerin bilinçlenme ve örgütlenme düzeyi bu talepleri kaldırabileceği için; perspektifimiz, bu talepler doğrultusunda kitleleri harekete geçirmek oluyor. Zaten bunların elde edilmesi, acil bir sorun olarak faşist diktatörlüğün yıkılmasını kendiliğinden gündeme getiriyor. Bunların hiçbiri, faşist diktatörlük yıkılmadan gerçekleşemeyecek şeyler. Şimdi biz, demokrasi mücadelesini, her şart altında yükseltmeye çalışacağız. Bu

doğrultuda kitleleri örgütleyeceğiz, eylemlere sokacağız, ayaklanmalar olacak, iç savaş boyutlarına ulaşan eylemler olacak. Fakat böyle bir durum ortaya çıkabilir. Bunlar başarıya ulaşmayabilir. Ayaklanma olur, bastırılır. Bir yerde çatışma olur, genel grev örgütlenmeye çalışılır, bunlar da bastırılabilir. Fakat bütün bu mücadeleler, aynı zamanda, kitlelerin bilinçlenme ve örgütlenme düzeyini yükseltir. Bunlardan dersler çıkartılır. Yani demek istediğim, bu düzlemde sürdürülecek demokrasi mücadelesi, temel demokratik haklar elde edilmeden de çok daha ileri bir düzeye ulaşabilir ve halkın mücadelesinin boyutları, toplumsal demokratik halk devrimi düzeyine ulaşabilir, böyle bir durum da olabilir. Şu önümüzdeki aşama atlanabilir. Biz, bunu hedef olarak koyarız. Çünkü kitlelerin içinde bulunduğu durum budur. Buna ulaşmak üzere harekete geçiririz.

Sabri yoldaş: Ama Yurtsever Demokrat Parti kitleleri toplumsal demokratik halk devrimi programı çevresinde gerçekten birleştirebiliyorsa, güçlü bir akım haline getirebiliyorsa, yani bizim şimdi esas olarak iki programımız var. Bir, Yurtsever Demokrat Parti'nin programı; iki, toplumsal demokratik halk devriminin programı ve ilerde yapacağımız faaliyetlere ışık tutacak program. Her ikisi birbirine bağlı programların. Yani şimdi biz, içinde bulunduğumuz koşullarda, yeni örgütlenme tipleri, biçimleri aradığımız için böyle şeyler geliştiriyoruz. Bu doğrudur. Şimdi biz, kendimizi şöyle görmeliyiz: Biz bir yanıyla Yurtsever Demokrat Parti'nin birtakım işlerini yapan, yönlendiren; öne, belki çok daha demokrat görünümlü insanları çıkartan bir hat izlerken, bir yanıyla da demokrasi ve sosyalizm mücadelesini kendi kişiliğimizde de birleştirmek zorundayız. Yani bir çeşit demokratik görevler sanki bu parti tarafından yapılıyor. Aslında bu partiyle bu parti iç içe geçmiş, yönlendiricisi olacağımız için iç içe görevleri yükleniyor. Yani Lenin, SDİP dediğinde, bir tarafta gerçekten leninist parti var, bir tarafta da ayrı iki şey. Fakat, yani biçim olarak ayrı. Bu anlamda biz, öbür taraftan da program yayınlayacağız. Gerçekten kitleler, Yurtsever Demokrat Parti'nin programını değil de bu partinin programını mücadele içinde benimser, o tarafa giderse; biz, toplumsal demokratik halk devrimine de gideriz. Bizzat biz kendimizi kitleler önünde, yani biz biziz, biz de biziz anlamında değil; Yurtsever Demokrat Parti'nin programına eleştiri götüreceğiz. Evet doğrudur, bunlara bunlara katılıyoruz; ama bu eksiktir, bu program yetmez. Bu program, burjuvazi silah zoruyla alaşağı edilecektir, işte buna güvenmek lazım. Bu saflarda toplanın diye ayrıca

çağrı yapacağız. Yani bir çeşit oyun gibi geliyor; ama diyelim ki, bizim dışımızda Yurtsever Demokrat Parti'nin programını yazan bir parti var. Biz de böyle bir şey düşünmedik, bu tarafta komünistleriz. Biz, şimdi bu partinin programına bakacağız. İşte demokratik cumhuriyet programı; kitleler bunu tutarsa ne yapacağız, buna karşı mı çıkacağız? Hayır. Şu şu şu noktalarda destekliyoruz, bizi de çağırırlarsa, böyle bir cepheye gelin derlerse, böyle bir cephe içinde de oluruz; aynı zamanda, eleştiri de getiririz. Anlatabiiliyor muyum?

Ali yoldaş: Sorun, bizim kafamızda genel hatlarıyla açık. Ama önemli olan, sorunu kitlelere, devrimcilere açmak, kavratabiilmek. Bunun en iyi yolunu bulabilme. Ve bir de en büyük çelişkimiz; eğer biz, kendimizi sadece bir komünist partisiyle sınırlasaydık veya sadece bir Yurtsever Demokrat Parti ile sınırlasaydık problem yoktu. Programımız açık, başka bir çelişkimiz yok. Ama bir ikili oynama var açıkça. Şimdi bu, yani görünüş itibarıyla. Bizim için ikili değildir, bu bizim için. Yani her çelişkinin değişik bir çözüm yöntemi var derler. Biz de bu anlamda böyle bir ikili bir partileşmeye gidiyoruz. Ama işte bunun doğurduğu sakıncalar, birtakım çelişkiler, zorluklar var. İkisine birden kumanda etmek. Bir taraftan bunu savunmak, ardından onu eleştirmek hem savunucusu hem eleştiricisi olmak. Mesela diyelim ki,

Sabri yoldaş: Gizlilik sorunu burda çok daha net bir biçimde ortaya çıkacak. Çünkü, sen, örgütsel yapını, "Türkiye-Kürdistan Birleşik Komünist Partisi" diye niteledin. Leninist partinin içinde kimler var, kimler yok, onları gizlemek zorundasın. Fakat, ideolojini, siyasetini, taktiklerini de kitlelere alabildiğine yaymak zorundasın. Biz, şimdi görünüşte böyle bir şey var, bunu savunuyoruz; bazı arkadaşlarımız, işte böyle böyle diyor; ayrılık mı çıkar, bölünme mi çıkar bilemiyorum. Yani mesela şimdi görüyorsunuz, bir aradayız. Nasıl olacak, hangi arkadaşımızı böyle bir şeyin içine oturtacağız? Hangi arkadaşlar, bu örgütün yönlendirici merkezinde olacak, Yurtsever Demokrat Parti'nin merkezinde olacak. Veysel'i koysak, kim yutar? Şimdi, Veysel, Yurtsever Demokrat Parti'nin bilmem nesi, Mehmet arkadaş dese "ben artık Yurtsever Demokrat Parti'liyim" kim yutar?

Mehmet yoldaş: O konuyu yine şöyle yapalım. Tamamen şöyle olsun, 61 Anayasası olsun. Yani bunu bile dese -ki diyecek- tabii komünist diyeceklerdir. Ama bu, özen gösterilerek, demagojilere karşı...

TOPLANTININ DEĞERLENDİRİLMESİ

KORSAN

RADYO

Yılmaz şöyle, sanki a
rasında hiçbir kırgınlık
yaşanmamış gibi sakin
bir duygusla, önerisine
döndü, fakat bu kez.
"Güney Film olmasa da
başka alanlarda birlikte
çalışabiliriz!" diye başla
dı. "Bunu şimdi sana a
çıyorum... Bir düşünce,
bir tasarı olarak sana a
çıyorum. Düşün, konu
şuruz üstünde." diye gir
diği konuşmasında, Ege
Denizi'nde korsan radyo
yayını yapacak bir gemi
almayı düşündüğünü,
ayrıca bir gazete çıkar
mak istediğini, anlattı.
"Bunların yönetimine
seni düşünüyorum, ne
dersin?" diye sordu De
nizlerde dolaşacak gemi
den korsan radyo yayını
yapma düşüncesini, bir
film öyküsü gibi anlattı.
Gazete için ise "İstersen
Paris'te, istersen Alman
ya'da kurabiliriz, baskı
makinelerini alabiliriz!"
diyordu.

Yılmaz'a, konuşma
mızın geldiği bu nokta
da, kendisiyle hiçbir se
kilde bir iş ilişkisi içinde
olmayacağımı, bunu, o
narılmış dostluğumuzu

Sabri yoldaş: Kişisel kanım, bu toplantının yararlı olduğu görüşündedir. Çünkü bu toplantıda, birçok mesele berraklık kazandı. Asıl tartışma konuları daha açıklıkla ortaya çıktı. Ve sorunun, pratik bir sorun olduğunu, bizim önümüzdeki görevlerin ağırlığını, ciddiyetini pratik olarak tartışmayı da gündemine getirdi. Bu bizim bir çeşit, o teorik, siyasi tespit, tahlil meselelerinden çıkıp, ondan sıyrılıp, daha pratik sorunlara, teorik, felsefi çözümler getirmemizin yolunu açtı. Ancak, muğlak kalan, tam açılamayan birçok konu var. Onları da hazırlık komitesi, bütün konuşma metni zabıtlarını çıkarttıktan sonra, onun açılması gereken noktalarını –ki bazı şeyleri not aldık, bunların açılması gerekli diye– onun dışında muğlak kalmış konuları gündemine alacaktır.

Yine önümüzdeki günlerde hazırlık komitesi, bu konuşmalara bağlı olarak, bir karar tasarısı, yani mücadele programı benzeri metinler çıkartacaktır. Ve bundan sonra, yapılacak toplantının hem tarihini hem buna bağlı olarak, gündemini tespit edecektir. Ve sonuçlarını da daha toplantıdan önce, dar anlamda bir ön toplantı yapıp, bu öbür toplantıya katılabilecek yeni arkadaşlar varsa, onları tespit edeceğiz. Daha geniş kapsamlı bir toplantıya.

Ali yoldaş: Sabri yoldaşın da dediği gibi, ben de toplantının, genel hatlarıyla başarılı geçtiği görüşündeyim. İlk olarak; burda sınırlı, geçici de olsa, önüne birtakım görevler koyan bir yürütme organını ortaya çıkardı; ikincisi, birçok konu tartışıldı, bazıları açıldı, bazılarının da açılması için söz konusu organa görevler verildi. Sanırım, kararlar halinde kaleme alınmamakla beraber; burada temelleri, tartışmalar sonucu seçilen organa, önümüzdeki dönemde, altı aylık bir dönem veya dörtbeş aylık bir dönemde, bir toplantı hazırlanması ve bu toplantıya siyasi bir platform ya da program taslağı, örgütsel ilkeler -bunu ben kişi olarak, mesela tüzükte ifadesini bulan- örgütsel ilkelerin formüle edilmesi ve yeni arkadaşların kazanılması görevleri verilmiş bulunuyor.

Böyle tek tek kararlar halinde olmasa da toplantıda tartışmalar sonucu alınan karar bu oluyor.

Benim anladığım bu. Bu da önümüzdeki dönemde daha sağlıklı, kolektif, örgütlü bir çalışmaya doğru ciddi bir adımdır. Burada açılmayan konuların tartışılmasının ve incelenmesinin, sadece hazırlık komitesiyle sınırlı kalmaması gerektiği görüşündeyim. Diğer arkadaşlara da görevler verilmeli. Bütün bu konularda yani, yine kolektif bir hazırlık yapılması gerektiği görüşündeyim.

Salih yoldaş: Bence de toplantı olumlu sonuçlandı. Özellikle soyut teorik tartışmalara dalmaktan ziyade, önümüzdeki pratik sorunlara çözüm getirmeye yönelmesinden dolayı belirttiğiniz gibi, özellikle olumlu geçti. Ayrıca, bu konularda karar alabilecek yetkili organın çıkarılmış olması dolayısıyla da olumlu oldu. Diğer muğlak kalan konuların da önümüzdeki çalışma döneminde çözüleceğine inanıyorum.

Mehmet yoldaş: Ben, benden önce söylenenlere katılıyorum. Ayrıca da kısaca iki cümle eklemek istiyorum. Türkiye politik hayatına örgütlü, en aktif biçimde katılmak; bu bile yalnız başına son derece önemli bir adım. Bunu gerçekleştirebildiğimiz ölçüde, gerçekten Türkiye'nin kaderinde oynayacağımız rolü belirleyeceğiz. Ve bu, Türkiye halkının mücadelesi açısından tayin edici önemde bir konu. İkinci olarak da şimdi üstümüze düşen görev, bütün söylediklerimizi gerçekten en sağlıklı, en disiplinli yöntemlerle hayata geçirmek; bu birinci adımı hayat içinde tamamlamak. Bunu da yapacağımıza inanıyorum.

Veysel yoldaş: Ben de toplantının başarılı geçtiğine inanıyorum. Bundan sonra bütün mesele, yani bizim umutlarımızın ve bugünkü teorik perspektifimizin yenilgiye uğramaması. Ama nedeni pratikte hantal kalmamız ya da teorik düşüncelerimize uygun bir çalışma tarzını geliştiremeyişimiz olur. Yani ben, açıkçası bu meselede endişeliyim. Endişem şuradan geliyor: Önceki konuşmalarımızda belirtildiği gibi, birçok arkadaşımız tecrübesiz gerçekten. Bir de içinde bulunduğumuz Avrupa koşulları bunu daha da katmerleştiriyor. Yani tecrübesizliğimizi ben, özellikle görev verdiğimiz arkadaşları bu hususta hem üzerlerine çok görev düşüyor; ben de bu arkadaşların, bu işleri kaldırabilecek en uyumlu bir seçim olduğuna inanıyorum. Fakat bütün mesele, gerçekten bizim de desteğimizle, esas olarak o arkadaşların belirleyiciliğinde, bundan sonraki davranış hantallığımızı, mümkün olduğu kadar süratli bir şekilde ve mümkün olduğu kadar en az muğlaklıklar çıkaracak bir tarzda programlaştırmak ve davranışa geçirmek. Çünkü her zaman teoride söylenenler, tıpatıp davranışa tekabül eder diye bir şey zannedersem söz konusu değil.

Ramazan yoldaş: Ben de toplantı öncesi kabaca düşüncelerimi, toplantı esnasında böyle bir sonucun ortaya çıkacağını düşünebiliyordum, olumlu anlamda. Genel olarak arkadaşların söylediğine katılıyorum, özellikle de kimin ne yaptığının belli olmadığı bir ortamda (yani toplan-

tı öncesini kastediyorum), buna bir son vermesi açısından en olumlu şeyidir bu. Önümüze koyduğumuz görevler açısından büyük, yani ismini koymak gerekirse, büyük iddialarla yola çıkıyoruz. Bu ilk başlangıç. Bu önümüze koyduğumuz sorunları ne derece çözüp çözemeyeceğimiz, başarılı olup olamayacağımız, bu ilk atacağımız, yani şu anda pratiğimize bağlı. Sonuç olarak, toplantının başarılı olduğunu söyleyebilirim. Zaten bundan fazlası da beklenemezdi. En azından bilgi birikimi açısından olsun, elimizdeki maddi güçler açısından olsun, bundan fazlasını beklemiyordum ve sonuç olarak aynı şeyler çıktı.

Sabri yoldaş: Mehmet, Salih, Ali, Sabri, Ramazan, Veli, Veysel ve Hatice arkadaşların katılımıyla başlayan toplantı, 5-6 ve 7 Şubat tarihlerinde sürdü. Hatice arkadaşın zorunlu bir nedenden dolayı bulunduğu ülkeyi terketmesi ile, toplantı, 7 kişi ile devam etti. 6 Şubat Pazar akşamı, Veli arkadaşın da bir başka ülkeye gitmek zorunluluğundan dolayı, toplantı, esas olarak 6 kişi ile devam etti. Ve sonuç olarak, bütün arkadaşlar, toplantının içeriği hakkında, esas itibariyle olumlu düşünceleri olduğunu bildirdiler.

Ve toplantı, hazırlık komitesinin ve zabıtlarla görevli arkadaşların yapacağı hazırlıklarla, kısa bir süre sonra, hazırlık komitesinin toplantısı biçiminde, kendi arasındaki toplantısı biçiminde ve zabıtlarda muğlak, açıklanması gereken konuların, diğer arkadaşların da katılımıyla belirtilmesi biçiminde sürecek. Ve bir ön kongre biçiminde olacak bir toplantı, daha ileriki bir tarihte karara bağlanacak.

Bu toplantının, Türkiye-Kürdistan'ın çeşitli milliyetlerden halkına yararlı olacağına inanıyorum. Ve bu toplantıda arkadaşların gösterdiği sabır, ciddiyet ve kararlılık, hepimiz adına olumludur. Adımımız, halkımıza hayırlı olsun.

HAZIRLIK KOMİTESİNİN GÖREV, SORUMLULUK VE YETKİLERİ ÜZERİNE BİR TASLAK ÇALIŞMASI

HAZIRLIK KOMİTESİNİN GÖREV, SORUMLULUK VE YETKİLERİ ÜZERİNE BİR TASLAK ÇALIŞMASI

1. "Hazırlık Komitesi", bugüne kadar, Güney, Yurtsever Devrimci Demokrat, Ekim-Birlik Yayınları, Demokrasi Bayrağı ve Mayıs'ta temel hatları çizilen, fakat gerekçelendirilmemiş, açılmamış da olsa, sonuçları bakımından, "eğilim ve hedef olarak" doğru bulunan ideolojik-siyasi görüşler temelinde yürütülen uzun bir tartışmanın, siyasi çalışmanın ürünü olarak doğmuştur. Hazırlık Komitesi içinde yer alan yedi arkadaş, farklı geçmişlere, farklı örgüt köklerine ve farklı deneyimlere sahiptirler. Doğaldır ki, farklı mücadele anlayışları içinden gelen arkadaşlar, geçmişte edindikleri alışkanlık ve yaklaşım biçimlerini, mantık örgülerini, belli bir süre, insiyaki de olsa beraberlerinde taşıyacaklardır. İnanıyoruz ki, örgütlü çalışma disiplini ve ilkeleri, karşı karşıya olduğumuz pratik sorunların ortaklaşa çözümünde gösterilecek faaliyetler, arkadaşlar arasında bugün var olan kaba ideolojik-siyasi yakınlığı, yüzeysel yoldaşlık ilişkilerini adım adım geliştirecek ve giderek sağlam ve derin ideolojik-siyasi birlik haline getirecektir. Kaba biçimiyle de olsa örgütsel yapı, örgütsel işlerlik, siyasi-ideolojik sorunların çözümüne yardımcı olurken, sorunların çözüm süreci de örgütsel yapımızı güçlendirecek, yeni deneyimler kazandıracak ve arkadaşları birbirlerine daha da yaklaştıracaktır.

Siyasi yapımız dışarıdan nasıl değerlendirilirse değerlendirilsin, ister "grup" isterse "çevre" olarak adlandırılsın, biz kendimize çapı küçük de olsa artık bir "örgüt" olarak bakmalıyız. Bu anlamda Hazırlık Komitesi örgütümüzün hem en yüksek yetkili organı hem de önderidir. Doğaldır ki, sayımızın çoğalması, yeni yeni unsurların kazanılması, ya da bugün var olan sempatizan kadroların teorik-pratik gelişimi, ilerde Hazırlık Komitesi'ni hem nicel hem de nitel olarak değişikliğe uğratabiilir. Yedi arkadaşın en az iki oyu, Hazırlık Komitesi'ne yeni bir arkadaşın önerisinde birleşirlerse, bu konu tartışma gündemine alınır. Üçte iki çoğunluk oyuyla, yeni bir arkadaş Hazırlık Komitesi'ne alınabilir. Bu, bugünkü sayımız üstünden hesap edilirse, beş oy eder. Hazırlık Komitesi, esas olarak oy birliğiyle karar almaya çalışmalıdır. Oy birliği ile karar alınamaması halinde, üçte iki çoğunluk yeni arkadaşın katılımı için yeterlidir. Ret oyu kullanan arkadaşlar, açık gerekçelerini sunmalı ve bunlarda karara geçmelidir.

Bugün, Hazırlık Komitesi'ni oluşturan arkadaşlar, görevlerini layıkıyla yaptıkları sürece, kendilerini geliştirdikleri sürece, örgüt içinde en

ileri, en deneyimli, en verimli olma özelliklerini koruduklarını müddetçe, görevlerinde kalacaklarının bilincindedirler. Arkadaşlardan herhangi biri, görevinde aksamalar, tutarsızlıklar gösterirse, üçte iki oy ile görevlerinden alınır, daha alt düzeyde göreve verilir ya da uzaklaştırma dahil, çeşitli önlemler ve cezalar alınabilir. Yani, Hazırlık Komitesi görevlileri "temelli", "değişmez" bir statüye sahip değillerdir. Uyarı, eleştiri arkadaşların yüzüne karşı yapılmalıdır. Eleştiri ve savunma hakkı kutsal olarak korunmalıdır. Hiç kimsenin gıyabında karar alınmaz. Ancak Hazırlık Komitesi önünde savunma, özeleştiri hakkını kullanmak istemeyen, ya da Hazırlık Komitesi'ni bir organ olarak artık kabul etmeyen arkadaşlar, bu konuda ısrarlı bir tutum takınırlarsa, haklarında gıyabi karar alınabilir. Bir arkadaş, en az iki, en çok üç kez, eğer kendisine yöneltilen eleştiriler ve suçlamalar varsa, bunlara cevap vermeye, ya da savunmasını yapmaya çağrılmalıdır... Çağırılara cevap verilmemesi halinde gıyabi karar verme yetkisi, Hazırlık Komitesi'nin geri kalan üyelerinin hakkı ve görevidir.

Gerçekten daha yetenekli, becerikli arkadaşlarımız oldukça, nöbet değişimi demokratik işleyiş içerisinde yapılmalıdır. Görevinden bir alt göreve geçmek, bir üst göreve geçmek kadar doğal karşılanmalı, bu onur meselesi haline getirilmemelidir. Kadroların görev değişimi, şu ya da bu kişinin kararı ile değil, onun çalışması tarafından, bu çalışmaların örgütün yapısına göre, en üst organı tarafından değerlendirilmesine göre yapılacağı bir ilke sorunu olarak hayata geçirilmelidir. Hazırlık Komitesi'nin adından da anlaşılacağı üzere, bir hazırlık komitesi olduğunu biliyoruz. Hazırlamayı önüne koyduğu görevi bitince, kendisini feshedecektir. Bu nedenle, önümüze koyduğumuz hedef ve görevler nelerdir, açıklamalıyız.

Hazırlık Komitesi, önüne, ülkemizde ve dünyada var olan teorik-pratik devrim ve demokrasi sorunlarının çözümüne önderlik edebilecek marksist-leninist bir parti yaratma, oluşturma görevini koymuştur. Bu parti, Türkiye-Kürdistan'ın çeşitli milliyetlerden proleteryasının iradesini temsil gücüne sahip, marksist-leninist savaşkan bir parti olacaktır. Böyle bir parti, ülkemizin bugüne dek yetiştirdiği en ileri unsurlarını bağrında toplama, bu uğurda savaşma görevini, proletaryanın özellikle de sanayi proletaryasının devrim için örgütlenmesinin, giderek bütün emekçilerin önderi haline gelmesinin temeli olarak anlamalıdır. Adlandırmak gerekirse, bu parti, "Türkiye-Kürdistan Birleşik Komünist Partisi" olarak adlandırılmalıdır.

İçinde bulunduğumuz aşamada, kendimizi "Emeğin Kurtuluşu İçin

Mücadele Birliği" "Ekim-B" olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır. Çünkü şu an bir parti değiliz; işçi sınıfının emeğin kurtuluşunu, sınıfsız toplumu hedefleyen bir partinin yaratılması için bir araya gelmiş devrimci militanlarız. Ve başarabilirsek, kazanacağımız ve eğiteceğimiz yeni unsurlarla birlikte böylesi bir partinin temel çekirdeği içinde yer almak isteriz. Yine, başarabilirsek, devrimin gerekliliklerini yerine getirebilirsek, böylesi bir partinin yöneticileri olmak isteriz... Yine buna bağlı olarak, Türkiye-Kürdistan toplumsal devriminin inşacıları olmak isteriz... Ancak istek ve dileklerimizle siyasal pratiğimizin uyumu halinde bu noktalara ulaşabileceğimizin bilincinde olmalıyız.

Önümüzdeki yakın vadeli hedef, T-KBKP/ÖK'sini (Örgütleme Komitesi) oluşturmaktır. Hazırlık Komitesi, Örgütleme Komitesi'nin ön koşullarını oluşturma, hazırlama görevleriyle yükümlüdür. Hazırlık Komitesi, bir anlamda T-KBKP/HK ise de Örgütleme Komitesi değildir. Onun altında, öncülü bir komitedir. Bu aşamaya, yani Örgütleme Komitesi aşamasına çok geniş sosyal-siyasal ilişkilerden geçerek, kendimizi ve çevremizi nicel ve nitel olarak geliştirerek varacağız. Bu aşamaya varıncaya kadar değişik teorik-pratik görevleri yerine getirmek belli başlı sorulara cevap vermek zorundayız. Önümüzde ülke ve dünya ölçeğinde cevap bekleyen, pratik-teorik sorunlar vardır. Gerekli birikimi sağlamak için, birçok siyasi eylemi hazırlamak, teorik konularda düşünce ve görüşlerimizi gerekçeleri ile açıklığa kavuşturmak zorundayız. Örgütleme Komitesi'nin oluşturulması için yapılacak toplantının açılmasıyla birlikte, Hazırlık Komitesi kendini feshedecektir.

Örgütleme Komitesi, o güne kadar var edilmiş, kazanılmış olan siyasi-ideolojik-örgütsel birikimler üzerinde, kadroların en seçkinlerinin demokratik seçimiyle oluşturulacaktır. Örgütleme Komitesi içinde eğer toplantı uygun görürse, Hazırlık Komitesi üyeleri de olabilir. Bu karar toplantınındır. Örgütleme Komitesi, partiyi oluşturacak kongreyi topladığı andan itibaren kendisini feshedecektir. Artık parti hayatının ilk adımı atılmıştır. Kongre partinin ideolojik-pratik (siyasi) önderliğini seçecek, program, tüzük ve mücadele görevlerini tespit edecek ve onaylayacaktır. İşte Hazırlık Komitesi, bu noktaya ulaşmayı hedefleyen bir mücadele anlayışının bir organı ve ilk adımı olarak kendisini buna göre biçimleyecek ve görevlerine sarılacaktır.

Görevlerimizi sıralamadan önce Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı hakkında da birkaç söz söylemek gerekir. Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı, Hazırlık Komitesi içindeki arkadaşların, Hazırlık Komitesi tarafından demokratik bir biçimde seçilmesiyle oluşmuş bir or-

gandır. Hazırlık Komitesi'nin üzerinde değil, onun altında bir organdır; işleyiş biçimi, Hazırlık Komitesi ilkeleri tarafından belirlenmiştir. Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı üç kişiden oluşmaktadır.

Hazırlık Komitesi'nin tespit ettiği görevlerin yerine getirilmesi, dağıtımın sağlanması gerek Hazırlık Komitesi üyelerini gerekse çevremizdeki sempatizan kadroları harekete geçirmesi Merkez Yürütme Organı'nın görevleri içindedir.

Hazırlık Komitesi'nin kendi bileşimini değiştirme kararı alması halinde Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı'nın bileşimi de istenirse değişir. Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı kendi bileşimini değiştirme yetkisine sahip değildir. Bu yetki Hazırlık Komitesi'ne aittir. Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı iki oyla Hazırlık Komitesi'ni toplantıya çağırır.

Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı çalışmaları hakkında sürekli rapor hazırlar ve bunu Hazırlık Komitesi'nin incelemesi ve onayına sunar. Hazırlık Komitesi onayıyla alınmayan hiçbir karar geçerli değildir.

Hazırlık Komitesi Merkez Yürütme Organı, arkadaşları siyasi-teorik sorunların yerine getirilmesinde görevlendirme yetkisine sahiptir. Mayıs'ın yazılarını hazırlama, onları seçip Hazırlık Komitesi'nin onayına sunma Merkez Yürütme Organının görevleri arasındadır.

2. Görevler Üzerine:

A – Önderlik sanatını öğrenmek:

Hazırlık Komitesi'ni oluşturan arkadaşların en başta gelen görevleri, kendilerini eğitmek olacaktır. Kendimizi eğitmeden başkalarını eğitemeyiz. Siyasi-ideolojik olgunluğa, pratik beceriye sahip olmadan çevremizi devrim yolunda seferber edemez ve onların güvenini kazanamayız. Kabul ediyoruz ki, Hazırlık Komitesi'ni oluşturan arkadaşlar, en ileri kadrolarımızın bütününü oluşturuyorlar. Sempatizanlarımızla kıyaslandıklarında ileri olmaları, onların devrimin görevlerini tam anlamıyla yerine getirecek olgunlukta olmaları anlamına gelmez. Üstümüze aldığımız görevlerin çözümü, bizden çok şeyler istemektedir. Leninist çalışma, teori-pratik birliğini emreder. Hem siyasi olgunluk, yetenek, hem de pratik beceri ister. Düşmanı yenmek, her bakımdan ondan güçlü olmayı emreder.

Arkadaşlar şu konuda kendilerini ikna etmelidirler:

Biz, Türkiye-Kürdistan'da devrim yapacağız. Yani, emperyalizme bağlı burjuva devlet makinasını halkın zoruyla ele geçirecek ve onun

burjuva özünü parçalayarak, proletaryanın devletini oluşturacağız. Biz, siyasi iktidara geleceğiz ve proletarya diktatörlüğü devletini yöneteceğiz. Hayatın her alanında sosyalist örgütlenme görevlerini yerine getireceğiz. Ekonomik, siyasal, kültürel bütün kurumları yeni baştan örgütleyeceğiz. Sanayiyi, tarımı, eğitimi, sağlık işlerini, ulaşımı vb. her şeyi biz yöneteceğiz. Bu nedenle, daha şimdiden, kendimizi, bir yanıyla siyasi iktidarın ele geçirilmesi görevlerine uygun bir biçimde eğitir ve değiştirirken, bir yanıyla da yeni toplumu kuracak önderler, yöneticiler olarak uzmanlaşmalı, eğitmeliyiz. Eğer siyasi iktidarı ele geçirme süreci içerisinde yeni bir toplumu oluşturacak kadroları da yetiştiremezsek, burjuva uzmanlara muhtaç olacağız, devlet yönetimini onların eline vereceğiz demektir. Burjuva aydınlarını, teknisyen ve uzmanlarını denetleyebilmek için bile sağlıklı bilgilere ihtiyacımız vardır. Aksi halde onların kuyruğuna takılmaktan kurtulamayız.

Biz, emperyalizmin, sosyalemperyalizmin silahlarını dize getirecek ordular yöneteceğiz. Biz, uluslararası alanda diplomatik ilişkileri götürecek proleter diplomatlar yetiştireceğiz. Biz, yeni toplumun ve hayatın bizden istediği bütün görevleri yerine getirecek uzmanlar yetiştireceğiz.

Eğer, bu bilinç ve sorumlulukla, bu inançla hareket etmezsek, önümüze koyduğumuz görevlerin içeriği ile çelişmeye düşeriz; kendine inanmayan insanlara başkalarının inanmasını beklemek hayal değil midir?

Önderlik sanatını öğrenmeliyiz. Bugüne kadar tarihe adlarını yazdırmış önderlerin hayatlarını, mücadele yöntem ve biçimlerini, karakteristiklerini incelemeli ve onlardan dersler çıkartmalıyız. Özellikle, kendi ülkemizde, kitleleri arkalarından sürükleyen insanları, önder yapan özellikler nelerdi, öğrenmeliyiz. Burjuva, feodal ve köleci önderliklerle, proleter önderlik arasındaki farkı, içerik farklılığını açığa kavuşturmak için, bilimsel bir çalışma sürdürmeliyiz. Gerici önderliklerin karşısında güçlü olabilmek, onların yöntemlerini kavramakla mümkündür. Bugüne kadar, ülkemizde gerici, faşist önderlerin kitle ilişkilerini doğru dürüst incelemiş olsaydık, herhalde içinde bulunduğumuz durumlara düşmezdik.

Açık söylemek gerekirse, bugün Hazırlık Komitesi'ni oluşturan arkadaşlarımız, bir önderde aranan özelliklere tam anlamıyla sahip değillerdir. Önderlik özellik ve yeteneklerini kazanamazsak, kitleleri nasıl seferber edeceğiz, devrimi nasıl başarıya ulaştıracağız?

Şu günkü bilgilerimiz ve deneylerimizle, bir önderde aranması gereken özelliklere değinelim:

Siyasi bir önder, toplumsal yasaların ışığında, nereye gideceğini, nasıl gideceğini, aşamaları ve sosyal güçleriyle birlikte, bilmelidir. Hedefini,

hedefin gerektirdiği örgütsel-sosyal-siyasal gereklilikleri yerine getirmesini başaramayan bir önder, kendisine inananları kıyıma götürdüğü gibi, o güne kadar oluşmuş birikimleri çarçur eder. Devrimci bir önder, devrimin ve hayatın yasalarını iyi bilmelidir ki, yolunu iyi çizebilsin.

Bir önder, önüne koyduğu hedefin doğruluğuna ve haklılığına önce kendisi inanmalıdır; inancı sübjektif değil, nesnel gerekçelere ve bilimsel doğrulara dayanmalıdır. Bilinçle seçilmiş bir hedef ve buna duyulan sarsılmaz inanç, profesyonel kararlılığı doğuracaktır. Amatör devrimcilik lastiği heran patlamaya hazır bir otomobile benzer; sorun, işe profesyonelce asılmaktır. Bu anlamda, bilgili, inançlı ve kararlı olmak, bir önderde aranacak temel özelliklerin başında gelir. Bir önder, kendisini, bütünüyle inandığı davaya adamalıdır. Cesaret, sağduyu, inisiyatif sahibi olmak, önderliğin en başta gelen gerekliliklerindendir. Korkak bir önder, zor karşısında yılgınlığa kapılacak, kendisine inananları ya oyalayacak ya da başka yollara sürükleyecektir. Sağduyu sahibi olmayan, inisiyatifsiz bir önder, durumları iyi değerlendiremeyecek ve karar anlarında işi sulandıracaktır. Bir önder, bilgisi, inancı, kararlılığı, cesareti, sağduyusu, inisiyatifi yanı sıra, alçakgönüllü, fedakâr, nesnel ve adil olmalıdır. Onların, dürüst, çalışkan, açık yürekli olmaları, kitlelerin güvenini kazanmaları için gereklidir. Önderleri önder yapan asıl özellik, tahlil, tespit ve bunlara dayanan slogan ve şiarların, hayatın gerçekleri tarafından doğrulanmasıdır. Önderler, kendilerini sürekli yenileyen, kavganın ihtiyaçlarına göre kendilerini yeniden ve yeniden üreten insanlardır. Onların deneyimleri, yol göstericiliklerinde önemli bir role sahiptir. Önderler, kitlelerin öğrencisi olma ve onların öğretmeni olma arasındaki ilişkiyi kavramadan önder olamazlar.

Özetlersek:

Bir önder, bilgili, kendine ve davasına hem bilimsel anlamda hem de profesyonel anlamda inanmış, cesur, kararlı ve esnek bir kişiliğe sahip olmalıdır.

Bir önder, sağduyu, inisiyatif sahibi, alçakgönüllü ve fedakâr olmalıdır.

Bir önder, dürüst, adil, çalışkan ve nesnel muhakeme yeteneklerine sahip olmalıdır.

Bir önder, deneyim sahibi, uzak görüşlü, uyanık, sabırlı ve soğukkanlı olmalıdır.

Bir önder, örgütleyici, militan karakterli ve enerji dolu olmalıdır.

Bir önder, halkını ve halkının düşmanlarını bütün özellikleriyle iyi tanımalıdır.

Bir önder, kendinden sonra geleceklerin de yetiştiricisi ve hazırlayıcı-

sı olmalı ve hatta kendi yerine daha yeteneklileri geçirebilmelidir.

Bu özelliklere eklenebilecek başka meziyetler de vardır kuşkusuz. Fakat esas olarak bu özellikleri temel almalıyız. Bu özelliklerin bir kısmına sahip olanlar, yetenek ve niteliklerine göre, çeşitli görevlerde değerlendirilmeli ve gelişmelerine yardımcı olunmalıdır. Hiçbir insan, yeteneğine ve niteliğine uygun düşmeyen görevlere verilmemelidir. Görevi yerine getiremeyen ne denli suçlanırsa, o göreve, o kişiyi ya da kişileri atayan daha çok suçlanmalıdır. Kimin sırtına ne kadar yük vuracağımızı bilmeliyiz. Görev almak ya da görev vermek, iradi, isteğe bağlı bir sorun değil, nesnel gerçekliğe, kişilerin yetenek ve niteliklerine, deneyim ve görgülerine bağlı bir olaydır.

Önderlik sanatı, edinebilinir; ancak, çok sıkı teorik-pratik çalışmaya, yoğun deneyimlere ve zamanın iyi değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Önderlik sanatını, sadece dar pratik içinde kazanamayız. Bilimin ışığına, geçmiş deneyimlerin derslerine, kitle ilişkilerinin kavranmasına, toplum psikolojisinin öğrenilmesine gerek vardır. Hareketimiz teorik anlamda önderliğin gerekliliğine ve tanımlamasına cevaplar vermekle yetinmemeli, önderler yetiştiren teorik-pratik bir okul haline gelmelidir.

Yukarda belirttiğimiz ve sıraladığımız meziyetlerden ne anladığımız da açıklığa kavuşturulmalıdır. Adını açıkça koymadığımız "bilgili olmak" tanımı, ilerde istenildiği gibi yorumlanır. Adil olmak, kimilerine göre başka anlamlar içerebilir. Uyanıklık ile üçkağıtçılık, kariyerizm ayrı şeylerdir. Biliyoruz ki, siyasi-ideolojik farklılıklar taşıyan grup ve kişiler için, birçok temel kavram farklı anlamlar taşımaktadır.

Bizim için bilgi demek, marksist-leninist teori ve pratiğin dünden bugüne ulaşan derslerini öğrenmek, dünya devrim ve karşıdevrim hareketlerinin deneyimlerinden dersler çıkartmak, yani kısaca dünü ve bugünü iyi bilmek demektir.

Bizim için bilgi edinmenin anahtarı, marksist bilgi teorisinin kavranmasında olayların incelenmesi yatmaktadır. Bu nedenle, diyalektik materyalizm, tarihi materyalizm, sorunlarımızın çözümünde kullanacağımız tek doğru yöntemdir. Bu yöntemi öğrenmeden, kullanımında ustalık sağlamadan başarıya gidemeyeceğimizi bilmeliyiz.

Yine bilgi deyince, ülkemizde ve dünyamızda olan bitenleri, sosyal-siyasal hareketleri, özü itibariyle bilmeyi, dünyayı ve ülkemizi bütün boyutlarıyla tanımayı, bilim ve teknikte var olan gelişmeleri kavramayı anlıyoruz. Nesnel olayları, somut gelişmeleri bilmeden, Marksizm-Leninizm kaldıracını kullanamayız. Marksist-leninist bilgi bize, öncelikle ülkemizde devrim yapmak için gereklidir. Biz, hem "kızıl"

hem de "usta" olmalıyız; yani hem teorik hem de pratik sorunların çözümünde becerili, yetenekli ve kararlı olmalıyız. Sadece teorik anlamda tespitler yapmak, pratikten kopuk eğitim çalışması yapmak, bizi gevezeler haline getirir. Biz bilgiyi, pratik zorlukların çözümü için gerekli görüyoruz. Ülkemizdeki somut gelişmeleri bilmeden ona müdahale edemeyiz. Sosyal, siyasal, ekonomik hayatımızı yakinen izlemeli ve halkın ruh halini, acil taleplerini, siyasi seviyelerindeki değişimleri iyi kavramalıyız. Özal'a, Evren'e ve diğer gericilere verilecek somut cevaplarımız olmalıdır. Yuvarlak sözlerle, genel suçlamalarla ne halkı kazanabiliriz ne de düşmanda gedikler açabiliriz. Sınıf mücadelesinin doğru ilkelerini kuru kuruya sıralamakla hiçbir gerici iktidar yıkılmamıştır.

İnanmaktan anladığımız; sınıf mücadelesinin marksist-leninist yorumuna duyduğumuz inançtır. Yani burjuvaziyle proletarya arasındaki mücadele eğer doğru siyasi-ideolojik bir hat izlenirse, proletaryanın zaferiyle sonuçlanacak ve proletarya diktatörlüğü ile taçlanacaktır. Yalnızca, sınıf mücadelesini savunmak, ona inanmak komünist olmak için yeterli değildir. Burjuvazi, proletarya çelişmesinden doğan sınıf kavgasına, proletarya diktatörlüğü için mücadeleyle katılmak gereklidir. Böylesi bir inanç, daha şimdiden kendimizle burjuvazi arasında bir sınır çizmeyi, kendimizi proletaryanın kavgasına göre adım adım geliştirmeyi, yeniden inşayı emreder. Bir ayağımız burjuvazinin tarlasında, bir ayağımız proletaryanın tarlasında, nereye gideceğimizi bilemezsek ortada kalırız. Ne burjuvaziyi zedeleyebiliriz ne de proletaryanın kavgasına katkıda bulunabiliriz. Yolumuzu ve buna göre de tavrımızı kesin belirlemeliyiz. Bugün, sonuçları itibariyle burjuvazinin darbesini yemiş on binlerce devrimci, hala ikircikli bir ruh hali içindedirler. Bunlar yola her nasılsa çıkmışlar, başlarına da bir sürü bela gelmiş; ama akılları ve gönülleri hâlâ burjuvazinin bahçelerindedir. Bunlarla da ilişkileri dikkatle ele almazsak, onlarla aynı potaya düşmemiz kaçınılmazdır. İnandığımız dava, bizi hayatın her alanında biçimlemeli ve kişiliğimize damgasını vurmalıdır.

Cesaretin adı nedir? Silahı çekip adam taramak cesaret midir? Gözü karalık ile bilinçli proleter sınıf cesaretini birbirinden ayırmak gerekir. Küçük burjuva öfkesinden can bulan birçok direnişin nasıl sonuçlara vardığını biliyoruz. Marksizm adına sahip çıkan birçok küçük burjuva önderin ne "kahramanlıklar"dan sonra, burjuvazinin zindanlarında imana geldiklerini, Kemalizm'e nasıl yamandıklarını gördük. Kimi zaman ölümü göze alan ve ölen birçok insan, ideoloji ve siyasetlerinin temeli ele alınmadan doğru biçimde değerlendirilemez. Cesaretin ko-

şullarla, bilinçle, siyasetle ilişkisi kurulmalıdır. Biz bireysel cesaretin, sınıfsal cesaretle bağı noktasında ısrarla durmalıyız. Kararlılıkla ilgili düşüncelerimizde böyledir; bilime bağlı kararlılık, güç dengesinin durumuna, sınıfın içinde bulunduğu ruh haline bağlı olarak kararlılık, koşullara bağlı kararlılık. Biz inançlarımızı sonuna kadar savunmakta kararlıyız. Biz, doğru bildiğimiz mücadeleyi yükseltmekte, burjuvazinin bütün kurumlarına karşı direnmekte kararlıyız. Ancak esnekliğin, kararlılığın ve cesaretin zıddı olduğunu da düşünmüyoruz. Esneklik, kararlılık ve cesaretin ayrılmaz parçasıdır. Kimi zaman ölümü göze almak gerekirken, kimi zaman geriye çekilmek gerekir. Kimi zaman bağırmak gerekirken, kimi zaman susmak gerekir. Kimi zaman en uzlaşmaz tutumu takınmak gerekirken, kimi zaman uzlaşma yollarını aramak gerekir. Somut durumların tahlili, doğru bir siyasetin ışığında, nasıl davranmamız gerektiğinin yolunu gösterecektir.

Adil olmak, alçak gönüllü olmak, fedakâr olmak vb. bütün meziyetleri tek tek açmalı, bu kavramları nasıl yorumladığımız açıklanmalıdır. Bu ilkeler rehberimiz olmalıdır... Ancak önderlik reçetesi sunmak diye bir sorunumuz yoktur, zaten önderliğin reçetesi de yoktur.

B – Mücadele hedef ve görevlerimizin tespiti:

Siyasi bir hareketin varlık nedeni, o hareketi diğer hareketlerden ayıran temel özellikleridir. Bu anlamda biz, ne için mücadele ettiğimizin gerekçelerini bir platform halinde sunmalıyız. Platform başlangıçta gerekçelendirilmiş olmayabilir; sonuçlar ve hedefler üzerine inşa edilmiş olabilir. Böylesi bir platform, hangi konuları gerekçelendireceğimizin de hangi konuları öncelikle ele alacağımızın da temeli ve yol göstericisi olacaktır. Platformda kullanılan terimlere varıncaya kadar, her sorun tek tek ele alınmak ve araştırılmak üzere programlanmalıdır. Bir platform sözlüğü bile yapılabilir. Yani sınıf nedir sorusuna, proletarya nedir sorusuna, devrim nedir sorusuna, emperyalizm nedir sorusuna vb. kadar, her kavram ayrıntılı açıklığa kavuşturulabilir ve kitlelerin eğitiminde rehber olarak kullanılabilir. Açık kabul etmek gerekirse, bizim işe en başında el atmamız gerekiyor. Bugün içinde bulunduğumuz yozlaşma, çürüme, derme çatmalık ortamında, bulanıklık ortamında, kim kimdir, nedir anlamak için böylesi bir yeniden başlamaya ihtiyacımız vardır. Kendisine devrimciyim diyen, uzun yıllar şu ya da bu örgüt içinde kalmış büyük bir çoğunluk bile, Marksizm'in temel sorunundan sistemli biçimde haberdar değildir.

Öte yandan neden "Türkiye-Kürdistan" tanımını kullanıyoruz?

Neden toplumsal demokratik halk devrimi?

Neden Türkiye-Kürdistan Birleşik Halk Cumhuriyeti?

Ve neden şöyle ya da böyle?

Bütün tespitlerimiz, temel hatlarıyla ve giderek ayrıntılarına inilerek gerekçelendirilmelidir. Böylesi bir görevi önümüze koymak, beraberinde, bu soruların çözümü için yardımcı olabilecek kadroların bulunması görevini de getiriyor. Öyle konular vardır ki, onların incelenmesi ve temel belgelerin ortaya konulması için marksist olmaya gerek yoktur. Öylesi burjuva, küçük burjuva aydınları, bilim adamları vardır ki, nesnel gerçekliği istatistik temellerde ortaya koymaya çalışmaktadırlar. Bunlardan biz nasıl yararlanmalıyız? Örneğin dil bilen, az çok demokrat burjuva küçük burjuva aydınları ve bilim adamları, eğer onlarla doğru ilişkiler geliştirebilirsek bizlere yararlı olacaklardır. Burada karşımıza, siyaset tespitleri sorunu çıkıyor. Yani burjuva ve küçük burjuva bilim adamları ve aydınlarına karşı hareketimiz nasıl bir siyaset izlemelidir?

Öte yandan, kadrolarımız arasında, niteliklerine göre bir görev ve iş bölümü yapmak gerekiyor. Teorik-pratik görevlerimiz, kısmen de olsa bölüştürülmelidir. Bu bölüşüm, kadrolarımızın niteliğini, becerilerini, yeteneklerini, çalışma biçimlerini daha iyi kavramamıza yardımcı olacaktır.

Şimdilik, öncelikle ele alınması gereken konu, "ne için savaşıyoruz" sorusuna cevapta anahtar görevi görecek bir broşür hazırlamak olmalıdır. Böylesi bir broşürü ele alanlar, bizim perspektifimizi görebilmelidirler. Kimlerle aramızda ne gibi ayrılıklar var, anlayabilmelidirler.

Yine buna bağlı olarak, "ne için savaşıyoruz" broşüründe var olan ve açılmış olacak olan "emperyalizm ve devrim" sorunu ele alınmalı, çağımızın niteliği, proletaryanın görevleri ve muhtemel gelişmeler görüşlerimiz ışığında açıklığa kavuşturulmalıdır.

Ne için örgüt, nasıl bir örgüt?

Türkiye-Kürdistan'ın toplumsal-ekonomik ve siyasi yapısı.

Geriye dönüşler üzerine: Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonu ve onun yolunda ilerleyen Çin.

Stalin ve geriye dönüş arasındaki ilişki ve proletarya partisinin doğru yolu.

Mao ve sonrası.

AEP, Enver Hoca ve Stalin üzerine.

Ortadoğu ve bölge devletlerinde durum: Buna bağlı olarak Türkiye-Kürdistanlı devrimcilere düşen görevler.

Türkiye-Kürdistan devrimci hareketlerinin dünü, bugünü ve geleceği.

Türkiye-Kürdistan'da faşist diktatörlüğe karşı mücadele görevleri ve

geçiş sürecinin özgül niteliği.

Neden birlikte örgütlenme?

Marksizm-Leninizm el kitabı.

Ayrıca, Mayıs'ın ocak sayısı için neler yapılmalı sorusu cevap bulmalıdır. Mayıs canlı bir dergi haline nasıl gelebilir? Güncel olaylar, derginin çok uzun aralıklarla çıkmasından ötürü yer almıyor. Bu kötü bir şeydir.

Yukardaki sorunların üzerine eğilmek, bizi kendi gerçeğimizle de karşı karşıya getirecektir. Yani, şu anki bilgilerimiz ile yukardaki sorunların altından kalkamayacağımız, ön hazırlık ve çalışma gerekliliği ortadadır. Bu çalışmalar kendimizi daha yakinen tanımamıza yol açacak ve kendimizi yeniden üretmemize yardımcı olacaktır. Görevlerimiz, sadece bu sorunların açımı ile sınırlı değildir. Ancak bu bir başlangıçtır.

Hazırlık Komitesi, bugüne kadar sürdürülen ilişkiler sonucunda kazanılmış sempatizanları nasıl değerlendireceği, eğiteceği, hangi görevler doğrultusunda seferber edeceği konularını açıklığa kavuşturmalıdır. Şimdilik yapılabilecek işler sınırlıdır.

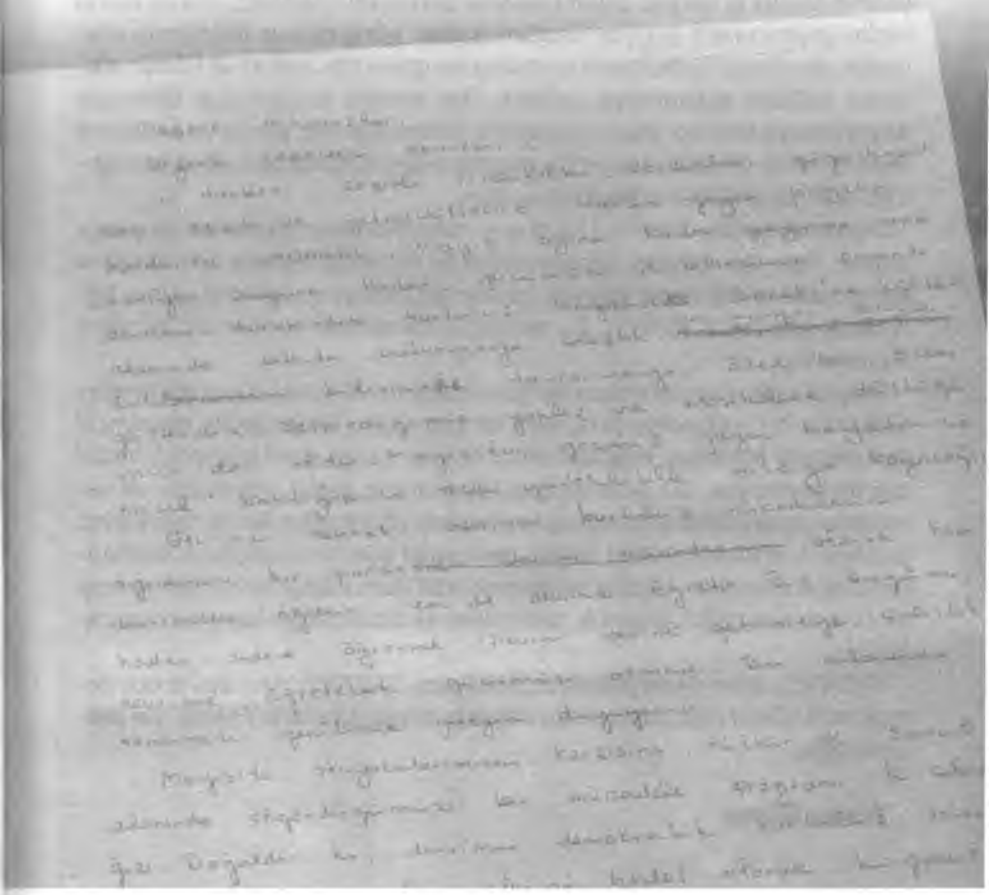
1. Sempatizanlarla genel bir sohbet toplantısı yapmak; sohbet temelinde, siyasi-ideolojik görüşleri açmak, onların bu konularda neler düşündüğünü anlamak. Böylesi bir toplantı, sempatizanların siyasi seviyelerinin ölçülmesi için de yararlı olacaktır. Onların önerileri, dilekleri dinlenmeli, daha çok onların düşünceleri açığa çıkartılmalıdır.

2. İlk toplantıdan sonra, sempatizanların eğitim gruplarına bölünmesi, eğitimin nasıl yapılacağının programlanması gerekir.

3. Her Hazırlık Komitesi üyesi ve sempatizan, çevresinde kimlerle ilişkide öncelik tanınacağını açıkça bilmeli ve buna göre bir ilişkiler listesi hazırlamalıdır.

4. Bölgesel düzeyde komiteler oluşturulmalıdır.

YABANEL OKURLARINA MEKTUP

Değerli Arkadaşlar,
Değerli YABANEL okurları...

...'dan beri, çeşitli nitelikteki zorlukları göğüsleyerek bazı eksik ve yetmezliklerine karşın, yayın hayatını sürdüren YABANEL, mayıs ayına kadar yayınına ara veriyor. Bugüne kadar, gücümüz ve bilincimiz oranında, devrimci/demokratik kurtuluş kavgamızda, sanat ve kültür alanında katkıda bulunmaya çalıştık. Her zaman sorumluluk bilinciyle davranmaya özel bir önem gösterdik. Yetmediğimiz, yanlış ve eksiklere düştüğümüz de oldu. Mayıs'ta, geçmiş yayın hayatımıza nasıl baktığımızı açık yüreklilikle ortaya koyacağız.

Devrimci sanat, devrimci kurtuluş mücadelesinin ayrılmaz bir parça olarak, hem devrimden öğrenir, hem de devrime öğretir. Biz, bugüne kadar sadece öğrenme işlevini yerine getirmeye çalıştık, devrime öğretecek gücümüz olmadı. Bu anlamda kendimizi yenilemek gereğini duyuyoruz.

Mayıs'ta okuyucularımızın karşısına, kültür ve sanat alanında öngördüğümüz bir mücadele programı ile çıkacağız. Doğaldır ki; devrimci/demokratik kurtuluş mücadelemiz önüne hangi sınıf güçlerini hedef olarak koymuşsa, biz de o sınıf ve tabakaların gerici, yoz kültür ve sanat anlayışlarına karşı bir savaş cephesi oluşturacağız. Antiemperyalist, antifaşist, antirevizyonist tutarlı demokrat bütün sanatçılara sayfalarımız açık olacaktır. Ulusal ve demokratik Kürt kültür ve sanatına özel bir önem vereceğiz. Yılgınlık, teslimiyet ve bulanıklığa karşı savaşacağız.

YABANEL, adını da değiştiriyor. Artık size, YABANEL'den, devrimci/demokratik kültür mücadelemizin bayrağı olmaya kararlı "MAYIS" ile sesleneceğiz.

Yılmaz Güney

YILMAZ GÜNEY
VE ARKADAŞLARI

DEVRİMİN SORUNLARI
BİR TARTIŞMA TUTANAĞI

1983 yılının 6-7 Şubat tarihlerinde, Yılmaz Güney ve çevresindeki bir grup devrimci, Paris'te iki gün boyunca Kürdistan-Türkiye devriminin temel sorunlarını demokratik bir ortamda tartışırlar. Elinizdeki kitap o toplantının tutanağıdır.

Toplantıya katılan devrimciler, daha önce Yılmaz Güney öncülüğünde yayınlanmış Güney, Yurtsever Devrimci Demokrat ve Demokrasi Bayrağı adlı dergilerdeki ve Ekim Birlik Yayınları'nın yayınladığı broşürlerdeki siyasi görüşleri esas alarak ve onları derinleştirerek bir örgüt platformunun hazırlanması görüşünde birleşirler.

Bu görevin üstesinden gelmek üzere bir Hazırlık Komitesi oluşturulur. Komite daha sonra kendini ve işleyişini tanımlayan "Hazırlık Komitesinin Görev, Sorumluluk ve Yetkileri Üzerine Bir Taslak Çalışması" başlıklı, dar çevrede dağıtılan bir metin yayınlar. Bildiğimiz kadarıyla bu belge otuz dört yıl aradan sonra ilk defa bu kitapta günışığına çıkmaktadır.

GÜNEY
KİTAPLIĞI

9 789758 286294